

ERF GOED EN VISIE

architectuur- en
adviesbureau voor
erfgoedprojecten

Beheersplan

Jezuïetenklooster Lier

31.05.2021

Jezuïetenklooster Lier
Gasthuisvest 50 . 2500 Lier
Bescherminingsbesluit: MB 08.03.1993 (2490)

Opdrachtgever

Stad Lier
Paradeplein 2 . 2500 Lier

Opgemaakt door

Erfgoed en Visie bv
Lierselei 84 . 2390 Malle

Colofon

Architectenbureau : Erfgoed en Visie bv

Boswachterwoning . Lierselei 84 . B-2390 Malle
Nationale Bank . Frankrijklei 166 . B-2000 Antwerpen
Telefoon : +32 (0)3 309 09 93
E-mail : architecten@erfgoed-en-visie.be
Website : www.erfgoed-en-visie.be

Projectverantwoordelijke: Edith Vermeiren
Projectmedewerker: Stefanie Van der Wallen
Birgit Grieten
Sarah Peers
Silke Hubrechtsen

Landschapsbureau : Landmax bv

Everdongenlaan 15 . B-2300 Turnhout
Telefoon : +32 (0)14 26 25 00
E-mail : info@landmax.be
Website : www.landmax.be

Projectverantwoordelijke: Willem De Kesel

Geldigheid beheersplan : 2021 tot 2045

Kaftillustratie :

“tuinpaviljoentje in de voortuin van het Jezuïetenklooster, Lier”
“zicht op het Jezuïetenklooster en de vijver in de voortuin, Lier”

© Erfgoed en Visie bv

Alle afbeeldingen zijn eigendom van Erfgoed en Visie bv, tenzij anders vermeld. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

0.	OPBOUW BEHEERSPLAN	7
1.	SITUERING EN IDENTIFICATIE VAN HET DOMEIN	8
1.1.	DOEL OPMAAK BEHEERSPLAN	8
1.2.	IDENTIFICATIE	10
1.3.	AFBAKENING EN EIGENDOM	13
1.4.	ANDERE REGELGEVINGEN	18
1.4.1.	STATUUT VAN WEGEN EN WATERLOPEN	18
1.4.2.	TRADITIONELE LANDSCHAPPEN	18
1.4.3.	GEWESTPLAN	19
1.4.4.	(P)RUP EN BPA	19
1.4.5.	NATUUR(BESCHERMINGS)ZONES	21
1.5.	ABIOTIEK	23
1.5.1.	RELIËF	23
1.5.2.	BODEM EN GEOLOGIE	23
1.5.3.	HYDROLOGIE	23
1.6.	STAKEHOLDERS	27
2.	HISTORISCHE NOTA	28
2.1.	HISTORIEK VAN DE STAD LIER	28
2.1.1.	ONTSTAANSCONTEXT (9E-12E EEUW)	28
2.1.2.	VAN DOMEINKERN NAAR STAD (12E-14E EEUW)	30
2.1.3.	VERDERE DEMOGRAFISCHE, MORFOLOGISCHE ONTWIKKELING EN CRISIS (14E-16E EEUW)	32
2.1.4.	LIER ALS RESIDENTIESTAD (16E EEUW)	33
2.1.5.	VERNIEUWDE RUST (17E-18E EEUW)	34
2.1.6.	MODERNISERING VAN DE STEDELIJKE INFRASTRUCTUUR (19-20E EEUW)	35
2.1.7.	DE WERELDOORLOGEN	36

2.2.	HISTORIEK VAN HET JEZUÏETENKLOOSTER	38
2.2.1.	DE INTREDE VAN DE JEZUÏETENORDE IN LIER (1615-1740)	38
2.2.2.	DE BOUW VAN DE SINT-JOZEFKERK EN HET KLOOSTER (1740-1773)	42
2.2.3.	VERTREK EN TERUGKEER (1773-1840)	47
2.2.4.	NIEUW KLOOSTER EN RETRAITEHUIS (1886 - WOI)	48
2.2.5.	VERWOESTING EN HEROPBOUW VAN HET JEZUÏETENKLOOSTER (WOI - 1925)	56
2.2.6.	VERBOUWINGEN EN VERKOOP IN DE TWEEDE HELFT VAN DE 20STE EEUW	66
2.2.7.	AANPASSINGEN IN DE 21STE EEUW	71
2.2.8.	CONCLUSIE BOUWFASES	75
2.3.	HISTORISCHE TOEGANGEN	77
2.4.	VERBANDEN MET DE HUIDIGE NABURIGE PERCELEN	78
2.5.	ARCHITECT EDWARD CAREELS	79
2.6.	BIBLIOGRAFIE	82
3.	INVENTARIS	84
3.1.	RUIMTELIJKE CONTEXT	85
3.1.1.	ANALYSE VAN DE OMGEVING	85
3.2.	INVENTARIS VAN DE ERFGOEDELEMENTEN	91
3.2.1.	HET LANDSCHAP	93
3.2.2.	GEBOUWEN	111
3.3.	FUNCTIONELE ANALYSE	179
3.4.	BOUWFYSISCHE DIAGNOSE	186

4.	BESCHRIJVING VAN DE ERFGOEDWAARDEN	228
4.1.	ERFGOEDWAARDEN AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED	228
4.1.1.	ERFGOEDWAARDEN UIT HET VLAAMS BESCHERMINGSBESLUIT	228
4.1.2.	ERFGOEDWAARDEN VAN DE VASTSTELLING ALS BOUWKUNDIG ERFGOED	231
4.2.	WAARDESTELLING AAN DE HAND VAN HET BURRA CHARTER	232
4.2.1.	MACRONIVEAU	234
4.2.2.	MESOWAARDEN LANDSCHAP	236
4.2.3.	EXTERIEUR	238
4.2.4.	INTERIEUR	244
5.	VISIE OP HET TOEKOMSTIG BEHEER	254
5.1.	SWOT	255
5.1.1.	STERKTES	255
5.1.2.	ZWAKTES	256
5.1.3.	KANSEN	257
5.1.4.	BEDREIGINGEN	257
5.2.	VISIE	258
5.2.1.	VISIE OP DE SITE	259
5.2.2.	VISIE OP DE STEDENBOUWKUNDIGE CONTEXT	261
5.3.	ZEN-ERFGOED	263
5.4.	BEHEERSDOELSTELLINGEN	264
5.4.1.	ARCHEOLOGISCH ERFGOED	265
5.4.2.	BOUWKUNDIG ERFGOED	266
5.4.3.	LANDSCHAPPELIJK ERFGOED	270
5.4.4.	PASSIEVE PERIMETER	276

6.	OPSOMMING EN VERANTWOORDING BEHEERSMAATREGELEN	289
6.1.	VOORONDERZOEKEN	290
6.1.1.	VERPLICHT	290
6.1.2.	AANGERADEN	290
6.1.3.	INDIEN VAN TOEPASSING	291
6.2.	EENMALIGE WERKZAAMHEDEN	293
6.2.1.	ADMINISTRATIEF	294
6.2.2.	DAKWERKEN	295
6.2.3.	GEVELWERKEN	300
6.2.4.	BUITENTRAPPEN	301
6.2.5.	HERSTEL VAN HET BUITENSCHRIJNWERK	302
6.2.6.	INTERIEUR	303
6.2.7.	LANDSCHAPSELEMENTEN	307
6.3.	WEDERKERENDE WERKEN	312
6.3.1.	STRUCTUUR	312
6.3.2.	EXTERIEUR	313
6.3.3.	INTERIEUR	316
6.3.4.	LANDSCHAPPELIJKE ELEMENTEN	317
6.4.	SAMENVATTENDE TABELLEN	326
7.	VOORSTEL VAN OPVOLGING EN EVALUATIE	327
8.	BIJLAGEN	340

0. OPBOUW BEHEERSPLAN

Het beheersplan is opgedeeld in 7 hoofdstukken, zoals aangereikt in het sjabloon van het Agentschap Onroerend Erfgoed. Het bouwkundig en landschappelijk erfgoed worden steeds samen behandeld.

In het **eerste hoofdstuk** wordt een correcte **identificatie** van de site gegeven. De perimeter van het beschermd stadsgezicht wordt op kaartmateriaal aangeduid en de juridische gegevens worden overzichtelijk in een tabelvorm geplaatst. Daarnaast wordt ook het doel van het beheersplan verder toegelicht en worden de stakeholders geïdentificeerd.

Een **tweede hoofdstuk** omvat het **historisch onderzoek** van de site. De verschillende bouwfases van de site worden schetsmatig op kaartmateriaal weergegeven.

Het **derde hoofdstuk** geeft vervolgens de **inventarisatie** van de huidige toestand van de site en zijn ruimtelijke context. De inventaris van de site omvat vier delen: een ruimtelijke luik, functioneel luik, een erfgoedluik en een bouwfysisch luik.

Eerst wordt de ruimtelijke context van de site onderzocht. In dit deel wordt ook de connectie met de omgeving of toegankelijkheid van de site geanalyseerd. Vervolgens wordt de aanwezigheid van erfgoedelementen op de site geanalyseerd. Eerst worden alle landschappelijke delen van de site besproken. Daarna worden alle geveldelen systematische beschreven. Ten slotte worden de erfgoedelementen in het interieur aangehaald. Een praktische tabel geeft weer in welke kamers de erfgoedelementen te vinden zijn. Bijgevoegde plannen met een kamernummering maken steeds duidelijk om welke kamer het gaat.

In het derde deel wordt op planmateriaal het huidige functionele gebruik van de gebouwen aangeduid. Aan de hand van een participatietraject werd het huidige gebruik van de gebouwen en de tuin verder geanalyseerd.

Na de inventarisatie van het huidige gebruik en de aanwezige erfgoedelementen wordt eveneens de huidige bouwfysische toestand geïnventariseerd.

Op basis van de vorige hoofdstukken worden in het **vierde hoofdstuk de erfgoedwaarden** van de site verduidelijkt. De erfgoedwaarden uit het inhoudelijk beschermingsdossier worden gemotiveerd en toegelicht. Om dit hoofdstuk praktisch bruikbaar te maken, worden de erfgoedwaarden eveneens op plannen aangeduid aan de hand van het Burra Charter.

Na de voorgaande analytische hoofdstukken, worden in het **vijfde hoofdstuk de visie en doelstellingen** uitgeschreven voor een periode van 24 jaar. Eerst wordt een SWOT-analyse gemaakt op basis van verschillende aspecten, zoals architectuur, belevingswaarde, ruimtelijkheid en interne organisatie. De SWOT-analyse is gebaseerd op de analytische hoofdstukken (1-4). Daarna worden de voorstellen tot verbetering beschreven binnen een grotere toekomstvisie. De adviezen met betrekking tot de ruimtelijke en functionele optimalisatie van de kloostergebouwen worden op vlekkenplannen geduid (bijlage). In dit hoofdstuk zijn ook de erfgoedobjecten geïdentificeerd die in aanmerking komen voor ZEN-erfgoed.

In een **zesde hoofdstuk** worden vervolgens zeer concreet de **beheersmaatregelen** beschreven. Zowel de landschappelijke als bouwkundige doelstellingen worden vertaald in maatregelen. Eerst worden de eenmalige maatregelen opgelijst. Vervolgens komende wederkerende onderhoudswerken aan bod. Aan het einde van het hoofdstuk worden alle beheersmaatregelen herhaald in een overzichtelijke en bruikbare tabel.

Het laatste **zevende hoofdstuk** geeft een voorstel tot **evaluatie en opvolging** van de beheersdoelstellingen.

Tot slot worden de **bijlagen** toegevoegd, waarin onder andere de resultaten van het participatietraject beknopt worden beschreven.

1. SITUERING EN IDENTIFICATIE VAN HET DOMEIN

1.1. DOEL OPMAAK BEHEERSPLAN

Het beheersplan wordt opgemaakt voor het beschermde stadsgezicht jezuïetenklooster met inbegrip van de kloostertuin en ijskelder. Het neogotisch complex in het stadscentrum van Lier is vandaag in eigendom van de stad Lier. De stedelijke academie voor muziek, woord en dans (Podiumacademie Lier) is de hoofdgebruiker van de gebouwen. Enkel een recent aangebouwde westelijke nieuwbouw is eigendom van vzw E. Bressinck en wordt in concessie gegeven aan de Weekdieren die er een bar/brasserie (Bar Muza) uitbaten.

Leidraad voor stedelijke diensten en betrokken actoren

Het beheersplan moet een ondersteunend instrument zijn voor het duurzaam behoud en beheer van de site. Het document, resulterend in een duidelijke langetermijnvisie waarin het duurzaam behoud, beheer en onderhoud van de site voor de komende 24 jaar beschreven staat, vormt een leidraad voor de stedelijke diensten en betrokken actoren. Deze toekomstvisie gaat uit van de bewaring of de versterking van de erfgoedwaarden die tot de bescherming van het stadsgezicht hebben geleid. Het plan beschrijft concrete werken, maatregelen en handelingen die de erfgoedwaarden en kenmerken van het stadsgezicht in stand houden, verbeteren of herstellen. Zowel de gebouwen als het park (kloostertuin) en de binnentuin van het voormalige jezuïetenklooster worden in het beheersplan in acht genomen.

Participatief onderzoek

Het beheersplan wil een langetermijnvisie bieden gebaseerd op participatief onderzoek. Het participatietraject werd op twee niveaus uitgevoerd. Enerzijds werden de gebruikers van de kloostertuin ondervraagd. Deze tuin is publiek toegankelijk. Anderzijds werden de gebruikers van het kloostergebouw ondervraagd, namelijk het personeel van de Podiumacademie Lier.

De geldende coronamaatregelen bepaalden gedeeltelijk de methode van het participatietraject. Fysiek contact was immers uitgesloten. Het participatietraject werd daarom uitgevoerd aan de hand van online enquêtes, één voor de gebruikers van de kloostertuin (extern) en één voor de gebruikers van de gebouwen (intern). De link naar de enquête werd intern via mail naar het personeel van de podiumacademie verstuurd. De link naar de externe enquête was toegankelijk via de website van de stad Lier en werd op verschillende manieren verspreid: informatiebord in de tuin, de Peperbus, sociale media.

De enquêtes waren gedurende de periode december 2020 - februari 2021 opengesteld. Er werden ruim 200 antwoorden verzameld voor de externe enquête en bijna 100 antwoorden voor de interne enquête. De resultaten van de enquêtes worden beknopt in bijlage toegevoegd aan het beheersplan en worden verwerkt in het beheersplan. Het beheersplan wordt, na afronding, digitaal geplaatst op de website van de stad Lier zodat de resultaten ook openbaar zijn.

Naast het participatietraject met de gebruikers, wenst het beheersplan ook gebaseerd te zijn op overleg met alle andere betrokken actoren. Om een gedragen visie te ontwikkelen werd het beheersplan opgesteld in nauw overleg met de deskundige Onroerend Erfgoed van de stad Lier en de directeur van de Podiumacademie Lier. Daarnaast vond tijdens de opmaak ook een overleg plaats met vzw Bressinck, de eigenaars/beheerders van de aansluitende jezuïetenkerk en nieuwbouw (Bar Muza).

Inzicht in mogelijkheden voor herinrichting

Om een volwaardig visiedocument en werkinstrument te zijn voor het complex en al zijn invullingen, wordt het beheersplan ook gebruikt voor het onderzoek naar de ruimtelijke en functionele optimalisatie van de voormalige kloostergebouwen. Zowel stad Lier als Podiumacademie Lier wensen immers de huidige functie van de kloostergebouwen te behouden. De Podiumacademie Lier dient daarom haar maximale groeicapaciteit te kennen zonder storende nieuwe toevoegingen in het stadsgezicht.

De waardestelling en beschrijving van de erfgoedelementen in het complex geven de basis voor een visie waaruit gefundeerde beslissingen genomen kunnen worden voor de (her)inrichting en optimalisatie van huidige en nieuwe (bv. kelder- en zolderverdieping) ruimtes in en rond het gebouw. Aan de hand van ontwerpend onderzoek wordt eveneens duidelijk wat de mogelijkheden zijn (herinrichting, bezettingsgraad, gedeeld gebruik, ...) van het gebouw en zijn omgeving. De resultaten van dit ontwerpend onderzoek worden in bijlage toegevoegd aangezien het geen elementair onderdeel uitmaakt van een beheersplan.

Overzicht van onderhoudswerken

Het beheersplan vormt ten slotte ook de basis voor een 'huishoudplan' voor de eigenaar/gebruiker waarin al het regelmatige onderhoud aan de ruimtes wordt opgesomd.

1	2	3
4	5	

Afbeelding 1. Prieeltje in de kloostertuin van het voormalige Jezuïetenklooster met onderliggende ijskelder

Afbeelding 2. Zicht van op de gasthuisvest op het voormalige Jezuïetenklooster

Afbeelding 3. Kapel aan de oostzijde van het voormalige Jezuïetenklooster, aan de Gasthuisvest

Afbeelding 4. Westelijke deel (mte gerenoveerde Bar Muza) van het voormalige Jezuïetenklooster

Afbeelding 5. Oostelijk deel van het voormalige Jezuïetenklooster

6	7
---	---

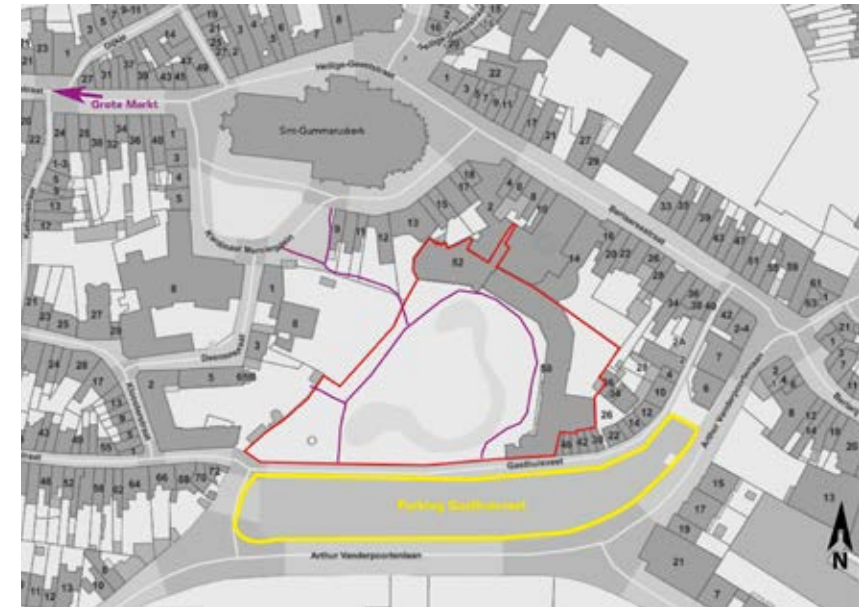
1.2. IDENTIFICATIE

Afbeelding 6. Afbakening van het beheersplan (rood) en aanduiding van de verschillende delen op de site

Afbeelding 7. Afbakening van het beheersplan (rood) en aanduiding van de ruimtelijke toegankelijkheidscontext van de site (geopunt)

Het voormalige jezuïetenklooster is een sober neogotisch complex op grosso modo L-vormige plattegrond met grotendeels ingebouwde kapel ten zuidoosten. In de oksel van het gebouw, ten zuidwesten, bevindt zich de oorspronkelijk tuin van het jezuïetenklooster. In deze tuin is een ijskelder met erboven een achtzijdig open tuinpaviljoentje met knoestige stammen aanwezig. In het noorden staan de voormalige kloostergebouwen in connectie met de jezuïetenkerk, die eveneens toegankelijk is vanuit de Berlaarsestraat. Aan de noordwestelijke zijde sluit een nieuwbouw aan bij de voormalige kloostergebouwen. In de nieuwbouw is de brasserie Bar Muza gevestigd. De bovenbouw wordt door de Podiumacademie in gebruik genomen voor klaslokalen.

De site is gelegen in het zuidoosten van de historische stadskern van Lier, 400m ten zuidoosten van de Grote Markt (met werelderfgoed, zie infra) en op 50m van de Sint-Gummaruskerk. Ten zuiden van het klooster is de Gasthuisvest gelegen, een belangrijke verbindingssas omwille van de vele parkeergelegenheden. Het park staat in verbinding met de Sint-Gummaruskerk door middel van een voetweg (paars). Dit zorgt, samen met de parkeergelegenheden (geel) ten zuiden, ervoor dat het klooster een strategische ligging kent.

8
9

Afbeelding 8. Afbakening van het beheersplan (rood), het beschermd stadsgezicht (blauw) en het bestaand erfgoedbeheersplan Kloosterstraat (groen) (geoportaal)

Afbeelding 9. Afbakening van de bufferzone (oranje en geel gearceerd) rond de het Unesco werelderfgoed (geel). Perimeter beheersplan in het rood.

Legende

- Afbakening beheersplan
- Afbakening stadsgezicht
- Afbakening bufferzone
- Afbakening werelderfgoed
- Afbakening beheersplan Kloosterstraat en omgeving

Verder wordt het klooster omringd door een stedelijk weefsel met dichte erfgoedwaarden. Zo werd onder andere een cluster van onroerend erfgoed ten westen van het stadsgezicht vervat in het erfgoedbeheersplan Kloosterstraat en omgeving.

De restanten van het voormalig klooster van de paters jezuiten, inclusief de kloostertuin met ijskelder en prieel werden in 1993 beschermd als stadsgezicht. De site is beschermd omwille van de **historische** en **artistieke** waarde.

De site ligt op het randje van de UNESCO bufferzone van het werelderfgoed 'stadhuis Lier met belfort'.

Naam	Jezuïetenklooster
Adres	Gasthuisvest 50 . 2500 Lier
Beschermingsstatuut	Beschermd stads-of dorpsgezicht, intrinsiek
Beschermingsbesluit	M.B. 08.03.1993 (2490)
Beschrijving	Het geheel van de voormalige kloostergebouwen van de jezuiten en de kloostertuin met ijskelder en prieel is beschermd als stadsgezicht omwille van het algemeen belang gevormd door de historische en artistieke waarde.

Naam	Jezuïetenklooster
Adres	Gasthuisvest 50 . 2500 Lier
Beschermingsstatuut	Vastgesteld bouwkundig erfgoed (29.03.2019)

Naam	Historische stadskern Lier
Adres	Lier
Beschermingsstatuut	Vastgesteld bouwkundig erfgoed (19.02.2016)

10

Afbeelding 10.
Afbakening van de perimeter
van het huidige stadsgezicht en
voorstel tot uitbreiding
(stippellijn) (onderlaag: GRB
geopunt)

Legende

- Voorstel
uitbreiding
stadsgezicht
- Afbakening
stadsgezicht

Voorstel tot uitbreiding van het stadsgezicht

Met dit beheersplan wil de stad Lier, samen met Erfgoed en Visie, een voorstel doen om het huidige beschermde stadsgezicht te vergroten. Het stadsgezicht 'Jezuïetenklooster' werd beschermd omwille van zijn historische en artistieke waarden. De historische waarden worden hoofdzakelijk bepaald door de restanten van het voormalige klooster van de paters jezuieten. Het klooster is echter steeds verbonden geweest met de nog oudere jezuietenkerk met ingang in de Berlaarsestraat. De motivering voor de bescherming van het stadsgezicht maakt ook vermelding van deze kerk. De artistieke waarde van het stadsgezicht wordt enerzijds bepaald door de ontwerpen van E. Careels uit 1923. Anderzijds zijn verschillende zichtassen bepalend voor de artistieke waarde van de site. Eén van de assen is het uitzicht op de achterzijde van de jezuietenkerk.

Het lijkt om bovenstaande redenen niet onlogisch om de jezuietenkerk op te nemen in het stadsgezicht 'jezuietenklooster'. Daarnaast kunnen ook de twee flankerende gevels in de Berlaarsestraat, aan weerszijden van de jezuietenkerk, best opgenomen worden. Deze gevels werden gelijktijdig door E. Careels in 1923 ontworpen en bewijzen nogmaals dat het domein van de jezuieten zich uitstrekte van de Gasthuisvest tot aan de Berlaarsestraat. Bovendien bevond de hoofdtoegang zich steeds in de Berlaarsestraat, aangezien de Gasthuisvest volledig ommuurd was. De incorporatie van de kerk en flankerende gevels in de Berlaarsestraat zal dus de historische waarde van het stadsgezicht vergroten omdat de historische functionele benadering van de site door de jezuieten verduidelijkt zal worden.

Op bijgevoegd plan wordt een voorstel gedaan van de nieuwe afbakening van het stadsgezicht 'jezuietenklooster' te Lier. In bijlage wordt het voorstel eveneens toegevoegd als apart document.¹

¹ Het voorstel wordt als beheersmaatregel in dit beheersplan toegevoegd.

Afbeelding 11.
Afbakening van de perimeter
van het beheersplan (rood) en
aanduiding van de
bescherming (blauw)
(onderlaag: kadasterplan,
cadgis)

Legende

- Afbakening beheersplan
- Afbakening stadsgesicht

1.3. AFBAKENING EN EIGENDOM

Het studiegebied is grotendeels in eigendom van de stad Lier. De nieuwbouw en jezuietenkerk zijn in eigendom van vzw E. Bressinck. Na afloop van de gebruikersvergoeding van de stad Lier aan E. Bressinck wordt de eigendom van kerk en nieuwbouw door vzw E. Bressinck overgedragen aan de stad Lier. In onderstaande tabel worden de (delen van de) percelen, inclusief de werkelijke oppervlaktes, aangegeven die deel uitmaken van het studiegebied te Lier. De kerk en naastgelegen gebouwen worden lichtgrijs weergegeven aangezien die niet in de huidige bescherming zijn opgenomen.

De site wordt grotendeels beheerd door Podiumacademie Lier Lier. Zij zorgen voor het regulier onderhoud van de gebouwen. De tuinen worden onderhouden door de stad Lier. Grote restauratiewerken zijn eveneens gedragen door de stad Lier.

Afbeelding 12.
Afbakening van de perimeter
van het beheersplan
(onderlaag: luchtfoto winter
2015-2017, geopunt)

Legende

	Afbakening beheersplan
	Afbakening stadsgesicht

Kadaster- nummers		Beschrijving	Eigenaar	Erfpachter/ gebruiker
Afd. 1, sectie I	167H* (7492)	Park	Stad Lier	Podiumacademie Lier Lier
	166C (12)	IJskelder	Stad Lier	Stad Lier
	167K (584**)	Nieuwbouw m.i.v. Bar Muza	vzw E. Bressinck	de Weekdieren, concessiehouder Bar Muza. Ook gebruik door Podiumacademie Lier
	160F (2089)	Klooster	Stad Lier	Podiumacademie Lier Lier
	164N (939,46)	Jezuïeten-kerk	vzw E. Bressinck	Podiumacademie Lier Lier
	160K (287,57)	Linkergebouw Careels	Privé	
	164D (112,23)	Rechtergebouw Careels	Privé	

* perceelnummers gebouwen

** deze oppervlakte is vermoedelijk zeer correct aangezien die waarschijnlijk werd gebaseerd op een opmetingsplan dat gevoegd is bij een verkoopakte. Het kan ook zijn dat de oppervlakte voorkwam op een landmeterplan dat neergelegd is bij de AAPD (Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie, het vroegere kadaster) in het kader van een prekadastering. De andere oppervlaktes werden op een grafische manier bepaald en zijn dus minder precies.

Afbeelding 13.
Afbakening van de actieve en
passieve perimeter van het
beheersplan (onderlaag: GRB
geopunt)

Actieve en passieve perimeter van het beheersplan

Het beheersplan zal opgemaakt worden aan de hand van een actieve en passieve perimeter. De actieve perimeter behelst de percelen zoals hierboven besproken. Deze perimeter is het eigenlijke studiegebied van het beheersplan. Voor deze percelen zullen beheersmaatregelen uitgeschreven worden. De actieve perimeter bakent de volledige kadastrale percelen af. Hierdoor wijkt het studiegebied van het beheersplan licht af van afbakening van het huidige beschermde stadsgezicht.

Het beschermde stadsgezicht wordt echter ook beïnvloed door omliggende gebouwen en sites. De passieve perimeter van dit beheersplan behelst dus omliggende percelen die beeldbepalend kunnen zijn voor het stadsgezicht jezuïetenklooster. Voor deze percelen worden geen specifieke maatregelen uitgeschreven. Het voorliggend beheersplan beschrijft echter wel visies, wensen of mogelijkheden die door de stad Lier steeds met de betrokken eigenaars besproken kunnen worden. Daarnaast kunnen aan de hand van deze passieve perimeter ook stedelijke richtlijnen uitgeschreven worden om bijvoorbeeld zichtlijnen te behouden die invloed hebben op het beschermde stadsgezicht.

De passieve perimeter werd bijvoorbeeld ingesteld om het zicht naar de Gummaruskerk te behouden. Om eventuele ophoging van bebouwing te vermijden zal in het beheersplan dus een visie opgesteld worden over de gebouwen ten noordwesten van de site van het jezuïetenklooster. Daarnaast worden ook naar het zuiden verschillende percelen opgenomen in de passieve perimeter om de openheid richting Gasthuisvest te kunnen vrijwaren. Aan de westzijde wordt de afbakening van het stadsgezicht kloosterstraat en omgeving opgenomen om de historische en functionele connectie met bijvoorbeeld het zwartzusterklooster op te nemen. Aan de oostzijde is ten slotte het volledige bouwblok tot aan Berlaarsestraat en Arthur Vanderpoortenlaan opgenomen in de passieve perimeter aangezien het klooster historisch gezien zich elders op het bouwblok bevond.

Legende

- Afbakening
actieve perimeter
- Afbakening
passieve
perimeter

Opzichzelfstaande gehelen

De actieve perimeter van het beheersplan kan opgesplitst worden in 8 opzichzelfstaande gehelen, zoals aangeduid op het plan op volgende pagina. Opzichzelfstaande gehelen kunnen volgens de richtlijnen van het Agentschap Onroerend Erfgoed onderscheiden worden indien:

- het goed expliciet apart vermeld staat in het beschermingsbesluit. ; of
- het goed individueel beschermd is als monument; of
- het een onderdeel is dat in fysiek-ruimtelijk, functioneel en historisch opzicht gemotiveerd en duidelijk te onderscheiden is van het grotere beschermde geheel of erfgoedlandschap.

Voor de site van het jezuïetenklooster zijn er geen onroerende goederen of landschappelijke delen individueel beschermd als monument. Wel zijn de kloostertuin en ijskelder apart vermeld in het beschermingsbesluit en zijn er andere onderdelen fysiek-ruimtelijk, functioneel en historisch te motiveren als opzichzelfstaande gehelen.

Volgende opzichzelfstaande gehelen worden onderscheiden:

- **Vleugel A van het jezuïetenklooster.** Dit is de vleugel met een oudere kern. De vleugel werd in 1924 slechts gerestaureerd naar ontwerp van E. Careels en is zodus in historisch opzicht te onderscheiden van de andere onderdelen op de site. Fysiek-ruimtelijk en functioneel is de vleugel eveneens goed te onderscheiden. De vleugel heeft drie bouwlagen, terwijl de aangebouwde vleugel B slechts 2 bouwlagen heeft. De interne verbinding tussen beide vleugels is sterk voelbaar. Beide vleugels zijn ook nog steeds van elkaar af te sluiten.
- **Vleugel B van het jezuïetenklooster.** Deze vleugel werd toegevoegd aan het oudere deel naar ontwerp van E. Careels in 1923 en is dus in historisch opzicht te onderscheiden. Zoals hierboven beschreven is de vleugel eveneens fysiek-ruimtelijk en functioneel te onderscheiden van de andere vleugel.
- **Kapel en kapelsacristie.** Deze gebouwdelen hebben een eigen functionele werking.

- **Balletzaal.** Dit opzichzelfstaand geheel behelst de aanbouw aan de oostzijde van vleugel A. De aanbouw werd pas in de jaren 1970 uitgevoerd en is dus in historisch opzicht te onderscheiden van de andere vleugels van het klooster. In functioneel en fysiek-ruimtelijk opzicht is de aanbouw ook duidelijk te onderscheiden. De aanbouw behelst immers slechts 1 bouwlaag en is apart toegankelijk via een steeg in de Gasthuisvest.
- **Binnentuin.** De tuin aan de oostzijde van het klooster wordt als opzichzelfstaand geheel opgenomen. Historisch gezien is dit mogelijks een restant van een groter landschappelijk geheel. Functioneel en fysiek-ruimtelijk is de binnentuin ook te onderscheiden door de aparte toegang via de steeg in de Gasthuisvest.
- **Tuin en garages.** Samen met het park, gelegen in de oksel van het jezuïetenklooster, worden de bijgebouwde garages aan de Gasthuisvest opgenomen als opzichzelfstaand geheel. Het park werd reeds verschillende keren opnieuw ontworpen. Voor de Jezuïeten had een deel van het park vermoedelijk ook een nutsfunctie.
- **Ijskelder en tuinpaviljoentje.** De ijskelder en het tuinpaviljoentje gelegen in het park aan de Gasthuisvest worden als opzichzelfstaand geheel opgenomen. Deze structuren zijn functioneel immers onafhankelijk. Historisch gezien zijn ze ook te onderscheiden van de huidige kloostervleugels. De structuren gaan mogelijks terug op vroegere structuren gelinkt aan voormalige kloostergebouwen.
- **Tuinmuur.** Ten slotte worden de restanten van de tuinmuur, die oorspronkelijk het volledige domein van de jezuïeten begrensdte apart opgenomen als opzichzelfstaand geheel. De muur dateert van de vroegste bebouwing aan de Berlaarsestraat van de Jezuïeten en is functioneel en fysiek-ruimtelijk volledig afgescheiden van de huidige bebouwing op de site.

De precieze afbakening met opzichzelfstaande gehelen wordt op de volgende pagina aangeduid op plan.

Afbeelding 14.
Afbakening van de
verschillende opzichzelfstaande
gehelen (onderlaag: GRB
geopunt)

**Legende
opzichzelfstaande
gehelen**

- Vleugel B
- Vleugel A
- Kapel en kapelsacristie
- Balletzaal
- Binnentuin
- Park en garages
- IJskelder en tuinpaviljoentje
- Tuinmuur

1.4. ANDERE REGELGEVINGEN

1.4.1. STATUUT VAN WEGEN EN WATERLOPEN

Statuut van de wegen

De Atlas der Buurtwegen dateert van 1841 en verzamelt alle buurtwegen ('chemins') en voetwegen ('sentiers') die op dat ogenblik bekend zijn. Op de kaart zijn geen buurtwegen te zien binnen het beheersplangebied.

Statuut van de waterlopen

In het beheersplangebied stromen geen waterlopen. De dichtstbijzijnde waterlopen zijn de Netearm ten noorden/westen en de Grote Nete ten oosten/zuiden van het beheersplangebied.

1.4.2. TRADITIONELE LANDSCHAPPEN

De indeling van de traditionele landschappen van Vlaanderen dateert van 1985 en was een eerste poging om de regionale verscheidenheid van de historisch gegroeide cultuurlandschappen op kaart voor te stellen in hun situatie van voor de grote veranderingen. De indeling steunt op zowel fysische en natuurlijke kenmerken zoals reliëf en bodemgesteldheid, als op cultuurlandschappelijke kenmerken zoals bewoningsvormen, landgebruik, percelering en landschapstype. De traditionele landschappen vormen de basis voor de aanduiding van relicten van traditionele landschappen, gebundeld in een uitgebreide landschapsatlas in opdracht van AROHM Monumenten en Landschappen.

Het beheersplangebied is niet gelegen in een specifiek traditioneel landschap, daar het beheersplangebied en haar omgeving aangeduid zijn als 'Stedelijke agglomeratie of (lucht)havengebied'. De dichtstbijzijnde traditionele landschappen zijn 'Valleien van de Nete' en 'Land van Kontich-Ranst' ten zuiden en 'Vallei van de Kleine Nete' ten oosten van het beheersplangebied.

1.4.3. GEWESTPLAN

De gewestplanbestemmingen in het beheerplangebied worden weergegeven op de kaart op volgende pagina. Het beheerplangebied is volledig ingekleurd als woongebied.

Vanwege de bescherming als stadsgezicht zijn afwijkingen op de stedenbouwkundige voorschriften toegelaten.

1.4.4. (P)RUP EN BPA

Er zijn geen (P)RUP's, of BPA's met betrekking tot het beheersplangebied. Het Gewestplan geldt dus als de geldende ruimtelijke ordening.

Kaart 1.5.6: Gewestplan
Legende □ Jezuïetenklooster ■ 0100 - woongebieden ■ 0101- woongebied met cultureel, historische en/of esthetische waarde
EBP Jezuïetenklooster
Datum opmaak: 27-10-2020
0 10 20 30 m

1.4.5. NATUUR(BESCHERMINGS)ZONES

1.4.5.1. HABITATRICHTLIJN- EN VEN-GEBIED

In 1992 werd de Europese Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (Habitatrichtlijn) uitgevaardigd. Als uitvoeringsmaatregel moet elk land speciale beschermingszones (SBZ) aanduiden die deel zullen uitmaken van het Europese Natura2000-netwerk. De Vlaamse regering bekrachtigd 4 mei 2001 de selectie van deze speciale beschermingszones.

Het beheerplangebied zelf ligt niet in een Vogel- of Habitatrichtlijngebied of VEN-gebied.

1.4.5.2. BIOLOGISCHE WAARDERINGSKAART

De Biologische waarderingskaart maakt aan de hand van een uniforme lijst van karterings-eenheden een inventaris op van de voorkomende vegetatie. Op basis van vier criteria (zeldzaamheid, biologische kwaliteit, kwetsbaarheid en vervangbaarheid) krijgt ieder ecotoop een waardering van biologisch zeer waardevol tot biologisch minder waardevol.

Enkel het parkgedeelte wordt aangeduid als een complex van biologisch minder waardevolle en waardevolle elementen, onder de vorm van 'kp'; park. De grenzen van dit gebied gaan voorbij de grenzen van de site van het jezuïetenklooster en incorporeren bijvoorbeeld ook de tuinen van de gebouwen in de Deensestraat.

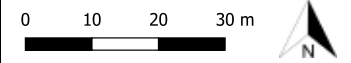
Kaart 1.5.7B: Biologische waarderingskaart (BWK)

Legende

- Jezuïetenklooster
- minder waardevol
- complex van minder waardevolle en waardevolle elementen

EBP Jezuïetenklooster

Datum opmaak: 27-10-2020

1.5. ABIOTIEK

1.5.1. RELIËF

Aangezien de site gelegen is ter hoogte van de oude stadskern van Lier, wordt de omgeving van de site gekenmerkt door afwisseling van antropogeen gewijzigd reliëf met het behouden reliëf van natuurlijke waterlopen. Binnen de site is een hoogte verschil van 2,5 m aanwezig tussen de vijverpartij (4,22m) en de hoger gelegen heuvel met ijskelder en prieeltje (6,83m). Daarnaast valt op dat het parkgedeelte gemiddeld 1m lager gelegen (1,5m voor de vijverpartij) is dan de omringende gebouwen van het jezuïetenklooster.

1.5.2. BODEM EN GEOLOGIE

Lier ligt in de Vlaamse zandstreek, niet ver van de grens met de Kempen. Dit gebied bestaat voornamelijk uit (goed drainerende) zandleem. Uit geologische kaarten leiden we af dat er Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen zijn bovenop de Pleistocene sequentie. De Tertiaire geologische kaart leert dat de ondergrond tot de formatie van Berchem behoort met zwartgroen fijn zand, sterk kleihoudend, sterk glauconiethoudend, glimmerhoudend, schelpen, soms grof zand en beenderresten.

Het gehele beheerplangebied wordt gekenmerkt door antropogene bodem, kunstmatige gronden, bebouwde zone.

1.5.3. HYDROLOGIE

Het beheerplangebied ligt in het deelbekken van de Beneden Nete, als deel van het Netebekken en het stroomgebied van de Schelde. Het beheersplangebied is gelegen op 400m van de samenvloeiing van de Grote en Kleine Nete.

Inzake overstromingsgevoeligheid is het beheerplangebied of haar direct omgeving niet gelegen in effectief of potentieel overstromingsgevoelig gebied.

Het beheersplangebied behoort tot het winterbed van de grote waterlopen.

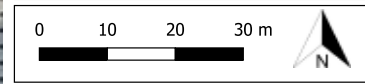
Kaart 1.5.8C: Bodemkaart

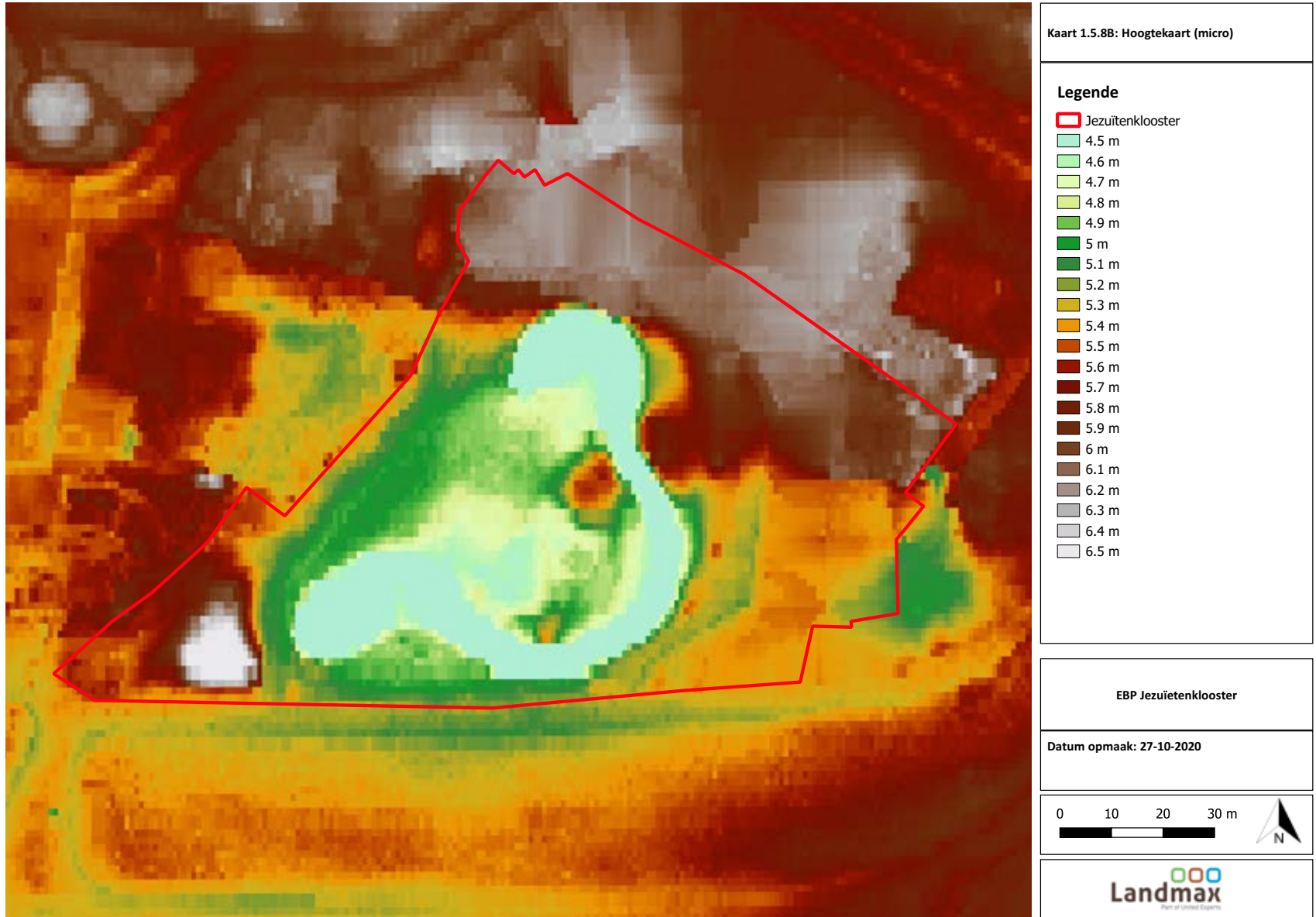
Legende

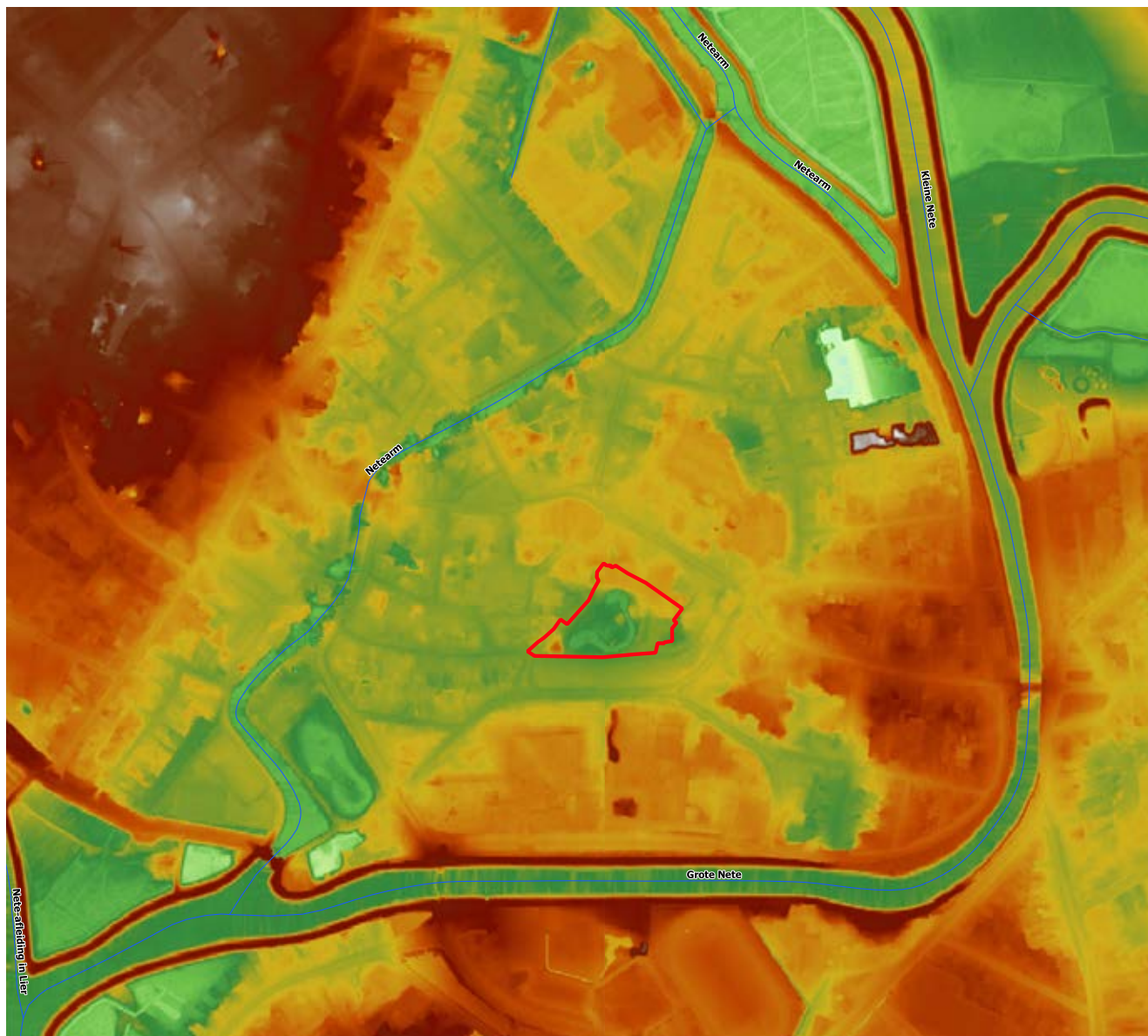
- ▭ Jezuïetenklooster
- Antropgeen

EBP Jezuïetenklooster

Datum opmaak: 27-10-2020

Kaart 1.5.8A: Hoogtekaart (meso)

Legende

- Jezuïetenklooster
- 1.7 m
- 2.76 m
- 3.82 m
- 4.88 m
- 5.94 m
- 7 m
- 8.06 m
- 9.12 m
- 10.18 m
- 11.24 m
- 12.3 m

EBP Jezuietenklooster

Datum opmaak: 27-10-2020

0 50 100 150 200 m

Landmax
Part of United Experts

1.6. STAKEHOLDERS

Afbeelding 15.
Visuele voorstelling van de stakeholders voor de site van het voormalige jezuïetenklooster

De Podiumacademie Lier maakt naast de site van het jezuïetenklooster ook gebruik van enkele lokalen in het zwartzusterklooster. De site van het zwartzusterklooster staat in direct verband met de site van het jezuïetenklooster. Stad Lier, eveneens eigenaar van het **zwartzusterklooster**, is dus een directe stakeholder.

Naast **de Podiumacademie Lier en de stad Lier** zijn er nog een aantal stakeholders te vermelden. De site van het voormalig jezuïetenklooster is immers verbonden met een aantal andere culturele sites. De brasserie **Bar Muza**, gesitueerd in de nieuwbouw aan de westzijde van de kloostergebouwen, werd reeds vernoemd in bovenstaande alinea's. Daarnaast zijn de voormalige kloostergebouwen ruimtelijk verbonden met de jezuïetenkerk. De Open-monumentenvereniging **Eduard Bressinck vzw** beheert deze kerk, die ingericht is als concertzaal. De Podiumacademie Lier maakt ook regelmatig gebruik van deze ruimte. Aan de westzijde van de site leidt vervolgens een pad naar het cultuurhostel **Bed Muzet**, ingericht in een vleugel van het voormalige zwartzusterklooster. Het hostel heeft 78 slaapplekken voor al wie cultureel actief is en maakt deel uit van de cultuurcampus Lier. Voor culturele groepsverblijven in Bed Muzet wordt eveneens samengewerkt met Podiumacademie Lier om de repetitie-, dans-, en klaslokalen in het voormalige jezuïetenklooster ter beschikking te stellen.

Naast de ruimtelijk verbonden sites, is de Podiumacademie Lier voor het gebruik ook verbonden met andere academies of lokalen voor de academie zoals de Stedelijke academie voor Schone Kunsten (Beeldacademie Lier) en de campus Louis Zimmer van het Atheneum, waar recent (2018-2019) een nieuwe dans- en turnzaal werd gebouwd.

Ten slotte is het park aan de Gasthuisvest publiek toegankelijk en worden de paden doorheen het park vaak gebruikt door de Lierenaren als verbinding tussen de Gasthuisvest en het Kardinaal Mercierplein.

2. HISTORISCHE NOTA

Afbeelding 16.
Figuur met aanduiding van de maximale dimensie van het vroegste Sint-Gummarusdomein uit basisrapport archeologie van Bartholomieux, Hendriks en Van Ransbeeck (2015), p. 276

Figuur 325: Kaart van Van den Broeck (VAN DEN BROECK A, 1992, p. 12) met aanduiding van de gekende bestaande en verdwenen vlieten, de Kleine en Grote Nete (blauw) en de maximale dimensies van het vroegste Sint-Gummarusdomein (geel). In dikke rode lijn is de verbindingsgracht te zien tussen Grote- en Kleine Nete.

2.1. HISTORIEK VAN DE STAD LIER

2.1.1. ONTSTAANSCONTEXT (9E-12E EEUW)

De precieze ontstaansgeschiedenis van Lier is tot heden niet bekend en is al enige tijd de bron van verschillende speculaties in geschiedkundige kringen. Wellicht ontstond één van de eerste vestigingen tijdens de 9de eeuw in het alluviale gebied van de samenvloeiing van de Netten - meer bepaald in de buurt van de Vismarkt door de komst van mensen die hoger gelegen zones zoals Alliers (Ranst) verlieten ten gevolge van de daling van het waterpeil.²

Het ontstaan van de stad wordt door anderen ook vaak gekoppeld aan de Sint-Gummaruslegende (gedateerd in de eerste helft van de 8ste eeuw). Deze legende vertelt hoe een Romeinse veldheer (Gummarus) op een locatie genaamd 'Nivesdonck' (Nieuwe Donk) een bidplaats oprichtte, waarna de plaats geleidelijk evolueerde tot een woonkern. Deze Nivesdonck wordt meestal gelokaliseerd tussen de arm van de Kleine Nete en de oude arm van de Grote Nete (huidige Gasthuisvest).

² RICA ANNAERT, 'Historische stadskern van Lier', *Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed*, 2015, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140034>. Geraadpleegd 4 september 2020.

Omwille van een gebrek aan archeologisch onderzoek in de stad is het niet mogelijk één van de twee scenario's te ontcrachten of als juiste ontstaansgeschiedenis aan te duiden.

Enkele recente archeologische opgravingen in de buurt van het studiegebied bieden reeds beperkte zekerheden.³ De oudst aangetroffen resten zijn gevonden bij een opgraving op de site van Sion. De resten van deze opgraving dateren uit de prehistorie. Het gaat om silex uit het finaal- of laat-palaeolithicum en het mesolithicum. Verder werd aardewerk aangetroffen uit het mesolithicum. De aanwezigheid van vondsten uit de ijzertijd wijst op een ijzertijdsite in de buurt of ter hoogte van de site. Het merendeel van de tijdens de opgraving vastgestelde archeologische sporen kan gedateerd worden in de (post-)middeleeuwse periode en behoort tot de periode waarin er zich ter hoogte van het Sionsplein een klooster bevond, het klooster van Sion.⁴ Dit bewijst oudere kernen tussen beide Nete-armen, maar geeft nog geen zekerheid over de vroegste stadsgeschiedenis.

In de zomer van 2021 zullen verdere archeologisch vooronderzoek gebeuren op de site van het zwartzusterklooster. De resultaten van dit onderzoek zullen mogelijk meer informatie bieden over de vroegste bebouwingsperiodes.

Ondanks dat archeologisch onderzoek reeds zeer oude sporen bevestigde, is de ontstaansgeschiedenis van Lier als stad nog onduidelijk. Zeker is wel de vermelding van de naam 'Ledi' in 870, die wijst op een nederzetting bij de samenvloeiing van de Kleine en Grote Nete.⁵ De plaatsnaam zou in de volgende eeuwen evolueren tot Lier. De bekendheid van 'Lier' verwijst op dat moment vooral naar het religieuze belang van de plaats, gevormd door een kloostergemeenschap rond de Heilige Gummarus.⁶ De verering van deze heilige zorgde voor een versnelling van de ontwikkeling van de vroegstedelijke agglomeratie.

Reeds aan het einde van de 12e eeuw kreeg Lier als oppidum (toegewezen door de Brabantse hertog Hendrik I) heel wat vrijheden. De domeinkern rond Sint-Gummarus was vermoedelijk dan reeds omringd door grachten, vlieten en de oude arm van de Grote Nete (anno 2020 Gasthuisvest). Het huidige Dijkje, de Kattenstraat, de Kleine Bril en de huidige Gasthuisvest zijn vermoedelijk het tracé van een primitieve aarden en houten omwalling.⁷ Dit wil zeggen dat het studiegebied van het jezuïetenklooster deel uitmaakte van de oudste vroegstedelijke nederzetting van Lier.

Naast deze domeinkern was, zoals reeds vermeld, vermoedelijk ook bewoning te vinden op de rechteroever van de Kleine Nete (huidige Grote Markt) en op de linkeroever van de Kleine Nete ten zuiden van de domeinkern, richting het latere begijnhof. Het economisch herstel van het Scheldebekken en de toename van de riviervaart in dit bekken hebben de nieuwe nederzettingen ongetwijfeld ondersteund. Lier is als knooppunt aan beide Netten immers strategisch goed gelegen. De economische factor werd echter pas dominant vanaf de 12e eeuw.⁸ Rond die periode zouden de drie bewoningen samen het officiële grondgebied van de volwaardige stad Lier vormen.⁹

3 Reyns, Natasja, David Vanhee en Ruth Ferket. (2019). Archeologienota Lier-Gasthuisvest (Zwartzusterklooster).

4 Reyns, Natasja, David Vanhee en Ruth Ferket. (2019). Archeologienota Lier-Gasthuisvest (Zwartzusterklooster), 33.

5 'Ledi' komt van het woord 'lede' dat wijst op een gegraven waterloop. ('Ledell', *historische woordenboeken Nederlands en Fries* (VMNW), <http://gtb.inl.nl/iWDB/search?actie=article&wdb=VMNW&id=ID32123&lemma=lede&domein=0>. Geraadpleegd op 7 augustus 2020.)

6 Aerts en Van der Wee (2019). De geschiedenis van Lier, 37.

7 Aerts en Van der Wee (2019). De geschiedenis van Lier, 59-60.

8 Aerts en Van der Wee (2019). De geschiedenis van Lier, 49.

9 Aerts en Van der Wee (2019). De geschiedenis van Lier, 60.

Afbeelding 17.
Kopergravure van Braun en Hogenberg (1580), waarschijnlijk op basis van de kaart van Jacob van Deventer. (Bron: Koninklijke Bibliotheek Brussel)

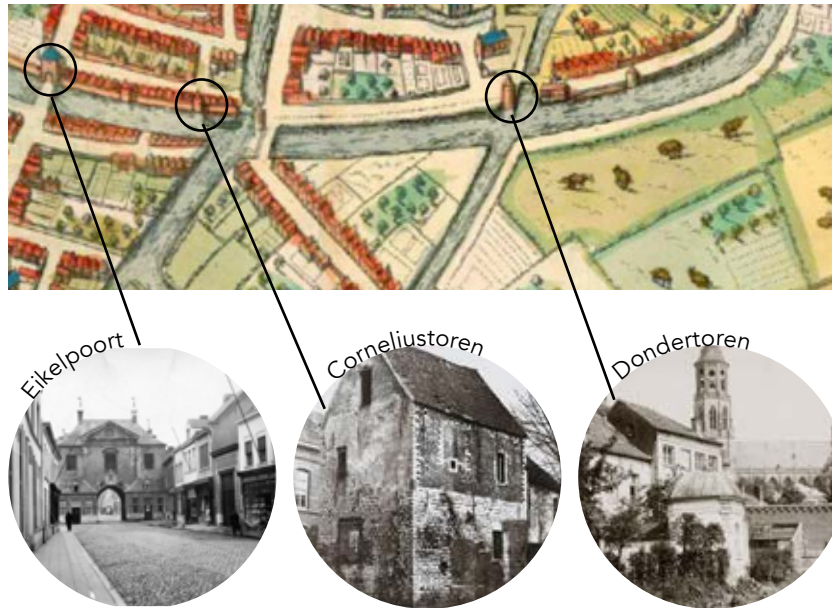

2.1.2. VAN DOMEINKERN NAAR STAD (12E-14E EEUW)

In 1212 ontving Lier van de hertog van Brabant de vrijheid om de stad met grachten en stadspoorten te omringen. Aangezien dit een symbool is van stedelijke autonomie wordt 1212 door velen als ontstaansdatum genomen voor de volwaardige stad Lier. De bouw van de stadsomwalling startte in het midden van de 13e eeuw met enkele mijlpalen en grachten. De stenen omwalling zou in de loop van de 14e eeuw opgetrokken zijn. Deze eerste stenen stadsmuur werd voorzien van vijf versterkte poorten (de Eikelpoort, de Mechelse Poort, de Antwerpse Poort, de Lisperpoort en de Berlaarpoort). Op heden zijn nog enkele fragmenten van deze stadsomwalling bewaard, zoals de Eikelpoort (de gevangenenpoort) en de Corneliustoren (de Zimmertoren). Aan de huidige Gasthuisvest is ook nog de kern van de Dondertoren teruggevonden.

De stenen constructie omwalde enkel de bebouwde stadskern. Het tracé hiervan is tot heden nog steeds herkenbaar in de stad. Het eigenlijke gebied van Lier strekte zich veel verder uit, met inbegrip van de omliggende gronden (de Kuip) en dorpen zoals Kessel, Nijlen, Embel en Bevel. De omliggende gronden bestonden hoofdzakelijk, maar niet exclusief, uit agrarische gronden. Tijdens de 13de eeuw werden op deze gronden bijvoorbeeld het begijnhof en het Kluizekwartier opgericht.

Afbeelding 18.
Kopergravure van Braun en
Hogenberg (1580), detail met
aanduiding van de drie
bewaarde torens (Bron:
Koninklijke Bibliotheek Brussel)

De verheffing van de vestiging Lier tot een stad in het begin van de 13de eeuw was geen toeval. Ten gevolge van de bloei en groei van de lakennijverheid en -handel, die zich rond die tijd in de stad vestigde, kende de stad in de 13de en 14de eeuw een enorme economische expansie, met een hoogtepunt in het derde kwart van de 14de eeuw. De economische bloei vertaalde zich onder meer in de bouw van de lakenhal, het belfort, de Sint-Gummaruskerk en de verharding van de Grote Markt.¹⁰ Tegen het einde van de 14de eeuw waren in de stad twee bloeiende kernen te herkennen: enerzijds de 'oude' religieuze kern gecentreerd rond de Sint-Gummaruskerk en anderzijds de 'jongere' economische en administratieve kern rond de Grote Markt.

Rond de site van de jezuïetenkerk was in de late middeleeuwen vermoedelijk ook reeds bebouwing aanwezig. Een archeologisch vooronderzoek aan de jezuïetenkerk verschillende lagen en muren op. Er werd ook aardewerk gevonden. De resten worden er in de late middeleeuwen geplaatst. In de omgeving werden ook middeleeuwse resten van een vliet en enkele muren gevonden.¹¹

¹⁰ ANNAERT, 'Historische stadskern van Lier'.

¹¹ Reyns, Natasja, David Vanhee en Ruth Ferket. (2019). Archeologienota Lier-Gasthuisvest (Zwartzusterklooster), p. 31-32.

19	
20	21

Afbeelding 19.
Ferrariskaart, 1771-1774
(Geopunt)

Afbeelding 20.
Foto van de kerkhofmolen aan
de kerkhofmolenloop
(Kempens Erfgoed)

Afbeelding 21.
Foto van het groot spuit
(Kempens Erfgoed)

2.1.3. VERDERE DEMOGRAFISCHE, MORFOLOGISCHE ONTWIKKELING EN CRISIS (14E-16E EEUW)

Ten gevolge van de economische bloei steeg ook het bevolkingsaantal sterk tijdens de 14de eeuw, waardoor aan het einde van de 14de eeuw (1389) werd besloten een nieuwe stadsomwalling te bouwen.¹² Het kluizekwartier en begijnhof werden nu ingelijfd bij de stad. Deze derde omwalling, na de grachten rond het Gummarusdomein en de eerste stenen omwalling, werd in de loop van de 15de eeuw gerealiseerd. Bij deze omwalling werden geen stenen muren meer opgetrokken, alleen nog versterkte stadspoorten. De redenen waren onder meer financieel en militair.¹³

De nieuwe watergracht verbond het Klein en Groot Spui, waardoor de waterstroming beter verdeeld werd en het overstromingsgevaar daalde. De stroming leverde tevens energie voor de nieuwe watermolens die langs de gracht werden gebouwd. Op een zijarm van de oude Grote Nete, de kerkhofmolenloop, was reeds enkele jaren vroeger een watermolen opgericht. Deze kerkhofmolenloop, in 1912 gedempt, snijdt door de huidige site van het jezuïetenklooster. Kort na de molen aan de kerkhofmolenloop, dook ook aan de Gasthuisvest (toen Properjansvest) een andere graanmolen op die later tot volmolen verbouwd werd.¹⁴

De welvaart van Lier trok in de 15de eeuw nog de komst en vestiging van verschillende kloosterordes aan, zoals de zwartzusters en de celebroeders, maar vanaf het laatste kwart van de eeuw zette zich het verval van de lakenhandel in ten gevolge van de concurrerende Engelse lakenhandel.¹⁵ Schade ten gevolge van de Lierse Furie (1595) tijdens godsdienstoorlogen in de tweede helft van de 16de eeuw zorgde tevens voor een stagnatie en later verval van de stad.

¹² Deze tweede stadsomwalling komt
¹³ Aerts en Van der Wee (2019). De geschiedenis van Lier, 119.
¹⁴ Aerts en Van der Wee (2019). De geschiedenis van Lier, 121.
¹⁵ ARAT Architecten, *Beheersplan Kloosterstraat en omgeving*, 2019, p. 29.

22	23
24	

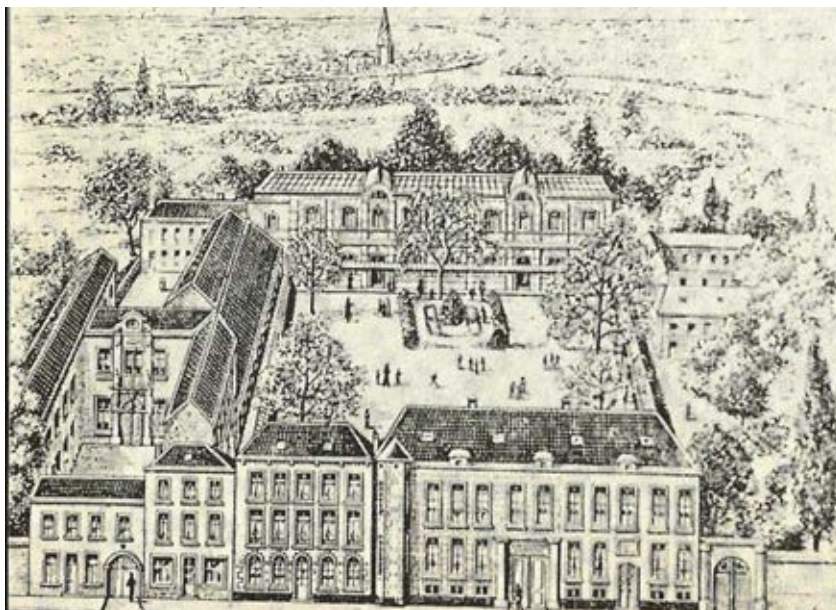
Afbeelding 22.
Foto van de binnenzijde van de voormalige poort van het hof van Grobbendonk in de Berlaarsestraat (Kempens Erfgoed, SLI00100687)

Afbeelding 23.
Foto van de voormalige poort van het hof van Grobbendonk in de Berlaarsestraat (Kempens Erfgoed, SLI001032868)

Afbeelding 24.
Prent van tussen 1875 en 1914, zicht van op de Berlaarsestraat. Helemaal links: het Hof de Hoves des Estiennes bereikbaar via de ronde toegangspoort (Archeologische bureaustudie Normaalschoolsite, p.39)

2.1.4. LIER ALS RESIDENTIESTAD (16E EEUW)

Doorheen de 16e eeuw oefende Lier een duidelijke aantrekkingskracht uit op de Antwerpse elite. Belangrijke families uit Antwerpen verkozen een hof van plaisantiën uit te bouwen in deze aangename, kleine Brabantse stad. Koning Christiaan II van Denemarken was de eerste elite-bewoner van Lier. Voor hem werd een gebouw in het centrum van de stad, vlakbij de Sint-Gummaruskerk (en dus ook vlakbij het studiegebied van het jezuïetenklooster), gerenoveerd tot een waardige verblijfplaats. Het gebouw was vanaf dan gekend als hof van Denemarken.¹⁶

Een andere Antwerpse elite-familie die zich in Lier vestigde, was de familie Schetz. De stamvader Erasmus Schetz (1476-1550) was één van de vooraanstaande figuren in de internationale handel van zinkerts en koper. Erasmus was eigenaar van enkele panden in de Berlaarsestraat. Mogelijks liet hij (of zijn jongste zoon Koenraad) hier, als heer van Grobbendonk, het hof van Grobbendonk bouwen. De komst van deze vooraanstaande figuren in Lier droeg zeker bij tot het herstel van de stad.

De jezuïeten zouden zich later in gebouwen van de familie Schetz vestigen. Sommige bronnen vermelden dat de jezuïeten dus hun intrek namen in het hof van Grobbendonk (nu Berlaarsestraat 25).¹⁷ Andere bronnen beschrijven echter dat ook panden aan de overkant van de Berlaarsestraat (nr. 8-10) in het bezit waren van de familie Schetz. Bovendien zou ook de kerk (nr.12) mogelijks in bezit zijn geweest van deze vooraanstaande familie. Het is dus eveneens mogelijk dat de jezuïeten rond 1615 deze panden zouden betrekken.¹⁸ Het is dus momenteel nog onduidelijk aan welke zijde van de Berlaarsestraat de jezuïeten oorspronkelijk zouden huizen.

¹⁶ Aerts en Van der Wee (2019). De geschiedenis van Lier, 207. Later, bij het begin van de 17e eeuw, zou ridder Otto van Egmont, het hof van Denemarken bewonen. Nog later, rond 1660, was het de woning van stadssecretaris J.F. Strobaerts.

¹⁷ Aerts en Van der Wee (2019). De geschiedenis van Lier, 208.

¹⁸ Jos Mortelmans en Victor Verheyen (1974). Het Lierse Begijnhof.

2.1.5. VERNIEUWDE RUST (17E-18E EEUW)

Met de regeringsperiode van Albrecht en Isabella (1598-1621) keerde, na een lange onrustige periode, de economische en religieuze rust weer terug in Lier en kon zich een herstel en heropleving volledig voltrekken. In de geest van de contrareformatie namen enkele nieuwe religieuze ordes zoals de jezuïeten en de predikheren hun intrek in de stad en verdubbelde het aantal (religieuze) gebouwen in een mum van tijd. Ook de Lierse economie kreeg nieuw leven ingeblazen, voornamelijk ten gevolge van de opkomst van de brouwnijverheid, het borduurwerk, de orgelbouw en de expansie van de veemarkt.¹⁹

De 18de eeuw profileerde zich vooral als een rustige periode waarin Lier enkele openbare werken uitvoerde, zoals de oprichting van waterpompen verspreid over de stad, de vernieuwing van enkele bruggen en een algemene verbetering van de infrastructuur.²⁰ Daarnaast ontstonden in een eerste (vroeg)industriële golf de eerste textielmanufacturen en een uitbreiding van het aantal brouwerijen (een achttiental) in de stadskern. De manufacturen werden vaak in lege panden ondergebracht waaronder ook enkele religieuze gebouwen, zeker na de Franse annexatie (1792).²¹ Ook in het jezuïetenklooster zou tijdelijk industrie ondergebracht worden.

19 HILDE KENNES, 'Lier', Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed, 1990, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13739>. Geraadpleegd op 4 september 2020.

20 KENNES, 'Lier'.

21 KENNES, 'Lier'.

Afbeelding 25.
Popkaart 1842-1880 waarop
de bebouwing tussen beide
stadsvesten nog beperkt is
(Geopunt)

2.1.6. MODERNISERING VAN DE STEDELIJKE INFRASTRUCTUUR (19-20E EEUW)

Aan de start van de 19de eeuw werd Lier afgeschaft als vestigingsstad. De afbraak van de binnenpoorten was al op het einde van de 18e eeuw in gang gezet door Jozef II. Deze binnenomwalling werd in 1853 aangelegd als groene gordel. Vanaf 1851 werden ook de stadswallen van de buitenpoorten ontmanteld. Deze werken gebeurden zeer oppervlakkig, waardoor op vele plaatsen de funderingen nog onder het maaiveld aanwezig zijn. Ook boven de grond zijn nog verschillende restanten bewaard gebleven.

De vlieten werden gedempt, enerzijds om het overstromingsgevaar in te dijken en anderzijds om de stedelijke hygiëne te vergroten. Een bijkomend gevolg van deze werken was de beschikbaarheid van nieuwe bouwgronden, die al snel bebouwd werden. Toen de demp- en overweldigingswerken achter de rug waren bleek de Grote Nete nagenoeg uit het stadsbeeld te zijn verdwenen.²²

De infrastructuur van de stad werd verder uitgebreid met onder meer de plaatsing van verschillende steenwegen, een spoorlijn en het kanaliseren van de Kleine Nete. Rondom de steenwegen en het treinstation ontstonden al snel nieuwe (arbeiders)wijken. Deze nieuwe wijken situeerden zich voornamelijk tussen de eerste en de tweede stadsomwalling, waar de gronden doorheen het hele ancien regime (tot het einde van de 18de eeuw) slechts beperkt bewoond bleven.

De arbeiders die in deze wijken woonden, werkten ofwel buiten de stad of in één van de vele kleine (familie)bedrijven in de stad. In de tweede helft van de 19de eeuw kwam de kantnijverheid sterk opzetten en ook op het vlak van de instrument- en schoenambacht verkreeg Lier een toonaangevende reputatie.²³ Tegen 1900 kende de Lierse economie echter weer een verval ten gevolge van de dalende brouw- en kantnijverheid.²⁴

²² Aerts en Van der Wee (2019). De geschiedenis van Lier, 438-439.

²³ KENNES, 'Lier'.

²⁴ ARAT Architecten, *Beheersplan Kloosterstraat en omgeving*, p. 29.

2.1.7. DE WERELDOORLOGEN

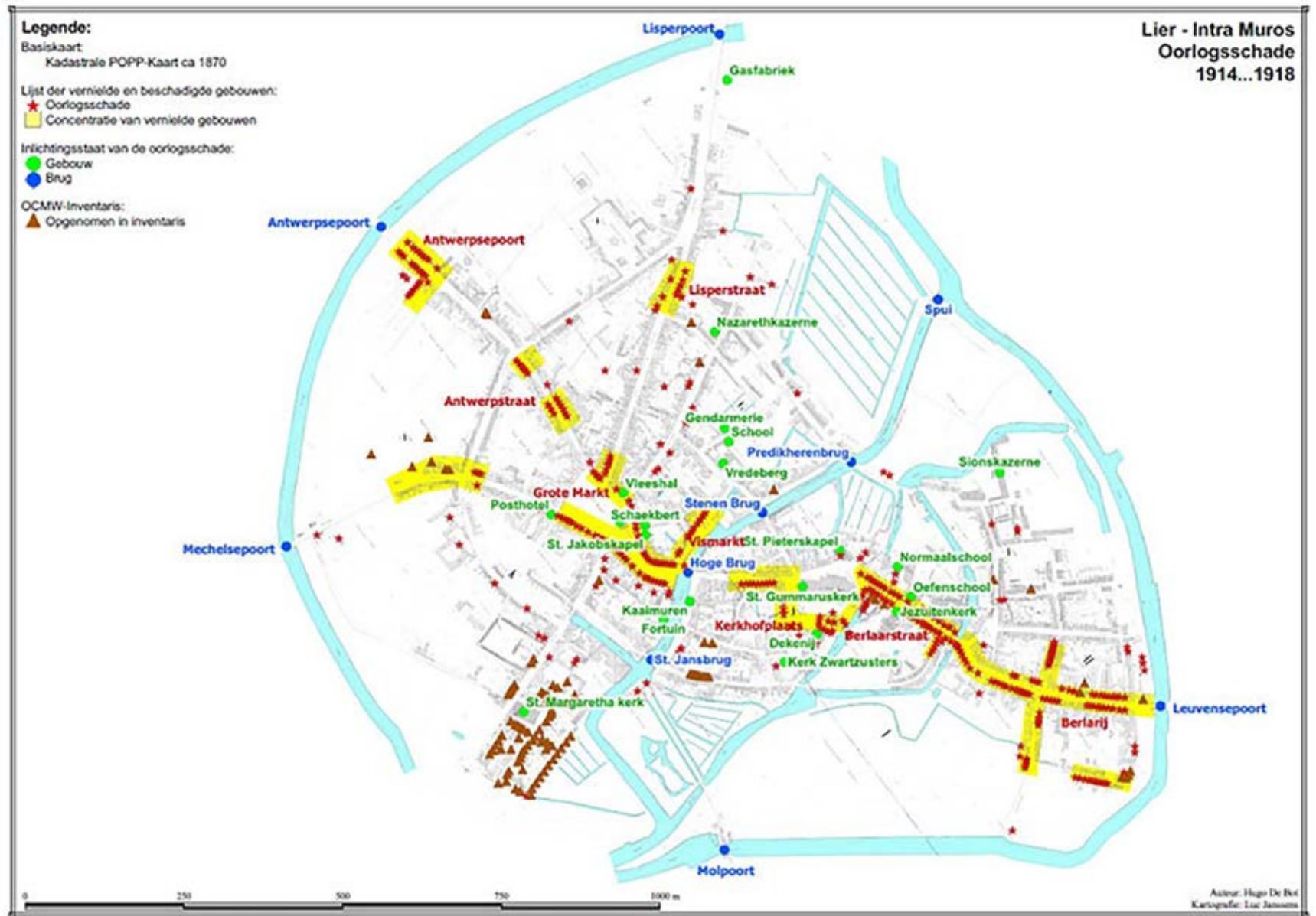
De Eerste Wereldoorlog was desastreus voor Lier en vooral in de as Antwerpsepoort-Leuvensepoort en de stationsbuurt liet de oorlog een spoor van vernieling na. Veel huizen waren zwaar beschadigd of volledig vernietigd.

Al in 1915 vaardigde het Lierse stadsbestuur een bouwreglement uit, waarbij geijverd werd voor een behoud van het historische stadscentrum, bijvoorbeeld door middel van stijlgevels in plaats van bepleisterde 19de-eeuwse gevels bij de heropbouw.²⁵ Voor de heropbouw in de jaren 1920-30 werden verschillende wedstrijden uitgeschreven.

De Tweede Wereldoorlog resulteerde in veel minder schade in Lier en hinderde de expansie van de stad in de tweede helft van de 20ste eeuw geenszins. Het oude extra-muros gedeelte (tussen de stadswallen) werd volgebouwd en in 1976 werd de stadsring voltooid.

25 KENNES, 'Lier'.

Afbeelding 26.
Schadebeeld van Lier na WOI.
(Bron; <https://www.lier1418.be/getuigenissen/verwoesting>)

2.2. HISTORIEK VAN HET JEZUÏETENKLOOSTER

Afbeelding 27.
Schets met voorstelling van de locatie van de jezuiten in 1615, in het voormalige Hof van Grobbendonk

Fase 1 - Vestiging in Lier

2.2.1. DE INTREDE VAN DE JEZUÏETENORDE IN LIER (1615-1740)

De Sociëteit van Jezus ontstond in 1534 als reactie op de Reformatie onder leiding van de Spaanse Ignatius van Loyola en groeide in de navolgende (bewogen) decennia uit tot een invloedrijke religieuze orde met een focus op zielenheil in zowel Spanje als andere streken. Daarnaast maakten de jezuiten ook naam door hun onderwijs.

Het is niet verwonderlijk dat de orde al vroeg contacten onderhield in de Lage Landen, aangezien deze gebieden vanaf 1556 onder het gezag van koning Filips II van Spanje vielen (de Spaanse Nederlanden). Reeds in 1568 en 1587 vroeg het stadsbestuur van Lier aan de jezuitenorde om een Latijns college in hun stad op te richten.²⁶ Het zou echter tot 1611 duren vooraleer de orde een locatie koos en aankocht. Voordien bezochten de jezuiten de stad wel al voor enkele lessen.

In 1615 vestigden de jezuiten zich in Lier in het vroegere huis van de bekende familie Schetz aan de Berlaarsestraat.²⁷ Vermoedelijk gaat het om de panden naast de huidige kerk in de Berlaarsestraat. Aangezien de familie Schetz ook een hof had aan de overkant van de straat is hier echter geen duidelijkheid over. Het was de bedoeling van de jezuiten om dit gebouw tot een klooster met kerk te converteren.²⁸

²⁶ De Belder, Herman, 'Jezuïeten verlaten Lier in 1981', Lier Belicht, <https://www.lierbelicht.be/content/jezuïeten-verlaten-lier-1981-retro-%E2%80%93-187>, geraadpleegd op 6 augustus 2020. Aanvulling Walter Sluydts: 1587 werd door De Belder vermoedelijk verkeerd overgenomen als 1578 uit de "Gids voor Oud Lier" van Lens en Mortelmans.

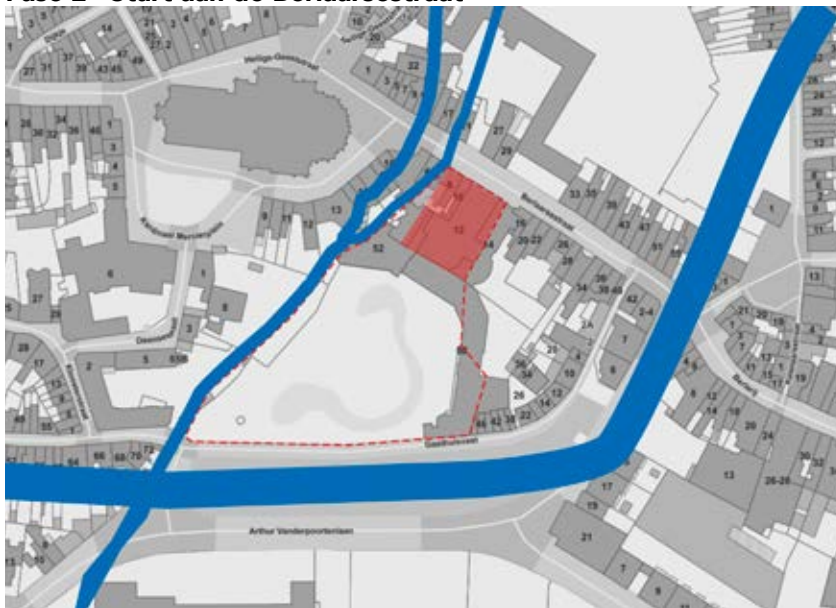
²⁷ Erasmus Schetz was heer van Grobbendonk en liet in de Berlaarsestraat van Lier een pand bouwen als hof van plaisantie.

Vermoedelijk kochten de jezuiten het hof in 1611, maar verkochten het opnieuw omdat de stad de overeenkomst voor onderwijs had gestopt. In 1615 werd wel een overeenkomst gesloten, waardoor de jezuiten het hof van Grobbendonk opnieuw aankochten. zie: CEULEUMANS (1993). De voormalige jezuitenkerk.

²⁸ Aerts en Van der Wee (2019). De geschiedenis van Lier, 317.

Afbeelding 28.
Schets met voorstelling van de locatie van de jezuiten in 1643. De locatie van de kleine bidplaats en het eerste klooster is zeer onduidelijk

Fase 2 - Start aan de Berlaarsestraat

In 1617 gaf de stad de jezuiten een stuk grond ter beschikking aan de huidige Gasthuisvest. Een jaar later bouwde ze een muur aan deze vest om het eigendom van de jezuiten veilig te stellen.²⁹ Pas op 13 maart 1631 geeft de stad Lier officieel burgerrechten aan de jezuiten.³⁰ Sommige bronnen vermelden dat de muur aan de huidige Gasthuisvest pas dan, in 1631, werd gebouwd.³¹

De jezuiten bouwden een kleine bidplaats in het park waar nu een vijver is. In 1641 werd het kerkje vergroot. Nog twee jaar later bouwden ze een klooster rechts van het kerkje.

Het is niet zeker waar deze initiële bidplaats en het klooster van de jezuiten gebouwd werden. Vermoedelijk bevond zich een kleinere kerk op de plaats van de huidige kerk en werd het klooster aan de rechterzijde (westzijde, richting kerkhofmolenloop) ervan gebouwd, zoals later op plannen van de 18de eeuw te zien is.

²⁹ 'Jezuitenklooster', Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/10316>, geraadpleegd op 6 augustus 2020.

³⁰ Aangevuld door Walter Sluydts, gebaseerd op Claus S.J. 1953. "Over een Jezuitencollege in Lier" in 't Land van Ryen jrg III 1953 blz 54-62.

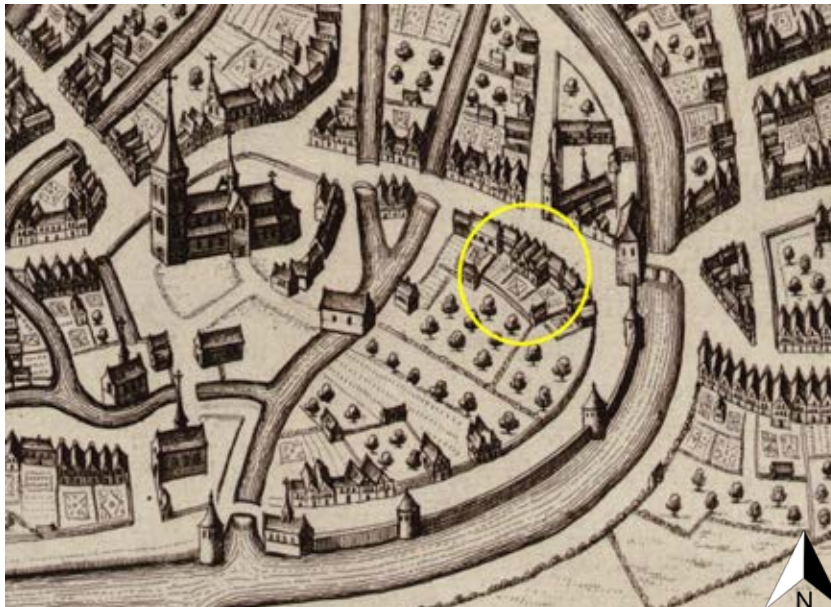
³¹ Aangevuld door Walter Sluydts, gebaseerd op drs. Frans Verbiest. 1961. "het eerste jezuitenonderwijs te Lier" in 't Land van Ryen, JAARGANG XI – 1961, Pag. 38 – 47.

29
30

Afbeelding 29.
Particuliere bebouwing op de kaart van Deventer (1550-1565). (Bron: Koninklijke Bibliotheek Brussel)

Afbeelding 30.
Particuliere bebouwing op de kaart van Blaeu (1649). (Bron: Koninklijke Bibliotheek Brussel)

Een vergelijking tussen de kaart van Deventer (1550-1565), de gravure van Braun en Hogenberg (1581) en de kaart van Joannes Blaeu (1649) levert enkele inzichten omtrent de eerste vestiging van de jezuiteten.³² Het 'bouwblok' bleef grotendeels onbebouwd met enkel in het noorden (aan de Berlaarsestraat) en zuiden (vanaf 1581) enkele bebouwingen. Ze behoorden echter niet tot de gronden van de jezuitetenorde toen de orde zich in 1611 in Lier vestigden. Het klooster nam later een deel van de noordelijke bebouwing in.

Hoewel kloosters in verschillende vormen en bij verschillende religieuze ordes in steden voorkwamen, waren de jezuiteten er niet om gekend kloosters te bouwen. Ordeleden verbleven eerder in jezuitetenhuizen (zoals bijvoorbeeld het professenhuis aan het Hendrik Conscienceplein in Antwerpen). Dat de jezuiteten dan in Lier een klooster bouwden, is atypisch, maar ook geen unicum.³³ Onder andere in Gent bevond zich reeds sinds het begin van de 17de eeuw een jezuitetenklooster in de Volderstraat.

32 De kaarten lijken steeds de vorige kaart als uitgangspunt te hebben gebruikt. Vooral de kaart van 1649 lijkt bijna identiek met die van 1581.

33 Op een grondplan uit 1773-1800 wordt echter wel gesproken van een jezuitetenhuis in plaats van een klooster. Het kan dus evengoed een vergissing zijn in terminologie.

31	
32	33

Afbeelding 31.
Particuliere bebouwing op de gravure van Braun en Hogenberg (1581). (Bron: Koninklijke Bibliotheek Brussel)

Afbeelding 32.
Particuliere bebouwing op de kaart 'Brabant Septentrionale' (1692). (Bron: Koninklijke Bibliotheek Brussel)

Afbeelding 33.
Schilderij van de kerkhofmolen en kerkhofmolenloop met aan de linkerkant de muur van het jezuietendomein, Isidor Opsomer, 1893 (Bron: Facebook, Lier vroeger)

Volmolen

Kerkhofmolen

De tuin in de 17de eeuw

Op basis van de kaarten kan worden afgeleid dat de tuin(en) van de gebouwen van de jezuiten hoofdzakelijk een utilitaire functie vervulden. Het bouwblok is grotendeels gevuld met velden, boomgaarden en moestuinen.

Op deze kaarten zijn tevens de vliet aan de westzijde en de omwalling met stadsgracht aan de zuidzijde duidelijk te zien. Deze twee waterlopen waren beide voorzien van een watermolen (de kerkhofmolen en de volmolen). De kerkhofmolen werd vernield in de Eerste Wereldoorlog.

Afbeelding 34.
Foto van de voorgevel van de
barokke jezuïetenkerk in de
Berlaarsestraat

2.2.2. DE BOUW VAN DE SINT-JOZEFKERK EN HET KLOOSTER (1740-1773)

Op 19 mei 1740 kochten de jezuïeten de aangrenzende grond naast hun eigendom om tussen 1749 en 1752 een nieuwe kerk te bouwen.³⁴ Dit is de huidige Sint-Jozefkerk - beter bekend als de jezuïetenkerk - en werd gebouwd naar het ontwerp van broeder Albert de Planche (van Ename).³⁵ De bouw werd ondernomen door Cornelius van Everbroeck en uitgevoerd onder toezicht van ingenieur-architect Schoonvliedt. De eerste steen werd gelegd door Jan Ferdinand van Zinnicq, burgemeester van Lier, en de tweede door pater Ameloot, zoals een gedenkplaat in de sacristie nog getuigt.³⁶

De kerk wordt vaak benoemd als de laatste barokke kerk door de jezuïeten gebouwd in België. Op 8 september 1752 werd een laatste godsdienstige plechtigheid met toespraak van pater J.B. Salmon gehouden in de oude kerk, die dan werd afgebroken. In afwachting van de opening der nieuwe kerk gingen de godsdienstplechtigheden door in de congregatiekapel die achter de nieuwe kerk gelegen was.³⁷

³⁴ De Belder, Herman, 'Jezuïeten verlaten Lier in 1981'. Aangevuld door Walter Sluydts, gebaseerd op Brouwers S.J. "De Jezuïeten te Lier".

³⁵ Beperkt historisch onderzoek naar deze ontwerpers leverde geen resultaat op. In de beheersmaatregelen van dit beheersplan wordt de mogelijkheid van verder historisch onderzoek beschreven.

³⁶ Aangevuld door Walter Sluydts, gebaseerd op Brouwers S.J. "De Jezuïeten te Lier". De tekst van deze gedenksteen luidt 1749 - 19 Maii - primum lapidem - posuit - D. van Zinnick - Consul - secundum - R.P. Ameloth S.J.

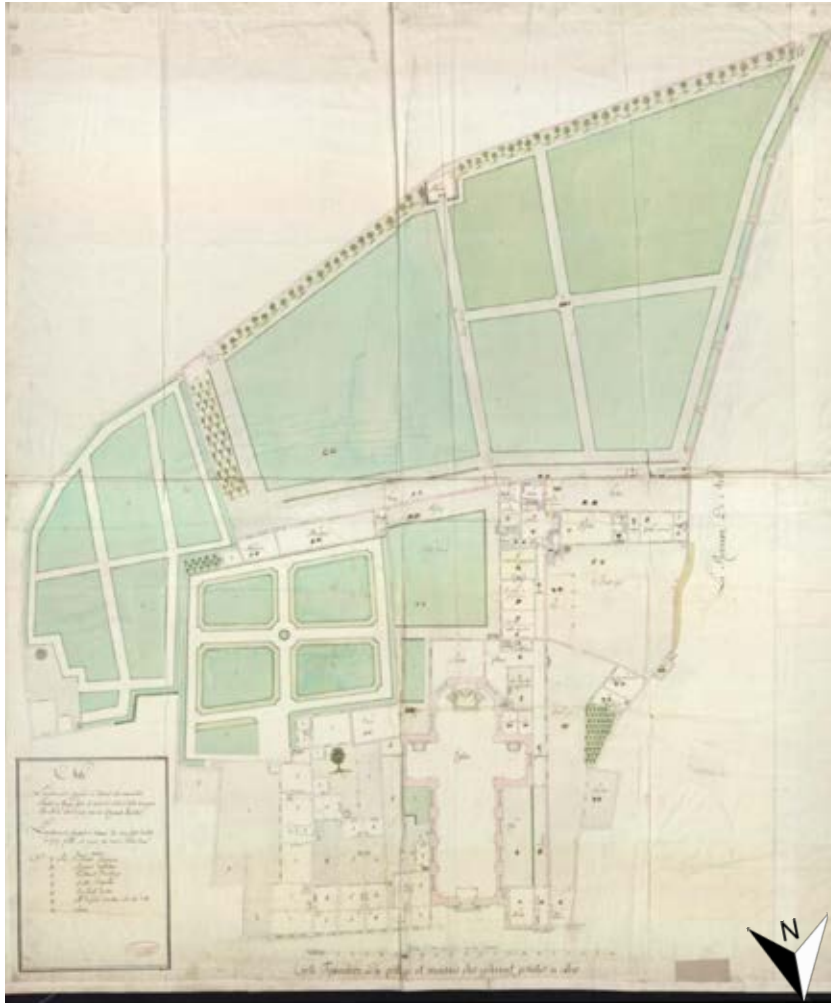
³⁷ Aangevuld door Walter Sluydts, gebaseerd op Brouwers S.J. "De Jezuïeten te Lier".

35

36

Afbeelding 35.
Plan van het oude college en het 'huis van de Jezuiten' in Lier (1773-1800). (Bron: Rijksarchief Brussel)

Afbeelding 36.
Het jezuïetenklooster op de Ferrariskaart, 1771-1777. (Bron: geo.onroenderfgoed.be)

Omstreeks deze periode werd het klooster eveneens vernieuwd. De Ferrariskaart uit 1771-1778 illustreert het resultaat van deze bouwcampagne.

Aan de Berlaarsestraat bevond zich de nieuwe kerk. Daarachter bevond zich het klooster waarmee het verbonden was. Aangezien er enkel over een vernieuwing en herstelling van het klooster gesproken wordt, is het zeer aannemelijk dat voordien reeds gebouwen aanwezig waren op deze percelen.

Volgens de kaart nam dit kloostergebouw een L-vorm aan en nam het een aanzienlijk oppervlakte in binnen het bouwblok. Een gedetailleerd grondplan van het klooster, de kerk en de grote kloostertuin (1773-1800) nuanceert deze omvang enigszins.³⁸

³⁸ Rijksarchief Brussel, 'Plan van het oud college en huis van de Jezuiten, in Lier', 1773-1800.

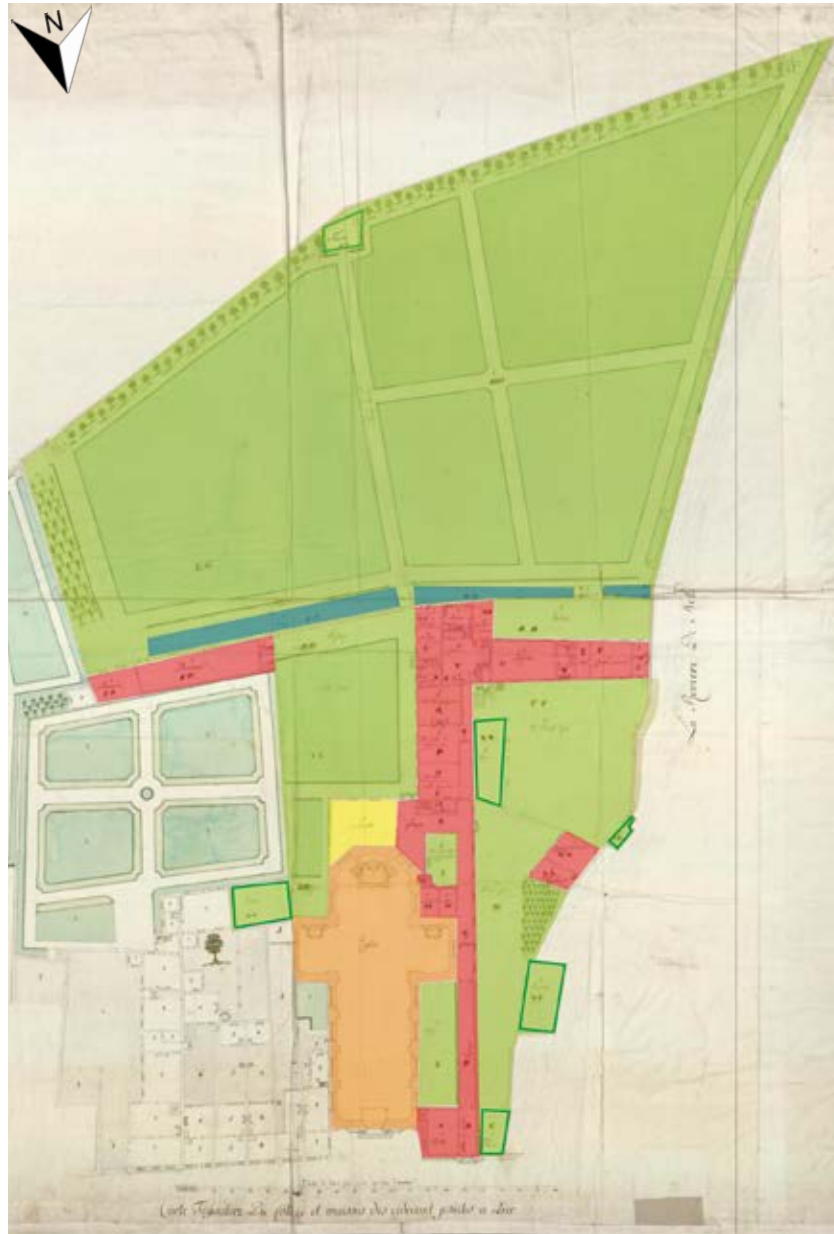

37

Afbeelding 37.
Aanduiding van de gebouwen en tuinen van de jezuïeten op het plan van het oude college en huis van de jezuïeten. (Bron: Koninklijke Bibliotheek Brussel)

Legende

	Buitenruimte/tuin
	Vijver
	Overdekte buitenruimte
	Kloostergebouw
	Kerk
	Sacristie

Het kloostergebouw bevindt zich hoofdzakelijk aan de westkant van de kerk. De hoofdtoegang ligt in de Berlaarsestraat. In deze straat lagen de toegang tot de kerk, de toegang tot het klooster en de poorttoegang van het klooster naast elkaar. De toegangen aan de Gasthuisvest worden omschreven als achterpoorten. Aan de westzijde is nog een laatste deur in de ommuring richting de kerkhofmolenloop.

De gebouwen aan de westzijde van de kerk huizen functies voor de paters. De twee kamers tegen de muur aan de westzijde zijn bediendekamers. De ruimtes ten zuidoosten van de kerk zijn omschreven als 'magasin' en 'brasserie'. Ook later wordt nog vermelding gemaakt van de winkel van de hovenier van de jezuïeten.

De tuin in de 18de eeuw

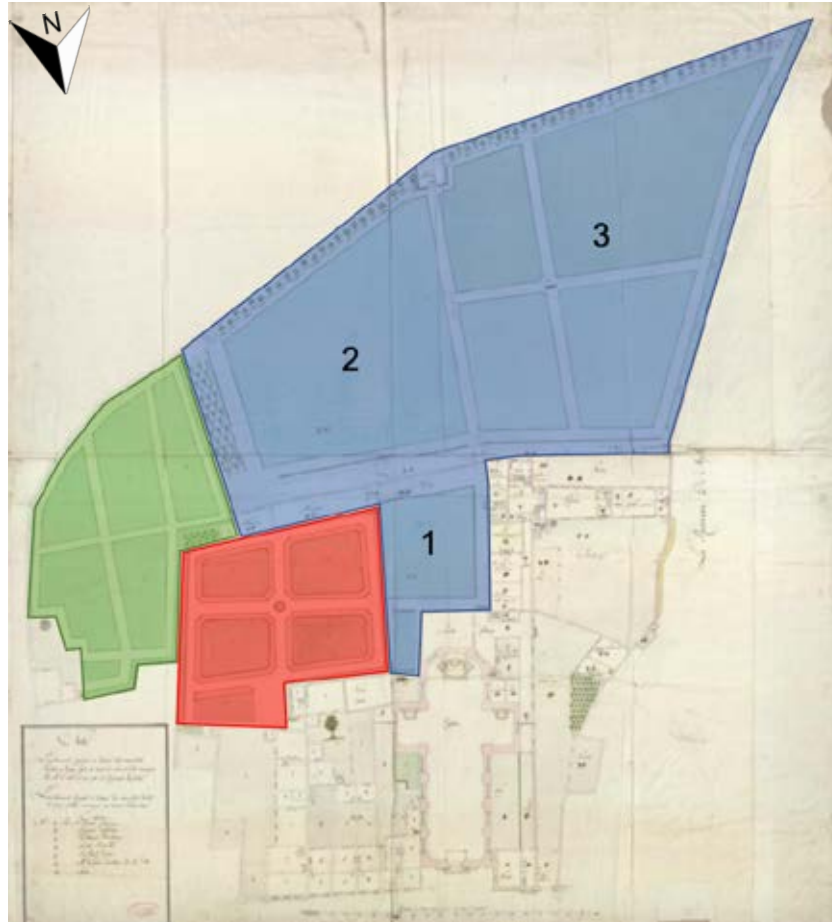
Aan de hand van dit plan kan niet alleen een accuraat beeld geschetst worden van het klooster, maar tevens van de omvangrijke tuin. De buitenruimte ten oosten van de kloostergebouwen is de kleine tuin met stal, gelegen aan de oostkant van het transept. De grote groene ruimte ten zuiden is de grote tuin met vijvers.

Ook aan de westzijde van de kloostergebouwen was een grote buitenruimte aanwezig, waar twee loges en een remise gebouwd waren. Deze buitenruimtes staan omschreven als 'basse cours'.

Waar vandaag de 'witte loge' is, aan de westzijde van het koor, was ten slotte in de 18de eeuw ook een buitenruimte. De ruimte staat omschreven als 'koer om naar de graven te gaan'.

Afbeelding 38.
Aanduiding van de tuinen op het plan van het oude college en huis van de jezuïeten. (Bron: Koninklijke Bibliotheek Brussel)

Afbeelding 39.
Aanduiding van het klooster/jezuïetenhuis op het plan van het oude college en huis van de jezuïeten. (Bron: Koninklijke Bibliotheek Brussel)

In de grote groene ruimtes ten zuiden van de gebouwen, reikend tot aan de Gasthuisvest kunnen ook nog enkele private tuinen onderscheiden worden. De buitenruimte ten noordoosten van de kerk is een tuin van ongeveer 1350 m² in eigendom van Mr. Verrijken, 'Secrétaire De La Ville' (**rood**).

Ten westen, van deze tuin lag de kleine tuin van ongeveer 350 m², gescheiden door een muur, in eigendom van de jezuïeten (**blauw, 1**). Deze scheidingslijn komt op de Ferrariskaart overeen met de lijn die gemaakt wordt door de donkerrode aanduiding van het jezuïetenklooster.

Alles ten westen van deze scheidingslijn was in eigendom van de jezuïeten. Het meest zuidelijke deel, aangeduid op de Ferrariskaart als moestuinen, werd door muren, vijvers (etang) en hagen afgescheiden van het klooster en werd omschreven als 'grand jardin' (**blauw, 2**). Deze tuin werd opgedeeld in twee grote delen door middel van een muur. Het oostelijke deel bestond uit één geheel en deed mogelijk dienst als moestuin, akker of veld. Het westelijke deel was gevierendeeld, opgedeeld en omringd door een pad en had mogelijk een esthetische functie (**blauw, 3**). In dit deel stond een paviljoen in de hoek van de scheidingsmuur en de buitenmuur. Deze tuinen waren op hun beurt afgesloten van de stadsgracht door een muur met twee achterdeuren. Langsheen deze muur stonden aan de binnenkant verschillende bomen.

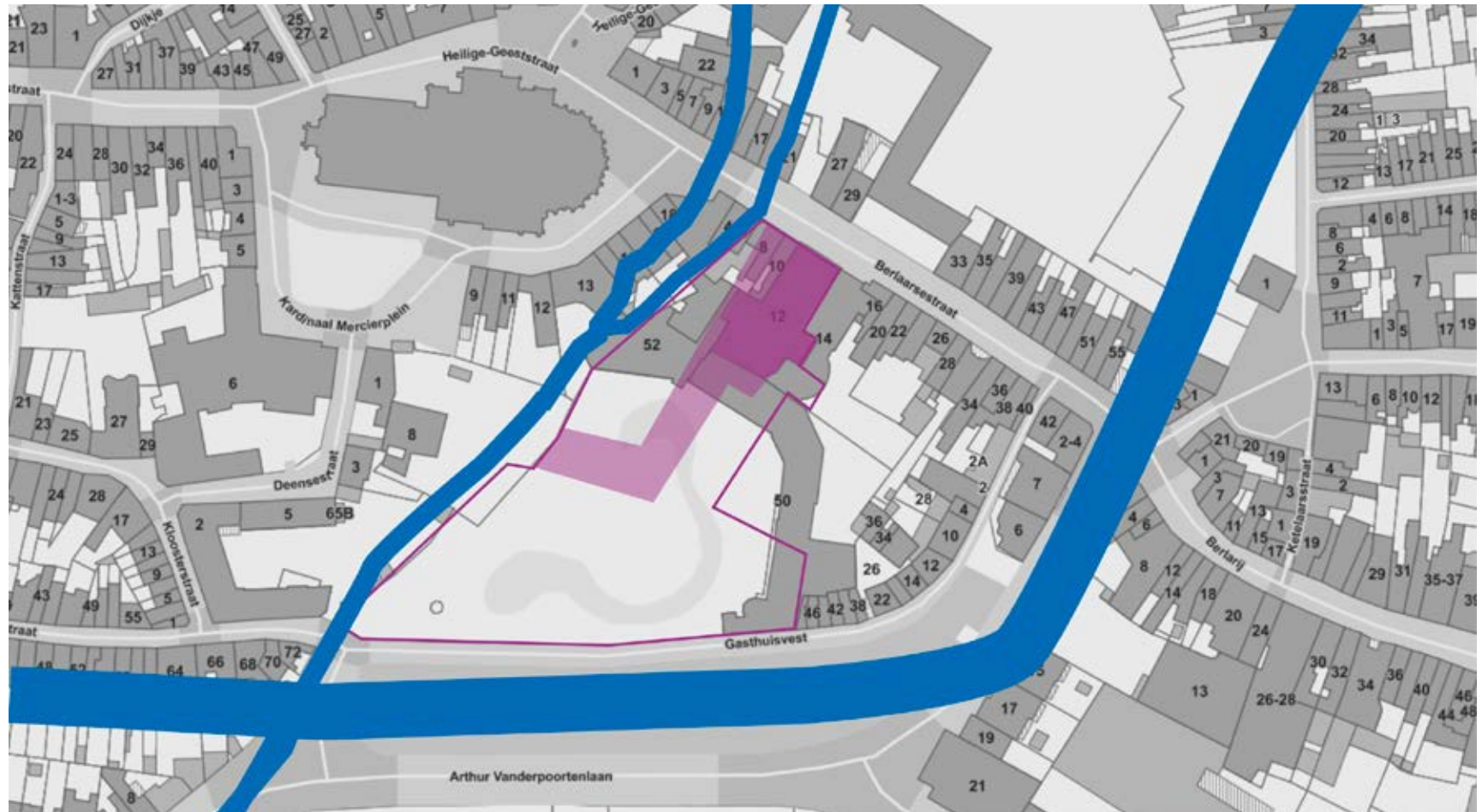
De meest oostelijke tuin was in het bezit van mr. Aerts (**groen**).

Afbeelding 40.
Het tweede klooster/
jezuïetenhuis omstreeks 1800.

Legende

 1740-1752

Fase 3 - Bouw van de kerk en uitbreiding klooster aan de westzijde

2.2.3. VERTREK EN TERUGKEER (1773-1840)

Afbeelding 41.
Primitief kadasterplan (1830-1834) met aanduiding van de vermoedelijke eigendom van de jezuiten. (Bron: Rijksarchief Brussel)

In 1773 werd de jezuitenorde opgeheven door Maria-Theresia van Oostenrijk, om de grote invloed van de jezuiten op het onderwijs en op de samenleving te elimineren. De ordeleden verlieten de stad en het klooster kwam na verkoop (aan de Oostenrijkse regering) in 1781 leeg te staan.³⁹ Samen met de kerk, de bibliotheek en de pachthoeven werd het gebouw openbaar verkocht. De gebouwen kwamen in handen van Anna-Catharina Dielens-Berckmans en werden hoofdzakelijk als hooimagazijn gebruikt.

In 1796 verkoopt Anna-Catharina Berckmans de gebouwen aan Jan-Baptist Mens-Begoden en Alfons Vervrangen-Bijnen. Zij herbestemden de gebouwen voor enige tijd tot fabriek. Door een faillissement kwamen de gebouwen echter in 1813 terug in handen van Anna-Catharina Berckmans.⁴⁰

Bij haar overlijden wordt het goed verdeeld over haar vier kinderen, waarna de jongste dochter Anna Catharina Josepha (Berckmans), de overige drie vierden van haar zussen en broer meteen overkoopt. Zij overlijdt in 1834. In 1840 erft haar dochter Catharina Josepha (Laeremans) het 'jezuïetengoed'.⁴¹

Catharina Josepha verkoopt in 1840 het eigendom aan priester P. Hessels, priester L. Timmermans, professor N. Theys, priester J. Destaerke en priester J. De Vos.⁴² In 1841 keerden de jezuiten immers terug naar Lier. De site (op het primitief plan benoemd als 'jezuïetenwijk') zag er op dat moment echter al helemaal anders uit.

Het L-vormig gebouw dat aan de kerk grensde, was quasi volledig verdwenen en de private gebouwen ten oosten van de kerk waren vervallen. Enkel de gebouwen aan weerszijden van het koor bleven vermoedelijk bewaard. In de oksel van de westelijke transeptarm en het koor bleef ook een klein gebouwtje bewaard. Aan de Berlaarsestraat bleven ten slotte vermoedelijk ook de salons en koetspoort bewaard. Het is zeer waarschijnlijk dat de teruggekeerde jezuiten hier intrek namen.

³⁹ A. CEULEMANS, *De voormalige Jezuitenkerk, Berlaarsestraat 12 te Lier*, 1994, p. 7.

⁴⁰ A. CEULEMANS, *De voormalige Jezuitenkerk, Berlaarsestraat 12 te Lier*, 1994, p. 7.

⁴¹ A. CEULEMANS, *De voormalige Jezuitenkerk, Berlaarsestraat 12 te Lier*, 1994, p. 7.

⁴² A. CEULEMANS, *De voormalige Jezuitenkerk, Berlaarsestraat 12 te Lier*, 1994, p. 7.

De tuin in de vroege 19de eeuw

De 18de-eeuwse tuinindeling was inmiddels ook drastisch gewijzigd. De groene vierkante ruimte aan de noordoostzijde van de kerk gaat vermoedelijk wel terug op de tuin van Mr. Verrijken uit 1773-1800.

In de grote tuin van de jezuiten wordt op het kadasterplan geen indeling meer aangegeven. Enkel in de zuidwestelijke hoek is een vijver getekend, waarrond twee gebouwen staan.

2.2.4. NIEUW KLOOSTER EN RETRAITEHUIS (1886 - WOI)

In 1886 beslisten de jezuiten een nieuw klooster te bouwen. Het huis met de oude salons, gelegen aan de rechterkant van de kerk, was bouwvallig geworden. Aan de zuidzijde van de kerk wordt een nieuw klooster gebouwd in de vorm van een winkelhaak. Het huidige gebouw (vleugel B) volgt vermoedelijk nog steeds deze oorspronkelijke vorm, al werd het klooster in 1886 waarschijnlijk zeer sober uitgewerkt. Het klooster bleef toegankelijk vanuit de Berlaarsestraat, maar nu langs de linkerzijde van de kerk via een poort en klein gebouw.

De oude gebouwen aan de rechterzijde van de kerk werden eerst in gebruik genomen door het Godshuis Sint-Antonius, dat reeds op het primitief kadaster te zien is tussen de nete-arm en kerkhofmolenloop. Later kwamen de gebouwen in privé-gebruik. Het nieuwe klooster zou in 1887 ingezegend worden.⁴³

43 CEULEMANS, *De voormalige Jezuïetenkerk*, p. 10.

	42
43	44

Afbeelding 42.
Oorspronkelijk retraitshuis en kapel rond 1900. Rechts loopt een (inmiddels verdwenen) brug over vijver. (Bron: Archief Lier)

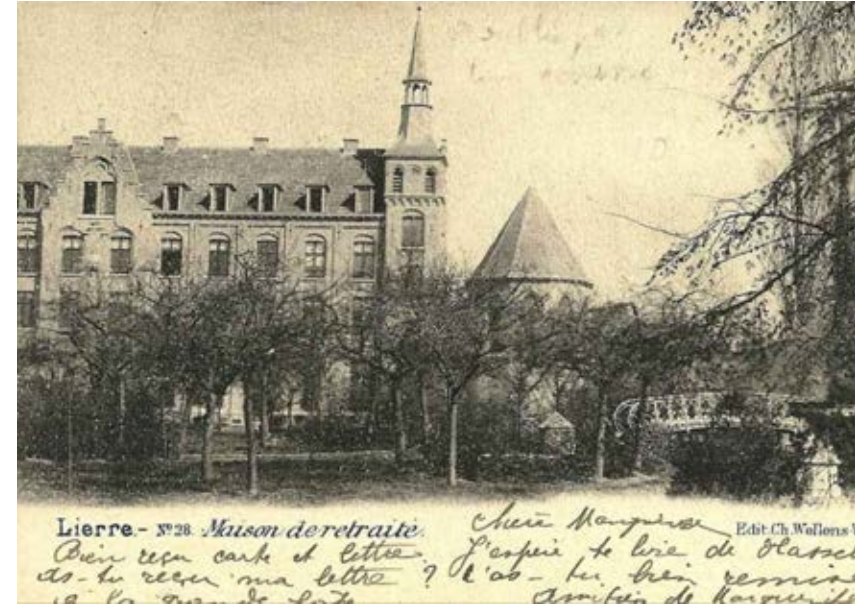
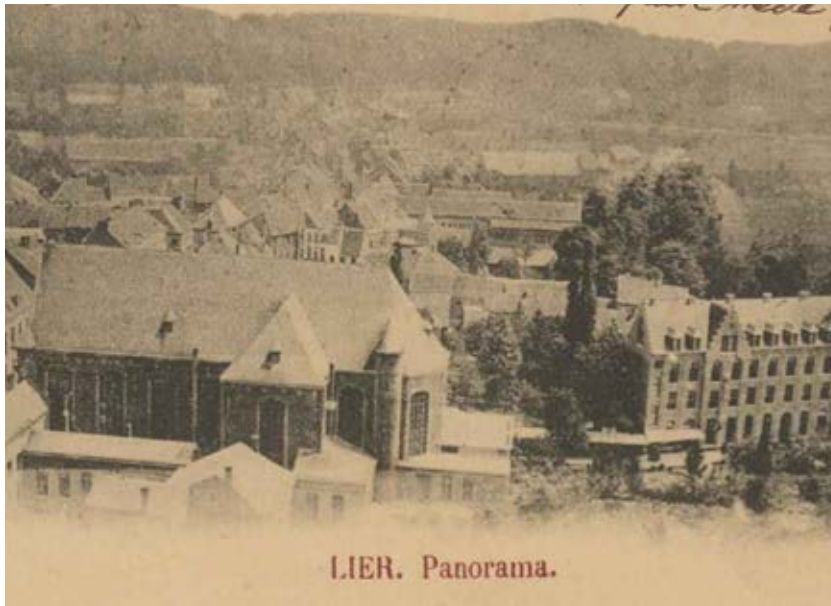
Afbeelding 43.
Zicht op het retraitshuis en klooster uit 1899, foto ca. 1900 (Kempens Erfgoed, SLI001008231B)

Afbeelding 44.
Zicht op het retraitshuis en klooster uit 1899, foto 1913 (Kempens Erfgoed, SLI001035368)

In 1899 laten de jezuïeten vervolgens ook een retraitshuis bouwen. Het retraitshuis met aangebouwde gotische kapel werd ontworpen door architect M. Van Ockelijen, schepen van Lier, en is veel rijkelijker en imposanter uitgewerkt dan de residentie van de paters. Het retraitshuis werd gezegend door pater August Petit, provinciaal, op 26 november 1899, bij de vererende tegenwoordigheid van Eerw. Heer deken Schollaert, burgemeester Van Cauwenbergh en vele vooraanstaande Lierenaars. De kapel werd gewijd op 21 juni 1900.⁴⁴ Het retraitshuis komt overeen met huidige vleugel A, al werden reeds enkele aanpassingen gedaan.

De oude foto's tonen dat het retraitshuis oorspronkelijk voorzien was van 7 dakkapellen. Het schrijnwerk was donkerkleurig. De roedeverdeling van de ramen komt vandaag wel nog overeen met de oorspronkelijke roedeverdeling. De ramen op de bovenverdiepingen waren voorzien van een eenvoudige valbeveiliging. Op de oude foto's zijn drie deuropeningen te zien in de eerste bouwlaag van het retraitshuis, namelijk in de derde, achtste en elfde travee. De eerste deur is vandaag vervangen door een raam.

⁴⁴ Aangevuld door Walter Sluydts, gebaseerd op Brouwers S.J. "De Jezuïeten te Lier".

45

46

Afbeelding 45.
Foto van de jezuïeten,
vermoedelijk in de wintertuin,
voor 1914 (Kempens Erfgoed,
SLI001007062)

Afbeelding 46.
Foto met zicht op het afdak aan
het retraitehuis, 1914-1918
(Kempens Erfgoed,
SLI001030526)

Het klooster en het retraitehuis waren in het interieur vermoedelijk niet verbonden met elkaar. Voor de gevel van het retraitehuis is op oude foto's wel een afdak te zien dat de verbinding maakt met het klooster. Een foto van ca. 1900 toont het afdak en twee gebouwen aan weerszijde van het koor.

Ten oosten van het retraitehuis was vermoedelijk een wintertuin aanwezig. Hoogstwaarschijnlijk was de open ruimte verdeeld in een gedeeltelijk open binnentuin en gedeeltelijk glazen overdekte ruimte. Een foto van voor 1914 toont enkele paters in de vermoedelijke binnentuin. De vloer van de ruimte is gelegd in keramieken tegels. Deze tegels zijn vandaag nog te zien in de gang van de kapel en balletzaal. De muur is echter onafgewerkt en lijkt dus een buitenmuur. Uit bouwhistorisch onderzoek in situ is gebleken dat de voegen van dit gebouw aan de voorgevel en de gelijkvloerse verdieping van de achtergevel gesneden waren en afgewerkt met een dodekopschildering. De bovenliggende bouwlagen van de achtergevel zijn afgewerkt met halfvolle voegen. Vermoedelijk was de afwerking boven het dak van de wintertuin minder van belang.

47
48

Afbeelding 47.
Foto van de recreatiezaal en
refter van de jezùieten
(Kempens Erfgoed,
SLI001002125)

Afbeelding 48.
Foto van de kapel van de
jezùieten (Kempens Erfgoed,
SLI001008022)

Op de databank van het Kempens Erfgoed bleef een foto bewaard van de recreatiezaal en refter van het klooster. Deze foto dateert vermoedelijk van voor WOI, aangezien beide zalen de volledige breedte van het gebouw lijken in te nemen. Aan weerszijde van de ruimte zijn immers ramen te zien. Op een latere schets van Edward Careels, die de restauratie en heropbouw van de jezùietengebouwen zou verzorgen, wordt een gang voorzien langsheen deze ruimtes. Een andere mogelijkheid is dat de foto de recreatiezaal en refter toont van het retraitehuis (huidige vleugel A). De tegels die te zien zijn op deze foto, zijn vandaag nergens meer aanwezig in het gebouw.

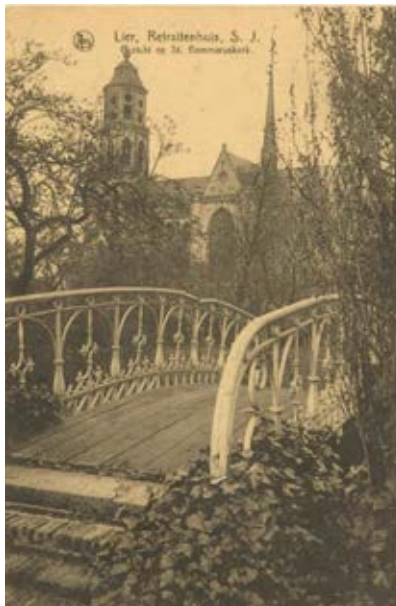
Een andere foto toont het interieur van de nieuwgebouwde kapel van het retraitehuis.

49	
50	51

Afbeelding 49.
Zicht op het prieeltje in de tuin van het jezuïetenklooster, circa 1910 (Kempens Erfgoed, SLI001035366)

Afbeelding 50.
Foto van de tuin van het retraits huis, 1924 (Kempens Erfgoed, SLI001006523)

Afbeelding 51.
Foto van de tuin van het retraits huis, ca. 1900 (Kempens Erfgoed, SLI001030239)

De tuin na 1886

Enkele postkaarten tonen dat er op dat moment een waterpartij doorheen de kloostertuin liep met verschillende brugjes. De waterpartij in haar huidige vorm dateert vermoedelijk van deze periode. Daarnaast waren verschillende bloemenperkjes, enkele opgaande bomen en een boomgaard aanwezig.

Sommige bronnen vermelden dat in de tuin ook een wijngaard aanwezig was (van 1849 tot 1879). Op de plaats van het retraits huis, gebouwd in 1899, stond een schuur met wijnpers. De wijngaard zou 70 are groot zijn met meer dan 10.000 wijnstokken en een eigen jaarlijkse productie van 11 vaten wijn (witte en rode).⁴⁵ De tuin had op de meeste plaatsen een gesloten karakter en leek een nutsfunctie en esthetische functie te combineren.

Sommige foto's tonen eveneens reeds het prieeltje dat aan de kant van de Gasthuisvest staat. Het paviljoentje heeft een sierlijk uitgewerkte daklijst en lijkt aan alle zijden beglaasd. De ramen hebben een kleine roedeverdeling. Het schrijnwerk is volledig wit geschilderd. Het kegeldak is natuurlijk belegd. Vermoedelijk gaat het om een rieten dak. Op foto's is eveneens te zien dat het prieeltje omringd wordt door hoge bomen.

⁴⁵ Aangevuld door Walter Sluydts, gebaseerd op Brouwers S.J. "De Jezuiten te Lier".

52	
53	54

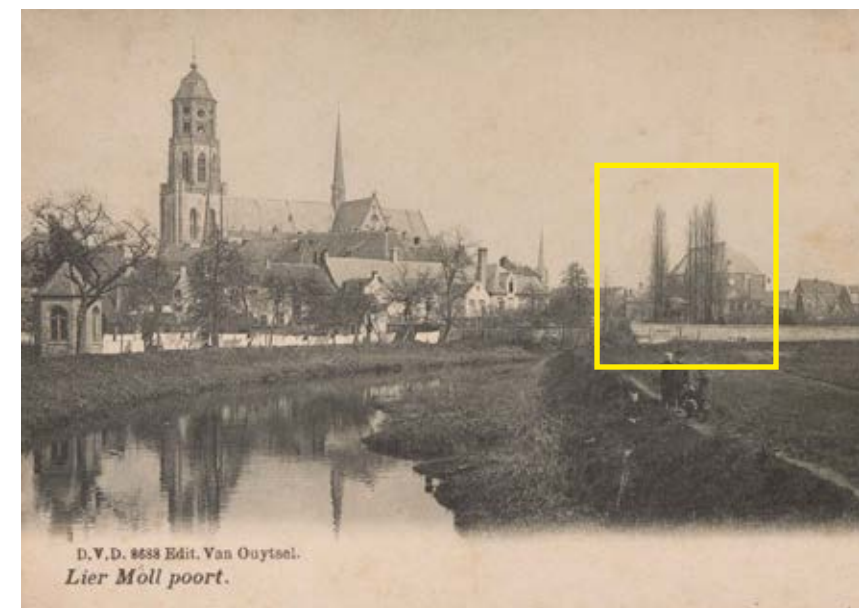
Afbeelding 52.
Foto van de Molpoort, 1905
(Kempens Erfgoed,
SLI001031092)

Afbeelding 53.
De volmolen (niet gedateerd).
(Bron: www.facebook.be)

Afbeelding 54.
Zicht op de molpoort, met in
de verte de hoge bomen rond
het prieeltje, 1907 (Kempens
Erfgoed, SLI001031091)

Langs de Gasthuisvest bevond zich nog steeds een lange hoge muur tussen de volmolen en het kloosterdomein. Op een foto omstreeks 1900 zijn in het zuidelijk deel van de kloostertuin de vele opgaande bomen, waarvan kenmerkende populieren, opmerkelijk. Dit zijn mogelijks dezelfde bomen, of bomen met eenzelfde inplanting zoals reeds aangeduid op het gedetailleerde grondplan van 1773-1800.

55

56

Afbeelding 55.
Foto met zicht op de plaats
waar het Tuinstraatje uitkwam,
ca. 1900 (Kempens Erfgoed,
SLI001000784)

Afbeelding 56.
Foto van de huidige knik in de
tuinmuur

Stedenbouwkundige aanpassingen in de omgeving

Vanaf de tweede helft van de 19de eeuw werden ook een reeks stedenbouwkundige aanpassingen gedaan in Lier.

In 1874 werd het Tuinstraatje afgeschaft, dat oorspronkelijk het Oud Kerkhof (huidige Kardinaal Mercieplein) rechtstreeks verbond met de Gasthuisvest. De huidige Deensestraat vormt een restant van het Tuinstraatje. Vandaag wordt die verbinding gemaakt via de voetweg doorheen de jezuïetentuin.

In 1894 werd ook de Volmolen ontmanteld. De molen lag sinds de indijking van de Nete in 1885, niet langer aan het water. Het vervallen molengebouw werd in 1911 afgebroken.

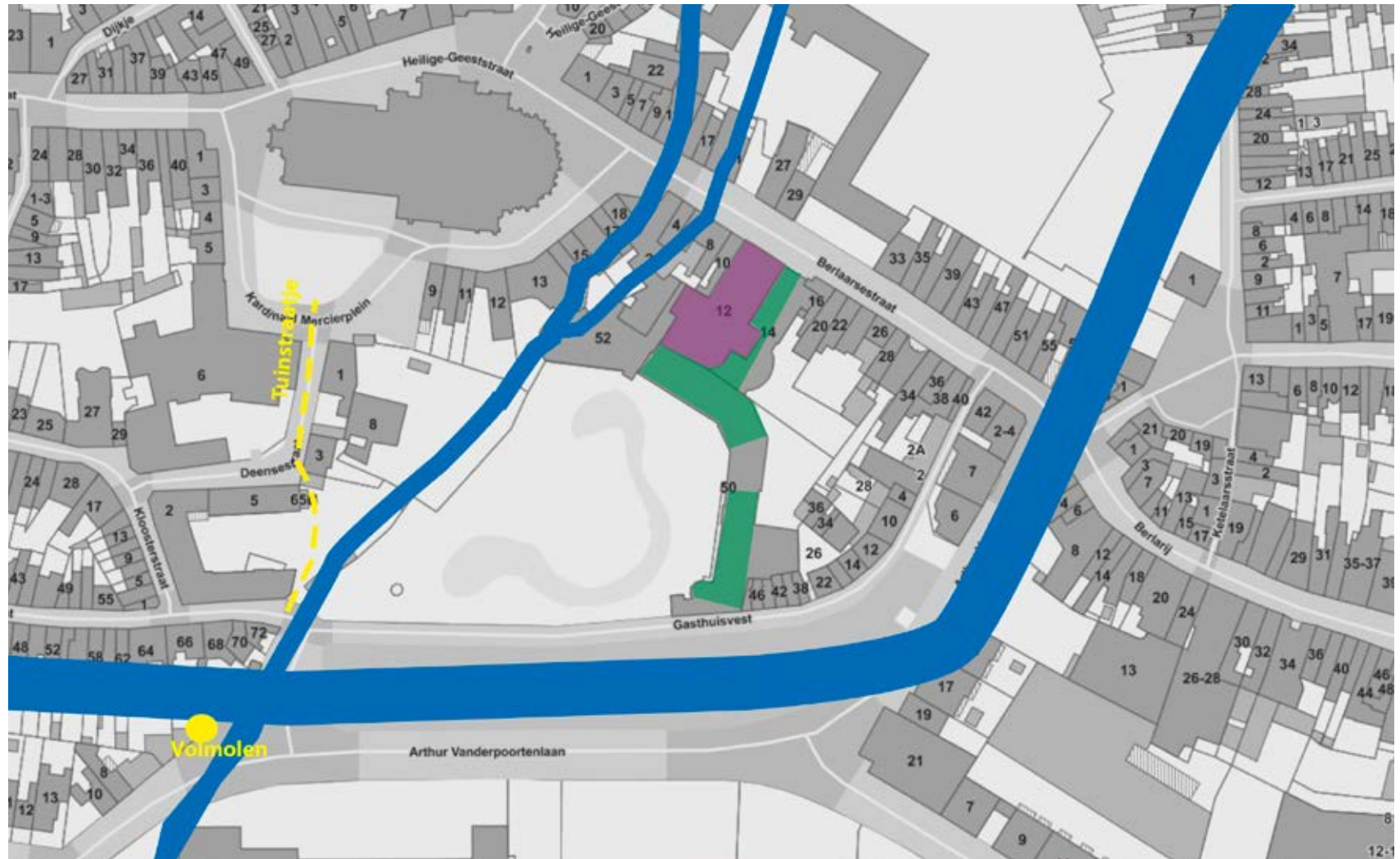
Rond 1912 werden ten slotte de stadsgracht en de kerkhofmolenloop rondom het bouwblok van de jezuïeten gedempt. Mogelijks werd een deel van de tuinmuur van de jezuïeten (gelegen aan de Gasthuisvest) toen enkele meters naar achteren verplaatst, waardoor dit deel van de muur nu aan de andere zijde van de historische kerkhofmolenloop staat.

Fase 4 - Bouw van een nieuw klooster en retraitehuis

Afbeelding 57.
Schets van de vermoedelijke afbakening van het nieuwe klooster en retraitehuis met kapel op het einde van 19de eeuw

Legende

- 1740-1752
- 1886-1899
- ondersteunende informatie voor de tekst supra

58

59

Afbeelding 58.
Vernieling rondom het
Kardinaal Mercierplein. Foto
getrokken richting
jezuïetenklooster, 1914.
Rechts: Hof van Denemarken.
(Bron: <https://www.lier1418.be/infobord/berlaarsestraat>)

Afbeelding 59.
Vernieling in de Berlaarsestraat,
1914. Links: jezuïetenkerk.
(Bron: <https://www.lier1418.be/infobord/berlaarsestraat>)

2.2.5. VERWOESTING EN HEROPBOUW VAN HET JEZUÏETENKLOOSTER (WOI - 1925)

Op 29 december 1914, in de eerste maanden van de Eerste Wereldoorlog, viel er een obus in de tuin van het klooster die zowel de tuin als het kloostergebouw zwaar beschadigde. Het retraitshuis en de kapel liepen voornamelijk beschadigingen op aan de toegang en het dak.⁴⁶

Het retraitshuis werd gerestaureerd door Edward Careels, een gerenomeerd Liers architect, die sinds 1920 zowel lid was van de Commissie voor Monumenten van het bisdom Mechelen (dat toen nog het bisdom Antwerpen bevatte), als directeur van de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten. Daarnaast vervulde hij van 1899 tot 1929 de functie van provinciaal bouwmeester.⁴⁷

Het retraitshuis werd in 1923-1924 gerestaureerd. Gelijktijdig ontwierp Careels een nieuwe vleugel in een sober neogotische stijl ter vervanging van de residentie en sacristie die door de bom volledig verwoest waren. De werken werden uitgevoerd door Charles van Beirs. Tijdens de werken namen de paters kortstonding hun intrek in het retraitshuis.

⁴⁶ CEULEMANS, *De voormalige Jezuietenkerk*, p. 12.

⁴⁷ 'Careels, Edward', Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/660>. Geraadpleegd op 4 september 2020.

Hoewel Edward Careels een gerenomeerd architect is, is zijn oeuvre slechts sporadisch bewaard in archieven. Het Vlaams Architectuurinstituut beschikt over het archief van Edward Careels, maar enige plannen of informatie omtrent het Jezuietenklooster in Lier is niet beschikbaar.

60

61

Afbeelding 60.
Algemeen zicht op het
retraitehuis met nieuwe
aanbouw, 1931.
(Kempens Erfgoed,
SLI001035377)

Afbeelding 61.
Algemeen zicht op het
retraitehuis met nieuwe
aanbouw, jaren 1950.
(Kempens Erfgoed,
SLI001037642)

Het nieuw klooster met gerestaureerde retraitehuis neemt een L-vorm aan, waarbij het in het noorden aan de Sint-Jozefkerk en in het zuiden aan de Gasthuisvest grenst. Het ontwerp van Careels voor de nieuwe vleugel is zeer sterk geïnspireerd op de architectuur van het retraitehuis. Het is niet duidelijk in welke mate dit overeenstemt met de oorspronkelijke architectuur van het klooster.

Uit bouwhistorisch onderzoek in situ is gebleken dat het nieuwe kloostergebouw is afgewerkt met knipvoegen in een mengeling van kalkmortel en cement. Dit materiaal is typerend voor de jaren '20. Vermoedelijk werd de bewaarde gesneden voeg van het retraitehuis door Careels foutief geïnterpreteerd en hernomen als een knipvoeg in het nieuwe kloostergebouw.

Op luchtfoto's zijn ook de noordwestelijke gevels van het nieuwe klooster goed te zien. De foto van de jaren '50 toont enkele gedichte raamopeningen in de zijgevel van het klooster. Het is niet duidelijk of deze raamopeningen oorspronkelijk geopend waren. Vandaag zijn deze gevels verstopt achter de nieuwbouw van Bar Muza.

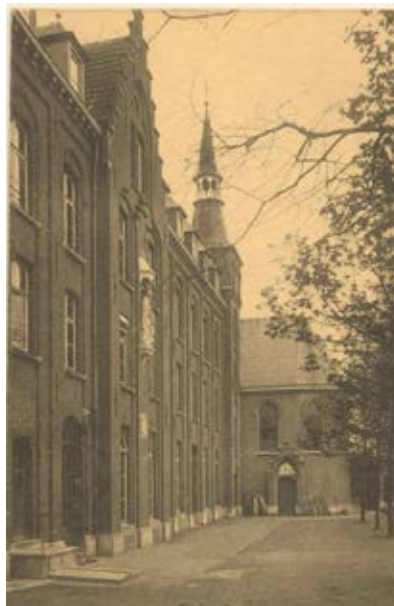
De foto uit 1931 bewijst dat Careels het aantal dakkapellen van het retraitehuis heeft bewaard. Om het nieuwe kloostergebouw te laten aansluiten bij het gerestaureerde retraitehuis werd de eerste travee van het retraitehuis verwijderd. Dit is goed te zien op een bewaarde schets van Careels, waar hij in stippellijnen aangeeft waar het nieuwe gebouw zou komen. Bij deze aanpassing werd ook het raam van de nieuwe eerste travee omgevormd tot een kleine rechthoekige deur, toegankelijk via een kleine bordestrap. Voor de bodestrap is op sommige foto's duidelijk een keldertoegang te zien. De rondboogvormige deur aan de rechterkant hiervan werd nog bewaard.

62	63
64	65

Afbeelding 62.
Foto van de gevel van het retraitsenhuis, ca. 1924
(Kempens Erfgoed, SLI001006525)

Afbeelding 63.
Foto van het retraitsenhuis in 1924
(Kempens Erfgoed, SLI001006522)

Afbeelding 64.
Foto van Ward Bressinck voor het jezuïetenklooster, 1966 (Kempens erfgoed, SLI001007964)

Afbeelding 65.
Algemeen zicht op het retraitsenhuis met nieuwe aanbouw, circa 1925
(Kempens Erfgoed, SLI001006451)

Careels lijkt zeer getrouw te blijven aan de oorspronkelijke roedeverdeling van de ramen. De roedeverdeling van de ramen van het retraitsenhuis komt na de restauratie immers overeen met de verdeling uit 1899. Het schrijnwerk is echter witgeschilderd, terwijl het in 1899 een donkere kleurstelling had. Enkel de rondboogvormige en nieuwe rechthoekige deur hebben nog donkerkleurig schrijnwerk.

Voor het nieuwe kloostergebouw kiest Careels voor een kleinere roedeverdeling. De bovenlichten van de ramen waren klappramen. Het schrijnwerk is hier eveneens witgeschilderd. Ook in dit nieuwe gebouw is enkel het schrijnwerk van de deuren (toegangsdeur en eerste/tweede bouwlaag van de hoektravee) donkerkleurig. Door gebrek aan fotomateriaal van het klooster uit 1886 is het niet duidelijk of deze keuze overeenkomt met de situatie voor WOI.

	66
67	

De bewaarde schets van Careels toont, zoals vermeld, het nog bewaarde retraitsenhuis met achtergelegen winterhof. Beide zijn getekend in een volle lijn. In stippellijn wordt aangegeven hoe het nieuwe klooster zal gebouwd worden. Aan de zuidzijde zien we dus hoe de keuken van het nieuwe klooster twee traveeën van het retraitsenhuis zal innemen.

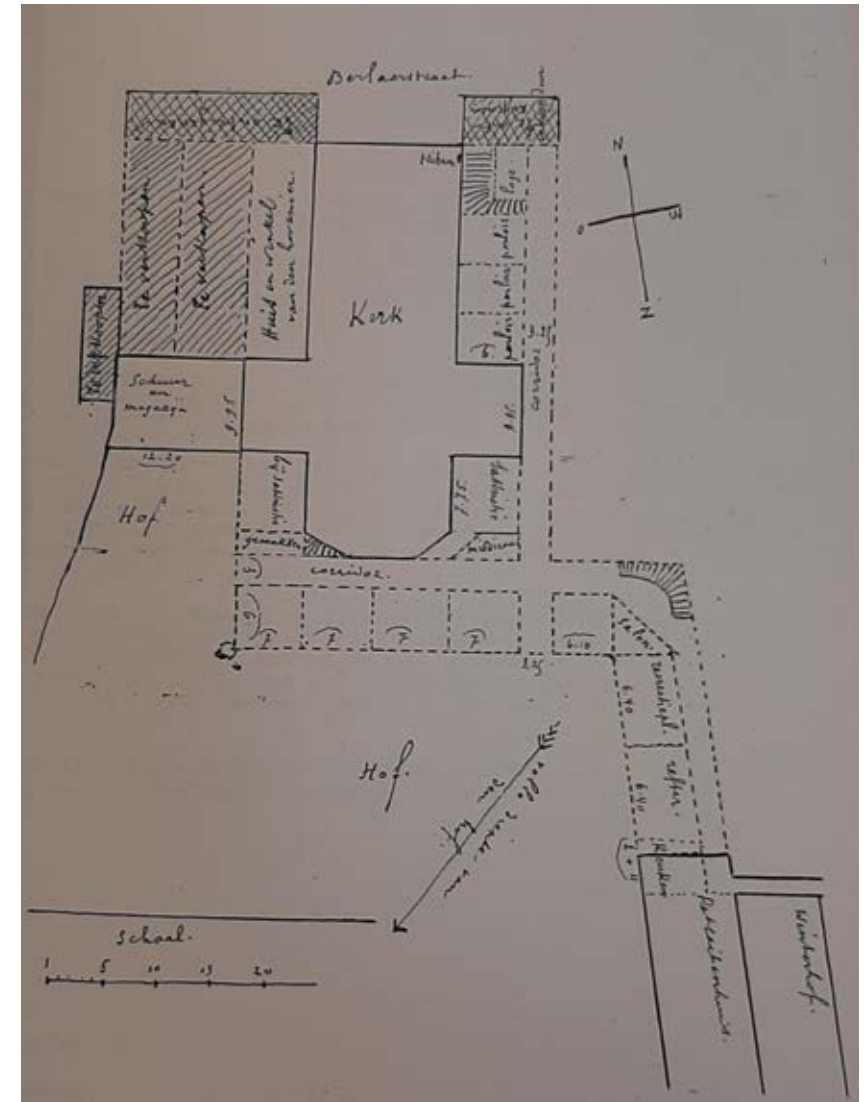
Afbeelding 66.
Schets door Edward Careels (met foutieve aanduiding van de windrichtingen), 1921.
(Bron: Archief van de Vlaamse Jezuïeten, CD 95/1, nr. 10)

De wintertuin bevond zich ten oosten van het retraitsenhuis en is in de loop van de 20ste eeuw vervangen door een nieuwe (éénlagige) oostelijke uitbreiding (huidige balletzaal).

Afbeelding 67.
Plannen voor de keldering van de nieuwe vleugel van de jezuïeten door Edward Careels, 1921.
(Bron: Kadoc)

Waar zich vandaag de hedendaagse nieuwbouw bevindt, was bij de heropbouw nog een hof aanwezig, die aansloot op de grote tuin. Aan de westzijde van de kerk staat een pand beschreven als huis en winkel van de hovenier. De andere panden aan de westzijde, voorheen ook in bezit van de jezuïeten worden verkocht of onteigend. Ook het huis aan de oostzijde van de kerk wordt verkocht.

Naast de schets van het ontwerp, werd alleen een plan voor de heropbouw van de kelderverdieping gevonden. Uit dit plan blijkt wel nogmaals dat de gebouwen aan weerszijden van de kerk in 1923 samen ontwerpen zijn door Careels.

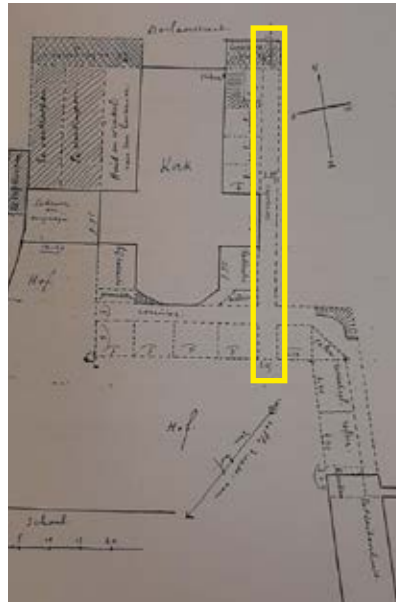
68

69

Afbeelding 68.
Zicht op de gang vanuit de
ingang in de Berlaarsestraat
(Bron: Kempens Erfgoed,
SLI001006526)

Afbeelding 69.
Schets door Edward Careels
(met foutieve aanduiding van
de windrichtingen), 1921.
(Bron: Archief van de Vlaamse
Jezuïeten, CD 95/1, nr. 10)

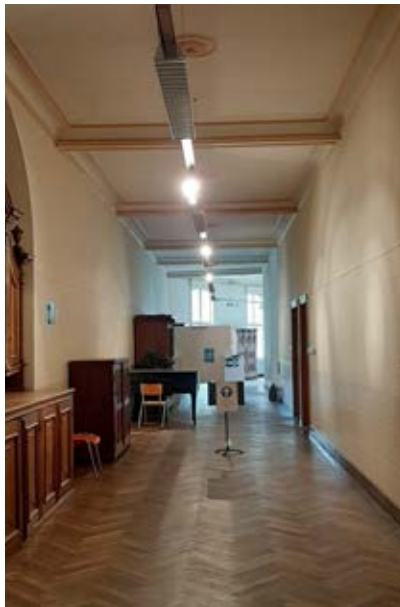
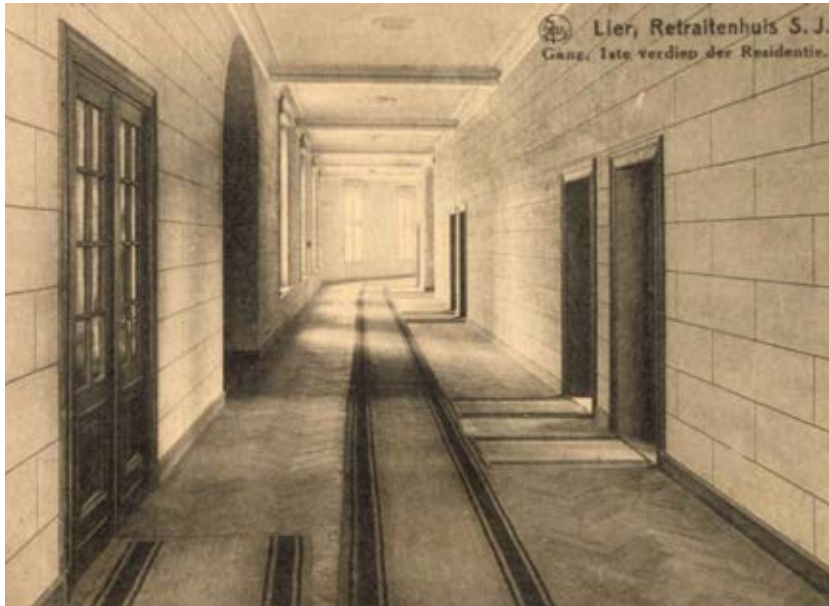
De oorspronkelijke indeling van het retraitehuis is niet gekend.

De schets toont dat het nieuwe kloostergebouw nog steeds toegankelijk is via de Berlaarsestraat. De lange gang (in het verlengde van de huidige toegang) naar de Berlaarsestraat is anno 2020 verdwenen. Een interieurfoto toont hoe deze gang eruit zag. De tegels komen overeen met de bewaarde tegels in de gang van huidige vleugel B. De muren hebben een gelijkaardige afwerking als de muren in de gang van huidige vleugel B. In de verte is op de foto de trap te zien die naar de eerste verdieping van het nieuwe kloostergebouw leidt.

70
71

Afbeelding 70.
Foto van de eerste verdieping van het jezuïetenklooster (Kempens Erfgoed, SLI001035382)

Afbeelding 71.
Foto van de eerste verdieping van het jezuïetenklooster

Twee andere foto's geven zicht op de inrichting van de eerste en tweede verdieping van respectievelijk het kloostergebouw (huidige vleugel B) en retraitehuis (huidige vleugel A).

De foto van de eerste verdieping is getrokken aan het uiteinde van de gang van het kloostergebouw, met zicht richting het retraitehuis. De gang heeft een visgraatparketvloer. De muren zijn afgewerkt met natuursteenimitatieschildering en de plafonds zijn met stucwerk verdeeld. Aan de rechterzijde van de gang zijn de vier deuren te zien richting huidige lokalen 113 tot en met 110. De grote opening op het einde aan de rechterzijde geeft toegang tot de trap. Opmerkelijk zijn echter de vele raam- en deuropeningen aan de linkerkant van de foto. Vandaag zijn in deze muur geen raam- of deuropeningen te zien.

De eerste dubbele houten deur leidde vermoedelijk naar een achterbouw aan de oostzijde van de kerk. De ramen gaven vermoedelijk zicht aan de westzijde van de kerk. De halfronde nis tussen de ramen en de dubbele deur is vandaag nog steeds aanwezig in de gang. Het is niet duidelijk of hier oorspronkelijk een deuropening was. Indien er een deur in deze nis aanwezig was, zou die vermoedelijk uitkomen in het koor van de kerk. Dan zou in het koor een balkon voorzien moeten zijn.

72	73
74	

Afbeelding 72.
Zicht op de tweede verdieping van het retraitehuis.
(Bron: Kempens Erfgoed, SLI001035384)

Afbeelding 73.
Zicht op de tweede verdieping van het retraitehuis.

De foto van de tweede verdieping is getrokken aan de zuidzijde van huidige vleugel A. Achteraan op de foto is de trap en lage deur te zien die de verbinding maakt tussen de tweede verdieping van het retraitehuis en de zolder van kloostergebouw.

Opmerkelijk aan deze foto is dat de gang aan weerszijden kamerdeuren heeft. het retraitehuis was dus oorspronkelijk voorzien van een centrale gang met chambrettes aan weerszijden.

Afbeelding 74.
Zicht op de deur tussen de tweede verdieping van het retraitehuis en de zolder van het kloostergebouw

75

76

Afbeelding 75.
Zicht op de tuin van de
jezuïeten, 1924 (Kempens
Erfgoed, SLI001006521)

Afbeelding 76.
Zicht op de tuin van de
jezuïeten, 1924 of 1935
(Kempens Erfgoed,
SLI001006528)

De tuin na WOI

Op een foto van de jaren '50 is te zien dat in de muur aan de Gasthuisvest die het domein van de jezuïeten afschermd een metalen poort aanwezig was. De grote tuin lijkt nog steeds dicht beplant en voorzien van minstens 1 waterpartij. De tuin lijkt nog steeds een nutsfunctie te combineren met een esthetische functie.

77

78

Afbeelding 77.
Zicht op de noodwoningen aan de Gasthuisvest. (Kempens erfgoed, SLI001007739)

Afbeelding 78.
Zicht op de muur rond het domein van de jezuiten , jaren 50 (Kempens erfgoed, SLI001030662)

Omgeving na WO1

Na de beschietingen en brandstichtingen van eind september - begin oktober 1914 zijn in Lier ongeveer 1400 huizen onbewoonbaar. Net als vele andere gemeenten doet ook de stad Lier beroep op het door de Belgische regering opgerichte Koning Albertfonds. In totaal worden 417 houten huizen neergezet.

Fase 5 - Restauratie vleugel A en aanbouw vleugel B

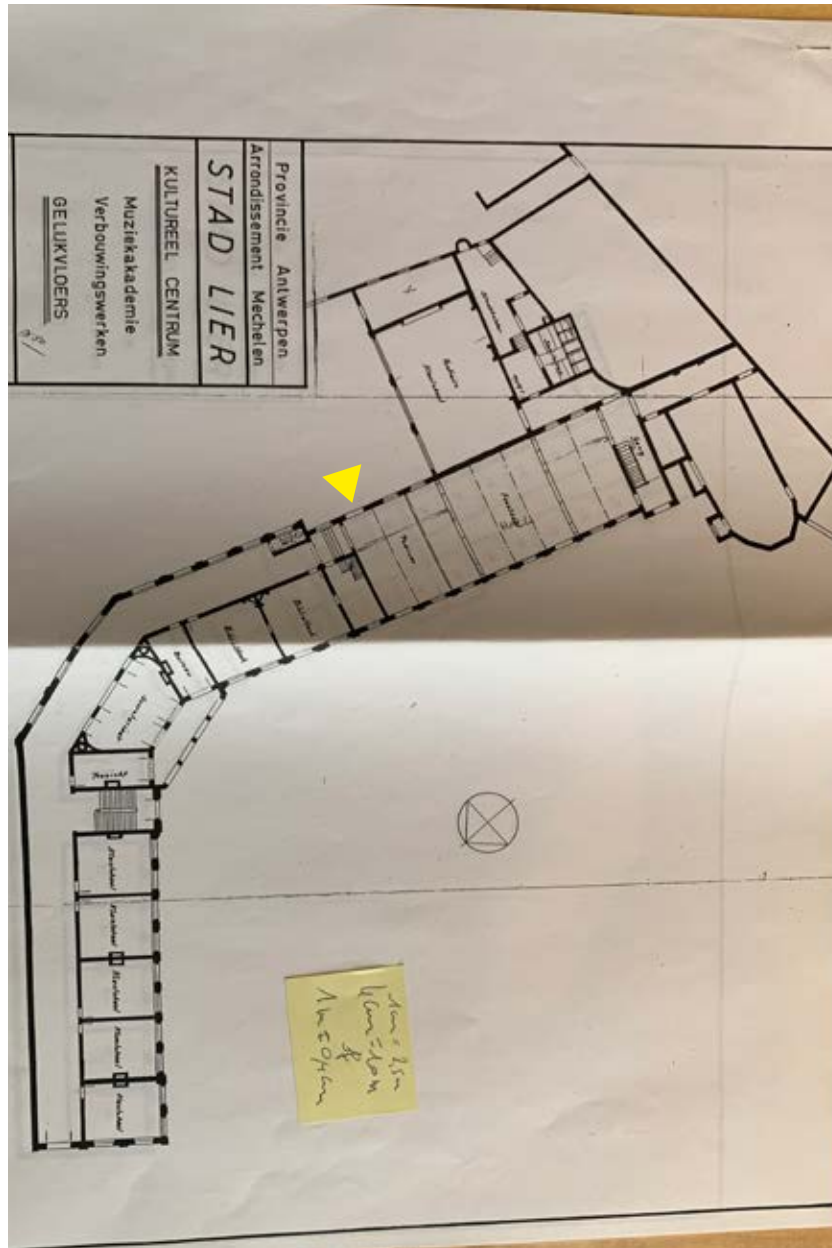
Afbeelding 79.
Schets van de afbakening na de restauratie en nieuwbouw/
heropbouw naar ontwerp van Careels, 1925.

Legende

- 1740-1752
- 1886-1899
- 1923-1924

Afbeelding 80.
Plannen voor de
verbouwwerken, ca. 1970
(Bron: archief muziekacademie)

2.2.6. VERBOUWINGEN EN VERKOOP IN DE TWEEDE HELFT VAN DE 20STE EEUW

In de jaren '60 worden nog enkele kleine aanpassingen aan het gebouw gedaan. Zo wordt naast het zijaltaar van Onze-Lieve-Vrouw een deur gemaakt, zodat de jezuïeten rechtstreeks de kerk binnen konden. De sacristie wordt ook verplaatst. In de vrijgekomen ruimte wordt een kapel ingericht.

Vanaf de Tweede Wereldoorlog konden de leden van de jezuïetenorde zich het onderhoud van het complex echter steeds minder permitteren. In 1969 verkopen ze de gebouwen dan ook aan de stad, die er vanaf 1972 de Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans in onderbrachten. Voor de overgebleven paters werd nog enkele jaren een paterswoning voorzien. Deze woning was deels gelegen in "de brede gang naast de sacristie, deels in de tuin".⁴⁸ Vermoedelijk bevonden deze gebouwen zich aan de oostzijde van de kerk. In 1980 verlieten de jezuïeten Lier voorgoed.

De **herbestemming** van klooster tot schoolgebouw leidde tot een grondige aanpassing van de inwendige indeling van het gebouw, met name in de zuidelijke vleugel (A).

Op de **gelijkvloerse verdieping** werd achter het voormalige retraitshuis de wintertuin vervangen door een nieuwbouw, waarin een vestiaire/klaslokaal (huidige balletzaal) ingericht werd.

De toegang tot de binnentuin lijkt te gebeuren vanuit de podiumzaal, recht tegenover de dubbele deur aan de tuinzijde. Het is niet duidelijk of deze aanpassing reeds gebeurde door Careels of pas in deze fase. Vandaag is de tuin toegankelijk vanuit de gang van vleugel B, aan de linkerzijde van de toiletten.

Er lijkt geen verbinding meer te zijn met de Berlaarsestraat. Het is niet duidelijk wanneer tussen 1924-1970 deze connectie verdwenen is. Vermoedelijk gebeurde dit pas bij de herbestemming naar muziekschool.

In 1986 worden de kerk en de gebouwen aan de linker- en rechterzijde van de kerk verkocht. Vanaf dan zijn de gebouwen niet meer in handen van dezelfde eigenaar.

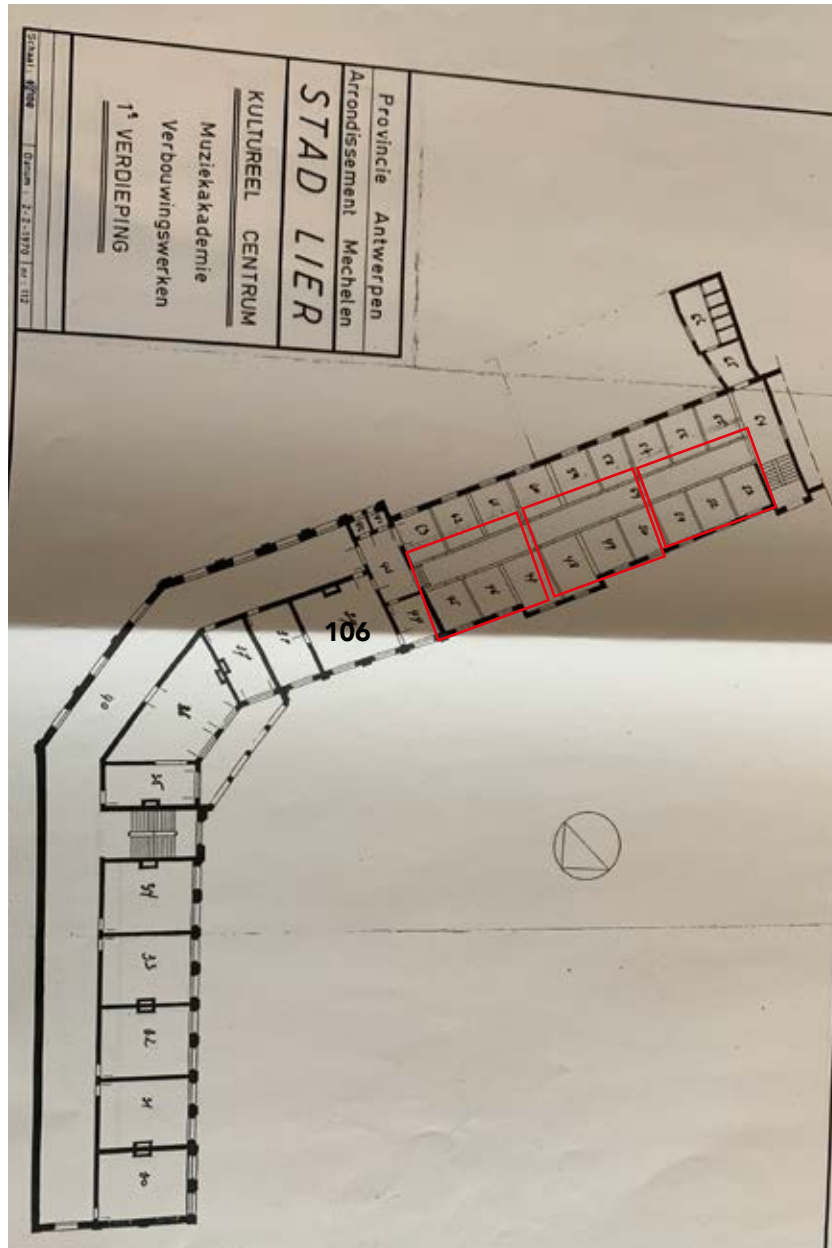
⁴⁸ CEULEMANS, *De voormalige Jezuïetenkerk*, p. 12.

81

82

Afbeelding 81.
Plannen voor de
verbouwwerken, ca. 1970
(Bron: archief muziekacademie)

Afbeelding 82.
Foto van vleugel A met
mezannineverdieping, 1990
(archief agentschap Onroerend
Erfgoed)

Op **de eerste en tweede verdieping** werden de oorspronkelijke chambrettes van het reitruithuis vervangen door grote klaslokalen. De centrale middengang werd verplaatst naar de achtergevel. Aan de voorgevel werd de breedte van drie kamers telkens samengenomen tot één groot lokaal. De 18 kamers per verdieping werden dus gereduceerd tot 3 lokalen per verdieping.

Door de verplaatsing van de gang kwam de deur van het huidige lokaal 106 vermoedelijk achter de deur van de gang te liggen. Mogelijks om lokaal 106 beter toegankelijk te maken werd dus een extra gang voorzien voor de lokalen 106 tot 109.

Wanneer de trapverbinding werd gemaakt tussen het gelijkvloerse lokaal 8 en lokaal 105 (ingericht als badkamer) op de eerste verdieping is onduidelijk.

Mogelijks werd vleugel A in deze fase verhoogd met een mezzanineverdieping. Tijdens het onderzoek voor de bescherming in 1990 werden immers foto's genomen waarop een mezzanine te zien is. Bij deze dakrestauratie werden de oorspronkelijke dakkapellen verwijderd. Het dak was wel nog steeds bedekt met pannen. Anno 2020 is het dak bedekt met leien.

83
84

Afbeelding 83.
Foto van vleugel A, 1990
(archief Agentschap Onroerend Erfgoed)

Afbeelding 84.
Foto van vleugel A, risaliet,
1990 (archief Agentschap Onroerend Erfgoed)

In het exterieur werd mogelijks het trapje voor de rechthoekige deur, toegevoegd door Careels, aangepast. Op foto's van 1990 is immers een rechte bakstenen trap te zien. Careels had oorspronkelijk een geknikte bordestrap ontworpen. De trap zou later echter nog vervangen worden door een geknikte metalen trap.

De deuropening aan de rechterkant van deze deur is reeds aangepast naar een raam in 1990. Dit gebeurde mogelijks ook bij de verbouwingswerken van 1970.

85	
86	87

Afbeelding 85.
De toren van de Sint-Gummaruskerk in de steigers op 17 november 1973. De muur rond de tuin van de Jezuïeten was nog volledig intact
(Bron: Kempens erfgoed, SLI001030456)

Afbeelding 86.
Zicht op de tuin van de jezuiteten, 1980
(Bron: Kempens erfgoed, SLI001023973)

Afbeelding 87.
Algemeen zicht op het retraits huis met nieuwe aanbouw, 1931.
(Kempens Erfgoed, SLI001035377)

De tuin in de tweede helft van de 20ste eeuw

Aan de Gasthuisvest werden de kloostermuren omstreeks dezelfde periode gesloopt.⁴⁹ Een foto bewijst echter dat de muren in 1973 nog intact zijn. De afbraak gebeurde dus na 1973. Vanaf dit moment bevond de hoofdingang van de site zich tevens langs de Gasthuisvest. De ingang langs de Berlaarsestraat was, zoals reeds vermeld, verdwenen.

In 1982 wordt door de stad Lier een voetweg aangelegd van de grote tuin aan de Gasthuisvest naar het Kardinaal Mercierplein. De voetweg is een servituedeweg op eigendom van de kerkfabriek.

De tuin is op foto's van na de jaren '70 telkens zeer sober ingericht als grasveld met een waterpartij. De foto's voor 1970 is meer beplanting te zien. De sobere inrichting van de tuin dateert dus vermoedelijk ook pas van de herbestemming tot muziekschool.

⁴⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed, Inventaris onroerend erfgoed, 'Jezuïetenklooster'.

Fase 6 - Aanpassingen in de tweede helft van de twintigste eeuw

Afbeelding 88.
Schets van de toestand van de site van het voormalige jezuïetenklooster circa 1972

Legende

- 1740-1752
- 1886-1899
- 1923-1924
- ca. 1970

89	
90	91

Afbeelding 89.
Het prieeltje in 1985.
(Bron: Kempens erfgoed,
SLI001026163)

Afbeelding 90.
Het prieeltje in vervallen
toestand, het zal later
gerestaureerd worden, 1993.
(Bron: Kempens erfgoed,
SLI001027232)

Afbeelding 91.
Het gerestaureerde prieeltje
anno 2020

2.2.7. AANPASSINGEN IN DE 21STE EEUW

In de 21ste eeuw werden ten slotte nog enkele aanpassingen gedaan aan de gebouwen tijdens restauratiewerken. Rond de eeuwwisseling werd bijvoorbeeld de mezaninneverdieping van vleugel A opnieuw verwijderd bij een dakrestauratie. De oorspronkelijke dakkapellen werden niet gereconstrueerd en de pannen dakbedekking werd vervangen door leien.

In het begin van de 21ste eeuw werd vermoedelijk ook het prieeltje in de tuin gerestaureerd. Een foto uit 1993 bewijst dat het gebouwtje dan nog in vervallen toestand verkeerde. Het dak is op de foto niet meer natuurlijk bedekt, de gedrupte daklijst is verdwenen en de ramen zijn volledig verwijderd. Deze foto toont wel dat de pijlers van het bouwwerkje oorspronkelijk (geïmiteerde) knoestige stammen waren.

92

93

Afbeelding 92.
Ongedateerde foto van de binnentuin van het voormalige jezuïetenklooster (Kempens Erfgoed, SLI001022635)

Afbeelding 93.
Foto van de binnentuin van het voormalige jezuïetenklooster, 2020

Na de herbestemming tot muziekschool is ook de aanbouw aan de oostzijde van vleugel A aangepast. Meer bepaald de gevel aan de zijde van de binnentuin. Oorspronkelijk had deze gevel drie grote ramen met roedeverdeling. In het centrale raam was een deur voorzien. Vandaag zijn kleinere ramen te zien met een beperkte verdeling. De deuropening is volledig verwijderd.

Ook enkele ramen en deuren in vleugel B werden in de 21ste eeuw vermoedelijk nog vervangen. Op de foto's van het onderzoek in 1990 in functie van de bescherming is immers duidelijk te zien dat de hoektraveeën van vleugel B nog de oorspronkelijke raamverdeling had met kleine roedeverdeling. Ook de ingangdeur in de rechterhoektravee is nog oorspronkelijk. Anno 2020 zijn deze ramen en deur aangepast.

94	95
96	

Afbeelding 94.
Foto van lokaal 07 op de
gelijkvloerse verdieping

Afbeelding 95.
Foto van lokaal 06 op de
gelijkvloerse verdieping

Afbeelding 96.
Foto van de nieuwbouw uit
2012-2014

In het interieur zijn recent nog enkele aanpassingen gebeurd. Zo was de refter, huidig lokaal 07, oorspronkelijk in twee gedeeld. Bij de verbouwingswerken van 1970 staan deze ruimtes aangeduid als bibliotheek. De vloer en plafonduafwerking verraadt vandaag nog de vroegere tweedeling van de ruimte.

In lokaal 6 was oorspronkelijk een keldertrap aanwezig. Op de plannen van de verbouwingen van 1970 is deze trap nog te zien. Vandaag is die gedicht. De kamer is in gebruik als berging.

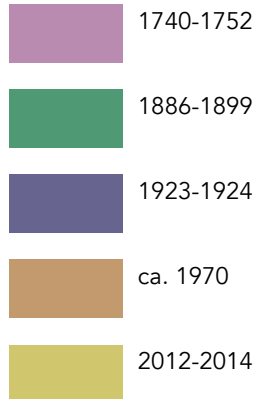
In lokaal 9A werden enkele openingen naar de gang gedicht. Bij de verbouwingen in 1970 was deze ruimte nog geopend naar de gang door een centrale brede deur en twee flankerende smalle deuren.

In 2012 -2014 werd ten slotte aan de westzijde van de kerk een nieuwbouw gebouwd, waar de horecazaak Bar Muza zich vestigde. De Podiumacademie Lier gebruikt de bovenbouw eveneens voor klaslokale. Om de verbinding met het kloostergebouw te maken, werden in de noordwestgevel van het kloostergebouw enkele extra raam- en deuropeningen gemaakt.

Fase 7 - nieuwbouw Bar Muza

Afbeelding 97.
Schets van de toestand van de site van het voormalige jezuïetenklooster in 2014 na de aanbouw van Bar Muza

Legende

2.2.8. CONCLUSIE BOUWFASES

Hieronder wordt de evolutie van de site weergegeven op een plan. De aanduidingen zijn slechts indicaties, geen accurate weergaven van werkelijke perceelgrenzen en bouwvolumes.

De kerk is duidelijk het oudst bewaarde bouwonderdeel van de site van de jezuïeten. Het klooster gaat grotendeels terug op het ontwerp van Careels in de twintigste eeuw. In de kapel en vleugel B is echter veel van de 19de eeuwse bouwfase bewaard. Ten slotte zijn de aanbouwen te zien van de jaren '70 en van de 21ste eeuw.

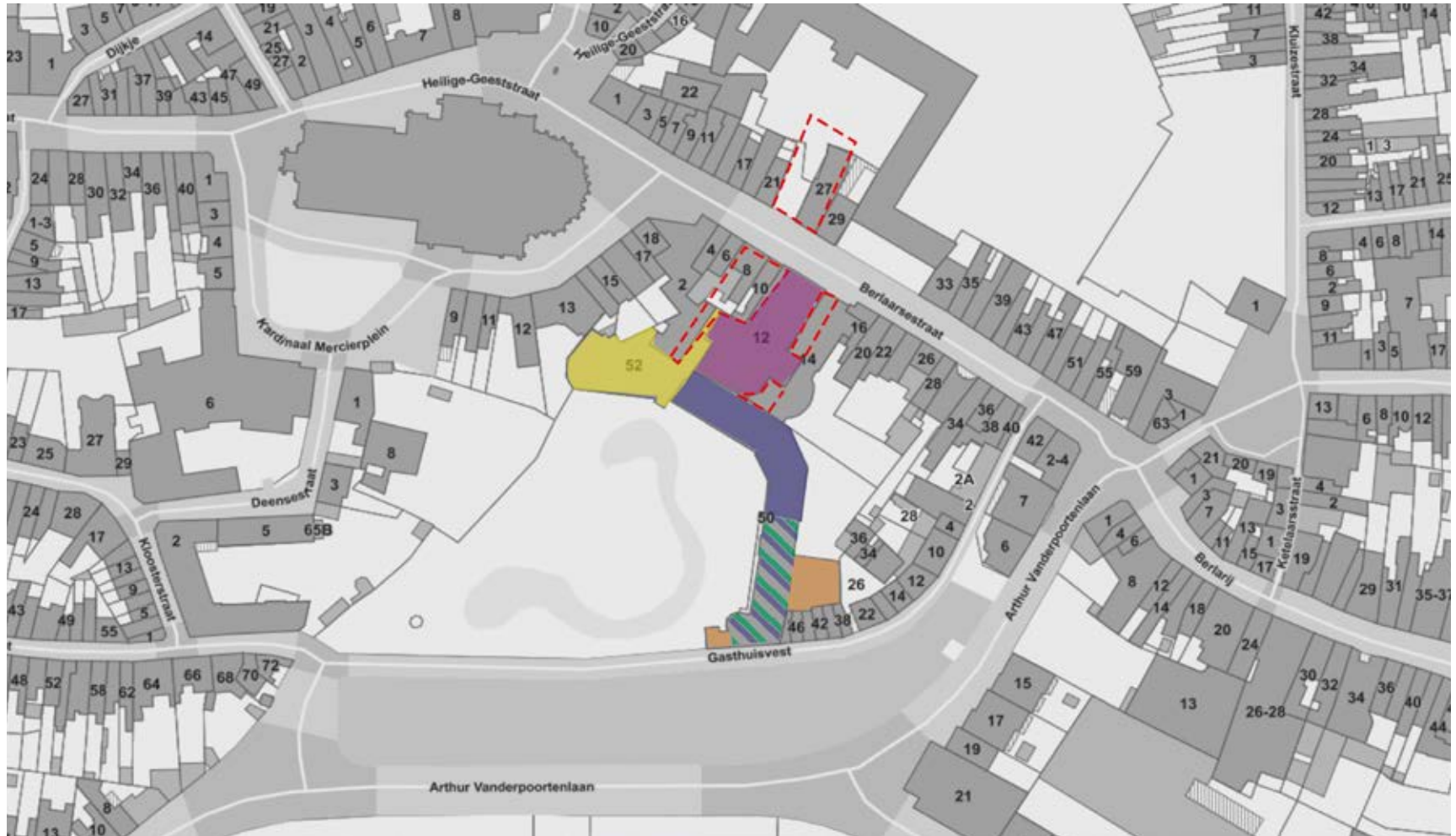
In rode stippellijn zijn de percelen aangeduid die doorheen de eeuwen ook in eigendom zijn geweest van de jezuïeten, maar vandaag niet meer tot de site behoren. De gebouwen op deze percelen zijn allemaal herbestemd of volledig afgebroken.

Afbeelding 98.
Conclusie van de bouwfases
van het jezuïetenklooster in Lier

Conclusie - overzicht van de bouwfases

Legende

- 1740-1752
- 1886-1899
- 1923-1924
- ca. 1970
- 2012-2014
- Herbestede of afgebroken voormalige eigendommen

Afbeelding 99.
Toegangen (rood) in de kloostermuur vanuit de Gasthuisvest in de 18de eeuw.
(Bron: Rijksarchief Brussel)

Afbeelding 100.
Aanduiding van de verbindingsweg (geel) tussen de Gasthuisvest en het Kardinaal Mercierplein.
(Bron: Cartesius.be)

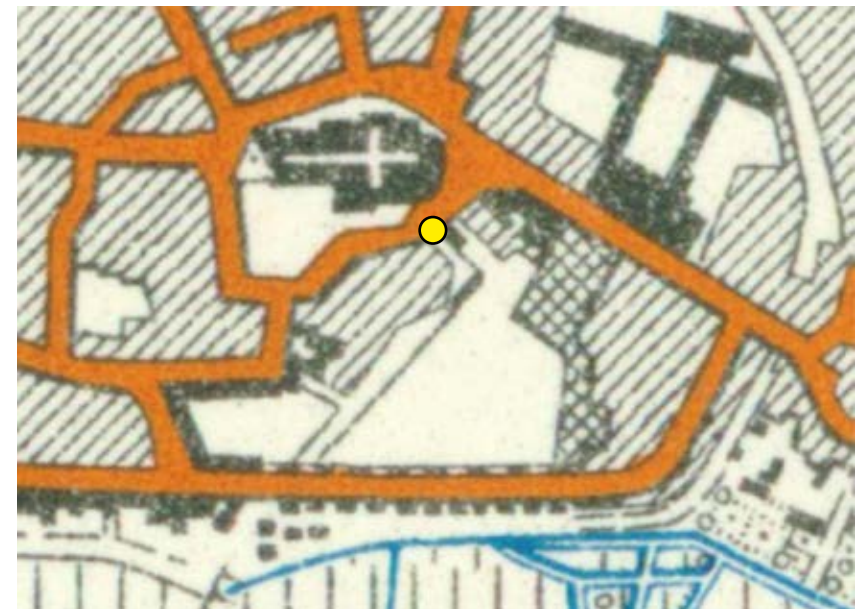
2.3. HISTORISCHE TOEGANGEN

In de lijn van de typologie van kloostergebouwen kende ook het jezuïetenklooster steeds een eerder gesloten karakter. De tuinen van het klooster waren steeds ommuurd en waren vanuit het straatbeeld enkel zichtbaar bij de (poort)toegangen. Het grondplan omstreeks 1800 illustreert exact twee toegangen tot de tuin in de zuidelijke muur, via de huidige Gasthuisvest. Deze komen quasi exact overeen met de huidige toegangen tot de site (zie 3.2). De scheidingsmuren tussen de gronden van het klooster en de tuinen in eigendom van anderen, beschikten niet over toegangen.

De hoofdtoegang tot de kloostergebouwen bevond zich voor lange tijd in de Berlaarsestraat, aan één van de twee kanten van de jezuïetenkerk. Het tweede klooster (18de eeuw) was toegankelijk via een gang ten westen van de kerk. Later, toen het derde klooster - en daarna de reconstructie van Careels - werd gebouwd, bevond er zich ten oosten van de kerk een lange gang. In het ontwerp van de restauratie bevond deze toegang zich in het verlengde van één van de ingangen tot het gebouw.

Pas bij de herbestemming tot muziekschool werd de toegang in de Berlaarsestraat volledig afgedankt. De hoofdtoegang is vanaf dan vanop de Gasthuisvest, waar ook de hoge muur afgebroken werd.

De smalle verbindingsweg tussen de Gasthuisvest en het Kardinaal Mercierplein werd in 1982 gerealiseerd.

2.4. VERBANDEN MET DE HUIDIGE NABURIGE PERCELEN

Buiten de jezuïetenkerk bevat het jezuïetenklooster slechts beperkte verbanden met de naburige gebouwen en percelen in het huidige bouwblok. De vroegere aanwezigheid van een vliet net ten oosten van de site speelde hierin een bepalende rol, aangezien het een scheidingslijn vormde tussen de gronden van de jezuïeten en de gebouwen aan de andere kant van de vliet waartegen de site vandaag grenst. Enkele van deze gebouwen zijn het zwartzusterklooster en het herenhuis van het Hof van Denemarken. Pas na het dempen van de vlieten in Lier aan het begin van de 20ste eeuw (1912) kwamen onder andere verbindingswegen tussen de gebouwen tot stand.

Waar zich in de Berlaarsestraat oorspronkelijk de voormalige kloostergebouwen bevonden, ten westen van de kerk, staan nu particuliere woningen die pas in de 19de en 20ste eeuw tot stand kwamen en geen verbintenis bevatten met het jezuïetenklooster. De twee gebouwen aan weerszijden van de kerk werden door Careels ontworpen na de verwoestingen van WOI. Deze gebouwen hebben wel nog kort een connectie gekend met het klooster. Daarbuiten onderhoudt het kloostergebouw enkel met de Sint-Jozefkerk - de jezuïetenkerk - reeds sinds diens oprichting zeer nauwe banden. De twee gebouwen zijn tevens nog steeds rechtstreeks met elkaar verbonden.

Ook de particuliere woningen in de Gasthuisvest, ten oosten van de site, kwamen pas in de 19de en de 20ste eeuw tot stand en bevatten geen verband met de evolutie van de site van het jezuïetenklooster.

2.5. ARCHITECT EDWARD CAREELS

Afbeelding 101.
Foto van Edward Careels
(Gazet van Antwerpen)

Edward Careels werd geboren te Lier op 3 februari 1857 en overleed er op 22 oktober 1933. Nadat hij zijn studies had afgerond aan de Academie van Antwerpen trad hij in 1876 in bij het provinciebestuur als klerk-tekenaar. Een jaar later werd hij er conducteur. In 1879 behaalde hij de eerste prijs uitmuntendheid in de civiele architectuur aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten van Antwerpen nadat hij reeds een hele reeks eerste prijzen in diverse vakgebieden in de wacht had gesleept. Vanaf 1899 werd hij provinciaal architect van het arrondissement Mechelen. Hij bleef deze functie behouden tot 1929, waarna hij nog een jaar in dienst bleef als waarnemend bouwmeester. Hij werd opgevolgd door zijn zoon Gustaaf Careels.

Zijn loopbaan in overheidsdienst combineerde hij met een succesvolle carrière als privéarchitect. In zijn eigen stad Lier werkte hij zijn vroege voorliefde voor een eclectisch benaderde Vlaamse renaissancestijl uit. In zijn gebouwen spreekt een voorkeur voor pittoreske effecten en nadrukkelijke ornamenten. Onder andere in zijn eigen woning op de Antwerpsesteenweg is dit duidelijk. Naast grote persoonlijke ondernemers werkte Edward Careels in Lier ook voor de vele katholieke instellingen, waaronder de jezuïetenorde. Behalve de heropbouw van het jezuïetenklooster voorzag Careels ook twee sobere, vrijwel identieke huizen als begeleidingsarchitectuur aan weerszijden van de jezuïetenkerk. Doordat hij zijn privépraktijk steeds meer moest inkrimpen ten voordele van zijn werk als provinciaal architect, is de invloed van Careels in de wederopbouw van Lier verwonderlijk beperkt gebleven. De gevraagde stijl voor de wederopbouw sloot echter perfect aan bij Careels' bouwprogramma.

Op 24/9/1893 werd hij aangesteld als leraar boetseerkunst aan de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten te Lier, waar hij op 1/5/1920 tot directeur werd benoemd. Ook deze functie bekleedde hij tot zijn pensionering.

Vanaf 12/7/1920 was hij lid van de Commissie voor Monumenten van het bisdom Mechelen. Vader en zoon Careels lieten een indrukwekkend architecturaal oeuvre na, doch in een ruimtelijk erg geconcentreerde context. Hun overheidsopdrachten beperkten zich tot de provincie Antwerpen en meer bepaald tot het arrondissement Mechelen. Privé zijn ze vooral in hun geboortestad Lier werkzaam geweest, hoewel het complex van de ursulinen in Onze-Lieve-Vrouw-Waver, met onder meer de kerk, uitbreidingen en herstellingen ook een grootse realisatie is.

Het beroep van 'provinciale architect'

Het beroep 'provinciaal architect' ontstond gelijktijdig met de uitbouw van het gecentraliseerde overheidsbedrijf.⁵⁰ De oorsprong hiervan moet gezocht worden in de 18e eeuw. Na de annexatie van de grondgebieden van het tot dan toe onbestaande 'België' bij Frankrijk in 1795 wordt de invloed van de overheid op gebouwen steeds groter. Er werd een zogenaamde conseil des bâtimens civils opgericht die het beheer van infrastructuurwerken met betrekking tot recht, onderwijs, kerken etc. tot doel had.⁵¹ Antwerpen kreeg in de Franse periode een belangrijke functie als arsenaalstad en door de 'open Schelde' leken de mogelijkheden tot handel weer eindeloos.⁵² Daarnaast was er ook grote chaos op vastgoedgebied. Door de afschaffing van de contemplatieve kloosters kwamen er veel gebouwen leeg en te koop te staan. In dit nieuwe stedelijke landschap had Antwerpen een stadsarchitect nodig, dat werd François Verly in 1801. Naast een stadsarchitect waren er ook provinciearchitecten werkzaam. In Antwerpen werd de dienst in 1834, na de Belgische Onafhankelijkheid, in het leven geroepen. De eerste architecten die aangenomen werden om het ontwerp, herstel, beheer en controle van provinciale gebouwen en gemeentelijke gebouwen te controleren waren Louis Auguste Serrure en Ferdinand Berckmans.

Serrure nam kort nadien ontslag en door de grote toevloed aan gemeentelijke werken moest de dienst al snel uitbreiden.⁵³ In 1843 werd er een reglement opgesteld waarin de bevoegdheden van de provinciearchitect werden vastgelegd. Hierin werd specifiek vermeld dat de provinciale architect zich enkel inliet met werken in de landelijke gemeenten en niet met stadswerken in Antwerpen, Mechelen, Lier en Turnhout. Het onderscheid met de stadsarchitect werd duidelijk gemaakt. Daarbij werd ook een duidelijk onderscheid gemaakt met de ingenieurs bevoegd voor Bruggen en Wegen. Anderzijds mochten de provinciearchitecten nog wel een privépraktijk uitbaten.⁵⁴

Het doel van de provinciearchitect was om gemeentelijke gebouwen op drie verschillende niveau's (kerken-gemeentehuizen-scholen, woningen van pastoors-leraren-veldwachters, beplantingen-openbare pleinen-fonteinen) te ontwerpen.⁵⁵ In 1886 kwam er steeds meer kritiek op de werking van de provinciearchitect. De 'oneerlijke concurrentie' was de voornaamste reden van het beklag. Een privé-architect moest noodgedwongen 5% van het aanbestedingsbedrag aanrekenen, terwijl de provinciearchitect het hield op 3% omdat hij nog een jaarlijks loon kreeg (uitgekeerd door de provincie). Maar het beroep bleef echter wel bestaan. Na de Eerste Wereldoorlog vergrootte de vraag bij de provinciearchitecten voor de herstellingswerken van de openbare gebouwen. Anderzijds werd de duur van de leerplicht verlengd en werden er meer provinciale gebouwen opgetrokken. Dit verhoogde uiteraard ook de druk op de dienst.⁵⁶ Pas in de jaren 1930 werden er meer mensen aangenomen. De belangrijkste aanpassing in die periode was het verbod op het ontwerpen van plannen voor privérekening in 1929.⁵⁷

50 GRIETEN, S., e.a., *Sterk gebouwd & gemakkelijk in onderhoud*, p. 11.

51 Ibidem, p. 15.

52 Ibidem, p. 16.

53 Ibidem, p. 28.

54 Ibidem, p. 31.

55 Ibidem, p. 33.

56 Ibidem, p. 55-58.

57 Ibidem, p. 59.

Voorbeelden van het oeuvre van Edward Careels in Lier

102	103	104
105	106	107

Afbeelding 102.
Architectenwoning,
Antwerpsesteenweg 5, Lier
Foto: Van Craen, Michael,
2018) (Bron: Inventaris
onroerend erfgoed)

Afbeelding 103.
Parochiekerk Heilige Familie,
Lier (Foto: Van Acker, Pascal,
2011) (Bron: Inventaris
onroerend erfgoed)

Afbeelding 104.
Eenheidsbebouwing,
Mechelsestraat Lier (Foto: Van
Craen, Michael, 2018) (Bron:
Inventaris onroerend erfgoed)

Afbeelding 105.
Wintertuin van het klooster van
Ursulinen (Foto: Vynckier, Geert,
2010) (Bron: Inventaris
onroerend erfgoed)

Afbeelding 106.
Winkelhuis In den Engel, Grote
Markt, Lier (Foto: Van Craen,
Michael, 2018) (Bron: Inventaris
onroerend erfgoed)

Afbeelding 107.
Gemeentehuis van
Koningshooikt (Foto: Van Acker
Pascal, 2019) (Bron: Inventaris
onroerend erfgoed)

2.6. BIBLIOGRAFIE

Archieven

Antwerpen, archief Onroerend Erfgoed, beschermingsdossier, 4.02/12021/109.10A002443.

Antwerpen, Vlaams Architectuurarchief, Edward Careels, <https://collectie.vai.be/archive/0072-EC>.

Leuven, KADOC, kelderplan heropbouw kloostergebouwen door Careels.

Lier, archief Stedelijke Academie van Muziek, Woord en Dans, plannen verbouwingswerken 1970.

Werken

AERTS ERIK en VAN DER WEE, HERMAN. 2019. *Geschiedenis van Lier. Welvaart en Samenleving van het ontstaan van de stad tot de Eerste Wereldoorlog*. Tweede uitgave, Lier.

ARAT Architecten. 2019. *Beheersplan Kloosterstraat en omgeving*.

BARTHOLOMIEUX B., HENDRIKS V. & ACKE M. 2012 : Archeologisch onderzoek Grote Markt Lier (Antwerpen), *Archaeologia Mediaevalis*. Kroniek 35, 7-9.

BARTHOLOMIEUX B., HENDRIKS V. & VAN RANSBEECK, L. 2015. Basisrapport. Archeologische opgraving Lier Grote Markt.

BRUGGEMAN J. & REYNS N. 2010: Archeologisch vooronderzoek Lier-Jezuïetenkerk, Rapporten All-Archeo bvba 003, Bornem.

CEULEMANS. 1994. *De voormalige Jezuïetenkerk, Berlaarsestraat 12 te Lier*.

CORNELIS L. & SEVENANTS W. 2011: Archeologische begeleiding van werken en opgraving te Lier, Grote Markt, Rapport 2011-10, Erps-Kwerps.

DE BELDER, HERMAN. 'Jezuïeten verlaten Lier in 1981', Lier Belicht, <https://www.lierbelicht.be/content/jezuïeten-verlaten-lier-1981-retro-%E2%80%93-187>, geraadpleegd op 6 augustus 2020.

ERFGOED EN VISIE. 2020. Intern document: Beheersplan kasteelhoeve te Grobbendonk.

SEVENANTS W. 2008: Archeologisch vooronderzoek Lier-Grote Markt 2008. Verkenningsrapport, Erps-Kwerps.

SEVENANTS W. 2009: Archeologisch vooronderzoek Lier-Grote Markt 2009 (provincie Antwerpen), Rapport 2009-4, Erps-Kwerps.

VANDERGINST, VANESSA. 2019. Nota: Het archeologisch vooronderzoek in het Zwartzusterklooster te Lier, Tienen.

VAN RANSBEECK, L. 2016. Archeologische bureaustudie. Lier normaalschoolsite.

Sites

'Careels, Edward', Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/660>. Geraadpleegd op 4 september 2020.

Cartesius, <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>, geraadpleegd 24 november 2020.

Facebook, Lier Vroeger, <https://www.facebook.com/Liervroeger>, 4 september 2020.

Geopunt, <https://www.geopunt.be>, geraadpleegd 20 september 2020.

Geoportaal, <https://geo.onroerenderfgoed.be>, geraadpleegd 4 september 2020.

'Historische woordenboeken Nederlands en Fries (VMNW)', <http://gtb.inl.nl/iWDB/search?actie=article&wdb=VMNW&id=ID32123&lemma=lede&domein=0>. Geraadpleegd op 7 augustus 2020.

'Jezuïetenklooster', Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/10316>, geraadpleegd op 6 augustus 2020.

KENNES H. 1990: Lier [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/20745>. Geraadpleegd op 3 september 2020.

Kempens Erfgoed, <http://www.kempenserfgoed.be>, 23 november 2020.

RICA ANNAERT, 'Historische stadskern van Lier', *Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed*, 2015, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140034>. Geraadpleegd 4 september 2020.

3. INVENTARIS

De inventaris wordt opgesplitst in vier delen. Het eerste deel omvat de ruimtelijke context en toegankelijkheid van de site van het voormalige jezuïetenklooster (3.1).

Vervolgens wordt een inventaris opgemaakt van de erfgoedelementen (3.2). Hierin wordt een beschrijving gegeven van het landschap en van de gebouwen. Voor de inventaris van de gebouwen wordt eerst een beschrijving gegeven van het exterieur. Vervolgens worden de erfgoedelementen van het interieur besproken. Voor het interieur werd geen opsplitsing gemaakt tussen de verschillende opzichzelfstaande gehelen. Er werd voor gekozen om per type erfgoedelement een beschrijving te maken. Overzichtstabellen geven concluderend weer welke erfgoedelementen in welke ruimte aanwezig zijn.

Het derde deel van de inventaris omvat een functionele analyse van de huidige toestand. Op plannen wordt aangeduid hoe anno 2020 de verschillende ruimtes in gebruik zijn. Dit vormt een basis voor een knelpuntenanalyse van het gebruik en de latere aanpassingen ter verbetering.

Het vierde deel van de inventaris beslaat ten slotte een bouwfysische diagnose van de gebouwen.

3.1. RUIMTELIJKE CONTEXT

3.1.1. ANALYSE VAN DE OMGEVING

Afbeelding 108. Zicht op de site van het Jezuïetenklooster.

De site van het jezuïetenklooster ligt binnen een verstedelijkt woongebied in het zuidoosten van de historische stadskern van Lier. Het gebouw en diens grote tuin bevinden zich daarbij langs de Gasthuisvest, een inmiddels gedempte stadsgracht dat vandaag functioneert als een belangrijke parking in de stad. De tuin van het jezuïetenklooster neemt een groot deel van de noordelijke kant van de straat in en is daarmee een beeldbepalend element in het straatbeeld. Hoewel het kloostergebouw zich eerder teruggetrokken op de site bevindt, is het tevens goed zichtbaar vanuit de straat.

Omwille van de rijke geschiedenis van de stad bevinden zich in de nabije omgeving van de site verschillende gebouwen die een belangrijke erfgoedwaarde bezitten en een bijdrage leveren aan het stadsbeeld van Lier. Dat de stad begaan is met het behoud van haar patrimonium, blijkt uit het grote aantal beschermde monumenten en stadsgezichten die binnen de historische kern aanwezig zijn. Zo werden in 1993 tien stadsgezichten in één beschermingsbesluit opgenomen, waaronder ook het jezuïetenklooster zelf.⁵⁸ Enkele van deze beschermde stadsgezichten bevinden zich in de nabije omgeving van het jezuïetenklooster, waaronder (een deel van) de Sint-Gummarusstraat, de Heyderstraat, het klooster van de Engelse Theresianen in de kerkstraat, de Rechtestraat en de kerkstraat, enzovoort. De Grote Markt – ten noordwesten van het jezuïetenklooster – werd in 2018 beschermd als stadsgezicht.

Daarnaast zijn enkele van deze gebouwen op één of andere manier – zij het letterlijk of figuurlijk - verbonden met het klooster. Het is niet toevallig dat vele van de gebouwen in de omgeving oorspronkelijk een religieuze functie beoefenden. In de historische nota werd reeds aangehaald dat het economische centrum zich rondom de Grote Markt bevond, terwijl zich in de omgeving van de Sint-Gummaruskerk het religieuze centrum van de stad bevond. Deze 'splitsing' is vandaag nog steeds te herkennen in het patrimonium van de stad.

⁵⁸ Ministerieel Besluit, Geografisch pakket Lier, 8 maart 1993. (ID: 2490)

Afbeelding 109.
Plan met beschermde monumenten, landschappen en stadsgezichten in de nabije omgeving van de site.

110
111
112

Afbeelding 110.
Het klooster van de
Zwartzusters. (Bron: beeldbank.
onroerendergoed.be)

Afbeelding 111.
Het Herenhuis van het Hof van
Denemarken. (Bron: beeldbank.
onroerendergoed.be)

Afbeelding 112.
De jezuïetenkerk. (Bron:
beeldbank.onroerendergoed.
be)

Er grenzen twee beschermde monumenten en één beschermd stadsgezicht aan de site van het jezuïetenklooster:

Klooster van de Zwartzusters en omgeving

Ten westen van het jezuïetenklooster grenst een U-vormig gebouw dat vroeger functioneerde als het klooster van de zwartzusters. Het werd in 1993 samen met een tiental gebouwen beschermd als een stadsgezicht omwille van diens historische en artistieke waarde. In 2019 werd een beheersplan van dit beschermde stadsgezicht opgemaakt door ARAT Architecten.

Dit gebouw is vandaag rechtstreeks toegankelijk via de tuin van het jezuïetenklooster. Het vervult een functie als 'cultuurhostel' waar toeristen kunnen verblijven en jongeren een paar dagen mogen verblijven als ze een cursus volgen aan de Academie. De podiumacademie Lier heeft reeds enkele lokalen in gebruik als klaslokalen. In de nabije toekomst zal een vleugel herbested worden tot lokalen voor de Podiumacademie Lier, waardoor ze hier permanent een plaats krijgen in combinatie met het gebruik van het jezuïetenklooster.

Herenhuis van het Hof van Denemarken

Het herenhuis van het Hof van Denemarken grenst ten noordwesten aan de tuin van de site. Het was oorspronkelijk een herenhuis, maar werd in de 19de eeuw door de stad omgevormd tot een dekenij, een functie die het gebouw nog altijd uitvoert. Het gebouw werd in 1980 beschermd als monument omwille van diens historische en artistieke waarde.

Dit gebouw wordt door een hoge muur van baksteenmetselwerk van de site van het jezuïetenklooster afgeschermd.

Jezuïetenkerk

De jezuïetenkerk grenst ten noorden aan het jezuïetenklooster en is er niet alleen historisch maar tevens rechtstreeks mee verbonden. De kerk en het klooster werden immers opgericht door dezelfde orde en vormden de leef- en bidruimtes van de jezuïeten die hier in de stad gevestigd waren. Vanuit het voormalige klooster is het koor van de kerk vandaag nog steeds rechtstreeks toegankelijk. De kerk werd in 1981 beschermd omwille van haar historische waarde.

113	
114	115

Afbeelding 113.
Foto van het stadhuis van Lier
(Beeldbank Agentschap
Onroerend Erfgoed)

Afbeelding 114.
Foto van het begijnhof van Lier
(Beeldbank Agentschap
Onroerend Erfgoed)

Afbeelding 115.
Foto van het begijnhof van Lier
(Beeldbank Agentschap
Onroerend Erfgoed)

De gevels aan weerszijden van de kerk zijn eveneens beschermd als monument als 'residentie van de paters jezuiteten'. Beide gebouwen behoorden in 1924 tot de eigendom van de jezuiteten. In deze gevels was eveneens steeds de hoofdtoegang tot het achterliggende klooster.

Unesco

Ten het zuidwesten van de site van het jezuitetenklooster bevindt zich het Begijnhof van Lier, dat sinds 1992 is beschermd als Unesco-werelderfgoed. Ten noordwesten van het klooster bevindt zich nog een tweede erfgoedobject dat sinds 1999 is opgenomen in de lijst van het Unesco-werelderfgoed, namelijk het stadhuis van Lier met belfort. Rondom dit stadhuis is een ruime bufferzone voorzien, maar de site van het jezuitetenklooster valt net buiten de grenzen van die bufferzone (zie identificatie).

Toegangswegen tot de site van het jezuïetenklooster

De site van het jezuïetenklooster is via zes toegangswegen toegankelijk, waarvan vier via de Gasthuisvest, één via het Kardinaal Mercierplein en één via de Berlaarsestraat.

De hoofdingang bevindt zich in de Gasthuisvest, vlak naast de kapel die aan de straat grenst. Deze toegang wordt aangegeven door middel van een versteende weg bij een opening in de tuinmuur. Deze weg leidt rechtstreeks naar de verschillende toegangsdeuren in de zuidelijke en westelijke gevel van het kloostergebouw en is de enige toegangsweg die zwaarder transport (onder andere voor leveringen) toelaat.

De tweede toegang tot de site bevindt zich tevens in de Gasthuisvest, in de zuidwestelijke hoek van de site. Deze ingang wordt tevens aangegeven door middel van een versteende weg bij een opening in de tuinmuur. In tegenstelling tot de hoofdingang wordt deze weg echter afgesloten met houten paaltjes om buiten voetgangers (en eventueel fietsers) verkeer te ontmoedigen. Deze weg leidt rechtstreeks naar het terras van de nieuwbouw. Vanuit deze weg zijn tevens de tuin en enkele toegangen tot het voormalige klooster van de zwartzusters toegankelijk. De voetweg werd door de stad Lier aangelegd in 1982 als verbinding van de Gasthuisvest met het Kardinaal Mercierplein.

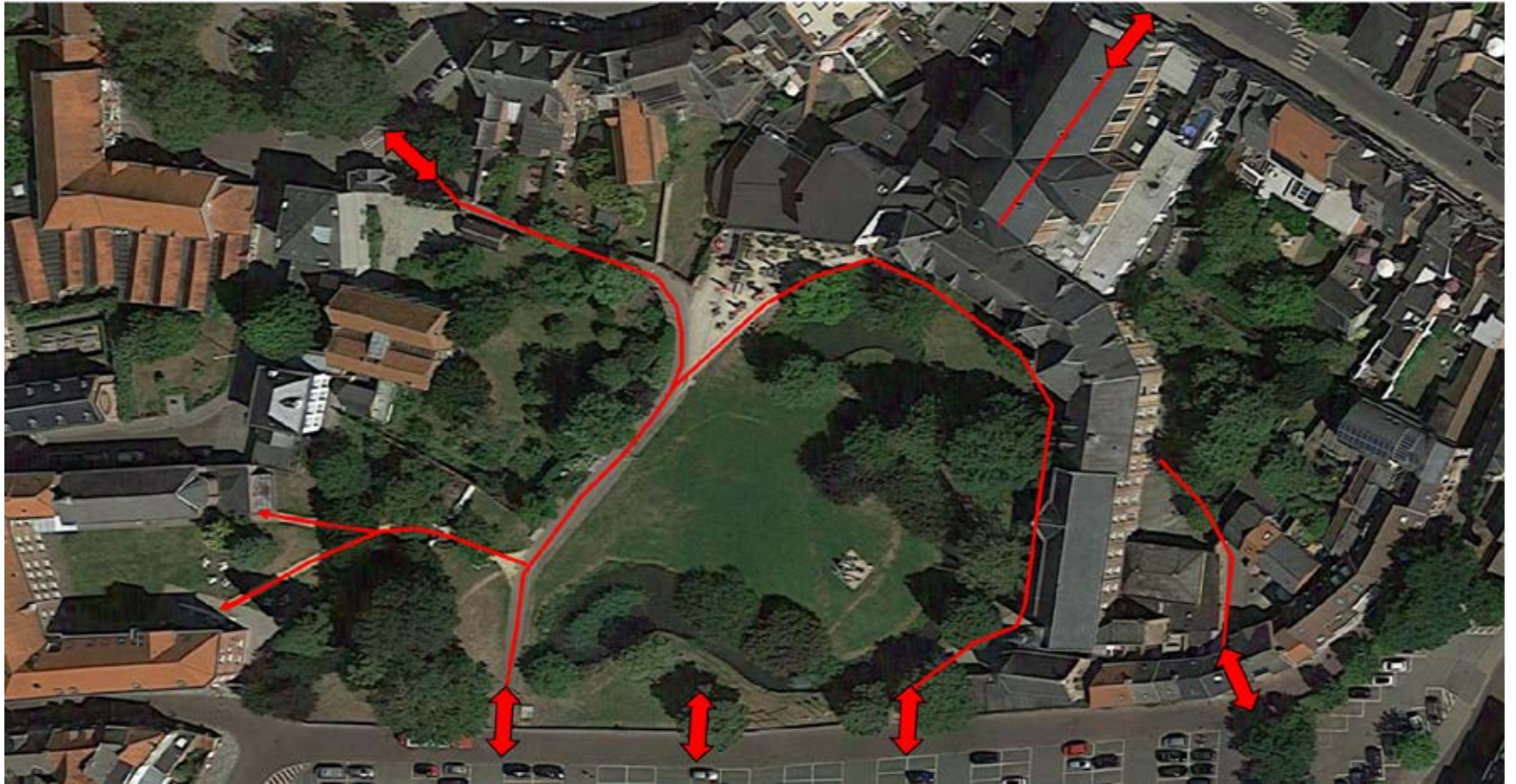
Tussen deze twee toegangen vanuit de Gasthuisvest, bevindt zich nog een toegang tot de site, al is hier geen weg voorzien. Het betreft een opening in de tuinmuur langs de straat, die deels is afgesloten met houten paaltjes, en rechtstreeks toegang biedt tot de tuin. Deze toegang is dus niet operationeel.

In het noordwesten van de site bevindt zich een toegangsweg tot de site vanuit het Kardinaal Mercierplein. Het betreft een smalle versteende weg ten noorden van de dekenij die naar het terras en de tuin leidt en via een bocht wordt verbonden met de toegangsweg vanuit het zuidwesten. Het pad maakt dus deel uit van de voetweg die de stad in 1982 liet aanleggen.

De vijfde toegang tot de site leidt rechtstreeks tot het kloostergebouw en loopt via de jezuïetenkerk in de Berlaarsestraat. Deze toegang gebeurt via een verbinding deur tussen het koor van de kerk en het kloostergebouw, maar is niet vrij toegankelijk. Normaal is deze toegang gesloten.

Een laatste toegang tot het jezuïetenklooster bevindt zich wederom in de Gasthuisvest, al betreft het geen rechtstreekse toegang tot de site. Tussen de huizen nr. 22 en 38 bevindt zich een overkapt gangetje dat toegang biedt tot een driehoekig pleintje waar zich nog enkele verscholen woonhuizen bevinden. In het noorden van dit pleintje is een poort aanwezig die toegang biedt tot de binnentuin van het klooster, ten oosten van het kloostergebouw. De toegang is echter privé.

Afbeelding 116.
Zes toegangen tot de site.

3.2. INVENTARIS VAN DE ERFGOEDELEMENTEN

De site van het jezuïetenklooster neemt een groot deel van de oppervlakte van het bouwblok in, waarbij het L-vormige kloostergebouw zich vooral tegen de noordelijke en oostelijke grenzen van de percelen bevindt. Enkel waar zich nog een kleine binnentuin in het oosten bevindt, grenst het gebouw niet aan de perceelsgrenzen.

Het gedeeltelijke gerestaureerde en gedeeltelijk heropgebouwde klooster uit 1923-1924 is sinds de jaren 1970 omgevormd tot een schoolgebouw waarin de Podiumacademie Lier (Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans) is gevestigd. Ten westen - in het verlengde - van dit gebouw werd enkele jaren geleden (tussen 2012 en 2014) een nieuwbouw met een bar (Muza) en een bijhorend terras gerealiseerd. Hierdoor werd de site niet alleen een locatie die bezocht wordt door leerlingen van de academie of bezoekers die ontspanning zoeken in de tuin, maar werd de locatie verder ontwikkeld als een ontmoetingsplaats.

De rest van de site wordt ingenomen door een (landschappelijke) tuin waarin zich enkele boompartijen, een vijver en bouwkundige elementen bevinden. Deze bouwkundige elementen betreffen onder andere bruggen, standbeelden, een paviljoen en een ijskelder.

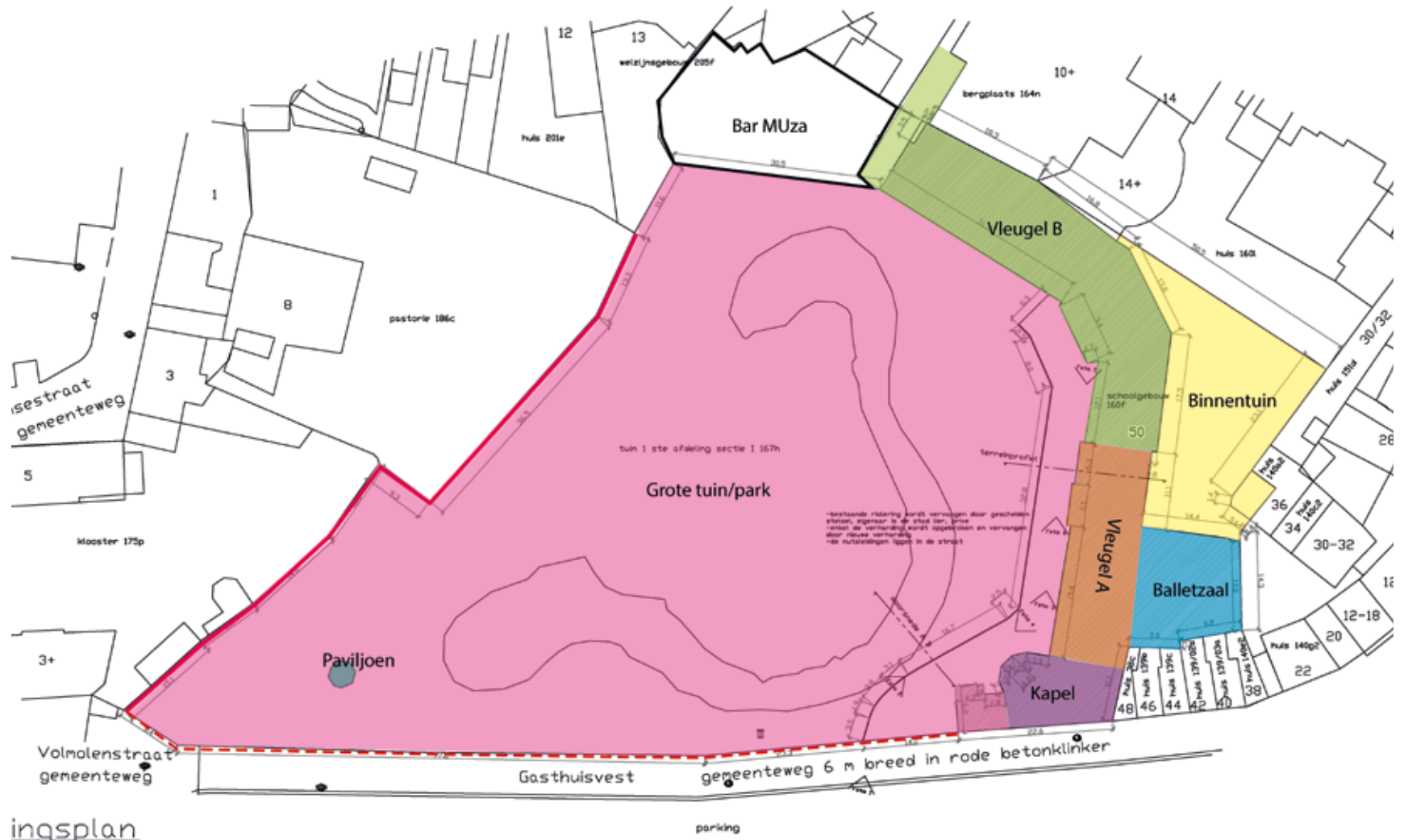
Langs het zuiden wordt de site van de Gasthuisvest afgescheiden door een lage muur in rood metselwerk met ezelsrug. Op deze grens bevond zich oorspronkelijk een hogere bakstenen muur die de kloostertuin van de buitenwereld afschermd. Deze muur werd in de tweede helft van de 20ste eeuw (na 1973) afgebroken.

117

Afbeelding 117.
Aanduiding van de vleugels.

**Legende
op zichzelfstaande
gehelen**

- Vleugel B
- Vleugel A
- Kapel en kapelsacristie
- Balletzaal
- Binnentuin
- Park en garages
- Ijskelder en tuinpaviljoentje
- Tuinmuur
- Lage tuinmuur

ingsplan

3.2.1. HET LANDSCHAP

Het terreinwerk werd uitgevoerd in augustus 2020.

3.2.1.1. GLOBALE BESCHRIJVING

Context

De site van het jezuïetenklooster is gelegen in het historisch stadscentrum van Lier en grenst aan de Grote Nete en Netearm, welke doorheen de stad stromen. De site is verbonden met de Sint-Gummaruskerk, Gasthuisvest en het Zwarte Zusterklooster, waar vandaag de jeugdherberg Bed Muzet haar onderkomen vindt. De parking aan de Gasthuisvest is een open ruimte, welke zorgt voor een breed zicht op de site. De open ruimte creëert een link tussen het jezuïetenklooster, de oude stadsgracht en historische velden. De lage ommuring van de site weerspiegelt de vroegere hoge stadsmuren.

Via de Gasthuisvest is de site makkelijk toegankelijk en kan het historisch centrum van Lier 'beleefd' worden. Het centraal gelegen park zorgt voor een oase van rust, welke verder de verbinding maakt tussen de verschillende historische sites in de omgeving.

Globale structuur en functies

De site kan in twee landschapseenheden opgesplitst worden op basis van gebruik en landbedekking, een parkgedeelte en een binnenkoer. Het park is toegankelijk voor publiek en heeft een hogere gebruikersdruk terwijl de binnenkoer enkel gebruikt wordt door de academie.

Het park heeft hoofdzakelijk als doel om een rustgevende en esthetisch aantrekkelijk rustplek te creëren binnen de stad. Dit blijkt uit het open karakter met verschillende zichtassen, een sterk visuele samenhang tussen de vijver, het grasland en de ijskelder en door de leeftijd en soortensamenstelling van de bomen.

De binnenkoer die ten westen ligt van het jezuïetenklooster heeft momenteel eerder enkel een gebruiksfunctie, omwille van het sporadische gebruik door de academie. In de binnentuin is door achterstallig beheer een groot deel van zijn structuur verloren gegaan.

Globaal beeld

Het globale beeld van de site is gedeeltelijk kwaliteitsvol. De hoofdstructuur met de waterpartij en grasland is leesbaar, maar berust zich slechts op de historiek van de site. Er zijn weinig storende elementen aanwezig in het park, wat als positief aanvaard wordt. De site is visueel goed zichtbaar vanuit het zuiden, maar wordt in het noorden sterk omsloten door de bestaande bebouwing. Dit zuidelijk zicht stemt overeen met de historische context (abstractie gemaakt van de oude, hoge stadsmuur). Algemeen kan gesteld worden dat de onderhoudstoestand van de site op beeld is, maar dat er wel enkele elementen met achterstallig beheer aanwezig zijn die de leesbaarheid van de site licht aantasten. Abstractie makende van de nutsvoorzieningen, zijn er zo goed als geen storende elementen vanaf de omgeving waargenomen op de site.

3.2.1.2. LANDSCHAPSELEMENTEN

Hieronder is een beschrijving opgenomen van de verschillende landschapsonderdelen met een diagnose van hun toestand zoals aangetroffen in augustus 2020. Deze landschapseenheden vormen opzichzelfstaande gehelen, bestaande uit kleinere deelelementen. Deze deelelementen zijn aangeduid op kaart.

Afbeelding 118.
Kaart met aanduiding van de deelelementen per landschapseenheid (Landmax)

Kaart 3.2
Beheereenheden

Legende

Beheereenheden

- Dek
- Brug
- Gazon
- Gebouw
- Ijskelder
- Kunstwerk
- Struweel
- Verharding
- Waterpartij
- Bank
- Fietsenstalling
- Bodembedekker

EBP Jezuïetenklooster

Datum opmaak: 22/10/2020
Bron: Agentschap voor geografische informatie
Vlaanderen (AGIV)

0 7 14 21 28 m

Landmax

Park

Het park bestaat grotendeels uit grasland die als gazon beheerd worden. Centraal, ligt een slingerende vijver, welke omringd is door struwelen.⁵⁹ Verspreid over het grasland bevinden zich enkele hoogstambomen.

Aan de periferie van het centrale grasveld en vijver, zijn twee paden gelegen. Het meest westelijk pad, bestaande uit klinkers, vormt de verbinding tussen Gasthuisvest, het Zwarte-Zusterklooster en de Sint-Gummaruskerk. Daarnaast kan via dit pad Bar Muza bereikt worden, evenals de ijskelder met kiosk. Het oostelijke pad, eveneens bestaande uit klinkers, zorgt voor toegang tot de gebouwen van de academie.

In het park is ook een brug gelegen over heen de vijver, maar naar deze brug loopt geen pad.

Het park kent dus verscheidene functies. Vooreerst staan het grasveld en de hoogstammige bomen in voor een esthetische functie en zorgen ze voor een oase van rust en verademing in de stad. Daarnaast zorgt de padenstructuur enerzijds voor de connectiviteit van de site met de andere nabijgelegen historische sites alsook voor toegang tot de gebouwen op de site zelf.

Groenelementen

In onderstaande tabel worden de groenelementen van het park geïnventariseerd.

⁵⁹ Een struweel is een begroeiing waarin struiken structuurbepalend en dominant zijn.

ID	Terrein type	Omschrijving	Functie	Waarde
G.1	Struweel	In een cirkel aangeplante lambertsnoten. De cirkel heeft een diameter van drie meter.	Afgesloten hoek	Neutraal
G.2	Struweel	Volwassen vrij uitgeroeiende taxushaag tegen de tuinmuur van de jeugdherberg.		Zeer waardevol
G.4	Struweel	Border met Kerspruim en sierkwee struwelen waaronder voorjaarsbloeiërs groeien	Esthetiek	Neutraal
G.5	Gazon	Grassenmix beheers als gazon		Neutraal
G.6	Gazon	Centraal gelegen grasland dat wordt beheerd als gazon	Ligweide	Neutraal
G.8	Gazon	Grassenmix beheerd als gazon		Neutraal
G.10	Struweel	Opschot van Japanse duizendknoop		Storend

Bomenbestand

Verspreid over de terreintypes komen verschillende bomen voor. Het bomenbestand op de site is zeer divers en telt in totaal 17 soorten (Tabel 1). Een groot aandeel van de bomen hebben echter een matige tot zeer slechte conditie (Tabel 5). Er zijn maar drie bomen met een verhoogd risico (VR), waardoor er specifiek nader onderzoek of maatregelen moeten ondernomen worden voor deze bomen (Tabel 6). De maatregelen die genomen moeten worden om het verhoogd risico (GVR) te milderen worden weergegeven in Tabel 2. Een groot aandeel van de bomen is waardevol (7%) tot zeer waardevol (18%) (Tabel 3).

Tabel 1. Soortenverdeling geïnventariseerde bomen

Soort	Aantal	Percentage
Acer pseudoplatanus	5	17,86%
Tilla platyphyllos	3	10,71%
Sambucus nigra	2	7,14%
Tilia cordata	2	7,14%
Taxus baccata	2	7,14%
Fagus sylvatica 'Atropunicea'	2	7,14%
Chamaecyparis lawsoniana	2	7,14%
Liriodendron tulipifera	1	3,57%
Magnolia grandiflora	1	3,57%
Morus nigra	1	3,57%
Fagus sylvatica	1	3,57%
Taxodium distichum	1	3,57%
Malus baccata	1	3,57%
Liquidambar styracilfua	1	3,57%
Thuja occidentalis	1	3,57%
Acer rubrum	1	3,57%
Catalpa bignonioides	1	3,57%
	28	100%

Tabel 2. Te nemen beheersmaatregelen

Beheermaatregelen	Aantal	Percentage
Geen actie	25	89,29%
Krooninspectie	1	3,57%
Dode takken verwijderen	2	7,14%
Losse verankering	1	3,57%
	28	100%

Tabel 3. Waarde van geïnventariseerde bomen

Waardebepaling	Aantal	Percentage
Zeer waardevol	5	17,86%
Waardevol	2	7,14%
Niet waardevol	21	75,00%
Storend	0	0%
	28	100%

Tabel 4. Verdeling beheerfase

Beheermaatregelen	Aantal	Percentage
Jeugd	8	28,57%
Volwassen	20	71,43%
	28	100%

Tabel 5. Conditieverdeling geïnventariseerde bomen

Conditie	Aantal	Percentage
Optimaal	0	0%
Goed	17	60,71%
Matig	8	28,57%
Slecht	1	3,57%
Zeer slecht	2	7,14%
Dood	0	0%
	28	100%

Tabel 6. Risicoklassering

Risicoklassering	Aantal	Percentage
GVR	24	85,71%
GVR opvolgen	1	3,57%
VR, nader onderzoek	1	3,57%
VR, maatregelen nemen	2	7,14%
VR, vellen	9	0%
	28	100%

<p>Kaart 3.2 A Boomsort en conditie</p>
<p>Legende</p> <p>Boomsort</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Zwarte moerbeï ● Zomerlinde ✱ Winterlinde ★ Westerse levensboom ● Tulpenboom ● Trompetboom ★ Taxus ● Sierappel ■ Rode esdoorn ■ Rode beuk ★ Moerascypress ■ Magnolia grandiflora ● Gewone vlier ■ Gewone esdoorn ★ Californische cypres ● Beuk ● Amberboom <p>Conditie</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Goed ● Matig ● Slecht ● Zeer slecht
<p style="text-align: center;">EBP Jezuitenklooster</p>
<p>Datum opmaak: 22/10/2020 Bron: Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (AGIV)</p>
<p>0 7 14 21 28 m</p>
<p style="text-align: center;"></p>

<p>Kaart 3.2 D Kroondiameter</p>
<p>Legende</p> <p> Kroondiameter</p>
<p>EBP Jezuitenklooster</p>
<p>Datum opmaak: 22/10/2020 Bron: Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (AGIV)</p>
<p>0 7 14 21 28 m </p>
<p></p>

<p>Kaart 3.2 C Levensverwachting</p>
<p>Legende</p> <p>Levensverwachting</p> <ul style="list-style-type: none"> ● > 20 jaar ● < 20 jaar ● < 5 jaar
<p>EBP Jezüitenklooster</p>
<p>Datum opmaak: 22/10/2020 Bron: Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (AGIV)</p>
<p>0 7 14 21 28 m</p>
<p>Landmax</p>

<p>Kaart 3.2 B Risicoklassering en urgentie</p>
<p>Legende</p> <p>Risicoklassering</p> <ul style="list-style-type: none"> ● GVR ● GVR opvolgen ● VR, maatregelen nemen ● VR, nader onderzoek <p>Urgentie</p> <ul style="list-style-type: none"> Niet urgent
<p>EBP Jezuitenklooster</p>
<p>Datum opmaak: 22/10/2020 Bron: Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (AGIV)</p>
<p>0 7 14 21 28 m </p>

<p>Kaart 3.3 A Waardebepaling bomen</p>
<p>Legende</p> <p>Waarde</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Zeer waardevol ● Waardevol ● Neutraal
<p>EBP Jezüitenklooster</p>
<p>Datum opmaak: 22/10/2020 Bron: Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (AGIV)</p>
<p>0 7 14 21 28 m</p>

Verharding

ID	Terrein type	Omschrijving	Materiaal	Functie
V.1	Verharding	Klinkerpad voor voetgangers en fietsers, afgezet door paaltjes	Klinkers	Verbindingsweg tussen Gasthuisvest en Sint-Gummaruskerk
V.2	Verharding	Inkom bibliotheek	Klinkers	
V.3	Verharding	Klinkerpad langs het jezuïetenklooster	Klinkers	Verharding voor leveringen
V.4	Verharding	Grasdallen langsheen V.1	Beton	Doorgang hulpdiensten
V.5	Verharding	Oprit	Klinkers	
V.6	Verharding	Terras van café	Klinkers	
V.7	Verharding	Smal pad dat V.2 en V.3 verbindt	Klinkers	
V.8	Verharding	Porfieren wandelpad dat naar de kiosk leidt	Porfier	
V.9	Verharding	Porfieren wandelpad naar de jeugdherberg	Porfier	
V.11	Dek	Houten dek aan de oevers van de vijver. Midden in het dek is er ruimte gelaten voor een magnolia	Hout	Esthetiek

Waterpartijen

ID	Terrein type	Omschrijving	Functie
W.1	Waterpartij	Slingerende ondiepe vijver met een houten beschoeiing. Verspreid over de oever zijn rietkragen aanwezig. Alsook groepen kattenstraat en watermunt. De fauna verbonden met de vijver zijn gewone eend en waterhoen.	Esthetiek

Infrastructuur

Hieronder wordt de infrastructuur in de parkzone opgelijst. Onder 3.2.1.3 worden de bouwkundige elementen verder beschreven.

ID	Terrein type	Omschrijving	Materiaal	Functie
I.1	Trap	Betonnen trap naar vijver	Beton	
I.2	Kunstwerk	Klokkenmonument	Hout, bron	
I.3	Kunstwerk	"Wardje"	Brons	
I.4	Ijskelder	Ijskelder	Baksteen, aarde	Koel bewaren levensmiddelen
I.5	Fietsenstalling		Metaal	
I.6	Fietsenstalling		Metaal	
I.7	Brug		Hout	
I.8	Bank	Zitbank	Hout en metaal	Rust voor voorbijgangers
I.9	Bank	Zitbank	Hout en metaal	Rust voor voorbijgangers
B.3	Kiosk	Kiosk centraal op de ijskelder	Baksteen en hout	-

Binnenkoer

De binnenkoer van het klooster bestaat uit een groenzone en een verharde zone. De groenzone, gelegen in het noordelijke deel van de binnenkoer, bestaat uit een gazon (G.7), waar klimop als bodembedekker de zone afgrenst (G.8). Verder komt in de hoek nog een rododendronmassief voor (met inmenging van vlier) (G.3). De verharde zone, gelegen in het zuiden van de binnenkoer, bestaat uit klinkerverharding, onderverdeeld in twee niveaus, welke doormiddel van een trapje en muurtje onderscheiden worden (V.10).

ID	Terrein type	Omschrijving	Functie
G.3	Struweel	Rhododendronmassief	Border
G.7	Gazon	Grassenmix beheerd als gazon	
G.9	Bodem- bedekker	Klimop die groeit als bodembedekker met daartussen voorjaarsbloeiers zoals de gevlekte aronskelk	

Bomenbestand

Verspreid in de groenzone van de binnenkoer staan twee volwassen schijncipressen, een volwassen sierappel, een esdoorn in de jeugdfase en een gewone vlier. De schijncipressen zijn ongeveer 18m hoog, hebben een kruindiameter van 8m en een gemiddelde stamdiameter van 58cm. Aan de kruin van boom 16 kan men zien dat er vrij recent een derde schijncipres is verwijderd. De sierappel (#17) heeft een matige conditie en rot aan de stamvoet doordat er in het verleden een stamdeel is verwijderd. De rotting heeft tot heden nog niet gezorgd voor een verhoogd risico. De esdoorn (#18) bezit een plakksel met een verhoogd risico op uitscheuren. De plakksel is gelegen tussen twee stamdelen die te groot zijn om nog gesnoeid te worden.

Verharding

ID	Terrein type	Omschrijving	Materiaal
V.10	Verharding	Pleintje	Klinkers

3.2.1.3. BOUWKUNDIGE ELEMENTEN IN HET LANDSCHAP

Bakstenen tuinmuur

Aan de grens tussen de site van het jezuïetenklooster en de Gasthuisvest, lopende van de aanbouw ten zuiden van de kapel tot aan het Zwartusterklooster, bevindt zich een lage gemetste tuinmuur van rode baksteen, afgedekt met een ezelsrug. Waar er openingen zijn voor de toegangen tot de site, zijn de hoeken afgewerkt met verhoogde pijlers. Hoewel de tuinmuur slechts uit de tweede helft van de 20ste eeuw dateert, volgt de muur het traject van de voormalige kloostermuur, die het klooster van het straatbeeld verborg.

Tussen de site en de aangrenzende percelen zijn tevens met bakstenen gemetste tuilmuren aanwezig. Deze zijn hoger om het zicht op de tuinen van de naburige gebouwen te beperken. Ze zijn meestal voorzien van keramische muurafdeksels. Het is niet geweten of deze muren deel uitmaken van vroegere tuilmuren. De muur aan de westzijde van de tuin vormt wel de grens met de oorspronkelijke kerkhofmolenloop. Enkel het meest zuidelijke deel van de muur werd enkele meters naar achteren verplaatst en maakt dus anno 2021 een knik.

Paviljoen en ijskelder

In de zuidwestelijke hoek van de site van het jezuïetenklooster bevindt zich op een verhoging in de tuin, tussen enkele knoestige stammen, een klein tuinpaviljoen met daaronder een ijskelder.

Het tuinpaviljoen betreft een hedendaagse houten constructie met een open karakter op een bakstenen fundering. De constructie gaat wel terug op een oorspronkelijk bouwwerk. Het is een achthoekig paviljoen met in elke hoek een houten pijler op een arduinen voetstuk. Tussen de pijlers bevindt zich een lage muur van rood baksteenmetselwerk.

Op de pijlers rust een houten dakconstructie met een beplankt plafond. Al het houtwerk is vernist.

Het paviljoen is te betreden via een opening tussen twee pijlers in het oosten, waarbij de dorpel en voorliggende trede uit arduin zijn vervaardigd. De vloer van het paviljoen zelf is bedekt met plavuizen. Tegen het metselwerk en de houten pijlers is een houten muurbank bevestigd.

In het noorden bevindt zich een aanloop naar het paviljoen. Deze weg bestaat uit rood baksteenmetselwerk met in het midden (hedendaagse) houten planken.

De ijskelder werd enige tijd geleden dichtgemetseld, waardoor deze niet meer toegankelijk is. Op 19 april 2021 werd de ijskelder eenmalig geopend voor een plaatsbezoek in functie van dit beheersplan. De ijskelder bestaat uit een korte, smalle gang en ronde kelder. De gang is voorzien van een dubbele afsluiting (luik en deur) als sluisstelsel en start met enkele naar beneden dalende treden. De tweede deur, die toegang geeft tot de ronde kelder, is voorzien van een langgestrekte steekboog. De ronde ijskelder werd gedeeltelijk gedicht, waardoor de hoogte anno 2021 slechts ongeveer 2 meter bedraagt. Ook het plafond van de ijskelder is vernieuwd door een betonnen constructie. De muren van de ijskelder zijn (gedeeltelijk) oorspronkelijk en bestaan uit bakstenen, na elke meter voorzien van een bakstenen pilaar.

119	120	121	
122	123	124	125

Afbeelding 119.
Gang van de ijskelder
(19.04.2021)

Afbeelding 120.
Gang van de ijskelder
(19.04.2021)

Afbeelding 121.
Ijskelder (19.04.2021)

Afbeelding 122.
Ijskelder, deur gezien vanuit de
kelder onder steekboog
(19.04.2021)

Afbeelding 123.
Ijskelder (19.04.2021)

Afbeelding 124.
Ijskelder (19.04.2021)

Afbeelding 125.
Ijskelder (19.04.2021)

126	127	128
129	130	131

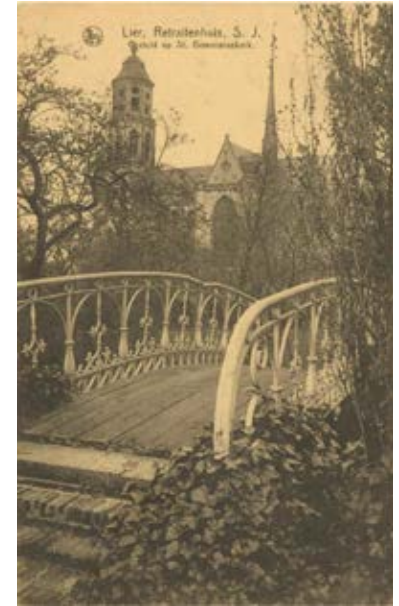
Afbeelding 126.
Bakstenen tuinmuur.

Afbeelding 127.
Het tuinpaviljoen.

Afbeelding 128.
Voormalige burg.
(Bron: Stadsarchief Lier,
SLI001006523

Afbeelding 129.
De brug.

Afbeelding 130.
Het beeld van Wardje.
(Bron: www.mapio.net)

Afbeelding 131.
Het klokkenmonument.

Brug

Deze brug bevindt zich nabij de hoofdingang van de site. Het betreft een eenvoudige houten overloopbrug, bedekt met onafgewerkte (hedendaagse) houten planken. Aan weerszijden van de brug bevinden zich groen geschilderde balustrades, opgebouwd uit rechthoekige houten balken die tevens als pijlers fungeren. Deze brug bevat geen erfgoedwaarde.

Iets verder bevond zich vroeger een andere brug, die veel rijkelijker was vormgegeven. Van deze oudere brug is de fundering nog te zien aan de rand van de vijver.

Standbeelden

Standbeeld van Wardje van de Jezuiten

Aan de hoofdingang van het jezuïetenklooster bevindt zich een koperen beeld op een arduinen sokkel. Het werd in 2001 door de kunstenaar Bertro vervaardigd. Ter gelegenheid van 25 jaar hernieuwde Lier-kermis in 2001 zocht het comité naar een blijvend aandenken voor de Lierse bevolking. Het moest iets zijn waaraan Lier verknocht was "en het kwam uiteindelijk terecht bij "Wardje van 't Jezuiten", werkelijk Edward Bressinck. Het standbeeld kwam er ter ere van Eduard 'Wardje' Bressinck (1909-1989), een hulpkoster bij de jezuïeten die een zeer gekend figuur was in Lier.

Ward Bressinck, geboren op 12 juni 1919 in Antwerpen, kwam op 25 jarige leeftijd bij de Lierse jezuïeten terecht. Gedurende 25 jaar woonde hij er, kookte en diende de mis. In 1970 vertrok hij naar rust- en verzorgingshuis 't Paradijs waar hij waste en het linnen telde. Wardje staat in Lier alom bekend als verkoper van kalenders, kerstkaarten, lid- en steunkaarten van harmonies en broederschappen, balroomdanser en vlagdrager van de Koninklijke Harmonie Leo XIII.

Klokkenmonument

Het klokkenmonument werd in 1997 ingehuldigd ter ere van de het 75-jarige bestaan van de Stedelijke Academie voor Muziek Dans en Woord. Het werd vervaardigd door de kunstenaar Jos Vloeberghs die hiervoor de afgedankte klokken van de beiaard in de Sint-Gummarustoren hergebruikte. Anno 2020 zijn de oorspronkelijke klokken van de Sint-Gummarustoren teruggeplaatst in de kerk. De klokken van het monument zijn vervangen door andere klokken, waardoor het monument zijn band met de Sint-Gummaruskerk licht verloren heeft.

Doorkijk van het symbool van Lier

In de tuin bevindt zich een hedendaags beeld van het symbool van de stad Lier. Dit beeld bevat geen erfgoedwaarde.

Afbeelding 132.
Luchtfoto van het
Jezuïetenklooster.
(Bron: google/maps.be, 2020)

3.2.2. GEBOUWEN

Het voormalige jezuïetenklooster is een sober neogotisch complex op een grosso modo L-vormig plattegrond met in het zuiden een grotendeels ingebouwde kapel. Het klooster is opgebouwd uit rood baksteenmetselwerk in kruisverband op arduinen plinten onder leien zadel-, schild-, puntdaken en torenspitsen.

Het klooster bestaat uit twee vleugels, verdeeld op basis van de historische nota. **Vleugel A** heeft een noord-zuid oriëntatie en bestaat uit drie bouwlagen. Ten zuiden van het drielagige volume, vlakbij de hoofdingang, bevindt zich de **kapel**. Ten oosten van deze vleugel bevinden zich nog enkele **aangebouwde volumes**, bestaande uit één bouwlaag. **Vleugel B** bestaat uit twee bouwlagen. Deze vleugel vervolgt de oriëntatie van vleugel A voor enkele traveeën en heeft vervolgens, na een afgeschuind verbindend gedeelte, een noordwest-zuidoost oriëntatie.

Ten westen van het L-vormige klooster - in het verlengde van het gebouw - bevindt zich een recent opgetrokken bouwvolume, afgewerkt in een hedendaagse architectuur. De 21ste-eeuwse **nieuwbouw** vormt een scherp contrast met de 20ste-eeuwse neogotische kloostergebouwen.

133	134	
135	136	137

Afbeelding 133.
Zicht op de twee vleugels van het Jezuïetenklooster.

Afbeelding 134.
Zicht op de nieuwbouw met hedendaagse architectuur ten westen van het klooster.

Afbeelding 135.
Zicht op het Jezuïetenklooster (centraal het middenstuk).

Afbeelding 136.
Zicht op het middenstuk.

Afbeelding 137.
Zicht op de kapel vanuit de hoofdingang.

3.2.2.1. EXTERIEUR

Algemeen zijn de gevels van het kloostergebouw - inclusief de kapel - opgebouwd uit rood baksteenmetselwerk in kruisverband op een arduinen plint. De gevels worden gekenmerkt door lisenen, die de gevels ritmeren, grote (segment)boogvormige deur- en vensteropeningen en torenvormige hoektraveeën.

3.2.2.1.1. Vleugel A

Vleugel A is de zuidelijke vleugel van het jezuïetenklooster, opgebouwd uit tien traveeën van drie bouwlagen. Het betreft het restant van het retraitehuis. Het oorspronkelijke retraitehuis uit 1899 was 1 travee aan de noordzijde groter.

Westelijke gevel

De westelijke gevel is de voorgevel. Het is een met rode baksteen gemetste lijstgevel op een arduinen plint die uit veertien traveeën bestaat, met bovenaan een wit geschilderde houten kroonlijst die wordt ondersteund door houten modillons. De oorspronkelijke **voegen (van kalkmortel) zijn gesneden** en de **bakstenen bevatten restanten van een rode verflaag (dodekopschildering)**. Deze afwerking dateert vermoedelijk uit 1899. In deze gevel bevinden zich drie ingangen tot het gebouw. De twee meest zuidelijke ingangen dateren van de oprichting in 1899. De ingang in de eerste travee is een aanpassing van Careels bij de restauratie in 1924.

In de **lijstgevel** worden de traveeën geaccentueerd door lisenen met op elke verdieping een **sieranker**. Hierdoor lijkt het alsof de traveeën zich in vierkantige verdiepte gevelvlakken bevinden. Per travee bevindt zich nog eens een boogvormige nis over de verdiepingen met op elke verdieping een segmentboogvormige deur- of vensteropening met telkens een bakstenen rollaag en een arduinen dorpel. Slechts twee openingen op de gelijkvloerse verdieping zijn boogvormig. Er zijn drie deuren aanwezig, waarvan elk een andere vorm aanneemt. Voor één deur (eerste travee) is een stalen oploop geplaatst. In 1924 werd door Careels hier een stenen bordestrap voorzien.

Centraal in de gevel bevindt zich een **getrapte risaliet** (zeven treden en een top met arduinen dekstenen) van twee traveeën dat ietwat voor de lijstgevel uitsteekt. In elke travee op elke verdieping bevindt zich een segmentboogvormige vensteropening. De risaliet neemt de vorm aan van een Brugs travee, waarbij de vensteropeningen zich in twee ondiepe gemetste nissen over drie verdiepingen bevinden. De top van de bovenste gevelnis is afgewerkt in de vorm van een driepasboog (een typische raamtracering in maaswerk) met daarin centraal een ondiepe cirkelvormige nis (oculus). De penant tussen de twee traveeën bevat ter hoogte van de gelijkvloerse verdieping een natuurstenen **gevelsteen** (cartouche) met centraal de initialen IHS (een monogram dat de eerst drie Griekse letters van Jezus Christus weergeeft) en daarboven het opschrift 'ANNO 1899'. Ter hoogte van de eerste en tweede verdieping bevindt zich een gebeeldhouwd **beeld** uit natuursteen in een ondiepe gevelnis op een natuurstenen wandsokkel en onder een natuurstenen baldakijn. Het beeld beeldt de H. Jozef met Kind uit. Ter hoogte van de tweede verdieping bevindt zich tot slot nog een ingewerkte trapgevel (twee treden en een top met arduinen dekstenen).

De meest zuidelijke travee is een uitspringende torenvormige **hoektravee**, van vier bouwlagen met op de gelijkvloerse verdieping een authentieke segmentboogvormige deuropening in een boogvormige verdiepte nis met vernieuwde zwarte metalen deur. De vensteropeningen bevinden zich in een boogvormige verdiepte nis over de drie verdiepingen. Daarboven bevindt zich een vierde verdieping met rondboogvormige openingen met galmborden en oculi. De hoekstenen van de druiplijsten boven de openingen zijn uit natuursteen vervaardigd. Tussen de derde en vierde verdieping bevindt zich een boogfries, waarbij de gemetste bogen op arduinen consoles steunen, onder een arduinen cordonlijst. Deze cordonlijst en boogfries lopen rond de vier gevels van de verdieping. De torenvormige hoektravee wordt bovenaan nog geaccentueerd door een naaldspits.

138	139	140	141
142	143	144	145

Afbeelding 138.
Zicht op de westelijke gevel van vleugel A.

Afbeelding 139.
Zicht op het middenrisaliet in de westelijke gevel.

Afbeelding 140.
Detail van het gevelbeeld van de H. Jozef.

Afbeelding 141.
Detail van de gevelsteen.

Afbeelding 142.
Zicht op de westelijke gevel van vleugel A.

Afbeelding 143.
Zicht op de hoektravee van de westelijke gevel van vleugel A.

Afbeelding 144.
Deur met een metalen oloop in de westelijke gevel.

Afbeelding 145.
Detailfoto van restanten van de dodekopschildering.

Het **buitenschrijnwerk** is niet origineel. De deuren en vensters zijn vervaardigd uit aluminium (met uitzondering van de deur in de hoektravee) en bevatten dubbele beglazing van float glas. De vensters bevatten een onderlicht en bovenlicht, waarvan enkel het onderlicht openslaande vleugels bevat. Op de gelijkvloerse verdieping is elke vleugel van het onderlicht onderverdeeld in drie vlakken, waardoor er zich acht glaspanelen in één venster bevinden. Op de twee bovenliggende verdiepingen zijn de vleugels in twee verdeeld, waardoor er zes glaspanelen in het venster aanwezig zijn. Deze raamverdeling is origineel. In de twee vensters in de geveltop van de risaliet worden de vier glaspanelen verdeeld door twee kruisende roeden. Het hang- en sluitwerk bestaat uit vensterklinken. Voor elk venster op de eerste en tweede verdieping is een eenvoudige metalen balustrade bevestigd. De ramen in de verdwenen dakkapellen hadden dezelfde omvang als de vensters in de geveltop.

Het vervangen schrijnwerk volgt in zekere mate de indeling van de oorspronkelijke vensters. Er zijn echter enkele kleine verschillen. De oorspronkelijke vensters waren uit hout vervaardigd en beschikten over houten roeden en glaspanelen van getrokken glas. Ze waren aan de buitenkant (donker)bruin geschilderd. Aan de binnenkant waren ze (soms) afgewerkt met houtimitatieschilderingen. Pas later werden ze wit geschilderd, mogelijk om aan te sluiten bij de witgeschilderde vensters door Careels in vleugel B. Daarom zijn de huidige aluminium exemplaren tevens wit.

Tussen de kapel en vleugel A bevindt zich nog een (niet origineel) verbindend bouwvolume onder een plat dak dat één travee breed is. Het is een vlakke lijstgevel van rood baksteenmetselwerk op een arduinen plint met bovenaan een eenvoudige wit geschilderde houten kroonlijst. Centraal bevindt zich een niet oorspronkelijke deur in een vierhoekige deuropening.

146	147
-----	-----

Afbeelding 146.
Glas-in-loodvenster op de eerste verdieping in de zuidelijke gevel.

Afbeelding 147.
Glas-in-loodvenster op de tweede verdieping in de zuidelijke gevel.

Oostelijke gevel

De oostelijke gevel is de achtergevel en betreft een met rode baksteen gemetste lijstgevel op een arduinen plint die uit negen traveeën bestaat. Op de gelijkvloerse verdieping bevat het metselwerk **gesneden voegen** met restanten van **dodekopschildering (bakstenen rood geschilderd)**. Op de bovenliggende verdiepingen zijn de **voegen platvol** gevoegd. Mogelijk is de afwijkende voegafwerking op de gelijkvloerse verdieping te wijten aan de vroegere aanwezigheid van een wintertuin naast deze gevel. Er was dus geen nood aan een fraaiere afwerking van de gevel op de verdiepingen, aangezien deze niet (goed) zichtbaar was. Bovenaan de gevel bevindt zich een wit geschilderde houten kroonlijst die wordt ondersteund door houten modillons.

In de **lijstgevel** worden de traveeën geaccentueerd door lisenen waardoor de traveeën zich schijnbaar in vierkante verdiepte gevelvlakken bevinden. Per travee bevindt zich nog eens een boogvormige nis over de verdiepingen met op elke verdieping een grote segmentboogvormige vensteropening met een bakstenen rollaag en telkens een arduinen dorpel.

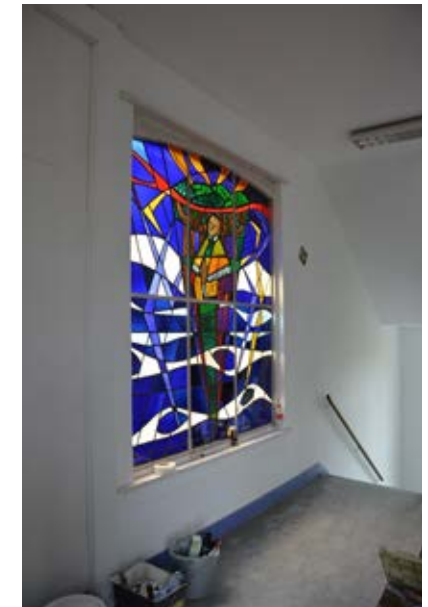
Het **buitenschrijnwerk** is op de gelijkvloerse verdieping reeds vervangen door aluminium exemplaren met dubbele beglazing. Op de eerste en tweede verdieping van de vleugel zijn de vensters grotendeels origineel. De vensters van de bovenverdiepingen betreffen wit geschilderde houten vensters die enkele beglazing bevatten waarvan de glasvlakken nog veelal uit getrokken glas bestaan, al zijn enkele exemplaren reeds vervangen door float glas.

De vensters beantwoorden aan dezelfde vormgeving als de vensters in de westelijke gevel, met een onderlicht met openslaande vleugels en een bovenlicht, met grote glaspanelen. In tegenstelling tot de exemplaren van de westelijke gevel, zijn deze origineel, met uitzondering van de vensters op de gelijkvloerse verdieping (ruimte 05). Net als in de westelijke gevel waren de vensters oorspronkelijk (donker)bruin geschilderd. Het hang- en sluitwerk bestaat grotendeels uit oorspronkelijke spanjoletten. Enkele zijn inmiddels wel al vervangen of aangepast.

Zuidelijke gevel

De zuidelijke gevel is enkel op de eerste en tweede verdieping van de vleugel zichtbaar. Deze gevel betreft een trapgevel (met tien treden en top met arduinen dekstenen) met op elke verdieping slechts één segmentboogvormig vensteropening. Deze vensteropeningen zijn steeds gevuld met gekleurd glas-in-lood waarop heiligen worden afgebeeld en zijn vermoedelijk oorspronkelijk. In de trapgevel bevindt zich nog een oorspronkelijk wit geschilderd houten tweelicht met oorspronkelijk hang- en sluitwerk

Deze gevel maakt deel uit van het bouwvolume dat uit drie bouwlagen bestaat, waardoor het dak van dit volume hoger reikt dan het bouwvolume met twee bouwlagen. Hierdoor wordt op deze scheiding van deze bouwvolumes de zuidelijke getrapte geveltop (met tien treden en top met arduinen dekstenen) gespiegeld.

148	149
150	

Afbeelding 148.
Zicht op de oostelijke gevel van vleugel A.

Afbeelding 149.
Zicht op de (noordelijke) trapgevel van het hoger bouwvolume.

Afbeelding 150.
Het retraitehuis voor WO I.
(Bron: Stadsarchief Lier, SLI001035368)

151

Afbeelding 151.
De naaldspits van de
hoektravee in vleugel A.

Bedaking

Het dak van vleugel A bestaat uit een **zadeldak**, bedekt met natuurleien. Oorspronkelijk bevonden zich in de dak een aantal dakkapellen, maar deze zijn inmiddels allemaal verwijderd (zie vorige pagina). Oorspronkelijk was het dak ook bedekt met (mechanische) pannen. De aanpassing tot leien werd pas gedaan bij de laatste dakrestauratie in de 21ste eeuw wanneer ook een toegevoegde mezzanine verwijderd werd.

De toren in vleugel A heeft een **spitsnaald** met uitkijkpunt, bekroond met een fraai uitgewerkt smeedijzeren kruis.

Regenwaterafvoersysteem

Het regenwatersysteem van het jezuïetenklooster bestaat voornamelijk uit koperen bakgoten die zich achter de houten kroonlijsten bevinden. Waar de daken direct aan gevels grenzen, zijn er kilgoten geplaatst die uit koper zijn vervaardigd.

Zowel aan de voor- als achtergevel bevinden zich afvoerbuizen die het regenwater van deze goten naar ondergrond vervoeren. Deze bevinden zich vooral in hoeken en zijn vervaardigd in koper en/of pvc. Onderaan zijn steeds ijzeren standpijpen aanwezig.

Overzicht van de waardevolle erfgoedelementen

- Dakvormen van de vleugel en de toren.
- Dakbedekking (natuurstenen leien).
- Dakbekroning (zinken pironen en smeedijzeren kruisen).
- Dakgebinten.
- Rood baksteenmetselwerk met gesneden voeg en dodekopschildering (voor- en achtergevel).
- Trapgevels en geveldecoratie in de vorm van nissen en lisenen.
- Natuurstenen plint.
- Muurankers.
- Houten kroonlijsten.
- Ramen met roede verdelingen.

Overzicht storende elementen

- Metalen ophang voor vleugel A
- Niet originele materiaalkeuze (aluminium) van het buitenschrijnwerk van de westelijke gevel en gelijkvloerse verdieping van de oostelijke gevel
- Verbindend bouwvolume onder plat dak tussen kapel en vleugel A
- Materiaalkeuze (leien) van het dak van vleugel A

3.2.2.1.2. Vleugel B

Vleugel B is de noordelijke vleugel van het jezuïetenklooster en bestaat uit twee bouwlagen en negentien traveeën, waarbij de twee hoeken van de westelijke arm zijn opgebouwd als twee uitspringende torenvormige hoektraveeën. Deze vleugel grenst aan enkele naburige gebouwen, zoals het kerkgebouw in het noorden.

Zuidelijke en oostelijke gevel

De zuidelijke gevel is de voorgevel. Het is een met rode baksteen gemetste lijstgevel met **knipvoegen** (uit een mengeling van kalk- en cementmortel) op een arduinen plint waarvan de westelijke arm uit acht traveeën bestaat, met bovenaan een wit geschilderde houten kroonlijst die wordt ondersteund door houten modillons. In de oostelijke hoektravee bevindt zich een ingang tot het gebouw. Het middenstuk is een afgeschuinde hoekpartij, bestaande uit twee bouwlagen en vier traveeën, dat wordt geaccentueerd door een trapgevel. De zuidelijke arm bestaat uit vier traveeën met bovenaan een wit geschilderde houten kroonlijst die wordt ondersteund door houten modillons.

In de **lijstgevel** worden de traveeën geaccentueerd door lisenen. Hierdoor lijkt het alsof de traveeën zich in vierkantige verdiepte gevelvlakken bevinden. Per travee bevindt zich nog eens een boogvormige nis over de verdiepingen met op elke verdieping een segmentboogvormige vensteropening met telkens een bakstenen rollaag en een arduinen dorpel. Voor de gevel bevindt zich een storende metalen buis dat vanuit een keldergat tot boven de lijstgevel uitreikt.

Aan weerszijden van de lijstgevel van de westelijke arm bevindt zich een uitspringende **torenvormig hoektravee**. Deze bestaat telkens uit drie bouwlagen en wordt bekroond met een hoog schild- of puntdak met bekronende metalen pironnen. De oostelijke hoektravee is één travee breed en bevat op de gelijkvloerse verdieping een zwarte metalen segmentboogvormige deur. De segmentboogvormige vensteropeningen op de verdiepingen bevinden zich in een boogvormige verdiepte nis. De westelijke hoektravee is twee traveeën breed en bevat enkel segmentboogvormige vensteropeningen. Deze bevinden zich in een vierkantige verdiepte nis. Beide hoektraveeën zijn onder het dak afgewerkt met een gemetsete boogfries waarvan de bogen steeds steunen op arduinen consoles.

De **trapgevel** (negen treden en top met arduinen dekstenen) van het middenstuk is vormgegeven als een Brugs travee, met spitsbogige muuropeningen en een bekronend heiligenbeeld van Ignatius van Loyola, vervaardigd in natuursteen, in een ondiepe nis. De muuropeningen geven op de gelijkvloerse en eerste verdieping uit op spitsboogportieken met bakstenen kruisribgewelven. Op de eerste verdieping bevinden zich in de muuropeningen zwart en wit geschilderde smeedijzeren balustrades. Daarachter bevindt zich de eigenlijke gevel met spitsboogvormige deur- en vensteropeningen.

De vloer in de portiek en op het terras is bedekt met grijze cementtegels, waarvan het legpatroon overeenkomt met de tegels in de gang van vleugel B op de gelijkvloerse verdieping (GB0).

152	153	154
155	156	

Afbeelding 152.
Zicht op de zuidelijke gevel van vleugel B.

Afbeelding 153.
Zicht op de zuidelijke gevel van vleugel B.

Afbeelding 154.
Zicht op het middenstuk vanuit het zuidwesten.

Afbeelding 155.
Detail van de smeedijzeren balustrade op het terras.

Afbeelding 156.
Zicht op de kruisribgewelven.

157

158

Afbeelding 157.
Zicht op de zuidelijke gevel
kort na de opbouw, 1924.
(Bron: stadsarchief Lier,
SLI001035376)

Afbeelding 158.
Zicht op de westelijke gevel
van vleugel B in de hal van de
nieuwbouw.

Het **buitenschrijnwerk** is niet origineel. Ze zijn vervaardigd in aluminium (met uitzondering van de deur in de oostelijke hoektravee) en bevatten dubbele beglazing van float glas. De vensters bevatten een onderlicht en bovenlicht, waarvan enkel het onderlicht openslaande vleugels bevat. Het hang- en sluitwerk bestaat uit kunststoffen draaiklinken. Voor elk venster in de hoektraveeën op de eerste en tweede verdieping is een eenvoudige metalen balustrade bevestigd.

Het buitenschrijnwerk was oorspronkelijk identiek aan de houten vensters in de noordelijke en oostelijke gevel, zowel in opbouw als in afwerking (zie verder). Hoewel de vensters op het vlak van vormgeving op een kruisvenster lijken, bleek bij het openslaan van de vensters dat er geen middenstuk aanwezig was (zie onderstaande foto). De witte kleurstelling van het schrijnwerk is wel origineel (1924).

Ook de houten **rolluiken** waren oorspronkelijk in de voorgevel aanwezig.

Westelijke gevel

Voor de bouw van de nieuwbouw maakte de westelijke gevel deel uit van het exterieur. Hierdoor is de opbouw van deze gevel identiek aan de zuidelijke gevel, met traveeën die worden benadrukt door lisenen en de aanwezigheid van grote vensteropeningen. Het wit geschilderde schrijnwerk is uit hout vervaardigd, maar is waarschijnlijk niet oorspronkelijk. Op foto's van de jaren 50 zijn deze vensteropeningen immers gedicht. Het hang- en sluitwerk is reeds vervangen.

159	
160	161

Afbeelding 159.
De oostelijke gevel.

Afbeelding 160.
De oostelijke gevel.

Afbeelding 161.
Detail van de knipvoegen.

Noordelijke en oostelijke gevel

De noordelijke en oostelijke gevel van het middenstuk vormen samen de achtergevel en bestaat uit twee bouwlagen en respectievelijk drie en vijf traveeën en volgt hetzelfde ritme en dezelfde opbouw de voorgevel.

Het betreft een met rode baksteen gemetste **lijstgevel** met **geknipte voeg** (uit een mengeling van kalk- en cementmortel) op een arduinen plint, met bovenaan een wit geschilderde houten kroonlijst die wordt ondersteund door houten modillons. In de lijstgevel worden de traveeën geaccentueerd door lisenen waardoor de traveeën zich schijnbaar in vierkante verdiepte gevelvlakken bevinden. Per travee bevindt zich nog eens een boogvormige nis over de verdiepingen met op elke verdieping een grote segmentboogvormige vensteropening met telkens een bakstenen rollaag en een arduinen dorpel.

Het **buitenschrijnwerk** bestaat uit grote wit geschilderde segmentboogvormige vensters met een boven- en onderlicht met kleine glaspanelen, verdeeld door houten roeden. Het onderlicht bestaat uit openslaande vleugels met spanjoletten. De ramen bevatten enkele beglazing uit getrokken glas. De vensters bevatten tevens oorspronkelijke ingebouwde rolluiken. Zowel de vensterramen als de rolluiken zijn oorspronkelijk en maakten deel uit van het ontwerp van Careels. Het materiaal (hout), de indeling (aantal houten roeden en glaspanelen), het sluitwerk (spanjoletten), de afwerking (witte verflaag) en de houten rolluiken zijn sindsdien niet tot weinig aangepast. De houten deur met hoog bovenlicht bevat dezelfde kenmerken, maar is mogelijk verplaatst geweest.

Enkel in het meest zuidelijke travee van de oostelijke gevel zijn in plaats van grote raampartijen vier kleine kloostervensters aanwezig, waarvan de indeling en afwerking identiek is aan de rest van de achtergevel. Het hang- en sluitwerk van het onderlicht betreft een schuifslot en is niet oorspronkelijk. Het slot van het bovenlicht oogt oorspronkelijk.

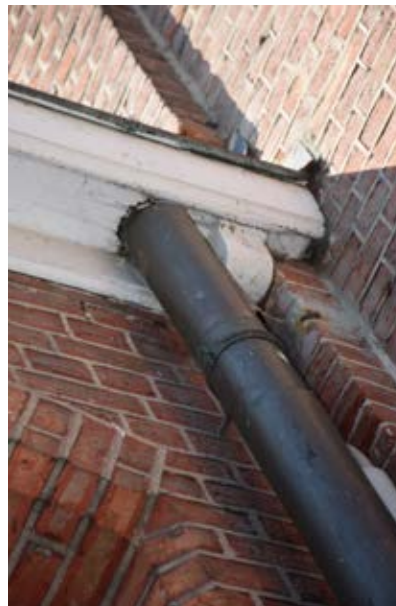

162	
163	164

Afbeelding 162.
Het schilddak met bekronende pironnen van de westelijke hoektravee van vleugel B.

Afbeelding 163.
Detail van een dakkapel.

Afbeelding 164.
Zicht op een afvoerbuis die de kroonlijst doorboort.

Bedaking

Het dak van vleugel B bestaat uit een **zadeldak**, bedekt met natuurleien. In dit dak bevinden zich verschillende dakkapellen, met zowel hedendaags aluminium schrijnwerk als oorspronkelijk houten schrijnwerk in verwerkt. De zijanten het dak zijn steeds bedekt met natuurleien en het dak wordt steeds bekroond met een wit geschilderde metalen piron als bekroning.

De **hoektraveeën** bevatten elk telkens een ander daktype, maar ze zijn allemaal bedekt met natuurleien. De oostelijke toren in vleugel B heeft dan weer een **punt dak**, bekroond met een metalen piron. De westelijke toren heeft een **schilddak**, bekroond met twee pironnen op de nok.

Regenwaterafvoersystemen

Het regenwatersysteem van het jezuïetenklooster bestaat voornamelijk uit koperen bakgoten die zich achter de houten kroonlijsten bevinden. Enkele plaatsen, zoals de twee hoektraveeën, beschikken over (koperen) hanggoten met smeedijzeren beugels. Waar de daken direct aan gevels grenzen, zijn er kilgoten geplaatst die uit koper zijn vervaardigd.

Zowel aan de voor- als achtergevel bevinden zich afvoerbuizen die het regenwater van deze goten naar ondergrond vervoeren. Deze bevinden zich vooral in hoeken en zijn vervaardigd in koper en/of pvc. Onderaan zijn steeds ijzeren standpijpen aanwezig.

Overzicht van de waardevolle erfgoedelementen

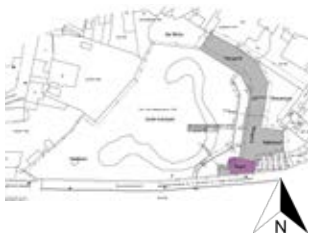
- Dakvormen van de vleugel en de torens.
- Dakbedekking (natuurstenen leien).
- Dakbekroning (pirons en kruisen).
- Dakkapellen.
- Dakgebinten.
- Rood baksteenmetselwerk met geknipte voegen.
- Lijstgevels , trapgevel en geveldecoratie in de vorm van nissen en lisenen.
- Natuurstenen plint.
- Muurankers.
- Houten kroonlijsten
- Ramen met roedeverdelingen (oorspronkelijke kleur = wit).
- Houten rolluiken (oorspronkelijke kleur = wit).
- Smeedijzeren hekwerk.
- Tegelvloer in het middenstuk.

Overzicht storende elementen

- Materiaalkeuze (aluminium) en roedeverdeling van de ramen in de zuidelijke en oostelijke gevel

165

Afbeelding 165.
Zicht op het koor van de kapel
vanuit het westen.

3.2.2.1.3. Kapel en kapelsacristie

De kapel bestaat uit drie traveeën op een rechthoekige plattegrond en vijfzijdige koorsluiting onder een leien **bedaking**, met op de hoek van het dak een smeedijzeren kruis als bekroning. De gevels bestaan uit rood baksteenmetselwerk - met gesneden voegen en restanten van een (rode) dodekopschildering op de bakstenen - op een arduinen plint, met eenvoudige spitsboogvensters onder bakstenen druiplijst op arduinen consoles. Bovenaan de gevels bevindt zich een wit geschilderde houten kroonlijst, ondersteund door houten modillons. Achter deze kroonlijst bevindt zich het regenwaterafvoersysteem, vermoedelijke bestaande uit koperen bakgoten.

Aan de noordzijde, in het koor, bevindt zich een rechthoekig **ingangsportaal**, afgewerkt met een trapgevel (drie treden en top met arduinen dekstenen) en arduinen schouderstukken. Boven de segmentboogvormige wit geschilderde houten deur bevindt zich een natuurstenen fronton onder een spitsboogvormige druiplijst op arduinen consoles. In het fronton wordt vermoedelijk centraal een jezuïet afgebeeld die twee personen onderwijst.

	166	167
168	169	

Afbeelding 166.
Zicht op het koor van de kapel, gedeeltelijk bewaarde glas-in-loodvensters

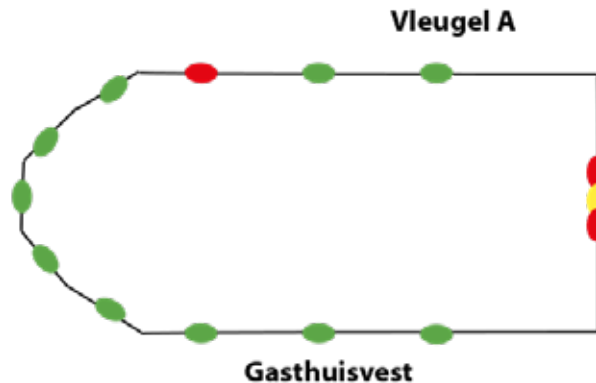
Afbeelding 167.
Zicht op een gedeeltelijk bewaard glas-in-loodvensters van de kapel, enkel boogveld bewaard

Afbeelding 168.
Schets van de kapel met aanduiding van het aantal bewaarde delen glas-in-lood van de verschillende ramen

Afbeelding 169.
Zicht de gedeeltelijk bewaarde glas-in-loodvensters van de kapel

Legende

- 5 bewaarde delen
- 2 bewaarde delen
- 1 bewaard deel

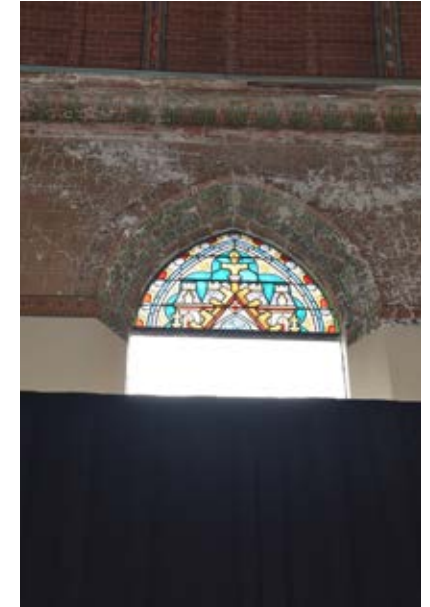

De **oostelijke gevel** is een puntgevel uit rood baksteen metselwerk met arduinen schouderstukken waarvan drie grote vensterramen met glas-in-lood een groot deel van het oppervlak innemen. Deze drie hoge glas-in-loodvensters bevinden zich samen in één spitsboogvormige verdiepte nis. In de geveltop bevindt zich ten slotte nog een rechthoekige vensteropening met houten schrijnwerk.

Tegen de **westelijke gevel** bevindt zich onder het centrale venster een houten afdak, bedekt met natuurleien.

De **vensters** zijn slechts gedeeltelijk gevuld met bewaard gekleurd glas-in-lood waarop voornamelijk heiligen staan afgebeeld. Enkel de bovenste twee delen van elk raam bleven bewaard. Van één van de ramen bleef zelfs slechts het boogveld bewaard. Van het centrale venster in het oosten bleef iets meer bewaard. De rest van het venster werd steeds met gekleurde kleine vensters of blank glas ingevuld in de jaren 1970. Enkel de hoofden van de Heiligen zijn nog zichtbaar, waardoor de glas-in-loodramen niet langer waardevol beoordeeld kunnen worden. Het centrale glas in het oosten heeft nog beperkte waarde. De vensters waar slechts 1 deel bewaard hebben geen erfgoedwaarde meer. De glas-in-loodvensters zijn van voorzetbeglazing voorzien, waardoor de afbeeldingen enkel in het interieur goed zichtbaar zijn.

De **kapel** heeft een zadeldak dat bij het koor een **schilddak** wordt met drie dakvlakken. Het is bedekt met natuurleien in halfsteenverband.

Overzicht van de waardevolle erfgoedelementen

- Dakvormen.
- Dakbedekking (natuurstenen leien).
- Dakbekroning.
- Dakgebinte.
- Rood baksteenmetselwerk met gesneden voegen en dodekopschildering.
- Lijstgevels , trapgevel en geveldecoratie in de vorm van nissen en lisenen.
- Natuurstenen plint.
- Muurankers.
- Houten kroonlijsten.
- Glas-in-loodraam: enkel het centrale raam aan de oostzijde van de kerk is nog voldoende bewaard om als waardevol erfgoedelement aangeduid te worden. De onderste delen van dit raam zijn echter ook reeds vervangen. Er kan gekozen worden deze delen te herstellen, mits fotografisch bewijs van de historische situatie of er kan gekozen worden enkel de nog volledige afbeelding van de zegenende Christus met Heilige Geest te behouden.
- Houten deur.
- Deur- en vensteromlijstingen.

Overzicht storende elementen

- Beperkte bewaarde toestand van de glas-in-loodramen van de kapel, waardoor de ensemblewaarde verloren is gegaan.

170	171	172
173	174	175

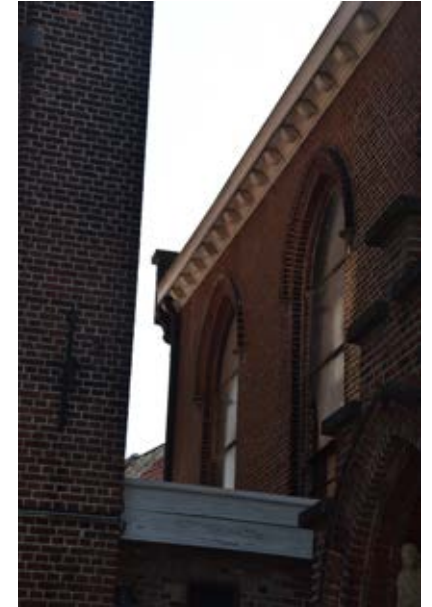
Afbeelding 170.
Zicht op de zuidelijke gevel van de kapel.

Afbeelding 171.
Zicht op de oostelijke gevel van de kapel.

Afbeelding 172.
Zicht op de noordelijke gevel van de kapel.

Afbeelding 173.
Zicht op het toegangsportaal in de noordgevel.

Afbeelding 174.
Smeedijzeren kruis op de bedaking.

Afbeelding 175.
Glas-in-loodvensters in de oostelijke gevel.

176	177
178	

Afbeelding 176.
Zuidelijke gevel van de
zuidelijke aanbouw.

Afbeelding 177.
De gedichte deuropening.

Afbeelding 178.
De deuropening met (storende)
poort.

Tegen de zuidelijke gevel van de kapel bevindt zich een bouwvolume uit rood baksteenmetselwerk met plat dak dat aan de Gasthuisvest grenst.

Deze **zuidelijke gevel** bevat geknipte voegen met een uitspringende gemetste plint dat bovenaan is aangestroken met cementmortel. De dakoversteken zijn bedekt met betontegels. Helemaal rechts bevindt zich een gedichte doorgang met een spitsboogvormige druiplijst, steunend op arduinen consoles. Een quasi identiek opbouw bevindt zich links, al bevindt zich in de oorspronkelijk spitsboogvormige opening een (storende) wit geschilderde en rechthoekige poort. Bovenaan deze poorten bevindt zich telkens een wit geschilderde houten kroonlijst, ondersteund door bakstenen muizentanden. Tussen de poorten bevinden zich vier rechthoekige vensteropeningen met arduinen lateien en dorpels. Deze vensters zijn - inclusief het hang- en sluitwerk - oorspronkelijk. Voor de vensters bevinden zich zwart geschilderde smeedijzeren diefijzers.

Het bouwvolume heeft een **plat dak**, met roofing.

In het oosten van de gevel bevindt zich een afvoerbuis, die het regenwater van het plat dak naar de ondergrond leidt.

Overzicht van de waardevolle erfgoedelementen

- Rood baksteenmetselwerk met gesneden voegen.
- Lijstgevel en geveldecoratie (muizentanten, etc.)
- Houten kroonlijsten.
- Deur- en vensteromlijstingen.
- Dievenijzers

Overzicht storende elementen

- Eerste garagetravee aan de Gasthuisvest
- Achterbouw van de tweede garagetravee aan de Gasthuisvest.

179
180

Afbeelding 179.
De westelijke gevel van de
zuidelijke aanbouw.

Afbeelding 180.
De noordelijke gevel van de
zuidelijke aanbouw.

Links naast de poort bevindt zich nog later toegevoegd bouwvolume met een (storende) rechthoekige witte poort onder een grote arduinen latei.

De **westelijke gevel** is een blinde gevel uit rood baksteenmetselwerk. Onder het dak bevindt zich een hanggoot uit pvc met aan het uiteinde een afvoerbuis uit hetzelfde materiaal. De noordelijke gevel bevat onderaan een arduinen plint en een gedichte vensteropening met arduinen latei en dorpel. Naast deze gevel bevindt zich een poort die naar ruimte 020 leidt.

De daken zijn lessenaarsdaken, bedekt met golfplaten.

Overzicht van de waardevolle erfgoedelementen

Geen.

181

Afbeelding 181.
Zicht op de kilgoot tussen de oostelijke aanbouw en de oostelijke gevel van vleugel A.

3.2.2.1.4. De oostelijke uitbouw - balletzaal

Tegen de zes zuidelijke traveeën van de oostelijke gevel van vleugel A bevindt zich een aangrenzend westelijk bouwvolume onder een schilddak en platte daken. Dit bouwvolume is op de gelijkvloerse verdieping zes traveeën breed. Op de eerste en tweede verdieping neemt de uitbouw slechts één (hoek)travee van de vleugel in. Op de gelijkvloerse verdieping zijn de gevels op een gelijkaardige wijze opgebouwd als de vleugelgevels, met lisenen en bovenaan een houten kroonlijst.

De **noordelijke gevel** is een gelijkaardige wijze opgebouwd als de oostelijke gevel, met lisenen, waarvan drie traveeën worden gevuld door drie grote vensterpartijen in segmentboogvormige vensteropening onder arduinen dorpel. Het schrijnwerk is niet oorspronkelijk. De oorspronkelijke vensters waren onderverdeeld met houten roeden en glaspanelen van getrokken glas. In het middelste venster bevond zich een deursoegang. Er is geen arduinen plint aanwezig, maar een arduinen cordonlijst. Ten oosten van deze vensterpartijen bevindt zich nog een klein travee, met een segmentboogvormige deuropening.

De **oostelijke gevel** betreft een vlakke gevel met een arduinen plint. Er is één segmentboogvormige deuropening met een houten deur, drie segmentboogvormige vensteropeningen met arduinen dorpels en een verlichtingsarmatuur aanwezig.

De andere gevels grenzen tegen de naburige bouwvolumes.

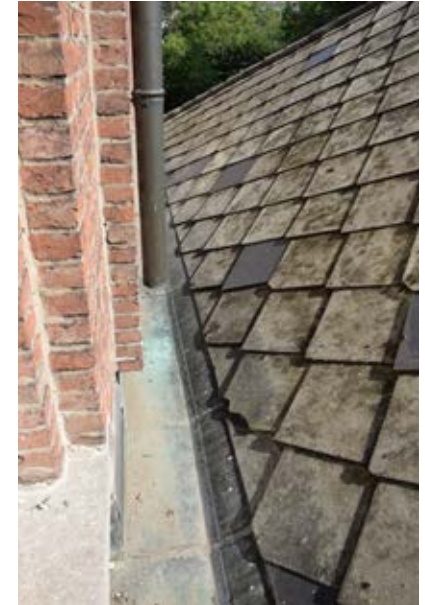
De **oostelijke uitbouw** bestaat zowel uit een **schilddak**, met cementvezelbedekking, en platte daken, bedekt met roofing. De uitstekende muren zijn bedekt met keramische dekstenen. Waar het dak aansluit op de gevels van vleugel A, zijn kilgoten voorzien.

Overzicht van de waardevolle erfgoedelementen

Geen.

Overzicht storende elementen

– Architecturale uitvoering van de balletzaal

182	183
184	185
186	186

Afbeelding 182.
De oostelijke gevel van de oostelijke aanbouw.

Afbeelding 183.
De noordelijke gevel van de oostelijke aanbouw.

Afbeelding 184.
Toegangsdeur tot ruimte 016.

Afbeelding 185.
De noordelijke gevel van de eerste en tweede verdieping van de oostelijke aanbouw.

Afbeelding 186.
De oorspronkelijke vensters en de deurtogang in de noordelijke gevel van de oostelijke aanbouw.

187

188

Afbeelding 187.
Gebouw in de binnentuin.

Afbeelding 188.
Zicht op de nieuwbouw vanuit
het zuiden.

3.2.2.1.5. Opslagplaats in de binnentuin

In de binnentuin van het kloostergebouw bevindt zich naast de toegang vanuit het kleine gangetje in de Gasthuisvest een eenlagig gebouw, opgebouwd in rood baksteenmetselwerk en een plat dak. Centraal bevindt zich een grote wit geschilderde houten poort. Dit gebouw bevat geen erfgoedwaarden.

Overzicht storende elementen

- Opslagplaats in de binnentuin

3.2.2.1.6. Nieuwbouw

Zoals eerder vermeld, vormt de 21ste-eeuwse nieuwbouw een scherp **contrast** met de 20ste-eeuwse neogotische kloostergebouwen. Hoewel dit bouwvolume mee is opgenomen binnen de grenzen van het beschermde stadsgezicht, bevat dit gebouw zowel aan de buitenzijde als in het interieur geen erfgoedwaarde. Dit volume wordt bijgevolg niet verder besproken en enkel geïllustreerd aan de hand van fotomateriaal.

3.2.2.2. INTERIEUR

In dit hoofdstuk wordt het interieur van het kloostergebouw beschreven.

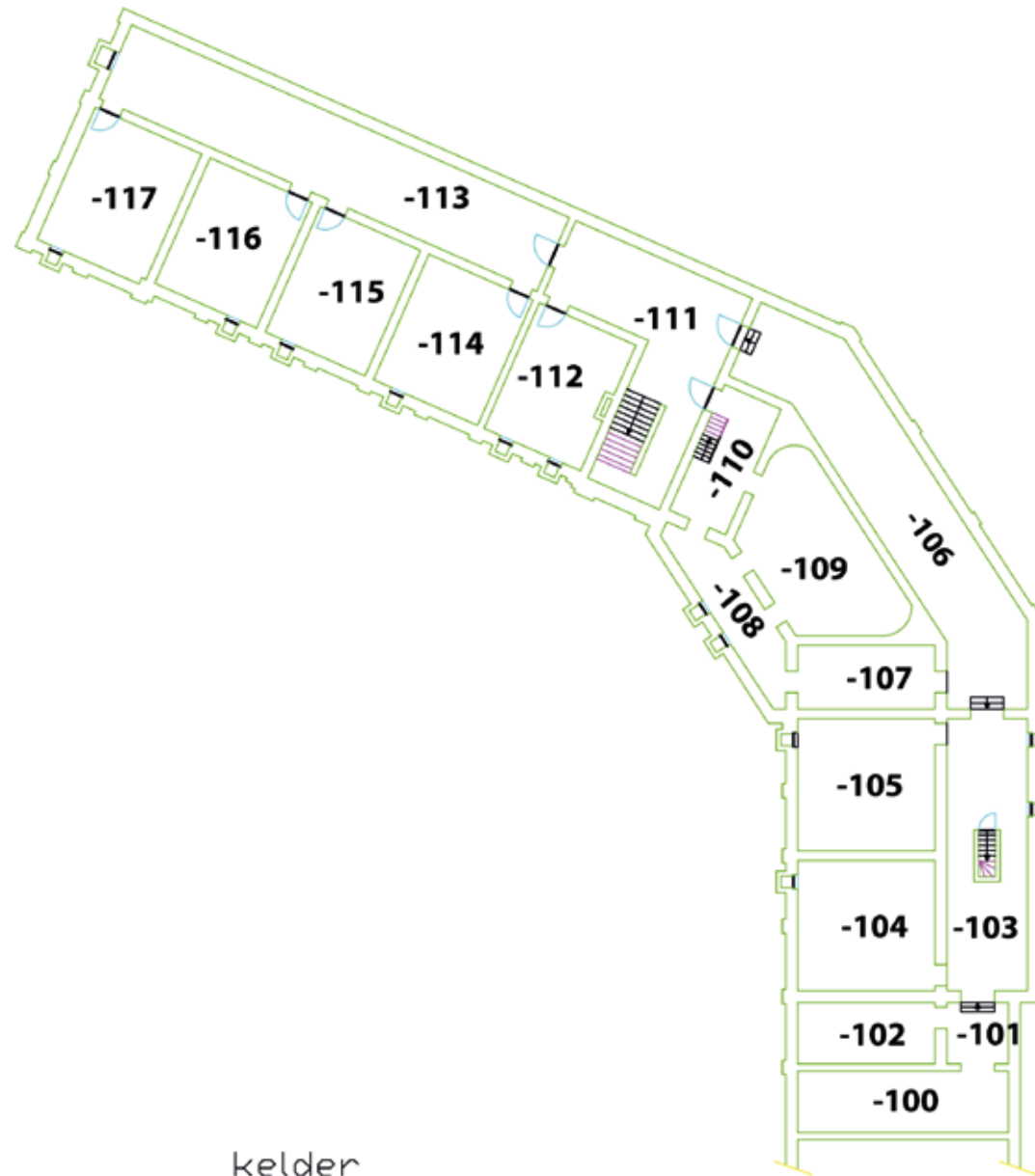
Omdat vele ruimtes dezelfde interieurafwerking bevatten, worden de interieurelementen per categorie besproken, zoals vloerafwerking, muurafwerking, enzovoort.

In deze inventaris worden enkel de interieurelementen met erfgoedwaarde opgenomen. Veel van de oorspronkelijke elementen zijn inmiddels verdwenen en vervangen door elementen zonder erfgoedwaarde. Net daarom is het belangrijk om de nog aanwezige waardevolle elementen te benoemen.

Aan het einde van dit onderdeel bevinden zich tabellen, waar de specifieke interieurafwerkingen per ruimte worden aangeduid. De nummering van de ruimtes staan op de plattegronden op de voorgaande bladzijden.

189

Afbeelding 189.
Plattegrond van de
kelderverdieping.

kelder
Schaal: 1/250

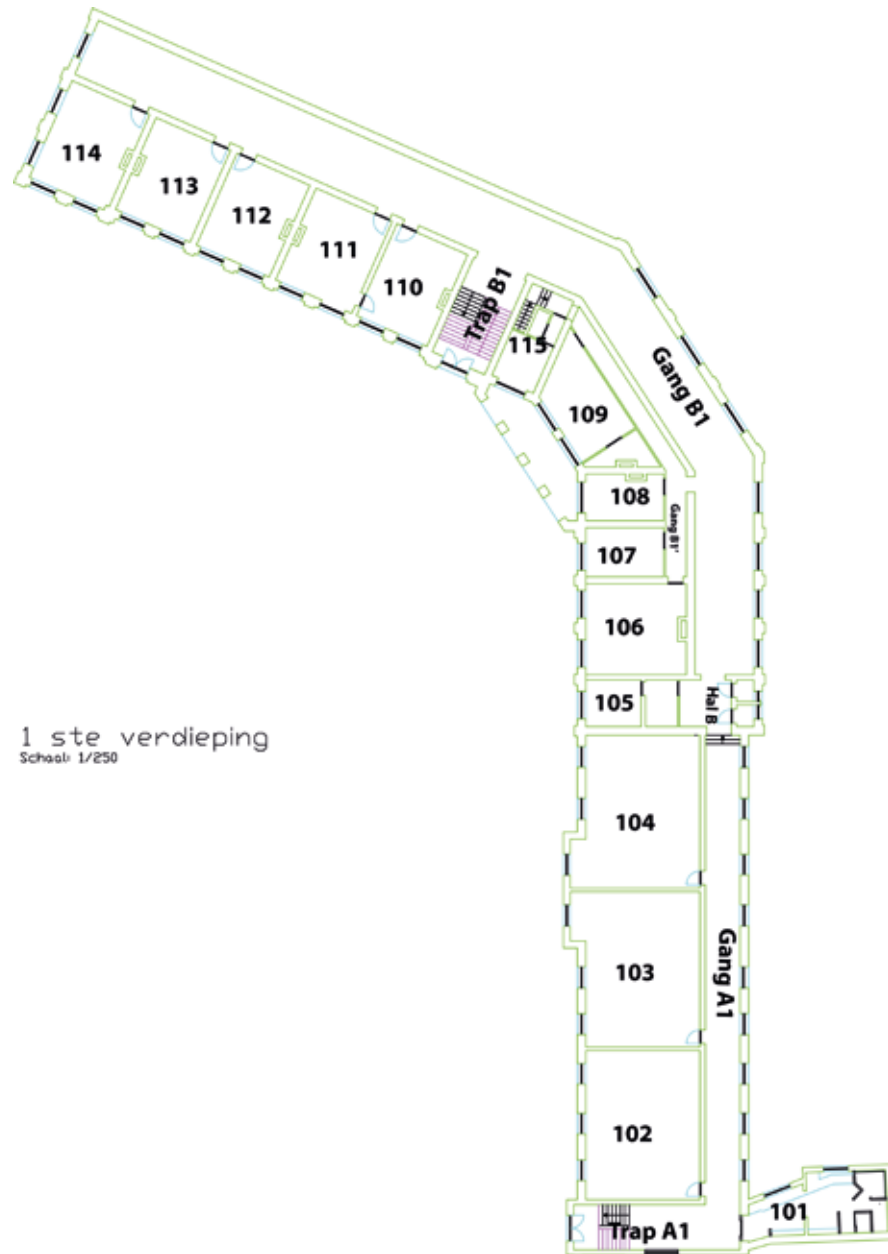
190

Afbeelding 190.
Plattegrond van de
gelijkvloerse verdieping.

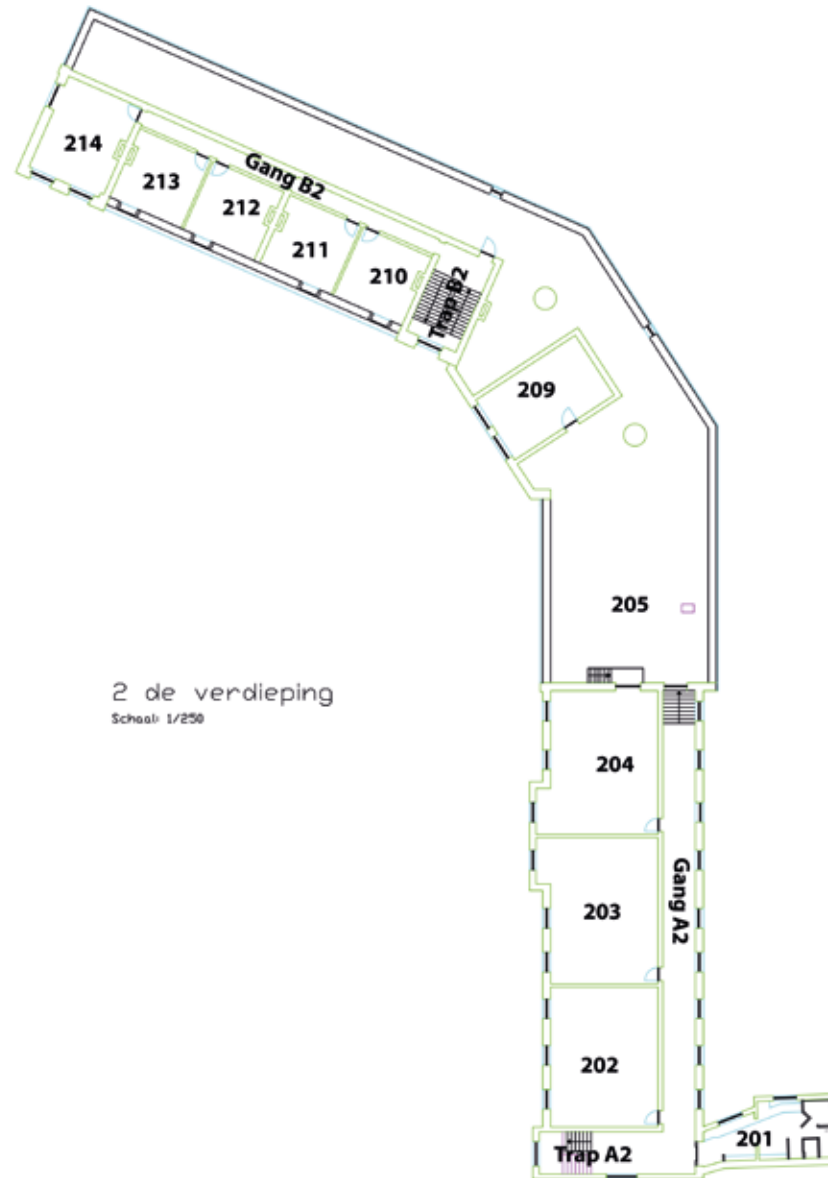
191

Afbeelding 191.
Plattegrond van de eerste
verdieping.

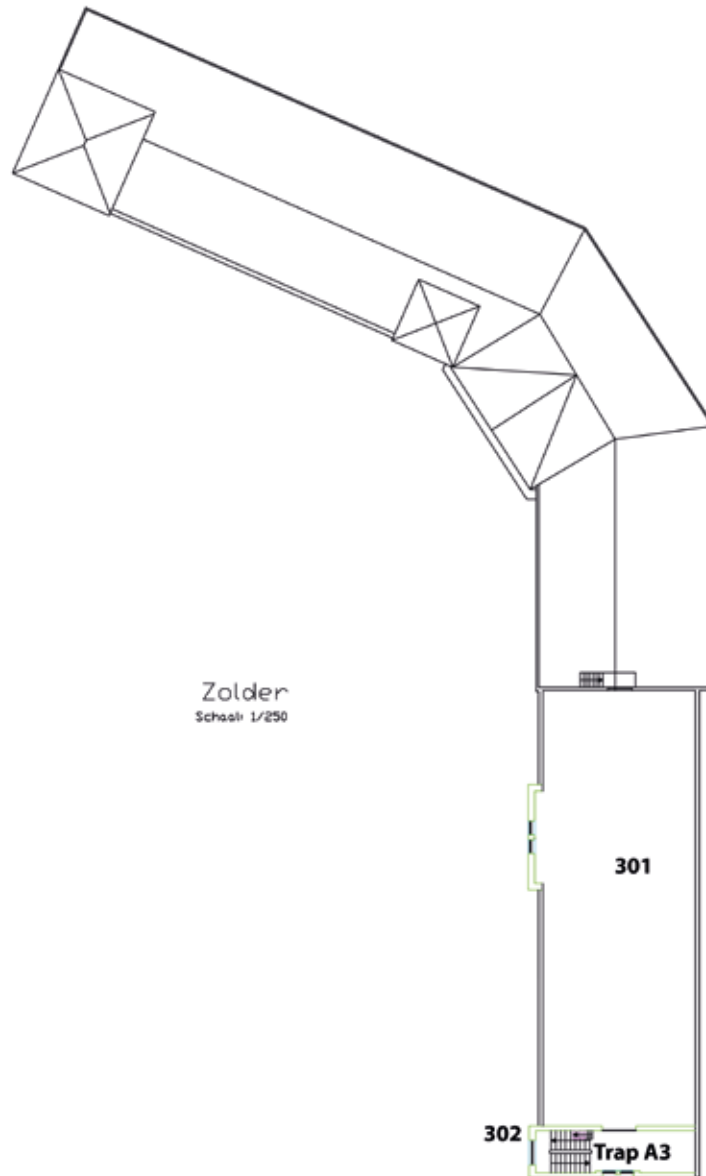
192

Afbeelding 192.
Plattegrond van de tweede
verdieping.

193

Afbeelding 193.
Plattegrond van de
zolderverdieping.

194

195

Afbeelding 194.
Zichtbaar dakgebinte in 205.

Afbeelding 195.
Zichtbaar dakgebinte in 301.

3.2.2.2.1. Dakstructuur

De daken van het kloostergebouw zijn allemaal opgebouwd met traditionele houten dakgebinten, bestaande uit spantgebinten, gordingen en kepers.

Het dakgebinte van het bouwvolume met drie bouwlagen wordt gekenmerkt door een hanebalk en een kunststoffen onderdak. Dit dakgebinte werd vermoedelijk meerdere keren aangepast door toevoeging en verwijdering van een mezzanine.

Het dakgebinte van de bouwvolumes met twee bouwlagen wordt gekenmerkt door windschoren en een houten onderdak. Dit dakgebinte dateert uit 1924.

In enkele ruimtes is het dakgebinte zichtbaar en maakt deel uit van het interieur.

196	197
198	199

Afbeelding 196.
Bakstenen vloer.

Afbeelding 197.
Terracottavloer.

Afbeelding 198.
Houten parketvloer.

Afbeelding 199.
Houten plankenvloer.

3.2.2.2.2. Vloeren

In het gehele kloostergebouw bevinden zich verschillende vloerafwerkingen met erfgoedwaarden, waaronder enkele houten (parket)vloeren, keramische en cementtegelvloeren, terracottavloeren, en andere.

Bakstenen vloer

In de kelder van het jezuïetenklooster bevindt zich in enkele ruimtes een vloer van bakstenen. Dit is slechts sporadisch zichtbaar, aangezien er in het verleden boven deze vloerafwerking een dunne cementlaag werd aangebracht. In de technische ruimte (017) is tevens een bakstenen vloer aanwezig (zonder cementlaag). De bakstenen vloerafwerking bevat erfgoedwaarde. De cementlaag is eerder storend.

Terracottavloer

De terracotta vloeren zijn net als de bakstenen vloeren voornamelijk in de kelderverdieping terug te vinden. Deze vloerafwerking bevindt zich in de gangen en enkele ruimtes van de kelder en bestaat uit vierkante rode terracottategels. De vloer bevat erfgoedwaarde.

In de kapel bevindt zich tussen de decoratieve vloertegels in het koor tevens een vlak met terracottategels. Deze zijn pas later geplaatst, bevatten geen erfgoedwaarde in de interieurafwerking van de kapel en zijn storend.

Houten parketvloer

De houten parketvloer bevindt zich hoofdzakelijk in enerzijds de leslokalen op de gelijkvloerse en eerste verdieping van vleugel B en anderzijds de gang van diezelfde vleugel. De houten planken zijn in een visgraatmotief gelegd. Deze vloerafwerking wordt in sommige ruimtes bedekt met enkele beschermde stukken tapijt.

Deze vloerafwerking is oorspronkelijk en grotendeels bewaard gebleven. Het bevat bijgevolg een hoge erfgoedwaarde.

Houten plankenvloer

Op de zolderverdieping en in de danszaal bevinden zich houten plankenvloeren. De vloer in de danszaal is niet oorspronkelijke en recent nog vervangen. Deze bevat bijgevolg geen erfgoedwaarde. De (eiken)houten plankenvloer op de zolderverdieping (205) is wel oorspronkelijk en bevat erfgoedwaarde.

200	201
-----	-----

202

Afbeelding 200.
Fraaie keramische tegelvloer.

Afbeelding 201.
Fraaie keramische tegelvloer.

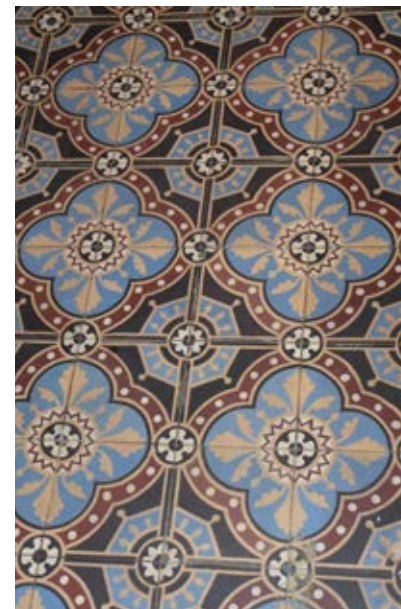
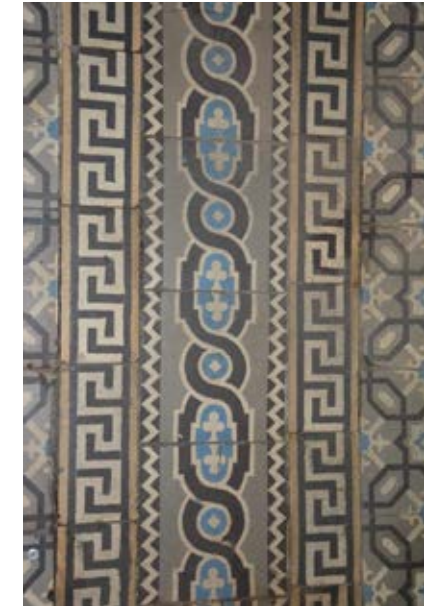
Afbeelding 202.
Fraaie keramische tegelvloer.

Decoratieve keramische tegelvloer (zwart-grijs-blauw-wit)

Deze vloerafwerking bevindt zich enkel op de gelijkvloerse verdieping van vleugel A, meer bepaald in de kapel en de naburige ruimtes. Het betreft een tegelvloer bestaande uit fraai gedecoreerde keramische tegels die steeds een repetitief en symmetrisch patroon volgen. De tegels kleuren hoofdzakelijk zwart, grijs, blauw en wit. Enkel in de kapel zelf - in het koor - bevinden zich de meest fraai gedecoreerde tegels, die tevens een rode kleur bevatten.

Deze decoratieve tegels vertonen sterke gelijkenissen met de keramische tegels die in andere gebouwen naar het ontwerp van Edward Careels zijn gebouwd. In bijvoorbeeld de pastorie van Onze-Lieve-Vrouw-Waver is de gehele gelijkvloerse verdieping van het gebouw afwerkt met dit type tegels.⁶⁰

Deze tegelvloeren zijn met andere woorden een typisch kenmerk in het oeuvre van Edward Careels bevatten daarom een hoge erfgoedwaarde.

⁶⁰ Deze informatie kan worden geraadpleegd in het beheersplan van het dorpsgezicht van Onze-Lieve-Vrouw-Waver (zie <https://plannen.onroendergoed.be/>)

Afbeelding 203.
Witte-groene tegelvloer.

Wit-groene keramische tegelvloer

De tegelvloer met witte en groene keramische tegels bevindt zich enkel in de gang van vleugel B op de gelijkvloerse verdieping. Het betreffen witte afgehoekte tegels waartussen kleine groene vierkante tegels liggen. Aan de zijkanten liggen nog banden witte en groene tegels.

Net als de gedecoreerde keramische tegels vertonen deze tegels sterke gelijkenissen met tegelvloeren van andere gebouwen naar Careels' ontwerp. De vermelding van CNW op de achterzijde, te zien op enkele losse tegels in de kelder, verwijst naar de fabrikant Céramique Nationale de Welckenraedt. Tegels van de Céramique Nationale de Welckenraedt, gemerkt met CNW dateren uit de eerste productieperiode (1904-ca.1925). Tegels met enkel een W stammen uit het interbellum tot na WOII. De tegels van het jezuïetenklooster komen dus nog uit de eerste productieperiode, ondanks dat het gebouw pas in 1925 werd gebouwd.

Careels werkte, net als vele andere architecten, zeer veel met materiaal van dit bedrijf. Het bedrijf was één van de grootste in België en was uitsluitend gespecialiseerd in vloertegels.

Deze tegels zijn dus ook een typisch kenmerk van zijn oeuvre en bevatten daarom een hoge erfgoedwaarde. De effen gekleurde tegels zijn nog te vinden op de hedendaagse markt, maar worden in andere maten en niet meer scherpkantig gefabriceerd. De gespikkelde steen, porphyrés, kunnen anno 2021 niet meer gefabriceerd worden aangezien de strooimachines, bepalend voor het spikkelpatroon niet meer beschikbaar zijn.

206

204	205
207	208

Afbeelding 204.
Onafgewerkte muren.

Afbeelding 205.
Vlak bepleisterde muur met verflaag en antigraffiti-laag. Onderaan een houten plint.

Afbeelding 206.
Bepkeistering met natuursteenimitatie.

Afbeelding 207.
Muurschilderingen in de kapel.

Afbeelding 208.
Betegelde muren.

3.2.2.2.3. Muren

Baksteenmetselwerk (onafgewerkt of gekaleid)

Op enkele plaatsen, zoals de zolderverdieping (205) en de kelderverdieping, is het rood baksteenmetselwerk onafgewerkt gebleven. Soms zijn ze echter wel nog afgewerkt met een verf- of kaleilaag.

Vlakke bepleistering met verflaag

Het overgrote deel van de ruimtes in het kloostergebouw zijn afwerkt met vlakke bepleisterde muren met daarboven een verflaag, vaak in een lichte kleurstelling (wit, lichtgeel, enzovoort). In enkele ruimtes zijn er wel felle kleuren gebruikt, bijvoorbeeld aan de schouwboezems in de leslokalen in vleugel B. Deze eenvoudige afwerking is kenmerkend voor de ruimtes en bevat daarom erfgoedwaarde. De kleurstelling heeft echter geen invloed op de erfgoedwaarde.

Bepkeistering met natuursteenimitatie

In onder andere de gang B01 zijn de bepleisterde muren afgewerkt met een natuursteenimitatie. In de bepleistering zijn voegen gemaakt, die de illusie wekken dat de muren zijn opgebouwd uit grote (natuur)stenen. Deze afwerking bevat een hoge erfgoedwaarde.

Bepkeistering met muurschilderingen

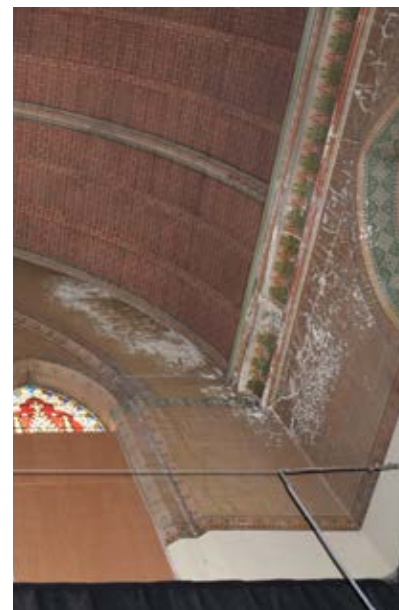
In de kapel zijn de bepleisterde muren zeer rijkelijk gedecoreerd met muurschilderingen, die een hoge erfgoedwaarde bevatten. Ze zijn oorspronkelijk en sluiten aan bij de schilderingen die zich tevens in het plafond bevinden.

Betegelde muren

In enkele - vaak sanitaire - ruimtes zijn de muren (deels) bedekt met vierkante tegels. Deze muurafwerking bevat geen erfgoedwaarde.

Plinten

In verschillende ruimtes bevindt zich tussen de muren en de vloer een houten, afgewerkt in verschillende kleuren (zwart, blauw, enzovoort), of betegelde plint. Deze zijn oorspronkelijk en bevatten een erfgoedwaarde.

209	210
211	212

Afbeelding 209.
Houten balkenplafond.

Afbeelding 210.
Troggewelven.

Afbeelding 211.
Geschilderd spitboogvormig
gewelf.

Afbeelding 212.
Detail van het geschilderd
plafond.

3.2.2.2.4. Plafonds

Balkenplafond

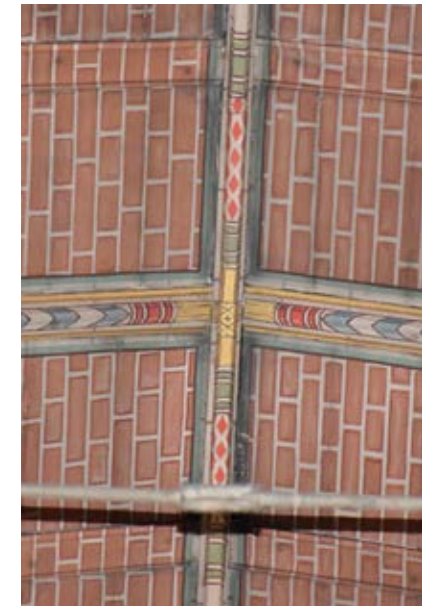
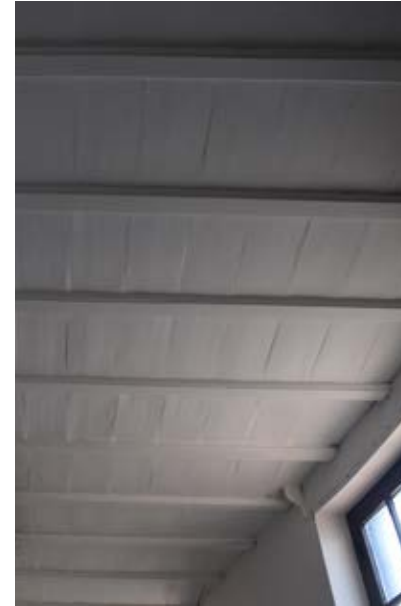
In enkele ruimtes (016, 020) bevindt zich een houten balkenplafond. Deze balken zijn echter niet afgewerkt of gedecoreerd. Het betreffen eenvoudige rechthoekige balken met daarboven houten planken. In enkele ruimtes zijn de balkenplafonds geschilderd. Dit plafond is oorspronkelijk, maar bevat slechts beperkte erfgoedwaarde.

Troggewelven

De troggewelven bevinden zich uitsluitend in de kelderverdieping en op de eerste verdieping van de oostelijke aanbouw. Dit zijn smalle bakstenen gewelven die op metalen I-liggers steunen. Zowel het metselwerk als de I-liggers zijn in dit gebouw volledig wit bepleisterd, waardoor de opbouw niet zichtbaar is. Dit plafond is oorspronkelijk en bevat erfgoedwaarde.

Geschilderd en geribd spitsgewelf.

In de kapel bevindt zich een spitsboogvormig gewelf met meerdere ribben dat volledig is bepleisterd en afgewerkt met rijkelijke schilderingen. Het bakstenen gewelf en de natuurstenen ribben ogen werkelijk, maar zijn slechts schilderingen, net als de fraaie en kleurrijke decoraties. Ook de holle kroonlijsten zijn rijkelijk beschilderd. Deze plafondaafwerking bevat een hoge erfgoedwaarde.

213	
214	215

Afbeelding 213.
Bepleisterd plafond met kroonlijst en omlijsting.

Afbeelding 214.
Bepleisterd plafond met geschilderde omlijstingen en rozetten.

Afbeelding 215.
Detail van een rozet.

Bepleisterde plafonds

De meeste plafonds in vleugel B en het middenstuk zijn afgewerkt met een wit bepleisterd plafond. Deze afwerking sluit eerder aan de neoclassicistische dan de neogotische stijl die het exterieur zo typeert. Toch maken beide stijlen deel uit van de ontwerpvisie van Edward Careels. Deze plafondafwerking bevat een hoge erfgoedwaarde als er tevens kroonlijsten, omlijstingen en rozetten aanwezig zijn.

Kroonlijst

De meeste bepleisterde plafonds zijn in de overgang tussen het plafond en de muren afgewerkt met een gestucte kroonlijst. Dit sluit aan bij de oorspronkelijke neoclassicistische afwerking van de ruimtes en bevat een hoge erfgoedwaarde.

Omlijsting

De bepleisterde plafonds zijn vaak afgewerkt met gestucte omlijstingen, die de ommuring van de ruimte volgen (de leslokalen) of het plafond in kleinere vlakken verdeeld (de gangen). Afhankelijk van de ruimte kan de omlijsting met een verlaag afgewerkt zijn. Een dergelijke omlijsting draagt bij tot de hoge erfgoedwaarde van de plafondafwerking.

Rozet

In enkele bepleisterde plafonds bevindt zich centraal een gestucte rozet. Afhankelijk van de afwerking van het plafond is deze rozet afgewerkt met een verlaag. Een dergelijke omlijsting draagt bij tot de hoge erfgoedwaarde van de plafondafwerking.

216	217
-----	-----

Afbeelding 216.
Haard met rode marmer en
zwarte marmerachtige
kalksteen.

Afbeelding 217.
De nagelvaste kast in gang A0.

3.2.2.2.5. Haarden

In de meeste ruimtes in het kloostergebouw bevindt zich een (inmiddels gedichte) open haard. Deze bestaat uit een eenvoudige bepleisterde haardboezem en een natuurstenen haardmantel. De natuursteen is veelal een rode marmersoort en/of een zwarte marmerachtig kalksteen. Enkel in 09A bestaat de haardmantel uit baksteenmetselwerk en hout. De aanwezigheid van een haard in de ruimte draagt bij tot de erfgoedwaarde van de ruimte.

3.2.2.2.6. Vaste interieurelementen

Binnen het kloostergebouw bevinden zich één interieurelement dat nagelvast is en daardoor onroerend door aard is.

Kast in de gang van de kapel (gang A0)

In een verdiepte nis in de oostelijke muur van de gang naar de kapel bevindt zich een ingebouwde kast, die naadloos in het nis past. Deze kast staat nagelvast en kan bijgevolg niet worden verplaatst. Het betreft een zwart en wit geschilderde houten kast met drie openslaande vleugels.

3.2.2.2.7. Trappen en treden

In het kloostergebouw bevinden zich een aantal trappen, waarvan sommige actief worden gebruikt in de circulatie van het gebouw, terwijl andere naar slechts één specifieke ruimte leiden of inmiddels nergens meer naar leiden.

De twee circulatiepunten betreffen grote eikenhouten bordestappen, met grote trappaal en fraai vormgegeven balusters. Oorspronkelijk lijkt er een tapijt op de houten treden gelegen te hebben, gezien de aanwezigheid van de haken tussen het stootbord en de trede. Deze trappen zijn oorspronkelijk en bevatten daarom een hoge erfgoedwaarde. Op enkele treden is op heden een kunststoffen bedekking geplaatst. Dit is storend.

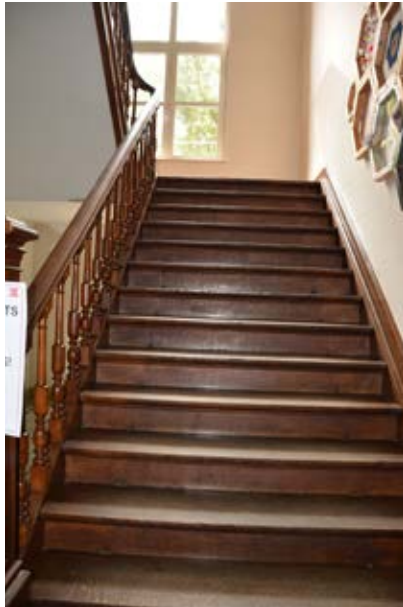
De trap naar de kelder bestaat uit grote arduinen stenen. Daarnaast bevindt zich in de kelder nog een bakstenen trap (-103) die vermoedelijk in de gang B0 uitkwam en een houten trap (-110) die naar de directeurswoning (09B) leidde. Deze toegangen zijn inmiddels gedicht.

In de directeurswoning bevindt zich ter hoogte van de gedichte trap in de kelder nog een houten trap daarboven, die naar de eerste verdieping leidt.

In het kloostergebouw bevinden zich tot slot nog enkele treden, ofwel in arduin of hout, om een niveauverschil in een ruimte (bijvoorbeeld in de kapel) of een gang (tussen de bouwvolumes met twee en drie bouwlagen).

218	219	220	221
	222		
223	224	225	

Afbeelding 218.
De houten bordestrap.

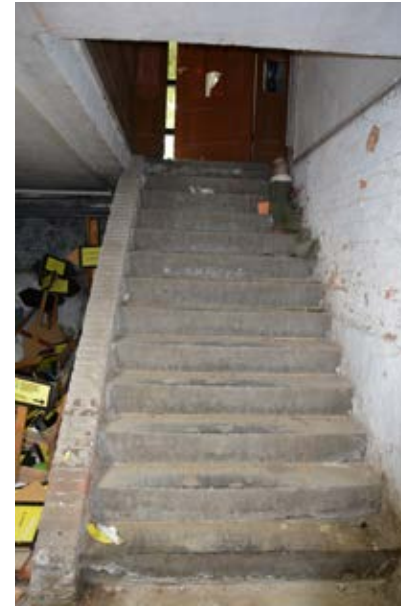
Afbeelding 219.
Detail van de tapijtbevestiging.

Afbeelding 220.
De arduinen keldertrap.

Afbeelding 221.
De bakstenen keldertrap.

Afbeelding 222.
De kunststoffen bedekking van de traptreden.

Afbeelding 223.
De houten trap in de directeurswoning.

Afbeelding 224.
De arduinen trede.

Afbeelding 225.
De houten tredes.

3.2.2.2.8. Binnenschrijnwerk

Deuren

Binnen het kloostergebouw bevinden zich verschillende soorten deuren die elk aan een bepaald type wordt toegeschreven. Hieronder worden de verschillende types beschreven.

Type 1: Paneeldeur met twee vlakken

Dit betreft een houten geprofileerde paneeldeur met een groot bovenzvlak en klein ondervlak. In enkele deuren is er een gleuf aanwezig. Vaak is er in de deuroplijsting tevens een bovenlicht (met zes glaspanelen tussen houten roeden) aanwezig. De deuren zijn veelal vernist. De deuren zijn vermoedelijk niet oorspronkelijk.

In uitzonderlijke gevallen is het bovenste paneel vervangen door gestructureerd glas.

Het hang- en sluitwerk oogt oorspronkelijk, al lijken de sloten inmiddels vervangen door een cilinderslot.

Op de tweede verdieping in vleugel B, waar de deuren zijn afgewerkt met een rode verflaag, is het sluitwerk van de deuren tevens vervangen.

Type 2: Paneeldeur met zes vlakken

Dit betreft een houten paneeldeur dat in zes gelijke vlakken is onderverdeeld. Afhankelijk van de uitvoering kunnen de hoeken van de vlakken ietwat afgerond zijn. Als afwerking zijn de deuren vaak vernist of wit geschilderd in een zwarte omlijsting.

Het oorspronkelijke sluitwerk bestaat uit een draaiknop, maar deze zijn inmiddels veelal vervangen door nieuwe sluitwerk.

Type 3: Lage paneeldeur

Dit betreft een lage houten paneeldeur, bestaande uit twee vleugels, die telkens in vier gelijke vlakken zijn onderverdeeld. De bovenste vlakken waren oorspronkelijk met beglazing gevuld. Het hangwerk oogt oorspronkelijk. Het slot van de vaste vleugel is tevens oorspronkelijk. Enkel het sluitwerk van de openslaande vleugel is reeds vervangen.

Type 4: Simpele paneeldeur

De simpele paneeldeur bevat geen uitzonderlijke kenmerken en heeft vaak geen afwerkingslaag. Het hangwerk, bestaande uit hengsels, is vaak nog oorspronkelijk, maar het sluitwerk is reeds vervangen.

Type 5: Houten poort met glasvlakken

Dit betreft een hoge geschilderde houten poort met grote glasvlakken in de vleugels en het bovenlicht. Deze glasvlakken bestaan uit getrokken glas, hoewel enkele van de onderste glasvlakken inmiddels zijn vervangen door floatglas.

Het hangwerk oogt oorspronkelijk. Het sluitwerk is inmiddels al vervangen.

Type 6: rondboogvormige poort

De rondboogvormige poort bestaat uit een rechthoekige poort met twee vleugels en een rondboogvormig bovenlicht. De vleugels bevatten glasvlakken met gestructureerd glas. Het bovenlicht is gevuld met glas-in-lood.

Type 7: Houten deur met glazen middenvlak

Dit betreft een houten deur met centraal een groot glazen middenvlak. De beglazing bestaat daarbij uit draadglas en wordt momenteel afgedekt.

Het hangwerk en het slot ogen oorspronkelijk, maar de klink is reeds vervangen en het schuifslot is een latere toevoeging.

Type 8: eenvoudige homogene deuren

Dit betreffen deuren die niet beschikken over een noemenswaardige afwerking. Het zijn vaak houten, vlakke en homogene deuren die geen erfgoedwaarde bevatten. Mogelijk bevatten enkele van deze deuren gerecupereerd sluitwerk (bijvoorbeeld de deuren van de lokalen in vleugel A op de verdiepingen). Soms bevatten deze deuren ook een bovenlicht.

226	227	228	229
230		231	232

Afbeelding 226.
Deur - Type 1.

Afbeelding 227.
Deur - Type 1.

Afbeelding 228.
Deur - Type 1.

Afbeelding 229.
Deur - Type 2.

Afbeelding 230.
Deur - Type 3.

Afbeelding 231.
Deur - Type 4.

Afbeelding 232.
Deur - Type 5.

233	234	235	236
237	238	239	

Afbeelding 233.
Deur - Type 5.

Afbeelding 234.
Deur - Type 6.

Afbeelding 235.
Deur - Type 7.

Afbeelding 236.
Deur - Type 8.

Afbeelding 237.
Venster - Groot raampartij.

Afbeelding 238.
Venster - Oorspronkelijk
venster langs de auditiezaal
(05).

Afbeelding 239.
Venster - Oorspronkelijk
venster langs de gang (A0').

Vensters

Tussen de gang B0 en de ruimte 09A bevindt zich een **groot vensterpartij** waarin zich een aantal ramen waarvan de gestructureerde beglazing in vier is verdeeld door houten roeden. Dit is een oorspronkelijk interieurelement en bevat daarom erfgoedwaarde.

Tussen de auditiezaal (05) en de gang A0' bevinden zich twee **vensteropeningen** met in elke opening telkens twee vensters, waarvan de eerste (in 05) in opbouw overeenkomt met de vensters in de oostelijke buitengevel. Dit venster kan echter niet worden geopend door een gebrek aan vleugels en sluitwerk. Deze vensters zijn oorspronkelijk. Achter deze vensters - langs de gang 0A' - bevindt zich nog een hedendaags kruisvenster waarvan de vleugels van zowel het boven- als onderlicht geopend kunnen worden. Deze vensters bevatten geen erfgoedwaarde.

3.2.2.2.9. Overzichtstabellen van waardevolle interieurafwerkingen in de ruimtes

KELDERVERDIEPING																		
Ruimtes	-100	-101	-102	-103	-104	-105	-106	-107	-108	-109	-110	-111	-112	-113	-114	-115	-116	-117
Vloeren																		
Baksteen					x	x		x	x	x	x							
Terracotta				x			x					x	x	x	x	x	x	x
Houten parket																		
Houten plankenvloer																		
Keramische tegels (zwart-blauw-grijs-wit)																		
Keramische tegels (wit en groen)																		
Rode tegels																		
Muren																		
Baksteenmetselwerk	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vlakke bepleistering	x	x	x	x	x	x	x											
Natuursteenimitatie																		
Muurschilderingen																		
Tegels																		
Houten plinten																		
Betegelde plinten																		
Plafonds																		
Dakgebinte																		
Balkenplafond																		
Troggewelf	x	x	x															
Bepkeistering																		
Kroonlijst																		
Omlijsting																		
Rozet																		
Geschilderd spitsgewelf																		

Ruimtes	-100	-101	-102	-103	-104	-105	-106	-107	-108	-109	-110	-111	-112	-113	-114	-115	-116	-117
Haarden																		
Rode marmer																		
Zwart marmerachtige kalksteen																		
Trappen en treden																		
Baksteen				x														
Arduin												x						
Hout											x							

GELIJKVLOERSE VERDIEPING

Ruimtes	00	00'	01	02	03	04	04'	05	06	07	08	09A	09B	010	011	012	013	014	015	016	017	018	019	020	021	GA0	GA'0	TA0	GB0	TB0			
Vloeren																																	
Baksteen																						x											
Terracotta			x																		x												
Houten parket										x		x		x	x	x	x	x															
Houten plankenvloer						x																											
Keramische tegels (zwart-blauw-grijs-wit)	x	x	x	x																	x						x	x					
Keramische tegels (wit en groen)																															x	x	
Rode tegels									x																					x	x		
Muren																																	
Baksteenmetselwerk																					x	x	x		x	x							
Vlakke bepleistering	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x			x	x		x		x	x	x					
Natuursteenimitatie																															x	x	
Muurschilderingen			x																														
Tegels					x		x																								x		
Houten plinten				x		x		x	x	x		x		x	x	x	x	x									x	x	x	x	x	x	
Betegelde plinten										x	x		x																				
Plafonds																																	
Dakgebinte																																	
Balkenplafond	x	x		x																	x	x			x								
Troggewelf																																	
Bepleistering		x			x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x									x	x	x	x	x		
Kroonlijst										x	x	x	x	x	x	x	x	x													x		
Omlijsting										x	x	x	x	x	x	x	x	x														x	
Rozet																																x	
Geschilderd spitsgewelf			x																														

Ruimtes	00	00'	01	02	03	04	04'	05	06	07	08	09A	09B	010	011	012	013	014	015	016	017	018	019	020	021	GA0	GA'0	TA0	GB0	TB0		
Haarden																																
Rode marmer														x	x	x	x	x														
Zwart marmerachtige kalksteen																																
Trappen en treden																																
Baksteen																																
Arduin																														x		x
Hout																																

EERSTE VERDIEPING																				
Ruimtes	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	GA1	TA1	GB1	TB1	
Vloeren																				
Baksteen																				
Terracotta																				
Houten parket						x	x	x	x	x	x	x	x	x				x	x	
Houten plankenvloer																				
Keramische tegels (zwart-blauw-grijs-wit)																				
Keramische tegels (wit en groen)																				
Rode tegels																				
Muren																				
Baksteenmetselwerk																				
Vlakke bepleistering	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
Natuursteenimitatie																		x	x	
Muurschilderingen																				
Tegels															x					
Houten plinten		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Betegelde plinten	x																			
Plafonds																				
Dakgebinte																				
Balkenplafond																				
Troggewelf	x																			
Bepkeistering						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	
Kroonlijst						x	x	x		x	x	x	x	x	x			x		
Omlijsting						x	x	x		x	x	x	x	x	x			x		
Rozet						x		x							x			x		
Geschilderd spitsgewelf																				

Ruimtes	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	GA1	TA1	GB1	TB1
Haarden																			
Rode marmer						x			x	x	x	x	x	x					
Zwart marmerachtige kalksteen						x								x					
Trappen en treden																			
Baksteen																			
Arduin																			
Hout																x	x		x

TWEEDE VERDIEPING																
Ruimtes	201	202	203	204	205	209	210	211	212	213	214	GA2	TA2	GB2	TB2	
Vloeren																
Baksteen																
Terracotta																
Houten parket																x
Houten plankenvloer					x	x										
Keramische tegels (zwart-blauw-grijs-wit)																
Keramische tegels (wit en groen)																
Rode tegels																
Muren																
Baksteenmetselwerk					x											
Vlakke bepleistering	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Natuursteenimitatie																x
Muurschilderingen																
Tegels																
Houten plinten		x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Betegelde plinten																
Plafonds																
Dakgebinte					x		x	x	x	x					x	
Balkenplafond																
Troggewelf																
Bepkeistering	x					x	x	x	x	x	x		x	x	x	
Kroonlijst																
Omlijsting																
Rozet																
Geschilderd spitsgewelf																

Ruimtes	201	202	203	204	205	209	210	211	212	213	214	GA2	TA2	GB2	TB2
Haarden															
Rode marmer															
Zwart marmerachtige kalksteen											x				
Trappen en treden															
Baksteen															
Arduin															
Hout					x							x	x		x

ZOLDERVERDIEPING			
Ruimtes	301	302	TA3
Vloeren			
Baksteen			
Terracotta			
Houten parket			
Houten plankenvloer			
Keramische tegels (zwart-blauw-grijs-wit)			
Keramische tegels (wit en groen)			
Rode tegels			
Muren			
Baksteenmetselwerk	x	x	
Vlakke bepleistering			x
Natuursteenimitatie			
Muurschilderingen			
Tegels			
Houten plinten			
Betegelde plinten			
Plafonds			
Dakgebinte	x	x	
Balkenplafond			
Troggewelf			
Bepleistering			x
Kroonlijst			
Omlijsting			
Rozet			
Geschilderd spitsgewelf			

Ruimtes	301	302	TA3
Haarden			
Rode marmer			
Zwart marmerachtige kalksteen			
Trappen en treden			
Baksteen			
Arduin			
Hout			x

3.2.2.2.10. Overzichtsfoto's van het interieur van het jezuïetenklooster

240	241
242	243

Afbeelding 240.
Kelderverdieping, K -100

Afbeelding 241.
Kelderverdieping, K -103

Afbeelding 242.
Kelderverdieping, K -104

Afbeelding 243.
Kelderverdieping, K -105

244	245	246
247		248

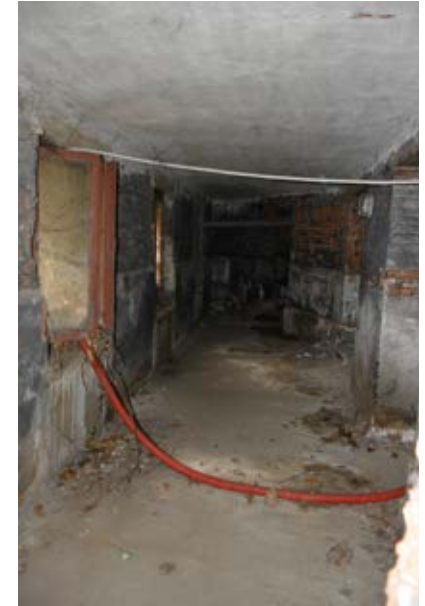
Afbeelding 244.
Kelder verdieping, K -106.

Afbeelding 245.
Kelder verdieping, K -107.

Afbeelding 246.
Kelder verdieping, K -108.

Afbeelding 247.
Kelder verdieping, K -109.

Afbeelding 248.
Kelder verdieping, K -110.

249	
250	251

Afbeelding 249.
Kelderverdieping, K -111

Afbeelding 250.
Kelderverdieping, K -113

Afbeelding 251.
Kelderverdieping, K -114

252	253
254	

Afbeelding 252.
Kelderverdieping, K -115

Afbeelding 253.
Kelderverdieping, K -116

Afbeelding 254.
Kelderverdieping, K -114

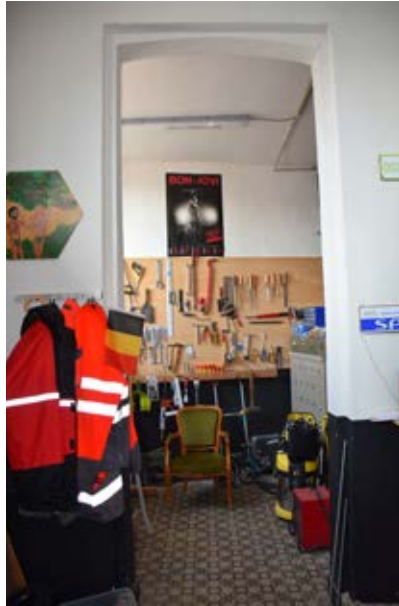

255	256	257	258
259	260	261	262

Afbeelding 255.
Gelijkvloerse verdieping,
K 00.

Afbeelding 256.
Gelijkvloerse verdieping,
K 00.

Afbeelding 257.
Gelijkvloerse verdieping,
K 01.

Afbeelding 258.
Gelijkvloerse verdieping,
K 02.

Afbeelding 259.
Gelijkvloerse verdieping,
K 03.

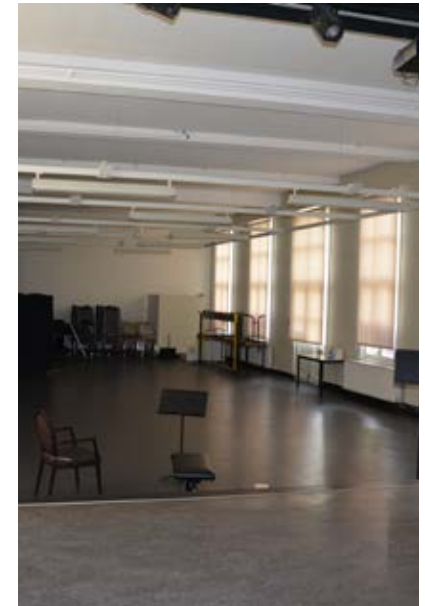
Afbeelding 260.
Gelijkvloerse verdieping,
K 04.

Afbeelding 261.
Gelijkvloerse verdieping,
K 04'.

Afbeelding 262.
Gelijkvloerse verdieping,
K 05.

263	264	265	266
267	268	269	270

Afbeelding 263.
Gelijkvloerse verdieping,
K 06.

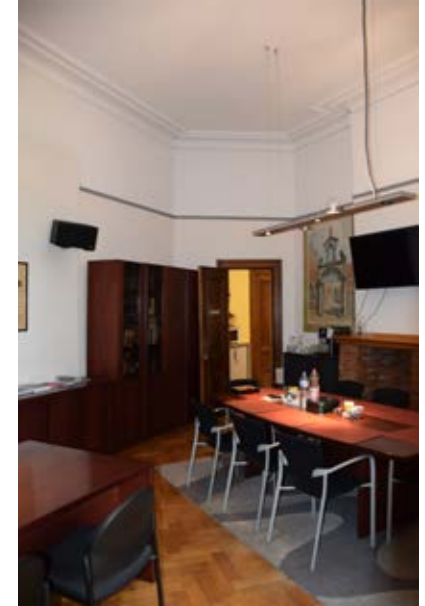
Afbeelding 264.
Gelijkvloerse verdieping,
K 07.

Afbeelding 265.
Gelijkvloerse verdieping,
K 08.

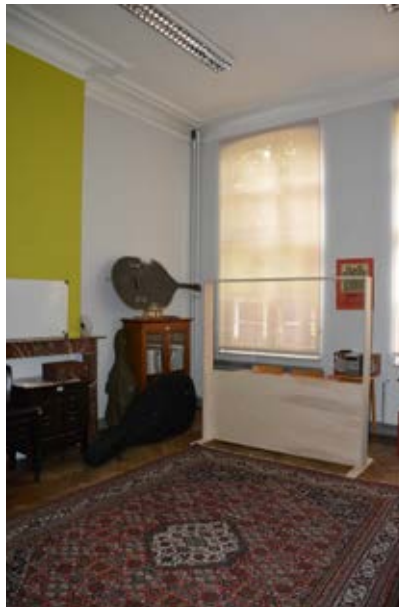
Afbeelding 266.
Gelijkvloerse verdieping,
K 09A.

Afbeelding 267.
Gelijkvloerse verdieping,
K 09B.

Afbeelding 268.
Gelijkvloerse verdieping,
K 010.

Afbeelding 269.
Gelijkvloerse verdieping,
K 011.

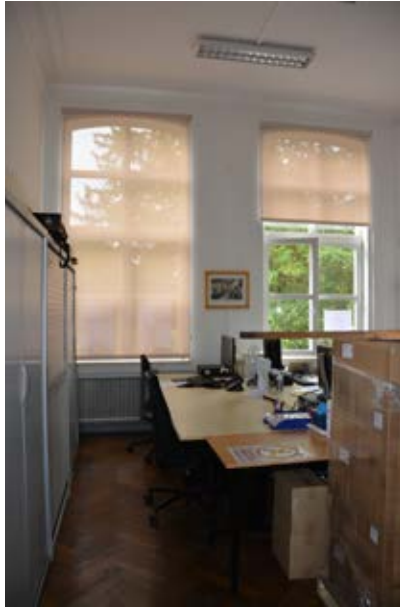

Afbeelding 270.
Gelijkvloerse verdieping,
K 012.

271	272	273	274
275	276	277	

Afbeelding 271.
Gelijkvloerse verdieping,
K 013.

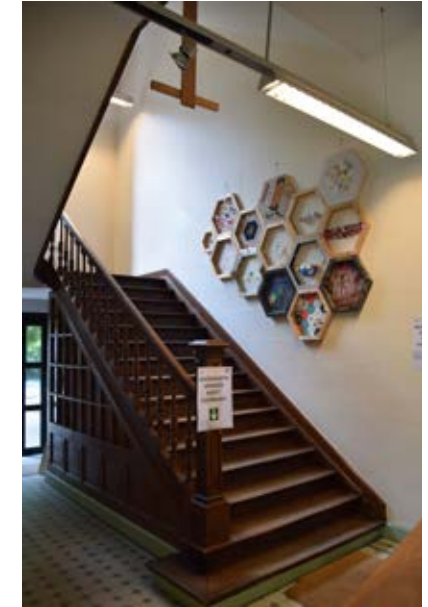
Afbeelding 272.
Gelijkvloerse verdieping,
K 014.

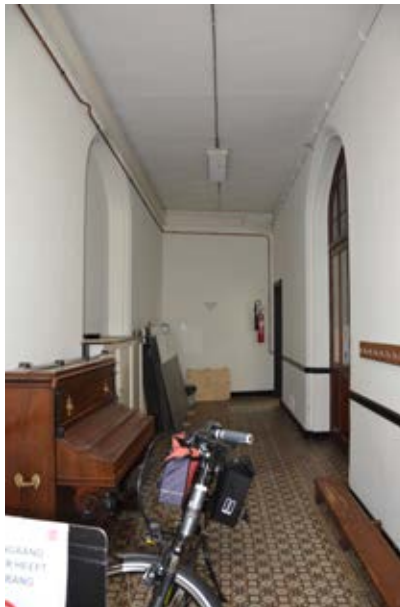
Afbeelding 273.
Gelijkvloerse verdieping,
K Trap A.

Afbeelding 274.
Gelijkvloerse verdieping,
K Trap B.

Afbeelding 275.
Gelijkvloerse verdieping,
K Gang A.

Afbeelding 276.
Gelijkvloerse verdieping,
K Gang A'.

Afbeelding 277.
Gelijkvloerse verdieping,
K Gang B.

278	279	280
281	282	

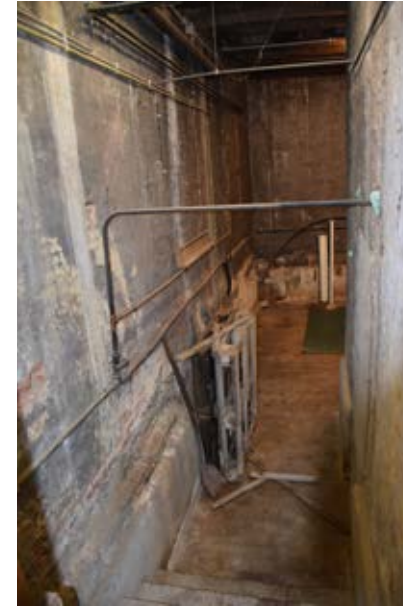
Afbeelding 278.
Gelijkvloerse verdieping,
K 016.

Afbeelding 279.
Gelijkvloerse verdieping,
K 017.

Afbeelding 280.
Gelijkvloerse verdieping,
K 018.

Afbeelding 281.
Gelijkvloerse verdieping,
K 020.

Afbeelding 282.
Gelijkvloerse verdieping,
K 021.

283	284	285
286	287	288

Afbeelding 283.
Eerste verdieping,
K 101.

Afbeelding 284.
Eerste verdieping,
K 102.

Afbeelding 285.
Eerste verdieping,
K 103.

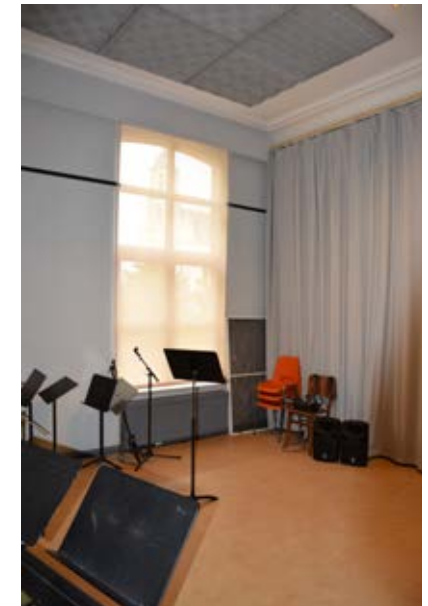

Afbeelding 286.
Eerste verdieping,
K 104.

Afbeelding 287.
Eerste verdieping,
K 105.

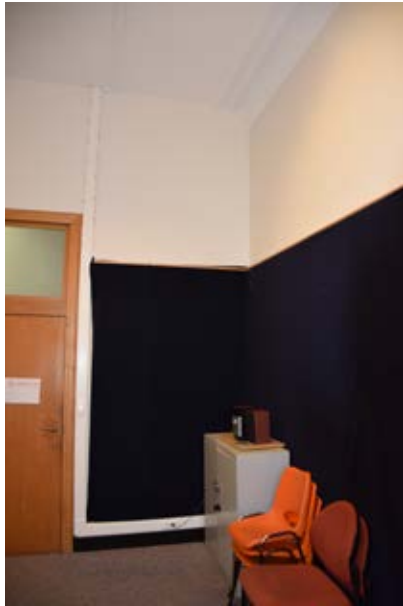

Afbeelding 288.
Eerste verdieping,
K 106.

289	290	291	292
293	294	295	296

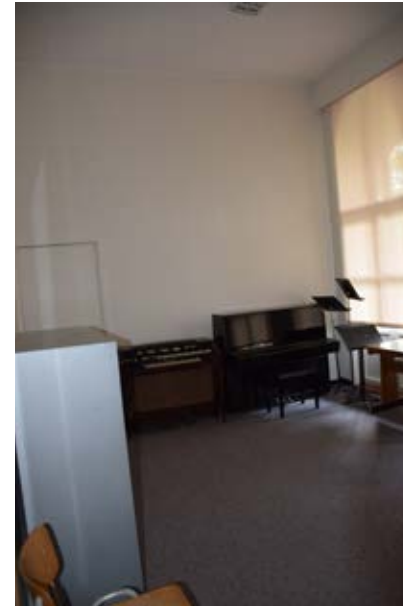
Afbeelding 289.
Eerste verdieping,
K 107.

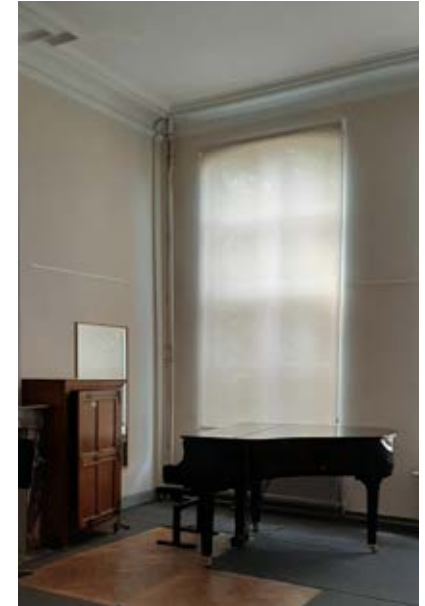
Afbeelding 290.
Eerste verdieping,
K 108.

Afbeelding 291.
Eerste verdieping,
K 109.

Afbeelding 292.
Eerste verdieping,
K 110.

Afbeelding 293.
Eerste verdieping,
K 111.

Afbeelding 294.
Eerste verdieping,
K 112.

Afbeelding 295.
Eerste verdieping,
K 113.

Afbeelding 296.
Eerste verdieping,
K 114.

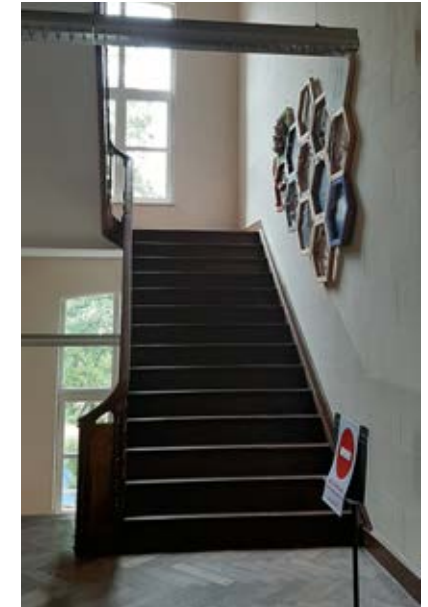

297		298	299
300	301	302	303

Afbeelding 297.
Eerste verdieping,
K 115.

Afbeelding 298.
Eerste verdieping,
Trap A1

Afbeelding 299.
Eerste verdieping,
Trap B1

Afbeelding 300.
Eerste verdieping,
Gang A1

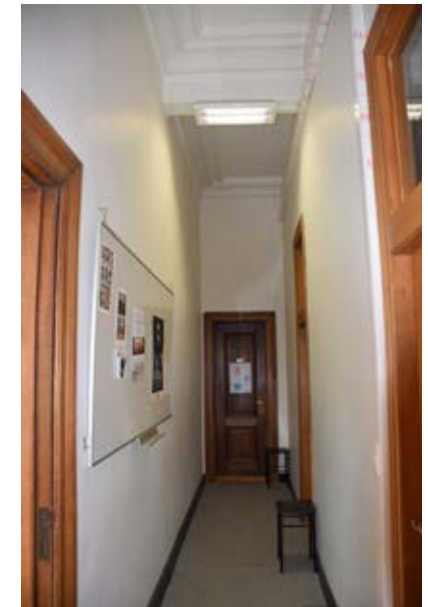
Afbeelding 301.
Eerste verdieping,
Hal B1.

Afbeelding 302.
Eerste verdieping,
Gang B1.

Afbeelding 303.
Eerste verdieping,
Gang B1'.

304	305	306	307
308	309		310

Afbeelding 304.
Tweede verdieping,
K 201.

Afbeelding 305.
Tweede verdieping,
K 202.

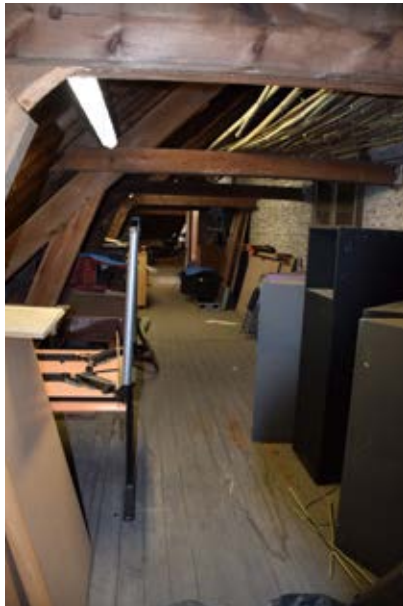
Afbeelding 306.
Tweede verdieping,
K 203.

Afbeelding 307.
Tweede verdieping,
K 204.

Afbeelding 308.
Tweede verdieping,
K 205.

Afbeelding 309.
Tweede verdieping,
K 205.

Afbeelding 310.
Tweede verdieping,
K 209.

311	312	313	314
315		316	

Afbeelding 311.
Tweede verdieping,
K 210.

Afbeelding 312.
Tweede verdieping,
K 211.

Afbeelding 313.
Tweede verdieping,
K 212.

Afbeelding 314.
Tweede verdieping,
K 213.

Afbeelding 315.
Tweede verdieping,
K 214.

Afbeelding 316.
Tweede verdieping,
Gang B2

317	318
319	

Afbeelding 317.
Zolderverdieping,
K 301.

Afbeelding 318.
Zolderverdieping,
Trap A3.

Afbeelding 319.
Zolderverdieping,
K 302

320		321
322	323	

Afbeelding 320.
Nieuwbouw.

Afbeelding 321.
Nieuwbouw.

Afbeelding 322.
Nieuwbouw.

Afbeelding 323.
Nieuwbouw, hal.

3.3. FUNCTIONELE ANALYSE

Zoals voorheen al vermeld, bestaat het kloostergebouw uit twee vleugels (A en B) met respectievelijk drie en twee bouwlagen. Hierbij valt op dat de ruimtes in het drielagig bouwvolume van vleugel A algemeen een andere interieurafwerking bevat dan de ruimtes in vleugel B (exclusief de zolderverdiepingen). Vleugel A betreft een modernere afwerking dan de neostijl die in de rest van het gebouw bewaard bleef.

Circulatie

Het gebouw bevat twee circulatiepunten, meer bepaald trappenhallen, die zich elk in één van de twee vleugels bevindt. Trap A bevindt zich in het zuidelijke deel van vleugel A tussen de kapel (01) en de auditiezaal (05) in de hoektravee met een toegang tot het gebouw. Het betreft een houten bordestrap die tot aan de zolderverdieping van de vleugel reikt en in de eerste plaats de kortste weg biedt tot de ruimtes in deze vleugel, de kapel en de oostelijke aanbouw. Het tweede circulatiepunt bevindt zich bij de toegang tot het gebouw in de oostelijke hoektravee van vleugel B. Het betreft een houten bordestrap tussen de directeurswoning (09) en een lokaal (010) en reikt tot aan de zolderverdieping van vleugel B (één verdieping lager dan de zolderverdieping in vleugel A). De trap biedt de kortste weg naar de ruimtes in vleugel B en het middenstuk. Onder deze trap bevindt zich tevens de enige toegang tot de kelder.

Met uitzondering van de gelijkvloerse verdieping zijn alle ruimtes op elke verdieping steeds bereikbaar via de lange doorlopende gang die zich tegen de noordelijke en oostelijke gevels van de vleugels bevindt. Enkel op de gelijkvloerse verdieping is er geen sprake van één lange doorlopende gang, en is de bereikbaarheid vanuit beide vleugels afhankelijk van het gebruik van de auditiezaal (05) die de verbinding tussen beide circulatiepunten verspert.

Tot slot bevindt zich in vleugel B een lift, die toegang biedt tot zowel de eerste verdieping van de vleugel als de verdiepingen van de nieuwbouw. De tweede verdieping en kelder zijn echter niet bereikbaar met de lift.

Functioneel

Op volgende pagina's wordt een functionele inventaris gegeven van het gebruik van de verschillende ruimtes anno 2020. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen

- circulatie
- lokalen voor de afdeling muziek
- lokalen voor de afdeling drama
- lokalen voor de afdeling dans
- lokalen voor het secretariaat of als personeelsruimte
- lokalen die in gebruik zijn als berging (zowel voor materiaal ondersteunend voor de werking als voor drank, poets- en werkgerief)
- sanitaire ruimtes
- onbruikbare ruimtes. Dit gaat voornamelijk over trapdoorgangen die momenteel afgesloten zijn.
- ongebruikte ruimtes of leegstaande ruimtes
- lokalen voor technische installaties

De **kelderverdieping** is niet in gebruik. De liftstructuur is zichtbaar in de noordwestelijke hoek, maar biedt geen toegang tot deze verdieping. De kelderverdieping is enkel toegankelijk via de trap aan de toegang tot vleugel B. De andere keldertoegangen werden gedicht.

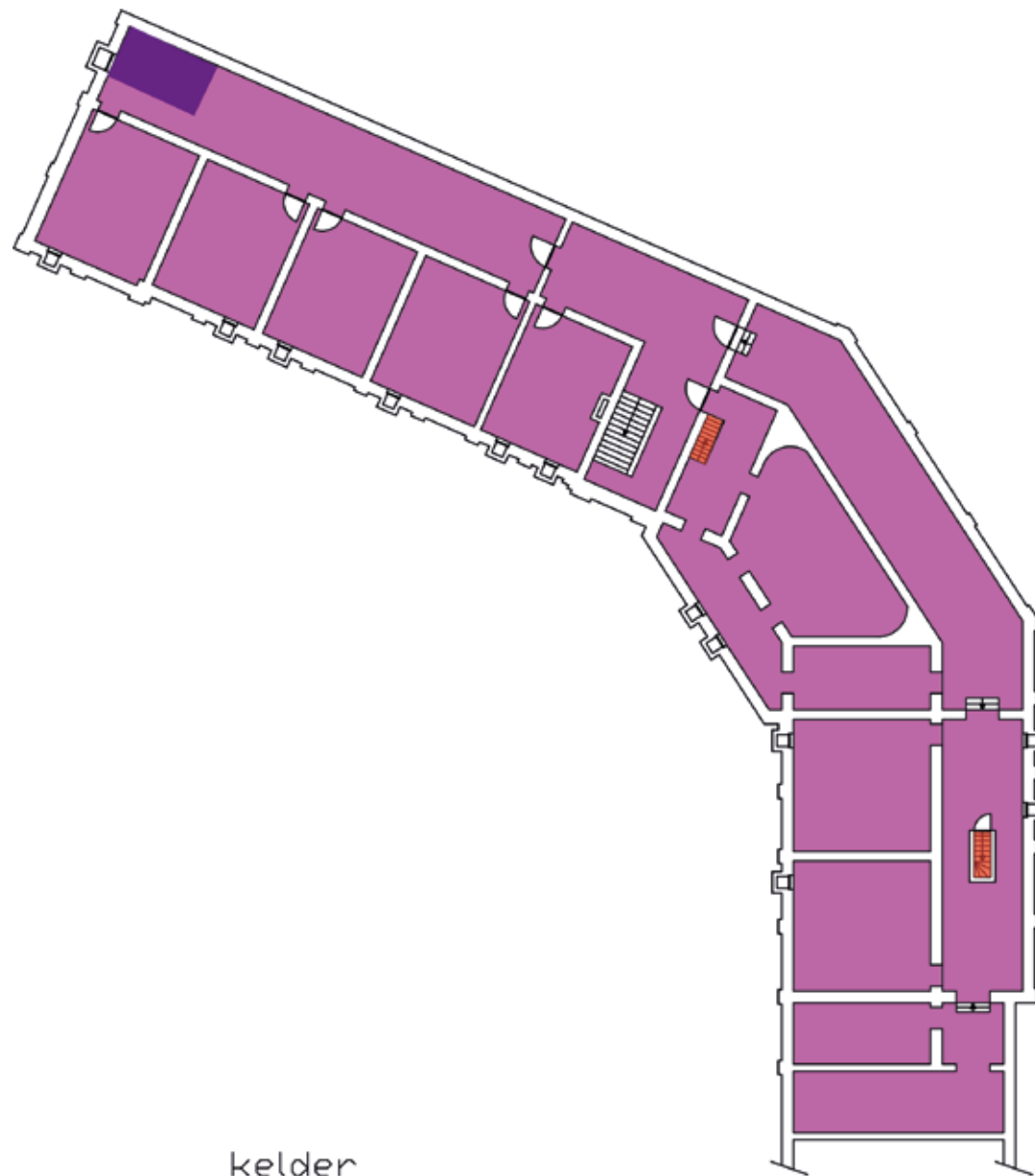
Op de **gelijkvloerse verdieping** worden veel lokalen in gebruik genomen door het secretariaat of facilitair personeel. Slechts twee lokalen zijn in gebruik als muziekl lokalen. de andere lokelen zijn groter en dienen voor gedeeld gebruik. De aanbouw aan de oostzijde is ingericht als danszaal. Verder zijn nog enkele kleinere lokalen in gebruik als berging. Deze bergingruimtes zijn echter niet structureel ingericht en vormen eerder restruimtes. Het sanitair op deze verdieping beperkt zich tot twee kleine WC's in vleugel B en recent vernieuwd sanitair aan de oostelijke aanbouw (balletzaal).

De **eerste verdieping** is nagenoeg volledig in gebruik door de muziekafdeling. Door ruimtelijke aanpassingen zijn er twee restruimtes gevormd, die momenteel niet gebruikt worden. Het sanitair beperkt zich op deze verdieping opnieuw tot 2 kleine WC's in vleugel B en recent vernieuwd sanitair in een oostelijke aanbouw.

De **tweede verdieping** wordt gedeeld gebruikt door de muziekafdeling en de drama-afdeling. Vleugel B huist enkele muziekklassen. Vleugel A wordt ingenomen door 3 grote dramaklassen. De grote zolder van vleugel B wordt verder als berging gebruikt. Opnieuw is deze ruimte niet structureel ingericht. De ruimte in de oostelijke aanbouw was nog niet ingericht bij het plaatsbezoek, maar zal vermoedelijk de enige sanitaire voorziening van de verdieping vormen.

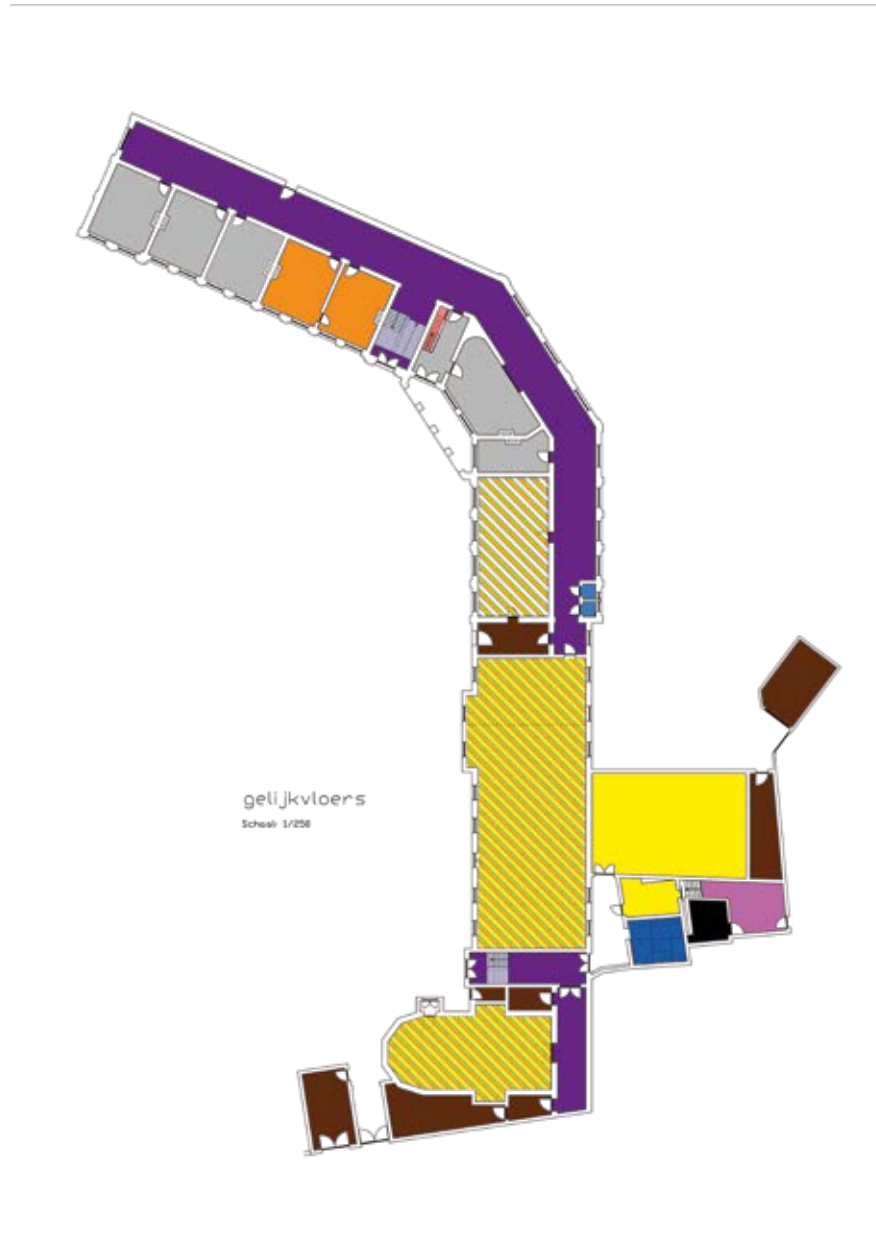
De zolderruimte op de **derde verdieping** is ten slotte ook als berging in gebruik.

- Circulatie
- Muziek
- Drama
- Dans
- Secretariaat/personeel
- Berging
- Sanitair
- Onbruikbare ruimtes
- Ongebruikte ruimtes
- Techniek

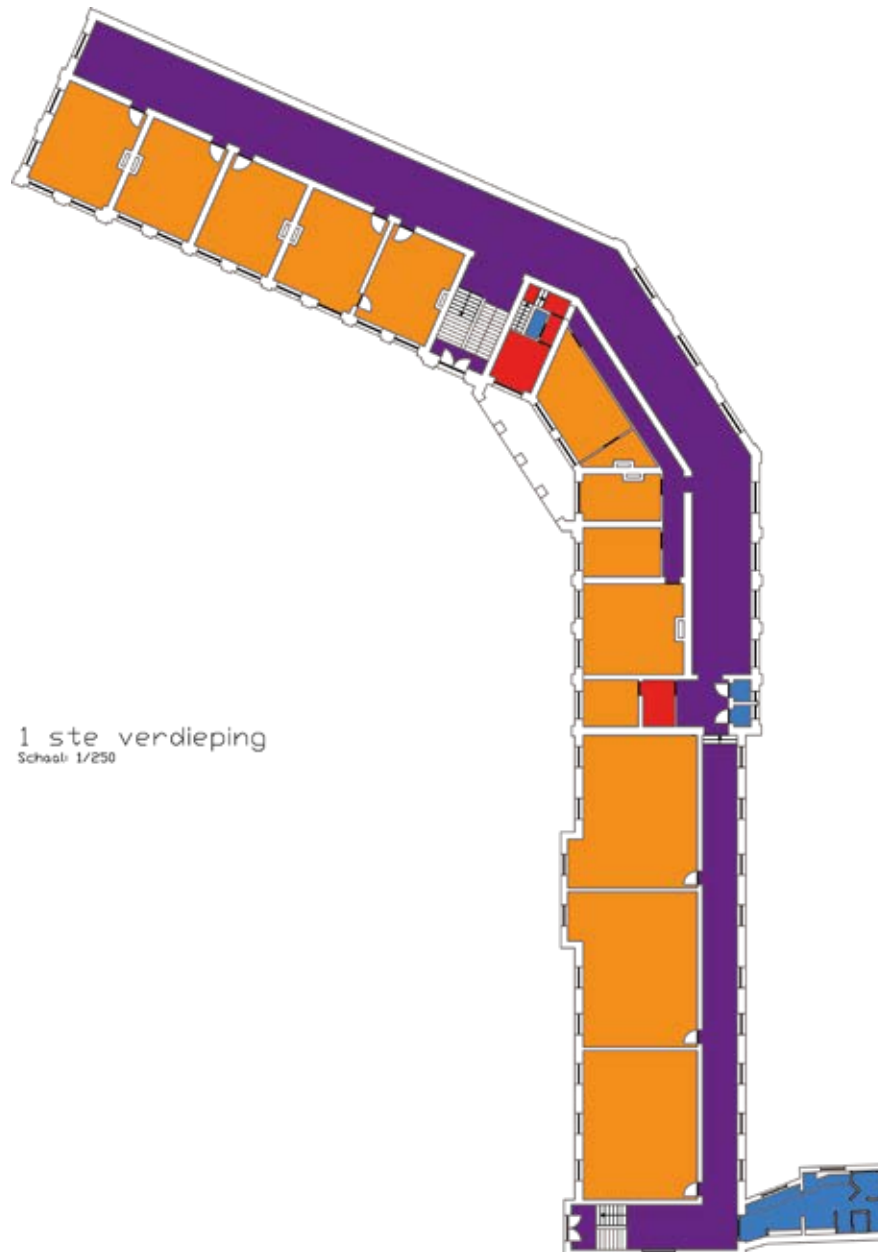
kelder
Schaal: 1/250

- Circulatie
- Muziek
- Drama
- Dans
- Secretariaat/personeel
- Berging
- Sanitair
- Onbruikbare ruimtes
- Ongebruikte ruimtes
- Techniek

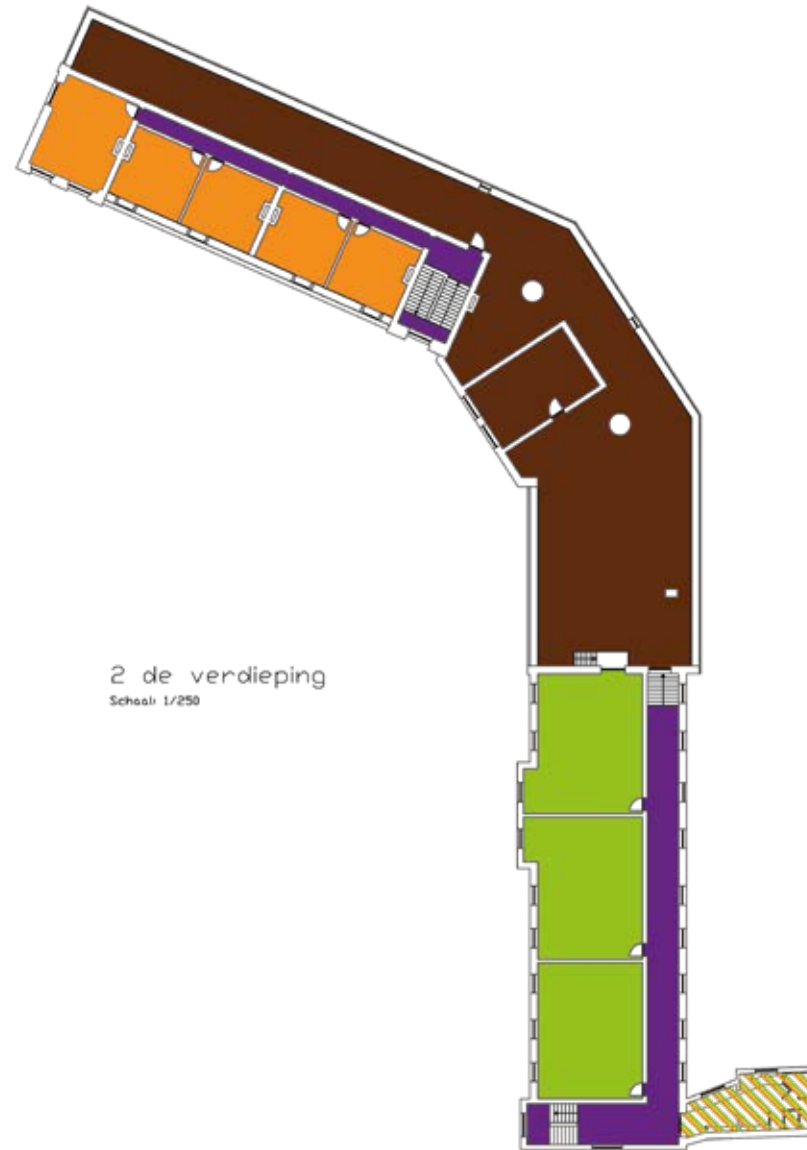

- Circulatie
- Muziek
- Drama
- Dans
- Secretariaat/personeel
- Berging
- Sanitair
- Onbruikbare ruimtes
- Ongebruikte ruimtes
- Techniek

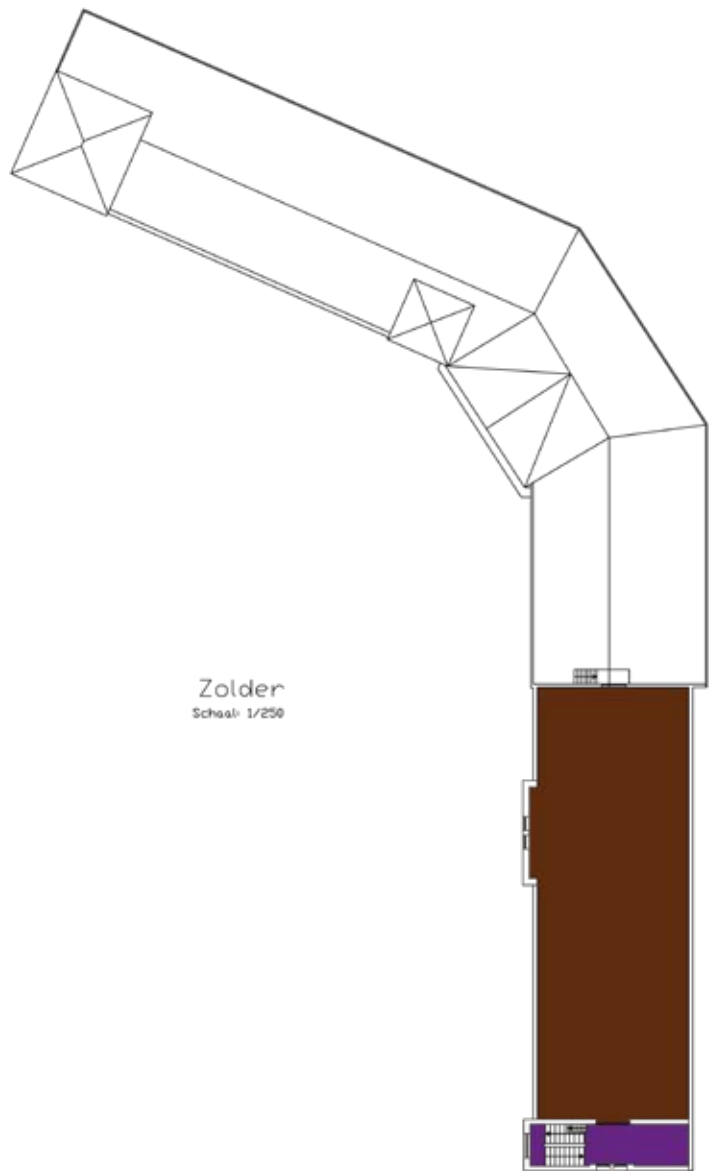
1 ste verdieping
 Schaal: 1/250

- Circulatie
- Muziek
- Drama
- Dans
- Secretariaat/personeel
- Berging
- Sanitair
- Onbruikbare ruimtes
- Ongebruikte ruimtes
- Techniek

- Circulatie
- Muziek
- Drama
- Dans
- Secretariaat/personeel
- Berging
- Sanitair
- Onbruikbare ruimtes
- Ongebruikte ruimtes
- Techniek

3.4. BOUWFYSISCHE DIAGNOSE

De diagnose van het **jezuïetenklooster te Lier** is gebaseerd op het **laatste verslag van Monumentenwacht** (12699/2019/B dd. 27.11.2019) en aangevuld met **de visu** vaststellingen.

Algemeen bevindt **het gebouw** zich in een redelijke staat. Doordat er aan de daken en de regenwaterafvoersystemen verschillende gebreken aanwezig zijn, brengt dit over het hele gebouw vochtschade met zich mee, waaronder bijvoorbeeld inrotting van het houten dakgebinte, vochtinfiltratie in het interieur met schade aan de afwerking tot gevolg, en beschadigd baksteenmetselwerk in de gevels.

De leibedekking van de meeste daken van het kloostergebouw is niet meer waterdicht door weggevallen of verschoven leien. Hierdoor ontstaan lekken in het dak, waardoor de houten kapconstructie aangetast wordt. Op enkele plaatsen sluiten de loodbladen - die als dakaansluitingen functioneren - overigens niet goed meer aan met de dakbedekking of het metselwerk van de gevels, waardoor ook hierlangs water het gebouw binnensijpelt. Het dak van vleugel A blijkt recent vernieuwd te zijn (21ste eeuw), maar ondertussen is reeds enige schade op te merken, zoals een opgewaaid noklood. De lekken in de regenwaterafvoersystemen zijn onder meer te wijten aan losgekomen of gescheurde soldeernaden van de koperen goten en verstopte of onderbroken afvoerbuizen.

Doordat de regenwaterafvoersystemen niet optimaal functioneren, stroomt regenwater via de gevels naar beneden, met schade aan het baksteenmetselwerk tot gevolg. Het voegwerk is op vele plaatsen uitgespoeld, en op enkele plaatsen heeft dit de verzanding van de oplegmortel tot gevolg. Hierdoor raakt het metselwerk verzwakt en wordt de stabiliteit van de constructie bedreigt. Op enkele plaatsen liggen de bakstenen inmiddels los op elkaar.

Het buitenschrijnwerk bevindt zich in een redelijke staat. De vernieuwde vensters verkeren algemeen in een goede staat, maar oudere vensters hebben veelal te maken met inrotting van het houtwerk omdat de beschermende afwerkklagen reeds enige tijd niet meer zijn vernieuwd. Met betrekking tot de glas-in-loodramen zorgen de roestige lijsten van de voorzetbeglazing voor schade aan de natuurstenen omlijsting.

In het interieur zijn plaatselijk schadepatronen herkenbaar ten gevolge van vochtindringing. Op verschillende plaatsen zijn vochtplekken zichtbaar, bladdert de verflaag af en zijn lucht- en waterblazen aanwezig achter de afwerklaag. Daarbuiten verkeert het interieur algemeen in een goede staat. Er zijn enkel (kleine) beschadigingen aanwezig die vooral te wijten zijn aan ouderdom, verwerking en gebruiksschade.

Naast het kloostergebouw zijn er nog enkele bouwkundige elementen aanwezig in de tuin van de site, met name de tuinmuur, het paviljoen (met ijskelder), de houten brug en de standbeelden.

De tuinmuur verkeert structureel in een goede staat, al is de constructie in zijn geheel sterk verweerd en bedekt met mos. Plaatselijk is het voegwerk uitgespoeld en op enkele plaatsen weer slordig hersteld. Enkele herstellingen zijn met een lichtere mortel (kalkmortel) uitgevoerd dan het oorspronkelijke voegwerk (cementmortel) waardoor een scherp contrast ontstaat. Hier en daar ontbreken enkele bakstenen. Het baksteenmetselwerk is onderaan vochtig (donkerdere kleur en zoutuitslag) ten gevolge van opstijgend vocht of opspattend (regen)water.

Ook **het paviljoen** verkeert in een goede staat en wordt goed onderhouden. De houten constructie is volledig intact en vertoont geen gebreken. Het hout wordt beschermd door een vernislaag. Ook het baksteenmetselwerk, het zitmeubilair en de tegelvloer vertonen geen gebreken. Enkel de natuurstenen trede voor de ingang van het paviljoen is beschadigd.

De houten brug verkeert in een goede staat. Enkel de leuning vertonen duidelijke beschadigingen door gebruik en inrotting ten gevolge van een verweerde verflaag. De houten palen in het water zijn niet zichtbaar, maar hebben mogelijkheid met inrotting te kampen.

De standbeelden verkeren in een goede staat. Enkel het beeld van Wardje van de jezuïeten lijkt onderhevig aan roestvorming.

3.4.2.1. STRUCTUUR

3.4.2.1.1. Metselwerk, draagstructuur en funderingen

De structuur van het metselwerk verkeert op enkele plaatsen in een **slechte staat**. Doordat zowel dakbedekking als de waterafvoersystemen niet meer waterdicht zijn, loopt het regenwater langs de gevels naar beneden. Hierdoor de zijn op verschillende plaatsen over heel het gebouw de voegen in het metselwerk uitgespoeld waardoor de achterliggende legmortel zichtbaar is geworden. De blootstelling aan de weer- en omgevingsfactoren leidt vervolgens tot een verzanding van die legmortel met als resultaat dat het volledige metselwerk wordt verzwakt en instabiel is. Dit is onder andere het geval in de oostelijke gevel van de kapel. De bakstenen van het metselwerk zitten op deze plaatsen los en dreigen weg te vallen, waardoor bakstenen op enkele plaatsen verwijderd zijn uit voorzorg.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Exterieur			
Instabiliteit van het metselwerk. Uit voorzorg werd in 2019 door Monumentenwacht een deel van het metselwerk van de kopse gevel van de aanbouw aan de kapel (zuidkant) gedemonteerd.	Door het weggespoelde voegwerk treedt er verzanding van de legmortel op waardoor het metselwerk instabiel wordt.	Verspreid	A2019/20, p. 33
Instabiliteit van het metselwerk van de oostelijke gevel van de kapel.	De aansluiting met de dekstenen met het metselwerk is onvoldoende aangewerkt.	Kapel	A2019/20, p. 33
De gevels vertonen enkele kleinere scheuren.	Dit zijn zettingsscheuren, momenteel zonder zichtbare gevolgschade.	Verspreid	A2019/19, p. 34
Interieur			
Scheuren in het metselwerk in vleugel B	Mogelijke zettingsscheuren (op te volgen).	Vleugel B	nvt

3.4.2.1.2. Dakstructuur

De dakstructuur is op enkele plaatsen **verzwakt** door inrotting ten gevolge van het lekkende dak. Op dit moment lijken er zich nog geen grote structurele problemen voor te doen, maar op termijn kan de stabiliteit van de constructie wel snel verslechteren.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Hout			
Ingerotte delen van de houten kapconstructie (met lokaal verzwakte delen tot gevolg).	Lekkende dak en goten.	Verspreid	A2019/08, p. 14 A2019/16, p. 31

3.4.2.1.3. Vloerlagen

De vloerlagen verkeren algemeen in een **zeer goede staat**. Alleen de metalen I-liggers in de kelderverdieping in een minder goede staat door roestvorming ten gevolge van verweerde afwerkklagen die anders het materiaal beschermen tegen oxidatie.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Roestvorming op de metalen I-liggers in de kelderverdieping.	De beschermende afwerklaag is verweerd.	Kelderverdieping	nvt

324	325	
326	327	328

Afbeelding 324.
Verzwakt metselwerk in de zuidelijke gevel van vleugel A.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 33)

Afbeelding 325.
De losse bakstenen van het verzwakte metselwerk in de zuidelijke aanbouw is verwijderd.

Afbeelding 326.
Zettingsscheur in het metselwerk in de zuidelijke aanbouw.

Afbeelding 327.
Ingerotte keper.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 31.)

Afbeelding 328.
Vochtige dakconstructie in de zuidelijke aanbouw.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 16)

329

Afbeelding 329.
Verroeste I-liggers in de
kelderverdieping.

3.4.2.2. EXTERIEUR

3.4.2.2.1. Bedaking

Dakbedekking

De dakbedekking verkeert in een **slechte staat**. Verspreid over de daken zijn verschillende lekken aanwezig, wat tot vochtinfiltratie leidt waardoor op termijn de structuur van het kloostergebouw verzwakt. Deze lekken zijn bijvoorbeeld het gevolg van losliggende of weggevallen leien, slecht aansluitende loodbladen en afbrokkelende aanwerkmortel. Ook op de platte daken is er sprake van insijpelend vocht door (verregaande) verwerking van de roofing bedekking. Door de vochtinfiltratie is op verschillende plaatsen de bebording sterk ingerot, waardoor gaten ontstaan.

De dakbedekking van dak 9 (balletzaal) bestaat uit vezelcementleien die asbesthoudend zijn.⁶¹

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Weggevallen, verschoven of verweerde leien waardoor grote lekken zijn ontstaan en onderliggende houten dakconstructie en bebording inrot.	Onvoldoende onderhoud, vernageling die niet meer voldoet.	Verspreid	A2019/11, p. 11 A2019/06, p. 17
Opgewaaid noklood waardoor het dak niet meer waterdicht is.	Onvoldoende bevestigd/losgekomen bij weersomstandigheden.	Daknok vleugel A	A2019/11, p. 11-13
Vochtinfiltratie via de muuraansluitingen.	De aansluitingen met het opgaand muurwerk staan plaatselijk open met waterinfiltratie tot gevolg. De aanwerkmortel is verspreid beschadigd of werd nooit aangebracht. Hierdoor kunnen de aansluitingen uitschuiven en wegvallen en/of kan er plaatselijk waterindringing plaatsvinden. Ook enkele aansluitingen werden weinig duurzaam hersteld met kit.	Verspreid	A2019/06, p. 17
Enkele hoekkeperpannen dreigen weg te schuiven.	Plaatselijk zijn enkele bevestigingen van de hoekkeperpannen opengeplooid.	Verspreid	A2019/07, p. 20
De dakbedekking op de platte daken is ernstig lek. Het dak van de aanbouw aan de kapel vertoont lucht-/waterblazen, met versnelde verwerking tot gevolg. De lekken hebben grote vervolgschade in het interieur.	De roofing is heel erg verweerd. Op sommige plaatsen is ze ook niet meer sluitend, onder andere door de aansluiting van de roofing met de muren en dakranden van de zuidelijke aanbouw die weggevallen zijn of uitgezakt. Hierdoor kan er water en lucht onder de bedekkende laag komen.	Zuidelijke aanbouw, Oostelijke aanbouw	A2019/08, p. 14

⁶¹ In mei 2021 werd een asbestinventaris opgemaakt.

330	331	332	333
334	335	336	337

Afbeelding 330.
Ingerotte bebording waar de leien zijn verdwenen.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 12)

Afbeelding 331.
Beschadigde en weggeschoven leien.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 13)

Afbeelding 332.
Gat in het dak.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 13)

Afbeelding 333.
Ingerotte bebording.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 17)

Afbeelding 334.
Opgewaaid noklood.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 13)

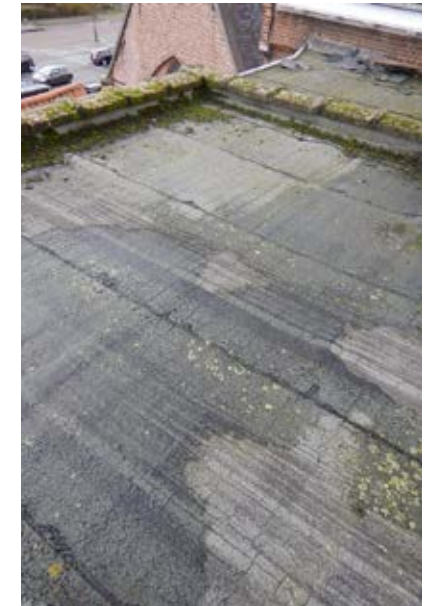
Afbeelding 335.
Loshangende loodafsluiting.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 16)

Afbeelding 336.
Weinig duurzame kitopvulling.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 19)

Afbeelding 337.
Verweerde roofing.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 15)

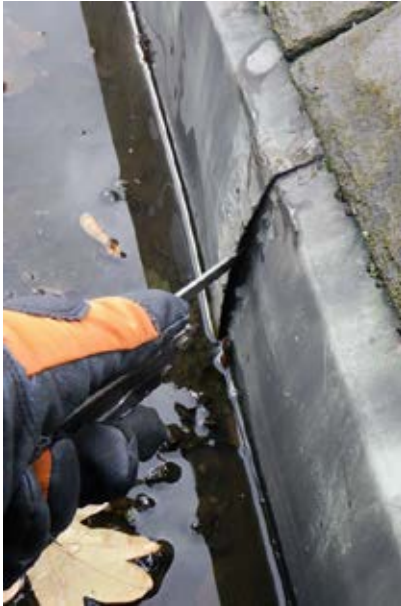
Regenwaterafvoersystemen

De regenwaterafvoersystemen verkeren in een **slechte staat**. Scheuren en gaten in de goten beletten dat het regenwater van de daken via de afvoerbuizen naar de grond worden geleid, én er zijn onvoldoende afvoeren, met als gevolg dat het regenwater langs de gevels naar beneden stroomt. Vaak liggen de goten achter de kroonlijsten, die door het lekkende water inrotting vertonen op verschillende plaatsen. Ook de afvoerbuizen vertonen gebreken, zoals afgebroken onderdelen of verstoppingen. Daarnaast doet zich op enkele plaatsen plantengroei voor.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Meerdere grotere lekken in de goten en afvoeren zorgen voor heel wat vochtoverlast. Onder meer de houten gootconstructie (kroonlijst) is hierdoor verzwakt.	De (soldeer)naden zijn ingescheurd of komen los. De scheuren zijn vermoedelijk het gevolg van een gebrek aan uitzetmogelijkheden. Daarnaast komen enkele tijdelijke en minder duurzame herstellingen met rubber of aluminiumtape opnieuw los. Enkele tapgaten scheuren daarenboven los. Ook zijn de goten vervuild en afvoeren verstopt en zijn er te weinig afvoeren aanwezig waardoor de goten overstromen.	Verspreid	A2019/11, p. 13 A2019/13, p. 26 A2019/12, p. 29
De houten kroonlijst van het dak van de oostelijke aanbouw naast vleugel A is sterk ingerot. Er groeien planten rond de afvoer.	De waterafvoer achter de kroonlijst lekt.	Oostelijke aanbouw	A2019/08, p. 14
Enkele afvoeren zijn niet meer aan de gevelmuren bevestigd.	Enkele beugels zijn losgekomen.	Vleugel B	A2019/12, p. 29
De oostelijke afvoer van het middenstuk is niet aangesloten op de riolering.	De afvoer is onderaan onderbroken.	Middenstuk	A2019/12, p. 29
Er is een verroeste afvoerbuis onderbroken, waardoor regenwater van op een hoogte op het onderliggende dak stroomt. Dit kan tot een beschadiging van de dakbedekking en de nabije gevels leiden.	De afvoerbuis is onderbroken.	Oostelijke aanbouw	nvt
Enkele ijzeren standpijpen zijn verroest.	De standpijp lijkt niet afgewerkt met een afwerklaag.	Verspreid	nvt

338	339	340	341
342	343	344	345

Afbeelding 338.
Ingescheurde naad.
(Bron: verslag
Monumentenwacht
(12699/2019/B), p. 13)

Afbeelding 339.
Plantengroei rond lekkende
afvoerbuïs.
(Bron: verslag
Monumentenwacht
(12699/2019/B), p. 13)

Afbeelding 340.
De rubberherstelling is weinig
duurzaam.
(Bron: verslag
Monumentenwacht
(12699/2019/B), p. 28)

Afbeelding 341.
Verstopte goot.
(Bron: verslag
Monumentenwacht
(12699/2019/B), p. 25)

Afbeelding 342.
De smalle afvoerbuïs stop
bruusk in het midden van de
gevel.

Afbeelding 343.
De onderste helft van de
afvoerbuïs is afgebroken.

Afbeelding 344.
Mosgroeï achter een lakkende
afvoerbuïs.

Afbeelding 345.
De standpijp is verroest en één
beugel is los.

Dakdoorbrekingen

De schoorstenen verkeren in een **redelijke staat**. Het bovenste deel van de meeste schoorstenen werden al eens opnieuw gemetst, vermoedelijk omdat het metselwerk in een slechte staat verkeerde. De onderste helft bevat echter vaak nog steeds uitgespoelde voegen, wat een negatieve impact heeft op de stabiliteit van dat metselwerk.

Het houtwerk van de dakkapellen is algemeen **sterk verweerd**. De verflaag is inmiddels grotendeels afgebladderd.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Het voegwerk van de onderste gedeelten van de meeste schoorstenen is sterk uitgespoeld waardoor de stabiliteit van het metselwerk in gedrang komt.	Omgevingsinvloeden	Verspreid	A2019/09, p. 21
In de schoorsteen in het dak van de kapel bevindt zich een groot gat.	Een deel van de aansluitende deksteen is afgebroken.	Kapel	A2019/09, p. 21
De schoorsteen van de oostelijke aanbouw scheurt los van de achterliggende vleugel.	Het metselwerk is sterk verzwakt, vermoedelijk door verwerking en weersfactoren. Daarnaast is het metselwerk van de schoorsteen niet in de gevelmuur ingevlochten.	Oostelijke aanbouw	A2019/09, p. 21-22
Het houtwerk van de dakkapellen is zwaar verweerd.	De afwerkklagen zijn verweerd, waardoor het hout wordt blootgesteld aan de weersfactoren en kan inrotten.	Verspreid	

Dakornamenten

Verschillende dakornamenten verkeren in een **slechte staat**, omwille van verwerking. In enkele zinken pironen zijn hierdoor grote gaten aanwezig. Het smeedijzeren kruis op het dak van de kapel is sterk verroest door de verweerde beschermende verflaag.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
De zinken pironen zijn beschadigd, bevatten grote gaten en lekken.	De pironen zijn volledig verweerd door omgevingsinvloeden.	Topbekroningen van de nokken.	A2019/11, p. 14 A2019/10, p. 22
Enkele delen van het kruis op het dak van de kapel zijn weggevallen.	De delen werden weggedrukt door roestvorming op het metalen kruis.	Kapel	A2019/10, p. 22
Het metalen kruis is roestig.	De roestwerende afwerklaag is verweerd of er is nooit een roestwerende afwerklaag geweest.	Kapel	A2019/10, p. 22

346	347	348
349	350	

Afbeelding 346.
Het metselwerk van de schoorsteen is niet ingevlochten in het metselwerk van de gevel.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 22)

Afbeelding 347.
Gat in het metselwerk van de schoorsteen.

Afbeelding 348.
De afbladderende verflaag op het houtwerk van een dakkapel.

Afbeelding 349.
Gaten in de zinken piron.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 23)

Afbeelding 350.
Het verroeste kruis.

Toegankelijkheid

De meeste goten en daken zijn goed bereikbaar via de dakramen of ladders, maar er zijn **geen permanente veiligheidsvoorzieningen** (ladderhaken of ankerpunten) aanwezig.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Bij werken aan het dak moeten steeds tijdelijk voorzieningen worden getroffen (zoals het plaatsen van stellingen of leuning).)	Er zijn geen permanente veiligheidsvoorzieningen (ladderhaken of ankerpunten) voorzien.	Dak (verspreid)	A2019/02, p. 9
De genormeerde klimhaken op het dak van de toren van vleugel A zijn niet bereikbaar.	Er is geen toegangsluik naar de dakruiter. Aan de stijlen van de dakruiter zijn echter wel klimhaken bevestigd.	Vleugel A: toren	A2019/02, p. 9
De platte daken zijn toegankelijk, maar niet veilig te betreden.	Er ontbreekt een valbeveiliging bij de dakrand.	De platte daken	A2019/02, p. 9

Overige

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
De daken zijn niet volledig beveiligd tegen blikseminslagen, waardoor brandgevaar dreigt.	Niet alle delen zijn uitgerust met bliksembeveiliging.	Daken	A2019/25, p. 43

351

Afbeelding 351.
Aan het torendak zijn
klimhaken bevestigd, in
tegenstelling tot de stijlen.
(Bron: verslag
Monumentenwacht
(12699/2019/B), p. 11)

3.4.2.2.2. Gevels

Baksteenmetselwerk en voegwerk

Algemeen verkeert het baksteenmetselwerk in een **redelijke staat**, maar plaatselijk is het voegwerk uitgespoeld (met op enkele plaatsen instabiliteit van het metselwerk tot gevolg -> zie structuur). Vooral het afstromend water langs de gevels ten gevolge van de gebrekkige regenwaterafvoersystemen is de oorzaak van schadepatronen in het metselwerk, zoals vochttekeningen, mosgroei, etc.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Baksteenmetselwerk			
Vochttekeningen op het muurwerk en vervuiling.	Water loopt langs de gevel naar beneden door lekkende goten, hierdoor wordt ook vuil afgezet op de gevel.	Verspreid	A2019/13, p. 27 A2019/20, p. 33
Verzanding van de legmortel met instabiliteit van het metselwerk tot gevolg. Plaatselijk zijn enkele bakstenen weggevallen.	Sterk uitgespoeld voegwerk, versneld door niet afdoende regenwaterafvoeren en lekkende goten.	Verspreid	A2019/20, p. 33
Het metselwerk rond de muurankers wordt weggedrukt.	De muurankers zijn roestig.	Verspreid	A2019/17, p. 35
Het metselwerk onder de dorpels in de oostelijke gevel van de oostelijke aanbouw krijgen extra vochtbelasting.	Scheuren in de dorpels.	Oostelijke aanbouw	A2019/27, p. 36
De bakstenen in de ZW-hoek van de zuidelijke aanbouw zijn afgebroken.	Vermoedelijk dit het gevolg van een aanraking met een voertuig.	Zuidelijke aanbouw	nvt
Mosgroei op de gevel, voornamelijk onder de goten en in de hoeken.	Het baksteenmetselwerk komt vaak in contact met (regen)water en blijft daardoor lang vochtig en vormt een ideaal klimaat voor algen- en mosgroei.	Verspreid	nvt
Storende herstellingen met cementmortel.	Het oorspronkelijke voegwerk is afgewerkt met een knipvoeg (vleugel B) of gesneden voeg (vleugel A en kapel) in een kalk-cementmortel. Latere herstellingen werden op sommige plaatsen storend uitgevoerd met cementmortel en platvol gevoegd.	Verspreid	nvt

352	353	354
355	356	357

Afbeelding 352.
Vervuiling op de gevel ten gevolge van afstromend (regen)water.

Afbeelding 353.
Los metselwerk werd verwijderd.

Afbeelding 354.
Afgebroken bakstenen op de hoek bij de hoofdingang.

Afbeelding 355.
Mosgroei op het metselwerk, achter een lekkende afvoerbuïs.

Afbeelding 356.
Het opvallende voegwerk in scheuren vormt een contrast met het bestaande metselwerk.

Afbeelding 357.
Verschillende soorten voegwerk.

Natuursteen

De natuurstenen elementen in de gevels verkeren algemeen in een goede staat, met plaatselijk enkele beschadigingen ten gevolge van onder andere verwerking, roestvorming van verbonden ijzerwerk en instabiliteit van het metselwerk.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Witte steen			
Verwerking van de decoratieve elementen in witte steen.	Verwerking door omgevingsfactoren.	Zuidelijke gevel van de zuidelijke aanbouw	nvt
Blauwe hardsteen			
Scheurtjes en afbrokkeling in de arduinen plinten. Om sommige plaatsen wordt de plint weggeduwd en kan water hierachter insijpelen.	Niet afdoende aansluitingsvoegen tussen opgaand muurwerk en de plintzone.	Verspreid	nvt
Scheurvorming in de natuurstenen dorpels en raamomlijstingen (bij de kapel).	Uitzetting van diefijzers door roestvorming.	Verspreid	A2019/17, p. 36, p. 40
Scheurvorming in de onderdorpel van de oostelijke aanbouw.	Mogelijk is dit het gevolg van een styloliet die afschilfert.	Oostelijke aanbouw	nvt
Mosgroei op de onderdorpels.	Regenwater stroomt niet makkelijk weg, waardoor het op de dorpel blijft liggen.	Oostelijke aanbouw	nvt
De dekstenen zijn verweerd.	Ouderdom en weersfactoren.	Verspreid	nvt

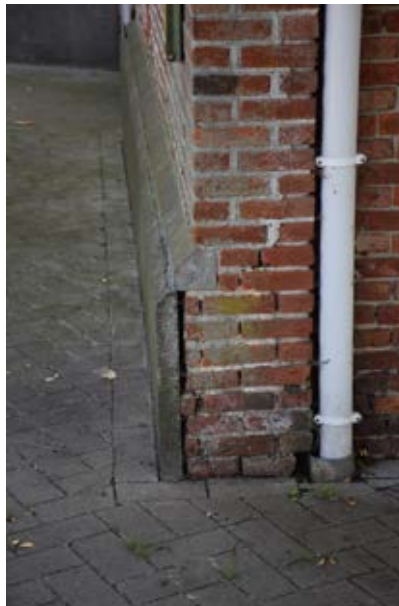
358		359
360	361	

Afbeelding 358.
De witte natuursteen is verweerd.

Afbeelding 359.
Scheurvorming in de arduinen onderdorpel.

Afbeelding 360.
Scheurvorming in de arduinen onderdorpel ten gevolge van roestige diefijzers.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 37)

Afbeelding 361.
Afbrokkeling van de arduinen plint.

Houtwerk

Het houtwerk beperkt zich voornamelijk tot de houten kroonlijsten, die in een **slechte staat** verkeren. Vele kroonlijsten zijn sterk ingerot ten gevolge van de lekkende goten die zich achter de kroonlijsten bevinden.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Inrotting van de houten kroonlijsten.	De afwerklaag is verweerd.	Verspreid	A2019/22, p. 37

Smeedwerk

Over het algemeen verkeert het ijzerwerk in een **goede staat**, al is roestvorming een verspreide problematiek onder de muurankers, diefijzers e.a. Deze roestvorming heeft op enkele plaatsen een negatieve impact op andere materialen, zoals het steenwerk rondom ankerpunten, dat plaatselijk wordt weggedrukt. Voor zover zichtbaar is, lijken de verbindingen tussen de muurankers en de achterliggende structuren intact.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Verschillende muurankers, diefijzers en ijzeren roosters zijn roestig.	De roestwerende afwerkinglaag is verweerd.	Verspreid	A2019/17, p. 35

Afwerkklagen en gevelbekleding

De weinige afwerkklagen aan de gevels verkeren in een **slechte staat**, voornamelijk ten gevolge van verwerking en de aanwezigheid vocht in het metselwerk.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Het schilderwerk van de kroonlijsten is sterk verweerd.	De afwerklaag is sinds lange tijd niet meer opnieuw aangebracht.	Verspreid.	A2019/22, p. 37
Afgebarsten delen van de gecementeerde plint.	Door vochtinfiltratie en vorst-dooicycli	Achtergevel vleugel B en aanbouwen	nvt
Dodekopschildering van het metselwerk is sterk verweerd.	Schildering werd nooit vernieuwd.	Vleugel A	nvt

Overige

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Er zijn enkele metalen objecten (haken, bevestigingen) in het in het metselwerk bevestigd. Deze zijn vaak aangesmeerd met cementmortel.	Hier was voorheen iets aan bevestigd, maar is inmiddels verwijderd.	Verspreid	nvt

362	363	
364	365	366

Afbeelding 362.
De verflaag op de houten kroonlijst is sterk verweerd.

Afbeelding 363.
De diefijzers zijn roestig.

Afbeelding 364.
De kelderroosters zijn allemaal verroest.

Afbeelding 365.
Metalen objecten zijn in de gevel bevestigd met cementmortel.

Afbeelding 366.
Afgebarsten cementering achtergevel vleugel B door vochtinfiltratie en vorst-dooicycli

3.4.2.2.3. Gevelementen

Portaal en balkon

Met uitzondering van de tegelvloeren verkeren het portaal en het balkon in een **goede staat**.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
De tegelvloer vertoont barsten en enkel stukken zijn afgebroken.	Slijtage: tegels worden veelvuldig bewandeld en liggen buiten.	Middenstuk vleugel B	nvt

Beeldhouwwerken

De beelden verkeren in een **goede staat**.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
De gedenksteen in de westelijke gevel van vleugel A is verweerd.	Verwering en blootstelling van de omgevingsfactoren.	Westelijke gevel van vleugel A	nvt
De standbeelden zijn vervuild.	De beeldhouwwerken zijn al enige tijd niet meer gereinigd en ze worden continu worden blootgesteld aan de omgevingsfactoren.	Westelijke gevel van vleugel A en het middenstuk	nvt

367

368

Afbeelding 367.
De tegelvloer van het balkon is beschadigd.

Afbeelding 368.
Het beeldhouwwerk in vleugel A is verweerd.

3.4.2.2.4. Buitenschrijnwerk

Het buitenschrijnwerk verkeert in het algemeen in een **redelijke staat**. In de voorgevel is het schrijnwerk vervangen door aluminium, dat minder past in het historische kader. In de achtergevel is er nog wel houten schrijnwerk aanwezig. Het houtwerk vertoont op verschillende plaatsen tekenen van verwerking of inrotting omdat de beschermende afwerklaag reeds enige tijd niet is vernieuwd. Op enkele plaatsen zijn enkele glaspanelen - zowel in de blanke beglazing als het gekleurde glas-in-lood - gebarsten. Het hang- en sluitwerk is over het algemeen in een goede staat, maar soms sterk roestig. Tot slot zijn ook de metalen lijsten van de voorzetbeglazing voor de glas-in-loodramen veelal verroest, wat tot schade leidt aan de natuurstenen omlijstingen en weggevallen beglazing.

Houtwerk

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Het houtwerk van de deuren en de ramen is plaatselijk verweerd of ingerot. Waterlijsten en dorpels zijn plaatsen losgekomen of verdwenen.	De afwerklaag is sterk verweerd waardoor het onderliggende houtwerk bloot komt te liggen en vatbaar is voor vochtinsijpeling.	Verspreid	A2019/22, p. 37

Hang- en sluitwerk

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Het hang- en sluitwerk is op meerdere plaatsen zo roestig dat ramen niet meer open kunnen.	Het hang- en sluitwerk is reeds lange tijd niet meer behandeld.	Verspreid	A2019/22, p. 37
Er is een klink van een venster afgebroken.	Gebruiksschade.	Westelijke gevel: traphal A2	nvt

Beglazing

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
De stopverf is op meerdere plaatsen weggevallen waardoor de beglazing kan wegvallen.	Verwerking van de stopverf.	Verspreid	A2019/22, p. 37
Barsten in de beglazing.	Mechanische schade?	Noordelijke gevel van vleugel B	nvt

369		370	
371	372	373	

Afbeelding 369.
De raamdorpel in ingerot.
(Bron: verslag
Monumentenwacht
(12699/2019/B), p. 38)

Afbeelding 370.
Het hangwerk is sterk verroest.

Afbeelding 371.
Het sluitwerk is sterk verroest.

Afbeelding 372.
De vensterklink is afgebroken.

Afbeelding 373.
Op enkele plaatsen is de
beglazing gebarsten.

Glas-in-lood

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
De beglazing is sterk verweerd, vervuild en plaatselijk gebroken. Er zijn tevens geen condensgaatjes aanwezig.	Onvoldoende onderhoud en accidentele schade.	Verspreid	A2019/21, p. 40
De bindroeden en de ijzeren profielen zijn roestig.	De bindroeden zijn niet afgewerkt met een roestwerende afwerklaag.	Verspreid	A2019/21, p. 40
De voorzetbeglazing is gebroken.	De ijzeren profielen waarin de voorzetbeglazing zich bevindt, zijn zeer roestig met schade aan de beglazing tot gevolg.	Verspreid	A2019/21, p. 40

3.4.2.2.5. Buitentrappen

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
De natuurstenen trede naar het paviljoen is doormidden gebroken. (249)	Mechanische schade.	Paviljoen	nvt

374	
375	376

Afbeelding 374.
De metalen latei is verroest.

Afbeelding 375.
De voorzetbeglazing valt weg.

Afbeelding 376.
De ijzeren profielen zijn sterk verroest.

3.4.2.2.6. Overige

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
De cementlaag boven het metselwerk van de tuinmuren brokkelt af.	De cementlaag is verweerd. Daarnaast is het ook mogelijk dat de cementlaag werd weggeduwd ten gevolg van de aanwezigheid van vocht in het achterliggende baksteenmetselwerk en vorst-dooicycli.	Binnentuin	nvt
De metalen latei boven de deur van de opslagplaats is verroest.	De witte beschermende afwerklaag is sterk verweerd.	Opslagplaats in de binnentuin (015)	nvt
Het ijzeren element op het balkon is verroest. (427)	De beschermende afwerklaag is verweerd.	Balkon	nvt

377

378

Afbeelding 377.
De natuurstenen trede is doormidden gebroken.

Afbeelding 378.
Het ijzeren element (mogelijk een toortsdover) is verroest.

3.4.2.3. INTERIEUR

3.4.2.3.1. Vloeren

In het kader van het beheersplan wordt enkel ingegaan op schade aan de erfgoedelementen (zie inventaris).

De vloeren in het interieur verkeren over het algemeen in een **goede staat**, waarbij het overgrote deel van de beschadigingen te wijten zijn aan verwerking en gebruik. De parketvloeren in vleugel B zijn algemeen verweerd doordat de gangen en lokalen bijna dagelijks gebruikt worden en de beschermende vernislaag reeds enige tijd is verdwenen. De zachte vloerbedekking vertoont tevens verwerking. De tegelvloeren bevatten enkele gebarsten en gebroken tegels. Op enkele plaatsen zijn de tegels reeds vervangen, maar dit met nieuwe tegels die niet aansluiten bij de bestaande tegelpatronen.

Daarnaast zijn er ook schadepatronen die te wijten zijn aan langdurige blootstelling aan vocht. Dit voornamelijk het geval in de in de kelderverdieping waar water gemakkelijk naar binnen stroomt en de vloeren vochtig maakt, met onder andere zoutuitbloeiingen tot gevolg.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Stenen vloeren			
Zoutuitbloeiing op de vloeren.	De stenen vloer zijn vochtig, door binnensijpelend water en opstijgend vocht.	Kelderverdieping	A2019/18, p. 32
Barsten, verweerde randen en gaten in de tegels.	Verwerking en gebruiksschade.	Verspreid	nvt
Vervanging van tegels door nieuwe exemplaren die niet aansluiten bij de oorspronkelijke tegels.	Ondoordachte en onvakkundige vervangingen.	Verspreid	nvt
Houten vloeren			
De zoldervloer is sterk vervuild.	De vervuiling is grotendeels het gevolg van vogeluitwerpselen.	Vleugel A: toren	A2019/26, p. 7
Sleepsporen van de opengaande deur op de houten vloer.	De deur is uitgezakt door slecht afgesteld hangwerk.	Hal B	nvt
Verwerking van de parketvloeren.	Gebruiksschade.	Vleugel B	nvt
Enkele stukken van het parket lijken niet goed meer aan te sluiten tegen de omliggende stukken.	Vervorming van het hout.	Verspreid	nvt
Lijmresten op de parketvloer.	Er werd in het verleden iets op de parketvloer geplakt en werd naderhand niet zorgvuldig verwijderd.	112	nvt
Sporen van vocht in de houten parketvloer onder de vensters en de radiatoren.	Het vocht is afkomstig van condensatie bij de vensters en mogelijk lekken in de radiatoren.	Verspreid	nvt
Vervuiling en verwerking van de houten plankenvloer.	Water- en gebruiksschade.	Hal B	nvt

379	380	381
382	383	384

Afbeelding 379.
Zoutuitslag op de vloer.

Afbeelding 380.
Door het openstaand venster
loopt water binnen de kelder.

Afbeelding 381.
Beschadiging in een tegelvloer.

Afbeelding 382.
Niet-passende tegels in de
tegelvloer.

Afbeelding 383.
Sleepsporen.

Afbeelding 384.
Spletten in de parketvloer.

3.4.2.3.2. Wanden

De wandafwerking verkeert over het algemeen in een **goede staat**. Op enkele plaatsen is door de lekken in het dak en de regenwaterafvoersystemen vocht tot in het interieur gedrongen, waardoor er verschillende vochtbeschadigingen herkenbaar zijn, waaronder blaasvorming, vochtatfekeningen en afbladdering van de verflaag. Daarnaast zijn door mechanische schade verschillende deuken en krassen aanwezig, voornamelijk in de onderste helft van de muren.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Schimmel en vochtatfekeningen in de muren.	Er zijn (oude) lekken in de daken en goten aanwezig, waardoor vocht tot in het interieur binnendringt. In de kelders stroomt water binnen via niet-sluitende vensters en opstijgend vocht.	Oostelijke aanbouw, 214 (vleugel B)	A2019/08, p. 14
Blaasvorming en loskomend pleisterwerk.		Verspreid	A2019/24, p. 43
Afbladdering verflaag.	Vochtschade.	Verspreid	nvt
Deuken en krassen in de muren en de omlijstingen.	Gebruiksschade.	Verspreid	nvt
Scheurvorming in de bepleisterde muren.	De scheuren van de muren zijn het gevolg van zetting van het pleisterwerk of grote stabiliteitsproblemen (zie structuur)	Verspreid	nvt
De afwerkklagen van de houten plinten zijn verweerd.	Verwerking van de afwerklaag.	Verspreid	nvt
De houten plinten zijn beschadigd.	Verwerking en gebruiksschade.	Verspreid	nvt
Vochtplekken op de onderdorpel.	Condensatiewater stroomt van de vensters op de dorpels en blijft daar liggen.	Gang B1	nvt
De ijzeren latei boven de muuropening is sterk verroest.	De beschermende afwerklaag is verweerd.	Kelderverdieping	nvt
Enkele tegels in de tegelwanden zijn afgebroken.	Verwerking.	Hal B	nvt

385	386	387
388	389	390

Afbeelding 385.
Vochtplekken op de muren.

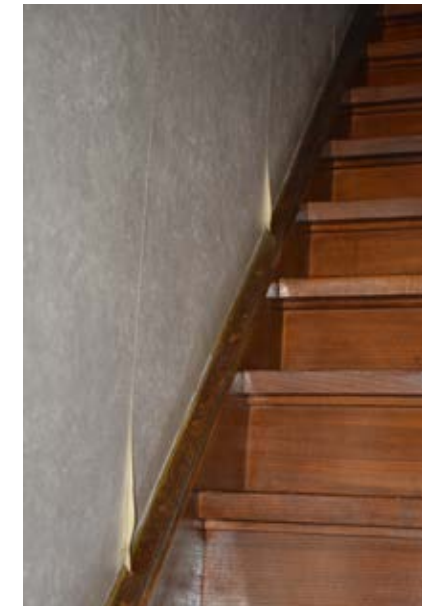
Afbeelding 386.
Vochtplekken op de muren.

Afbeelding 387.
Blassvorming op de muren.

Afbeelding 388.
Afschilfering van de verflaag.

Afbeelding 389.
Een deel van de plint is
verwijderd.

Afbeelding 390.
Het behangpapier is los.

3.4.2.3.3. Plafonds

De plafondafwerking verkeert over het algemeen in een **goede staat**. Op enkele plaatsen is door de lekken in het dak en de regenwaterafvoersystemen vocht tot in het interieur gedrongen, waardoor er verschillende vochtbeschadigingen herkenbaar zijn, waaronder blaasvorming, vochtaftekeningen en schimmel. In het pleisterwerk bevinden zich tevens smalle scheuren.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Schimmel en vochtaftekeningen in de plafonds.	Er zijn (oude) lekken in de daken en goten aanwezig, waardoor vocht tot in het interieur binnendringt. Ook lekken in leidingen zijn een mogelijkheid.	Verspreid	A2019/08, p. 14
Blaasvorming en loskomend pleisterwerk.		Verspreid	A2019/24, p. 43
Verschilfering van de verflaag op de bepleisterde plafonds.	Vochtschade	Verspreid	nvt
Scheurvorming in de bepleisterde plafonds.	De scheuren zijn het gevolg van de zetting van het pleister.	Verspreid	nvt

3.4.2.3.4. Binnenschrijnwerk

Het binnenschrijnwerk verkeert in een **goede staat**. Aan de houten deuren zijn slechts kleine beschadigingen en gebreken merkbaar, voornamelijk te wijten aan gebruik en verwerking. Enkel in de kelder is een houten deur zwaar beschadigd (ingerot) ten gevolge van vocht. Ook het hang- en sluitwerk verkeert in een goede staat, hoewel op enkele plekken het hangwerk niet volledig correct is afgesteld.

Houtwerk

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Er zijn spleten tussen de panelen van de paneeldeuren aanwezig.	De houten panelen zijn uitgezakt.	Verspreid	nvt
Kleine beschadigingen in het houtwerk.	Gebruiksschade.	Verspreid	nvt
Inrotting onderaan het houtwerk.	De vloeren zijn vaak vochtig.	Kelderverdieping	nvt

391	392
393	394

Afbeelding 391.
Scheurvorming en
vochtaftekening in het
bepleisterd plafond.

Afbeelding 392.
Afbrokkeling van de
plesiterlaag.

Afbeelding 393.
Losgekomen aansluiting van
het vals plafond op de muur.

Afbeelding 394.
Eén van de panelen is
verwijderd.

Hang- en sluitwerk

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
De deur is uitgezakt, met sleepsporen op de vloer tot gevolg.	Het hangwerk is slecht afgesteld.	Hal B, verspreid	nvt
Roestvorming op het beslag.	De vergulde bovenlaag is sterk verweerd.	Verspreid	nvt

Afwerkklagen

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
De (vaak niet-oorspronkelijke) verflagen op het houten schrijnwerk is verweerd. Op sommige plaatsen komt de onderliggende houtimitatie wel terug zichtbaar.	Verwerking van de verflaag.	Verspreid	nvt
Verwerking van de vernislaag rondom de deurklinken.	Gebruiksschade.	Verspreid	nvt

Beglazing

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Barsten in de beglazing.	Gebruiksschade?	04	nvt
Beglazing is uit de lijst verwijderd.	De beglazing werd verwijderd om een leidingsbuis door te laten lopen.	Gang A0	nvt
	Er zijn glaspanelen weggevallen en/of gebroken.	Gang B0, onder de trap	nvt

395	396	397	398
399		400	401

Afbeelding 395.
De houten paneel is uitgezakt.

Afbeelding 396.
Mechanische schade in de houten deur.

Afbeelding 397.
Schade ten gevolge van plakband aan de deur.

Afbeelding 398.
De deur in onderaan ingerot.

Afbeelding 399.
De afwerklaag is verweerd.

Afbeelding 400.
Verwerking ten gevolge veelvuldig gebruik.

Afbeelding 401.
Beglazing verwijderd voor een leiding.

3.4.2.3.5. Vaste interieurelementen

De haarden verkeren in een **goede staat**. Er zijn slechts enkele barsten en breuken aanwezig in de haardmantel.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Haarden en schouwen			
Er zijn barsten en andere beschadigingen aanwezig in de steenplaten (van marmer of marmerachterige kalksteen) van de schouwmantel.	Verwerking van de schouwmantel.	010, 110, 112, 113, 114	nvt
Op enkele plaatsen zijn er stukken steen uit de schouwmantel weggevallen.		110	nvt

3.4.2.3.6. Trappen

De trappen verkeren in een **goede staat**. Er zijn geen structurele problemen aanwezig en de schade beperkt zich voornamelijk tot verwerking ten gevolge van veelvuldig gebruik van de trappen en vandalisme.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag MoWa</i>
Houten trappen			
Verwerking van de schilderlaag op de treden tussen vleugel A en B op de eerste en tweede verdieping.	Gebruiksschade.	Vleugel A	nvt
De houten treden zijn sterk verweerd.	Gebruiksschade.	Vleugel A en B	nvt
De overlopen zijn sterk verweerd.	Gebruiksschade.	05	nvt
Inkervingen in de zijkanten van de trappen.	Vandalisme.	Vleugel A en B	nvt
Het topstuk op de trappaal is afgebroken/verwijderd.	Mogelijk was het topstuk beschadigd.	Trap A0	nvt
Verwerking van de vernislaag van de leuning.	Verwerking door gebruik.	Verspreid	nvt

402	403	404
405	406	

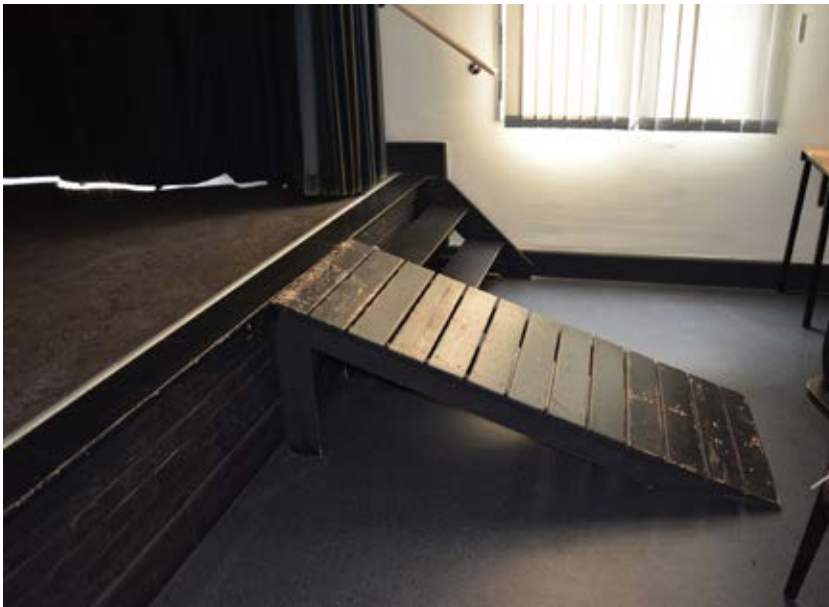
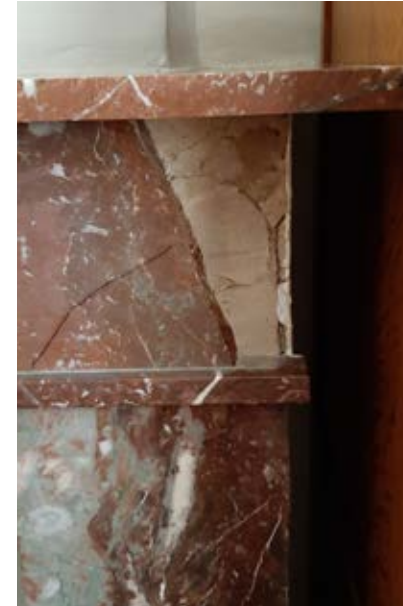
Afbeelding 402.
Een barst in de schouwmantel.

Afbeelding 403.
Een stuk van de schouwmantel is afgebroken.

Afbeelding 404.
De verlaag op de treden is verweerd door gebruik.

Afbeelding 405.
De verlaag op helling is verweerd door gebruik.

Afbeelding 406.
Inkervingen in de trap.

3.4.2.3.7. Afwerklagen

Voornamelijk in de kapel zijn de schilderijen waardevol. Het schilderwerk in de kapel verkeert in een **slechte staat**, voornamelijk op de muren. De schade is voornamelijk te wijten aan vochtinfiltratie in de ruimte.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag Monumentenwacht</i>
De schilderwerken op de wanden en het plafond van de kapel is sterk aangetast en beschadigd. (202, 240)	De schilderwerken zijn beschadigd door vochtinfiltratie.	Kapel	nvt

3.4.2.3.8. Toegankelijkheid

Enkele zolders en de daken zijn moeilijk tot niet toegankelijk.

<i>Probleemstelling</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Locatie</i>	<i>Verslag Monumentenwacht</i>
De toren van vleugel A is niet toegankelijk.	Er is geen luik in het plafond aanwezig.	Vleugel A	A2019/15, p. 30
De zolders van de torens van de vleugels A en B zijn moeilijk tot beperkt toegankelijk.	Er zijn geen loopbruggen en er ontbreken een vlotte toegang en verlichting.	Torens van vleugel A en B	A2019/15, p. 30

407

408

Afbeelding 407.
vochtaftekening op het schilderwerk in de kapel.

Afbeelding 408.
Een gebrek aan een vloer of loopbrugge.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 31)

3.4.2.3.9. Overige

Probleemstelling	Oorzaak	Locatie	Verslag MoWa
Er zijn meerdere nestende vogels aanwezig in de toren van vleugel A, wat tot overlast leidt.	De gaas ter afdekking van de verschillende openingen voldoet niet meer.	Vleugel A: toren	A2019/05, p. 6
De duiven zijn schadelijk voor mens en gebouw.	De uitwerpselen van de duiven verspreiden ziekten. Daarnaast zijn de duiven verspreiders van parasieten, vervuilen de goten, afvoeren, daken en gevels. Ze belemmeren vaak de toegang tot bouwdelen en tasten bouwmaterialen aan.	Vleugel A: toren	A2019/05, p. 6
De vervuiling in de toren van vleugel A is een aantrekkingspool voor houtborende insecten en dieren.	De vervuiling is het resultaat van stof, vuil, rommel en restanten.	Vleugel A: toren	A2019/26, p. 7
De vervuiling in de toren van vleugel A zorgt voor brandgevaar en beperkt de toegankelijkheid.			A2019/26, p. 7
Enkele leidingen in de kelder werden mogelijk omwikkeld met asbesthoudende isolatie.	Gebruik van asbesthoudend materiaal.	Kelderverdieping	A2019/01, p. 9
Een hoge luchtvochtigheid in de kelderverdieping is ideaal voor de ontwikkeling van zwammen en andere organismen.	De kelderverdieping wordt niet goed verlucht.	Kelderverdieping	A2019/18, p. 32

409

410

Afbeelding 409.
Mogelijke aanwezigheid van asbest in de omwikkeling.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 9)

Afbeelding 410.
Lek in de leiding.
(Bron: verslag Monumentenwacht (12699/2019/B), p. 32)

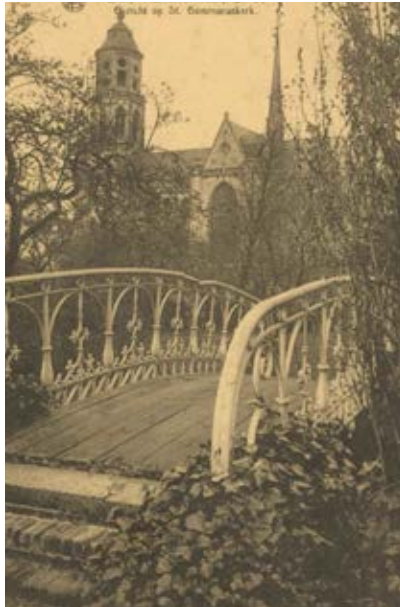

411	412
413	

Afbeelding 411.
Foto van de kloostertuin, 1924
(Kempens erfgoed,
SLI001006523)

Afbeelding 412.
Foto van de kloostertuin, 1924
(Kempens erfgoed,
SLI001006521)

Afbeelding 413.
Foto van de kloostertuin, 1924
(Kempens erfgoed,
SLI001006528)

3.4.2.4. DIAGNOSE LANDSCAPPELIJKE ELEMENTEN

3.4.2.4.1. Site

Over het algemeen is de basis compositie van het domein, sinds de bescherming redelijk goed bewaard gebleven. Wel kent de site een sterke transformatie overheen de tijd. Dit geldt zeker ook voor de kloostertuin overheen de laatste decennia. Ze valt op verschillende foto's op te merken dat het huidige centrale deel van het park vroeger veel meer bomen bevatte, omwille van het voorkomen van een boomgaard met een bloemrijke ondergroei. Desalniettemin heeft het park een groot deel van haar esthetische waarde en uitzicht behouden.

414

415

Afbeelding 414. Laagstand
waterniveau, steenpuin en
begroeide beschoeiing
(Landmax, 11.08.2020)

Afbeelding 415.
Japanse duizendknoop en in
de achtergrond onkruid tussen
de klinkers (Landmax,
11/08/2020)

3.4.2.4.2. Park

Vijver

Tijdens de inventarisatie van het park (11/08/2020) stond het vijverwater zeer laag. De bodem was vervuild door bouwpuin en slib. Het gras groeide op sommige locaties door de houten beschoeiing. De vegetatie van de vijver was ook achterstallig beheerd, zo waren grote delen van de vijver begroeid met rietkragen en groeide de struwelen van boswilgen tot ver over het water. Op de zuidoostelijke oever van de vijver was ook een strook met de invasieve Japanse duizendknoop aanwezig.

Bomen

De bomen in het park worden over het algemeen goed onderhouden, enkel boom #13 in het park heeft een achterstallig onderhoud. Door zijn teruggevallen conditie bezit de boom veel dood hout en waterlot. Doordat de boom zo zwaar is beschadigd over zijn gehele stam, kan de boom ook niet op een duurzame manier behouden worden.

Verharding

Het onderhoud van de klinkerverharding is licht achterstallig, in de voegen van de klinkers groeit in bepaalde zone een dichte vegetatiemat. Wanneer dit onkruid niet tijdig wordt bestreden kan dit leiden tot een verschuiving van de klinkers, waardoor er een struikelgevaar ontstaat.

416

417

Afbeelding 416.
Asymmetrische kroon en
klimpopgroei tegen de stam
(Landmax, 11.08.2020)

Afbeelding 417.
Uitgeschoten bamboe
(Landmax, 11/08/2020)

3.4.2.4.3. Binnenkoer

Bomen

De schijnpressen op de binnenkoer hebben een achterstallig beheer. Doordat er in het verleden bomen zijn verwijderd, bezitten deze bomen een asymmetrische kroon. Door deze open kroon groeit er klimop hoog tegen de stam aan.

Verharding

Het onderhoud van de klinkerverharding is licht achterstallig, in de voegen van de klinkers groeit in bepaalde zones een dichte vegetatiemat. Wanneer dit onkruid niet tijdig wordt bestreden kan dit leiden tot een verschuiving van de klinkers, waardoor er een struikelgevaar ontstaat.

Border

In het noordwestelijke hoekje van de tuin groeit er bamboe in de border, deze bamboe is niet ingekuuld en kan gaan woekeren in de binnentuin.

4. BESCHRIJVING VAN DE ERFGOEDWAARDEN

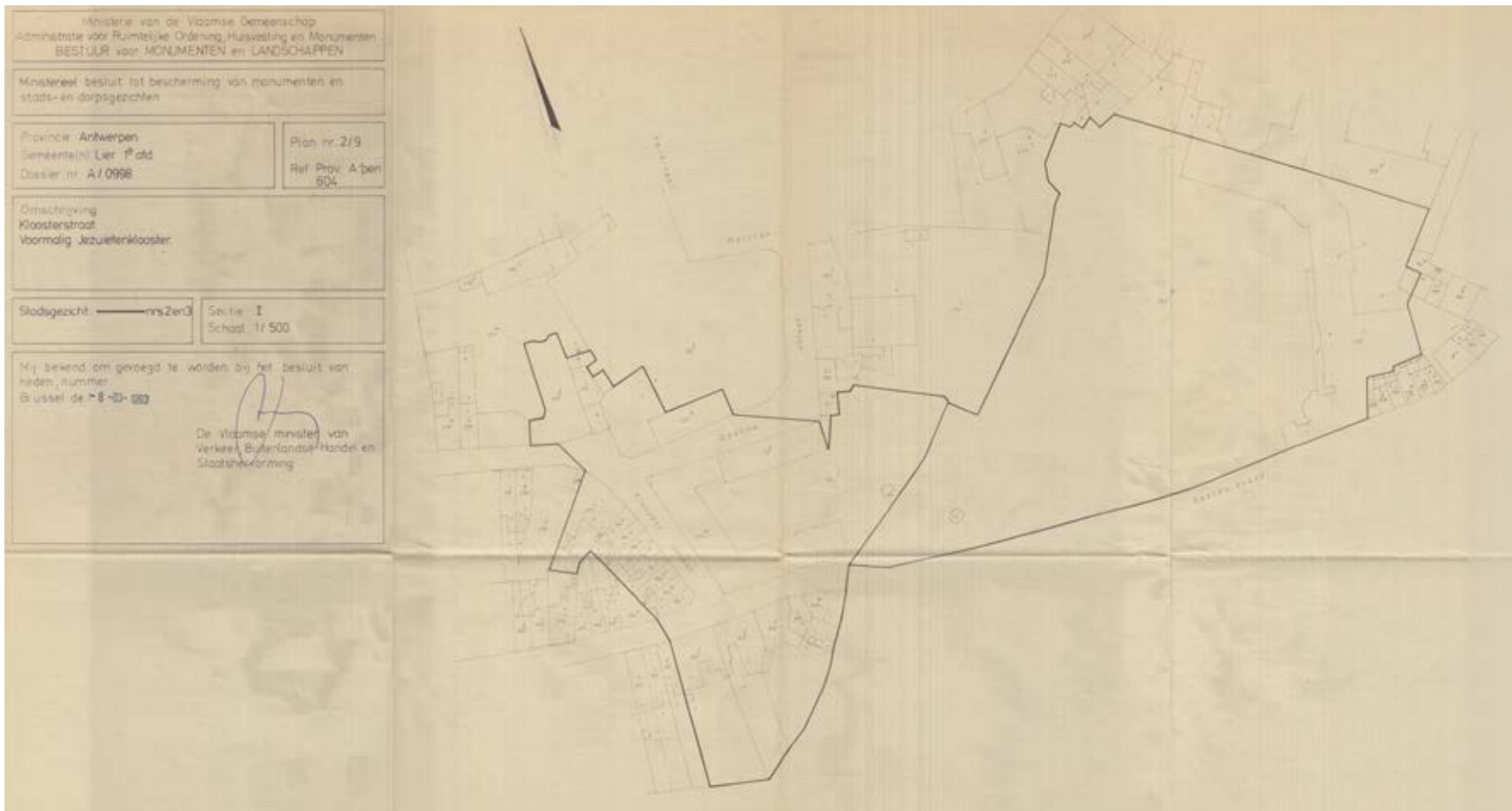
In dit hoofdstuk zullen de erfgoedwaarden van de site van het voormalige jezuïetenklooster op verschillende manieren beschreven worden, zodat een gefundeerd en alomvattend overzicht ontstaat. Allereerst worden de erfgoedwaarden, zoals beschreven in het Vlaams beschermingsbesluit, aangehaald en toegelicht, verduidelijkt of genuanceerd (4.1.). Vervolgens wordt een waardestelling gegeven aan de hand van het Burra Charter (4.2.). Deze waardestelling zorgt voor een niveau-verdeling tussen (zeer) waardevolle, neutrale en storende erfgoedelementen op de site, waardoor de intrinsieke waarde van elk bouwonderdeel aangetoond wordt.

In de waardestelling moet steeds een gezamenlijke aandacht zijn voor architectuur en bouwhistorie, interieur en meubilair, omgeving en stedenbouw, bouwconcept en cultuurhistorische betekenis. De waardebepaling geeft een overzicht van de erfgoedwaarden van de gebouwen in hun huidige vorm. De erfgoedwaarden die eventueel vroeger aanwezig waren, zijn dus niet vermeld. De waardestelling moet een instrument zijn om correcte beheersdoelstellingen en maatregelen op te stellen waarbij de erfgoedwaarden in stand worden gehouden.

4.1. ERFGOEDWAARDEN AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED

4.1.1. ERFGOEDWAARDEN UIT HET VLAAMS BESCHERMINGSBESLUIT

Het jezuïetenklooster is met inbegrip van de kloostertuin en ijskelder beschermd als stadsgezicht omwille van de artistieke en historische waarde. De site is opgenomen in een bescherming (ID 2490) van een groter geografisch pakket in Lier, gedateerd op 08-03-1993. In het pakket werden 10 stadsgezichten in Lier beschermd.

418

Afbeelding 418. Schilderij met zicht op het jezuïetenklooster en de Sint-Gummaruskerk, Oscar Van Rompay (1899-1997) (aangeleverd door stad Lier)

Hieronder wordt de beschrijving uit het beschermingsbesluit opgenomen (cursief) en verder toegelicht aan de hand van het inhoudelijk beschermingsdossier en de analyse die in de voorgaande hoofdstukken van dit beheersplan is gebeurd.

De Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML) bracht een advies uit waarbij de **historische** en **artistieke** waarde van het stadsgezicht van het jezuïetenklooster als volgt werd gemotiveerd:

Van het voormalige klooster van de paters jezuïeten bleef naast de reeds beschermde kerk vooral de kloostertuin bewaard, evenals de in 1923 naar ontwerp van E. Careels nieuw opgetrokken gebouwen. De muren rondom de kloostertuin werden rond 1971-1972 gesloopt, thans dient het geheel zich aan als een publiek park met prachtig uitzicht op de Sint-Gummaruskerk en de achterzijde van de jezuïetenkerk. Hoewel kan gesteld worden dat dit stadsgedeelte sinds de eeuwwisseling een zeer grondige gedaantewisseling heeft ondergaan door het dempen van de vesten en het slopen van de gasthuisberg, de Volmolen en de kloostermuren, blijven de bewaard gebleven gebouwen en de tuin van het klooster nog belangrijk genoeg als historische getuigen.

Het beschermingsdossier vermeldt dat de kloostergebouwen in 1971-1972 inwendig volledig werden aangepast aan de nieuwe bestemming van de stedelijke Muziekacademie. Voor de waardering van het stadsgezicht is het interieur echter niet van belang. In 4.2 zal wel een waardestelling van het interieur aan bod komen.

Verder vermeldt het beschermingsdossier eveneens de voetgangersverbinding die in 1982 gerealiseerd werd tussen de Gasthuisvest en het Kardinaal Mercierplein doorheen de kloostertuin en de tuin van de Dekenij, "zodat dit geheel zich vandaag aandient als een publiek park met prachtig zicht op de Sint-Gummaruskerk en de achterzijde van de jezuïetenkerk." Het pad vormt dus een element waardoor de tuin vandaag een uitzicht krijgt als park.

Ten slotte worden ook de deels bewaarde glas-in-lood-ramen met heiligenfiguren van de kapel expliciet vermeld.

4.1.2. ERFGOEDWAARDEN VAN DE VASTSTELLING ALS BOUWKUNDIG ERFGOED

Het jezuïetenklooster is met inbegrip van de kloostertuin en ijskelder vastgesteld als bouwkundig erfgoed (ID 14618) omwille van de historische en architecturale waarde.

De beschrijving van de vaststelling wordt als volgt weergegeven:

Van het voormalige klooster van de paters jezuïeten bleef naast de kerk vooral de kloostertuin bewaard, evenals de neogotische kloostergebouwen uit 1923-1924 naar ontwerp van E. Careels.

De aangeduide typologieën zijn *ijskelders, kapellen (gebouwen en structuren), kloosters, priëlen, tuinen.*

De vaststelling werd laatst bevestigd in 2019 en behoudt zijn afbakening, waar nu ook de nieuwbouw Bar Muza toe hoort. De vaststelling tot bouwkundig erfgoed geeft naast het exterieur daarenboven ook aandacht aan het interieur van het onroerend goed.

4.2. WAARDESTELLING AAN DE HAND VAN HET BURRA CHARTER

Het Burra Charter is een document geschreven door ICOMOS Australia met richtlijnen voor de conservatie en het management van plaatsen met cultureel belang (culturele erfgoedsites).⁶² Conservatie maakt integraal deel uit van het management van erfgoedsites en houdt een eeuwigdurende verantwoordelijkheid in. In het Burra Charter wordt dan ook een voorzichtige aanpak van verandering naar voor geschoven als uitgangspunt voor het management van erfgoedsites: 'doe zoveel als nodig is voor goed behoud en gebruik van de sites, maar verander zo weinig mogelijk zodat de erfgoedwaarden bewaard blijven.' Om dergelijke aanpak te kunnen verwezenlijken is een diepgaande kennis van de bestaande erfgoedwaarden nodig.

De erfgoedwaarden van de site van het voormalige jezuitenklooster werden reeds in bovenstaande waardestelling verwoord. Het Burra Charter raadt echter aan, naast de algemene verwoording van de erfgoedwaarden, ook een evaluatie te maken van de erfgoedelementen op basis van een hiërarchie van waardeniveaus. Door een onderscheid te maken tussen zeer waardevolle elementen, waardevolle elementen, neutrale elementen en storende elementen, wordt immers een grotere flexibiliteit gecreeërd voor het management en de herbestemming van de site. Elk niveau in de waardeschaal relateert aan een mogelijks andere managementaanpak. De tekst verduidelijkt de keuze voor de waardeniveaus. Naast het exterieur wordt in deze waardestelling, bijkomend aan de waardestelling uit het Vlaams beschermingsbesluit, ook het interieur gewaardeerd.

De evaluatie volgens het Burra Charter duidt de intrinsieke waarde van elk erfgoedonderdeel aan en niet zozeer van de (bouw)fysische staat waarin het gebouw zich momenteel bevindt. Tevens wordt er een onderscheid gemaakt tussen de waarde van de ruimtes en de waarde van de in het verleden uitgevoerde bouwkundige ingrepen. Het is dus belangrijk om deze waardestelling steeds in combinatie te lezen met bovenstaande hoofdstukken (historische nota en inventaris).

De analysemethode resulteert in planmateriaal waarbij de verschillende waardeniveaus visueel worden weergegeven aan de hand van volgende kleurcode:

	Blauw: aspecten met een zeer hoge historische of beeldbepalende waarde. Deze elementen zijn zeer essentieel.
	Groen: aspecten met een hoge historische of beeldbepalende waarde. Deze elementen zijn belangrijk en ondersteunen de essentiële elementen.
	Geel: deze elementen hebben geen historische of beeldbepalende waarde, maar zijn ook niet storend en dus als neutraal te bestempelen.
	Rood: deze elementen hebben een negatieve waarde en zorgen ervoor dat de essentiële elementen niet of minder tot hun recht komen.

⁶² ICOMOS (International Council on Monuments and Sites) is een internationale NGO, verdeeld in nationale comités, dat zich bezighoudt met de uitwisseling van kennis rond de conservatie van onroerend erfgoed. Het Burra Charter kreeg zijn naam omdat het document voor het eerst werd toegepast in 1979 in de Zuid-Australische mijnstad Burra. Sindsdien werd het document reeds enkele keren herzien. De laatste versie dateert van 2013.

Er wordt voor gekozen de waardestelling van het Burra Charter op te splitsen over drie niveaus, namelijk een macroniveau, mesoniveau en microniveau.

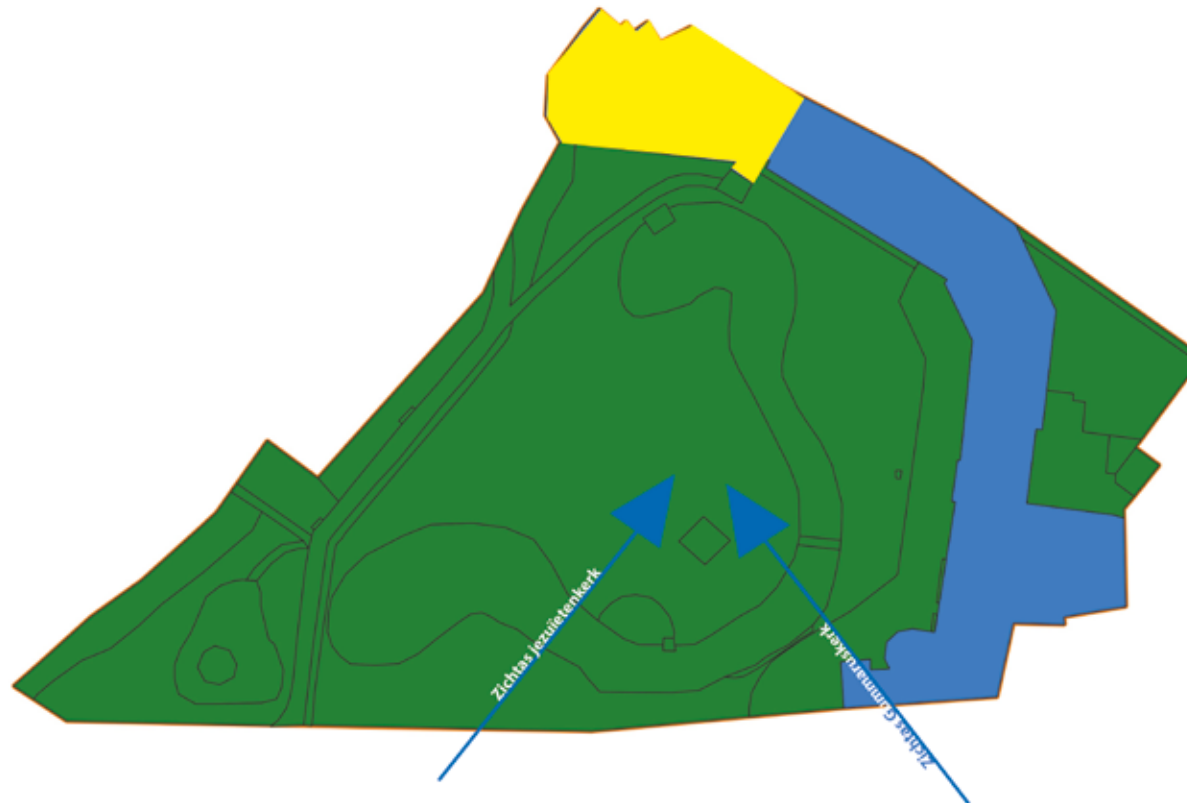
Het **macroniveau** handelt om het geheel. Het vergelijkt de waarde van de verschillende bouwvolumes tegenover elkaar en tegenover de omgeving. In het macroniveau wordt gekeken hoe de volumes op de site ingeplant zijn en hoe ze met elkaar in connectie staan.

Op **mesoniveau** wordt gekeken naar de structurele waarde. Op dit niveau is vooral de vormgeving van de verschillende elementen van belang.

Op **microniveau** ten slotte wordt gekeken naar de waarde van de gebruikte materialen. Zijn de materialen nog origineel of authentiek? Zijn de huidige materialen en/of hun kleurstelling storend binnen het geheel?

De laatste niveaus worden telkens samen behandeld zodat een duidelijk overzicht per bouwonderdeel of erfgoedelement of erfgoedkenmerk ontstaat.

4.2.1. MACRONIVEAU

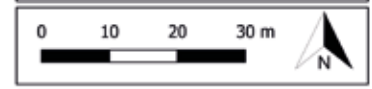

Legende

- Jezuitenklooster
- Zeer waardevol
- Waardevol
- Neutraal

EBP Jezuitenklooster

Datum opmaak: 28-10-2020

Op macroniveau zijn de gebouwen zeer waardevol. De tuin en binnentuin zijn eveneens waardevol op macroniveau. Ze werken ondersteunend voor de site. De nieuwbouw van Bar Muza valt niet buiten het historische perceel van de jezuïeten en werd daarom als neutraal aangeduid op macroniveau. Historisch gezien was hier geen bebouwing. Het gebouw is in stedenbouwkundige context niet storend voor het stadsgezicht. De aanbouwen aan de oostzijde zijn op macroniveau wel waardevol beoordeeld, aangezien ze in hun afbakening mogelijks overeenkomen met historische aanbouwen. De architecturale uitwerking en materialen wordt op meso- en microniveau beoordeeld.

Zoals vermeld in het Vlaams Beschermingsbesluit zijn ook enkele zichtassen ondersteunend voor de erfgoedwaarden van de site van het jezuïetenklooster. Deze zichtassen worden bepaald door het macroniveau. Het gaat om de zichtas naar de Sint-Gummaruskerk en de zichtas naar de jezuïetenkerk. Beide assen worden vermeld in het Vlaams Beschermingsbesluit.

4.2.2. MESOWAARDEN LANDSCHAP

Op mesoniveau werden de gebouwen van het jezuïetenklooster opnieuw zeer waardevol aangeduid. De nieuwbouw Bar Muza is opnieuw neutraal aangeduid. De nieuwbouw werd modern vormgegeven waardoor het onderscheid met de historische gebouwen duidelijk is. Bovendien is het gebouw is niet hoger dan het jezuïetenklooster. Het gebouw is op mesoniveau niet storend voor het stadsgezicht. De oostelijke aanbouw van de balletzaal werd wel storend aangeduid. De architecturale vormgeving van dit gebouw is storend voor de erfgoedwaarden van het jezuïetenklooster. De aanbouw, gelokaliseerd op de plaats van een historische wintertuin, heeft anno 2021 totaal geen verbinding meer met de binnentuin.

In de tuin werd eveneens een onderscheid gemaakt. De tuinaanleg is in zijn geheel waardevol te benoemen. De tuin sluit aan bij de huidige kloostergebouwen en werkt ondersteunend voor de erfgoedwaarden van de site. De ijskelder werd zeer waardevol aangeduid. De binnentuin werd dan weer neutraal aangeduid, aangezien deze in zijn huidige vormgeving niet bijdraagt aan de erfgoedwaarde van het voormalige jezuïetenklooster.

4.2.3. EXTERIEUR

Bedaking

Mesoniveau

- Zadeldak vleugel A, bedekt met natuurleien.

Het dak werd reeds enkele keren aangepast. De huidige vormgeving lijkt echter goed overeen te komen met de oorspronkelijke vorm. Enkel de dakkapellen en verschillende schouwen, die oorspronkelijk aanwezig waren in het dak, werden niet gereconstrueerd. Om die reden wordt het dak van vleugel A als waardevol beschouwd op mesoniveau. Het dak van de torenspits werd echter nooit aangepast.

- Zadeldak vleugel B, bedekt met natuurleien

Het dak van vleugel B, inclusief dakafwerkingen, bevindt zich nog in zijn oorspronkelijke vorm en wordt daarom op mesoniveau als zeer waardevol beschouwd.

- Zadeldak (kapel), bedekt met natuurleien.

Het zadeldak van de kapel, inclusief dakafwerking, bevindt zich nog in zijn oorspronkelijke vorm en wordt daarom op mesoniveau als zeer waardevol beschouwd.

- Naaldspits (vleugel A), bedekt met natuurleien.

Het dak van de torenspits, inclusief dakafwerking, werd nooit aangepast en wordt dus als zeer waardevol beschouwd.

- Dakkapellen (in vleugel B).

De vormgeving van de dakkapellen van vleugel B werd goed bewaard. De plaatsing van de dakkapellen is zeer waardevol.

Microniveau

- Zadeldak vleugel A, bedekt met natuurleien.

Het dak werd in 1993 beschermd met een bedekking van rode mechanische pannen. Op basis van oude foto's kan afgeleid worden dat het dak oorspronkelijk ook met pannen was bedekt. De huidige donkere kleurstelling en keuze voor natuurleien is dus storend op microniveau ten opzichte van de oorspronkelijke materialen. Op materiaalniveau mist het dak momenteel ook de dakkapellen en bijhorende pironen. De daken van de hoektoren en spits waren oorspronkelijk wel bedekt met natuurleien.

- Zadeldak vleugel B, bedekt met natuurleien.

Desondanks in het beschermingsdossier van 1990 beschreven wordt dat de vleugel bedekt is met mechanische pannen, lijkt de oorspronkelijke dakbedekking steeds met natuurleien te zijn gebeurd. Ook de dakafwerking met pironen werd bewaard. Om die reden is het dak van vleugel B ook op microniveau als zeer waardevol beschouwd. De daken van de hoektoren en de afgeschuinde travee zijn met zekerheid bedekt geweest met natuurleien.

- Zadeldak (kapel), bedekt met natuurleien.

Het dak van de kapel is steeds bedekt geweest met natuurleien. Ook het smeedijzeren kruis is goed bewaard. De materialen van het dak worden dus als zeer waardevol beschouwd.

- Naaldspits (vleugel A), bedekt met natuurleien.

De daken van de hoektoren en spits waren oorspronkelijk steeds bedekt met natuurleien. De huidige bedekking wordt op microniveau dus zeer waardevol geacht.

- Dakkapellen (in vleugel B).

Het huidige materiaalgebruik voor de ramen is storend voor de dakkapellen. Oorspronkelijk waren de ramen in hout uitgewerkt. De kleurstelling van het schrijnwerk is wel altijd wit geweest. De roedeverdeling in kruisvorm werd eveneens niet bewaard. De andere materialen van de dakkapellen zijn wel goed bewaard.

Mesoniveau

– Dakgebinte van vleugel A

Het dakgebinte van vleugel A werd reeds meerdere keren aangepast. De huidige vormgeving lijkt goed overeen te komen met de oorspronkelijke vormgeving. Hier is echter geen zekerheid over omdat bouwplannen van de oprichtingsperiode ontbreken. Het dakgebinte wordt op mesoniveau dus waardevol aangeduid.

– Dakgebinte van vleugel B

Het dakgebinte van vleugel B bleef goed bewaard in zijn oorspronkelijke vormgeving en is daarom zeer waardevol.

Microniveau

– Dakgebinte van vleugel A

Het dakgebinte van vleugel A is volledig vernieuwd. De houten constructie is echter niet storend voor het geheel. Op microniveau wordt het gebinte daarom neutraal aangeduid.

– Dakgebinte van vleugel B

Het dakgebinte van vleugel B bleef ook in zijn materialen goed bewaard en is daarom als zeer waardevol aangeduid.

	Zeer waardevol
	Waardevol
	Neutraal
	Storend

Mesoniveau

Vleugel A

– Voorgevel

Op mesoniveau is de voorgevel van vleugel A zeer waardevol. Het rood baksteenmetselwerk met gesneden voegen bleef goed bewaard. Van de algemene opbouw van 1899 verdween 1 travee ten voordele van het ontwerp van Careels. Het ontwerp werd echter met veel respect voor de oorspronkelijke situatie uitgevoerd en is dus ook zeer waardevol. Waardevolle elementen in de gevel zijn de getrapte risaliet, de lisenen en (ondiepe) boogvormige nissen, de kroonlijsten op modillons en de torenvormige hoektravee met boogfries en cordonlijst. Ook de gevelnis met natuurstenen beeld onder baldakijn en op sokkel is op mesoniveau zeer waardevol.

De raamopeningen zijn structureel goed bewaard in de voorgevel. De twee zuidelijke deuropeningen zijn ook oorspronkelijk. De deuropening in de eerste travee dateert van de restauratie van Careels. De ijzeren bordstrap hiervoor is storend te beoordelen. In de travee hiernaast is een deur hervormd tot raam. Dit is echter niet als storend te ervaren in het geheel.

– Achtergevel

Op mesoniveau is de achtergevel van vleugel A zeer waardevol. Het rood baksteenmetselwerk met gesneden voegen op de gelijkvloerse verdieping en halfvolle voegen op de bovenverdiepingen bleef goed bewaard. Van de algemene opbouw van 1899 verdween 1 travee ten voordele van het ontwerp van Careels. Het ontwerp werd echter met veel respect voor de oorspronkelijke situatie uitgevoerd en is dus ook zeer waardevol. Waardevolle elementen in de gevel zijn de lisenen en (ondiepe) boogvormige nissen, de kroonlijsten op modillons en de torenvormige hoektravee met boogfries en cordonlijst.

De raamopeningen zijn structureel goed bewaard in de achtergevel. Enkel de deur naar de binnentuin werd vermoedelijk verplaatst naar vleugel B. Deze verplaatsing doet echter geen afbreuk aan de waarde van het geheel.

Microniveau

Vleugel A

– Voorgevel

Op microniveau moet de waardstelling van de voorgevel echter opgedeeld worden. Het baksteenmetselwerk met gesneden voeg bleef goed bewaard en is dus op microniveau ook zeer waardevol. Andere waardevolle elementen op microniveau zijn de zwartgeschilderde smeedijzeren sierankers, de natuurstenen gevelsteen, het natuurstenen beeld en de witgeschilderde houten kroonlijsten op modillons.

Het houten schrijnwerk werd in de voorgevel volledig vervangen door aluminium ramen en deuren. Ook de donkere kleurstelling van de ramen werd vervangen door wit. De materiaalkeuze is zeer storend. De witte kleurstelling maakt deel uit van de restauratiefase van Careels en is dus ondersteunend voor deze bouwfase. De roede verdeling werd wel bewaard.

– Achtergevel

Op microniveau is de achtergevel van vleugel A ook hoofdzakelijk zeer waardevol. Er kunnen echter kleine onderscheiden gemaakt worden. Het baksteenmetselwerk met gesneden voeg op de gelijkvloerse verdieping en halfvolle voeg op de bovenverdiepingen bleef goed bewaard en is dus zeer waardevol. Andere waardevolle elementen op microniveau zijn de zwartgeschilderde smeedijzeren sierankers en de witgeschilderde houten kroonlijsten op modillons.

Het houten buitenschrijnwerk bleef goed bewaard op de eerste en tweede verdieping. Op de gelijkvloerse verdieping werd het schrijnwerk echter vervangen door aluminium ramen. Dit wordt storend beoordeeld. De roede verdeling werd wel behouden. De witte kleurstelling dateert van de restauratie van Careels en is dus ondersteunend voor deze bouwfase. Het schrijnwerk was oorspronkelijk donkerkleurig in deze gevel.

Mesoniveau

– Zijgevels

De trapgevels zijn in hun opbouw zeer waardevol, ondanks dat de noordelijke trapgevel door Careels een travee verplaatst werd.

In de zuidelijke gevel zijn glas-in-loodramen ingewerkt. Deze zijn vermoedelijk niet oorspronkelijk. Structureel zijn ze echter niet storend daar hier waarschijnlijk altijd raamopeningen aanwezig waren.

Microniveau

– Zijgevels

De trapgevels zijn in hun materialen zeer waardevol. Careels hergebruikte vermoedelijk de materialen van de oorspronkelijke trapgevel om de nieuwe noordelijke trapgevel te maken.

De glas-in-loodramen in de zuidelijke gevel zijn vermoedelijk niet oorspronkelijk. Door hun iconografische verwijzing naar de jezuïeten hebben ze echter enige waarde. Daarnaast bezitten ze los van de historische context ook een kunsthistorische waarde. De waarde van de objecten aan zich is groter dan de waarde van de glas-in-loodramen voor het onroerend goed.

 Zeer waardevol

 Waardevol

 Neutraal

 Storend

Mesoniveau

Vleugel B

– Voorgevel

Op mesoniveau is de voorgevel van vleugel B zeer waardevol. Het rood baksteenmetselwerk met knipvoegen bleef goed bewaard. De algemene opbouw van 1924 met afgeschuind middenstuk met trapgevel en hoektorens werd goed bewaard. Waardevolle elementen in de gevel zijn de lisenen en (ondiepe) boogvormige nissen, de kroonlijsten op modillons en de torenvormige hoektraveeën met boogfries. Ook het beeld op natuurstenen sokkel in ondiepe nis is structureel waardevol.

De raamopeningen zijn structureel goed bewaard in de voorgevel. De deuropeningen zijn eveneens oorspronkelijk.

– Achtergevel

Op mesoniveau is de achtergevel van vleugel B zeer waardevol. Het rood baksteenmetselwerk met knipvoegen bleef goed bewaard. De algemene opbouw van 1924 werd goed bewaard. Waardevolle elementen in de gevel zijn de lisenen en (ondiepe) boogvormige nissen en de kroonlijsten op modillons.

De raamopeningen zijn structureel goed bewaard in de achtergevel. De deuropening werd vermoedelijk verplaatst van vleugel A naar vleugel B, maar is niet storend in het geheel.

– Zijgevel

De westelijke zijgevel is verstopt door de nieuwbouw. Structureel bleef de gevel relatief goed bewaard. Het is niet duidelijk of de raamopeningen oorspronkelijk zijn, maar ze doen geen afbreuk aan het geheel. Omdat de gevel echter niet meer zichtbaar is, wordt ze als ondersteunend beschouwd.

Microniveau

Vleugel B

– Voorgevel

Op microniveau moet de waardestelling van de voorgevel echter opgedeeld worden. Het baksteenmetselwerk met knipvoeg bleef goed bewaard en is dus op microniveau ook zeer waardevol. Andere waardevolle elementen op microniveau zijn de zwartgeschilderde smeedijzeren sierankers, de witgeschilderde houten kroonlijsten op modillons, de smeedijzeren balustrade in het middenstuk en de tegelvloeren in het middenstuk (zowel op de gelijkvloerse als op de eerste verdieping). Ook het natuurstenen beeld is op microniveau zeer waardevol.

Het houten schrijnwerk werd in de voorgevel volledig vervangen door aluminium ramen. De witte kleurstelling is wel oorspronkelijk. De roedeverdeling werd in de voorgevel overal aangepast. De ramen waren oorspronkelijk verdeeld met kleine roeden.

– Achtergevel

Op microniveau is de achtergevel van vleugel B zeer waardevol. Het baksteenmetselwerk met knipvoeg bleef goed bewaard en is dus zeer waardevol. Andere waardevolle elementen op microniveau zijn de zwartgeschilderde smeedijzeren sierankers en de witgeschilderde houten kroonlijsten op modillons.

Het houten buitenschrijnwerk bleef goed bewaard. Zowel de witte kleurstelling als de roedeverdeling lijkt oorspronkelijk. Ten slotte zijn ook de houten rolluiken in de achtergevel oorspronkelijk.

– Zijgevel

Ook in materialen bleef de zijgevel goed bewaard. De materialiteit van de ramen is niet oorspronkelijk. Behalve de keuze voor aluminium zijn deze echter niet storend.

	Zeer waardevol
	Waardevol
	Neutraal
	Storend

Mesoniveau

Kapel

Het exterieur van de kapel wordt op mesoniveau zeer waardevol geacht. Het rood baksteenmetselwerk met gesneden voegen bleef goed bewaard. Andere waardevolle elementen zijn de witgeschilderde houten kroonlijsten op houten modillons en de spitsboogvormige vensteropeningen met bakstenen waterlijst en natuurstenen console.

Zuidelijke aanbouw

Het exterieur van de kapel wordt op mesoniveau zeer waardevol geacht. Het rood baksteenmetselwerk met gesneden voegen bleef goed bewaard. Andere waardevolle elementen zijn de witgeschilderde houten kroonlijsten op houten modillons, de spitsboogvormige poortopeningen met bakstenen waterlijst en natuurstenen consoles en de vensteropeningen met (oorspronkelijke) houten vensters tussen de poortopeningen.

	Zeer waardevol
	Waardevol
	Neutraal
	Storend

Microniveau

Kapel

Ook op microniveau wordt de kapel zeer waardevol geacht. Het rood baksteenmetselwerk met gesneden voegen bleef goed bewaard. Andere waardevolle elementen zijn de natuurstenen dorpels, de natuurstenen schouderstukken, de segmentboogvormige houten deur en het natuurstenen beeldhouwde fronton boven de toegangsdeur. De glas-in-loodramen met voorstellingen van heiligen bleven gedeeltelijk bewaard. De gedeeltelijke verwijdering van de glas-in-loodramen heeft de waarde van deze ramen sterk verzwakt. Enkel in het grote oostelijke glas-in-loodraam bleef nog een duidelijke voorstelling bewaard. Dit glas heeft nog erfgoedwaarde in dit onroerend goed. De andere glas-in-loodramen hebben an sich een bepaalde kunsthistorische waarde. Door het verlies van de ensemblewaarde is de waarde in het onroerend goed echter neutraal te beoordelen.

Zuidelijke aanbouw

Op microniveau moet voor de zuidelijke aanbouw een onderscheid gemaakt worden. Het rood baksteenmetselwerk met gesneden voegen bleef goed bewaard en is dus op microniveau ook zeer waardevol. Ook de bakstenen muizentanden boven de poortopeningen zijn zeer waardevol. De huidige poorten zijn echter storend. De ramen zijn dan echter wel weer waardevol, inclusief de zwartegeschilderde smeedijzeren diefijzers.

4.2.4. INTERIEUR

Kelderverdieping

Mesoniveau

De kelderverdieping onder vleugel B, het nieuwgebouwde klooster van Careels in 1924, weerspiegelt de opbouw van de bovenliggende verdiepingen en is dus structureel waarschijnlijk goed bewaard. Om die reden zijn deze ruimtes als zeer waardevol aangeduid. De ruimte-indeling van de kelderverdieping onder vleugel A is moeilijker te interpreteren. Het is niet duidelijk of deze indeling oorspronkelijk is. De huidige indeling is echter zeker niet storend voor het geheel en is daarom als neutraal aangeduid. De bewaarde, maar gedichte trapopeningen geeft wel een indicatie van de oorspronkelijke circulatie in het retraitshuis en is daarom structureel zeer waardevol aangeduid.

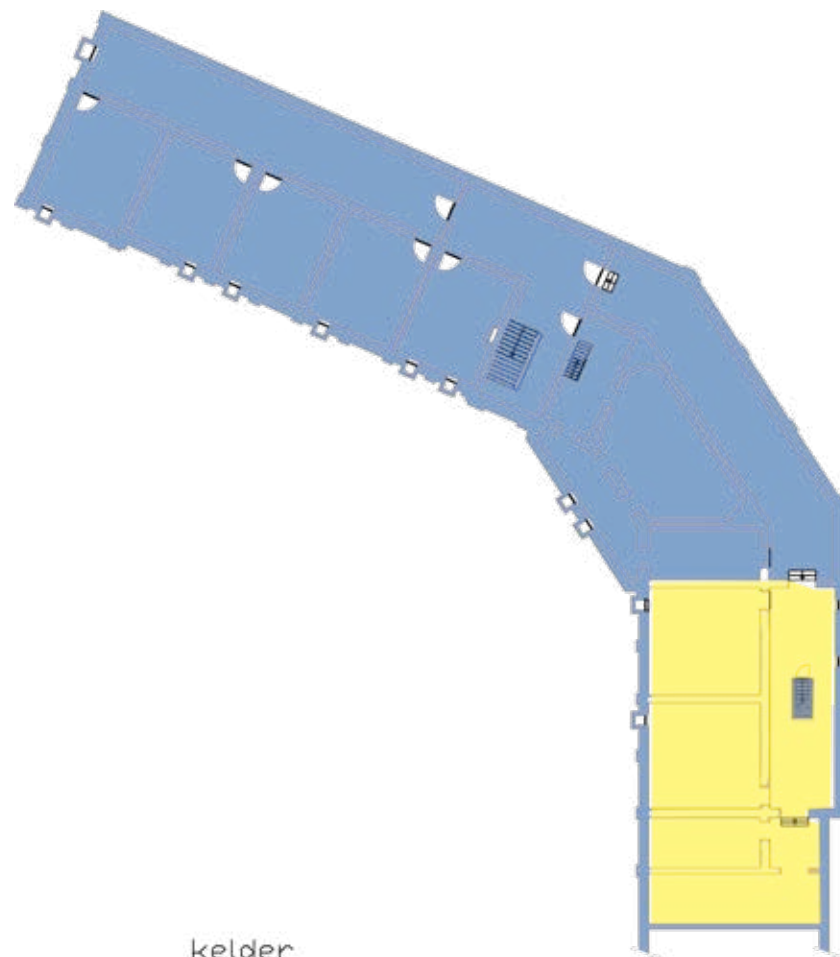
Microniveau

Op microniveau is de volledige kelderverdieping ondersteunend aangeduid. De gebruikte materialen voor vloeren en muren zijn niet storend en passen binnen de historische context van beide vleugels. De materialen hebben echter op zich geen specifieke waarde, waardoor de ruimtes niet als zeer waardevol aangeduid zijn. Behoud is dus aangeraden en het uitgangspunt. Waar behoud van de materialen hinderlijk is voor een duurzame toekomst is aanpassing echter niet uitgesloten.

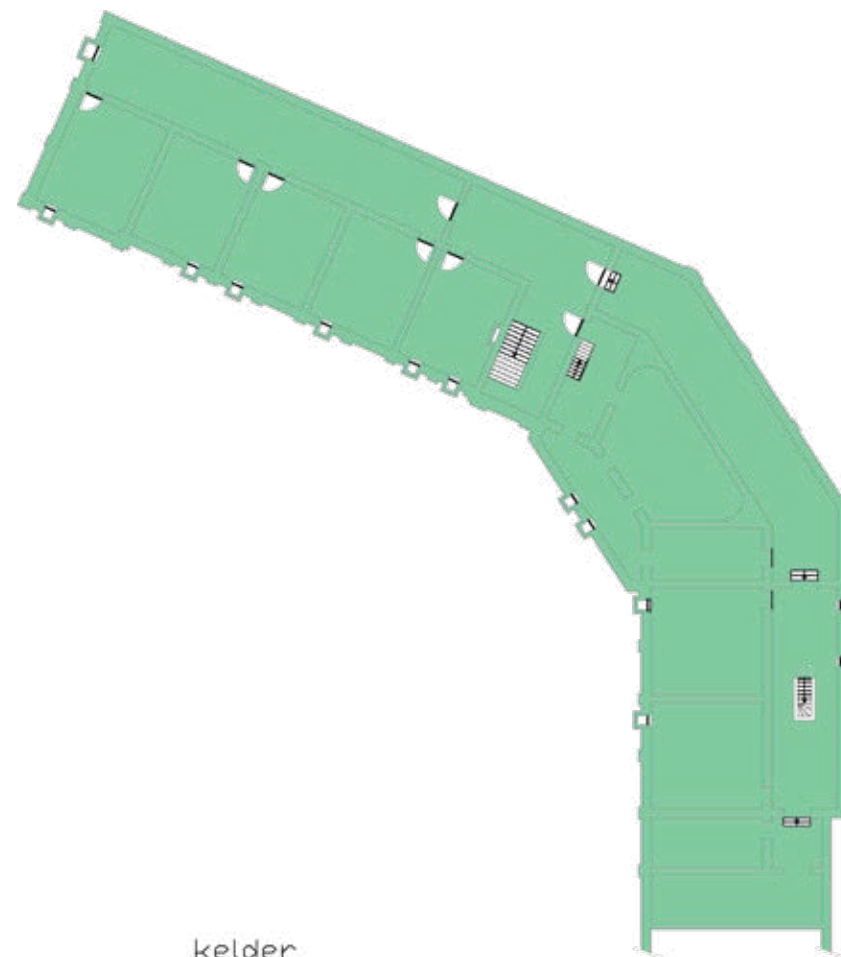
Mesoniveau

Microniveau

- Zeer waardevol
- Waardevol
- Neutraal
- Storend

kelder
Schaal: 1/250

kelder
Schaal: 1/250

Gelijkvloerse verdieping

Mesoniveau

De gelijkvloerse verdieping is structureel hoofdzakelijk zeer waardevol. De deuropeningen die neutraal zijn aangeduid werden na 1924 toegevoegd of aangepast. In de voorgevel werd bijvoorbeeld de deuropeningen van de tweede travee van vleugel A aangepast naar een raam. Deze verandering is echter niet storend voor het geheel. Kamer 07 (refter) is eveneens neutraal aangeduid omdat deze ruimte oorspronkelijk in twee gedeeld was. De huidige structuur is echter niet storend op mesoniveau.

In het interieur zijn op mesoniveau vervolgens enkele elementen als storend aangeduid. Zo is de trap in kamer 9B een toegevoegd element dat niet bijdraagt tot de algemene circulatie en dus eerder als storend gezien wordt. De gedichte muur van ruimte 9A is eveneens storend. De huidige muur heeft immers structureel een totaal verschillend effect dan de oorspronkelijk sterk geopende muur.

Daarnaast zijn de aanbouwen uit 1970 aan de oostzijde van vleugel A als storend aangeduid. Oorspronkelijk was hier een wintertuin aanwezig met vermoedelijk glazen overkapping. Het huidige gebouw mist de connectie met de binnentuin volledig, waardoor deze aanbouw als storend kan worden beschouwd. Ook het werkhuis in de binnentuin is structureel storend voor de binnentuin. Ten slotte is ook de garage aan de gasthuisvest als storend element aangeduid.

Microniveau

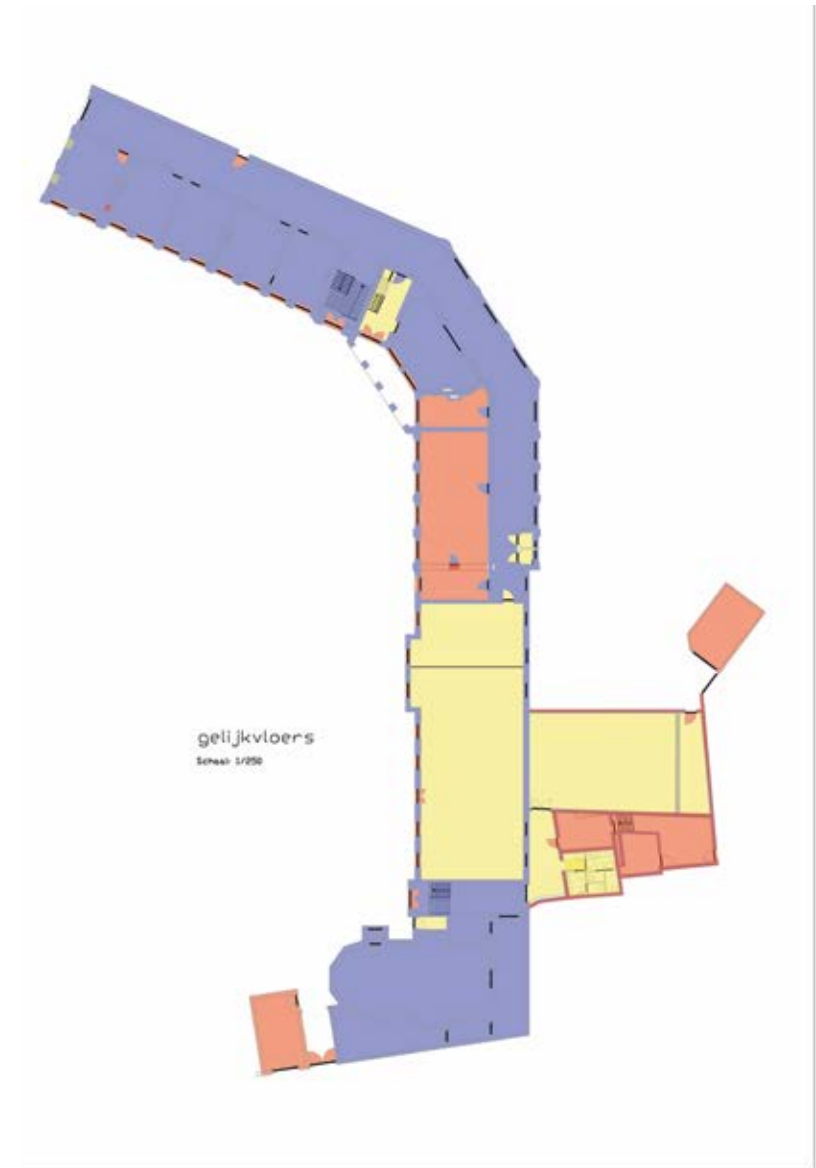
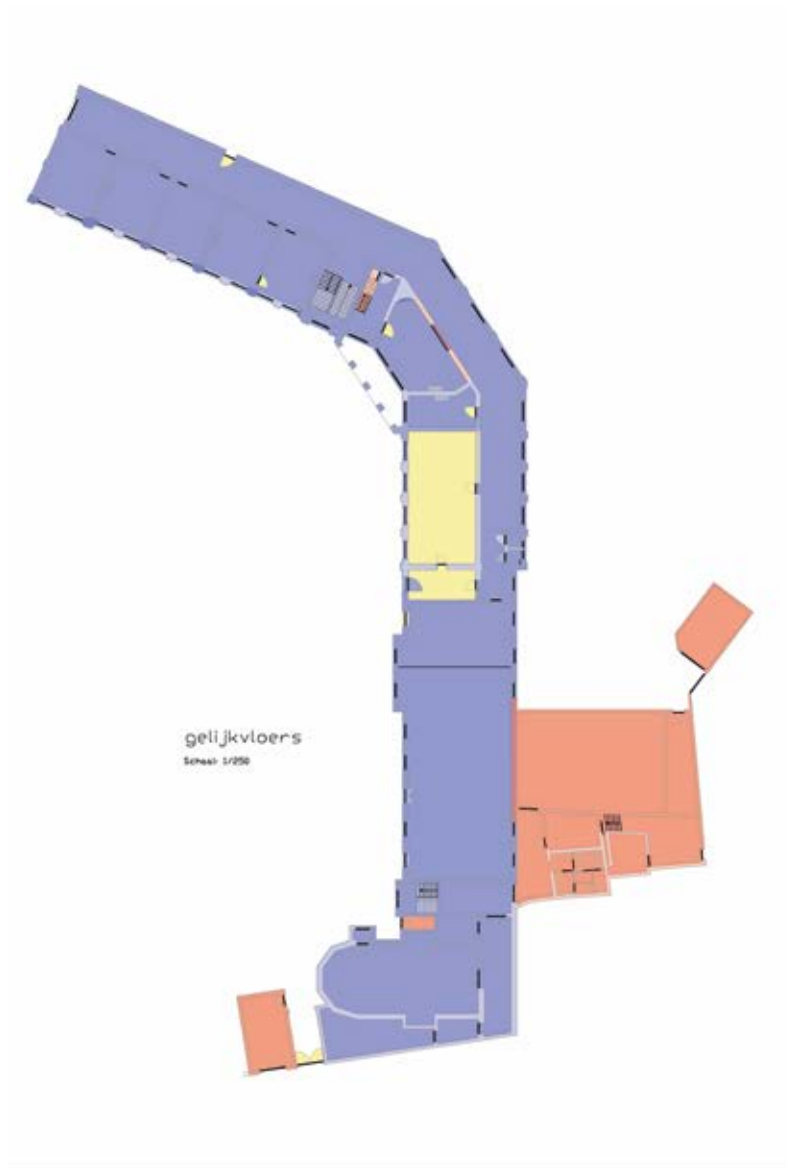
Op microniveau zijn de klaslokalen van vleugel B zeer waardevol. De vloeren, plafondafwerking en schouwen bleven hier goed bewaard. Ook de gang met keramieken tegels en natuursteenimitatie op de muren is zeer waardevol. Kamer 9A bezit behalve de plafondafwerking geen waardevolle elementen, maar is niet essentieel storend in het geheel en is daarom neutraal ingekleurd. Hetzelfde geldt voor de auditiezaal en balletzaal. Deze ruimtes zijn functioneel ingericht, hebben geen waardevolle erfgoedelementen, maar storen het geheel ook niet.

Ruimte 7 is op microniveau echter wel storend. De vloerafwerking is gedeeltelijk parket en gedeeltelijk tegelvloer. De tegelvloer op zich is reeds storend, maar de combinatie van beiden in de ruimte is zeer storend voor het geheel.

Mesoniveau

Microniveau

- Zeer waardevol
- Waardevol
- Neutraal
- Storend

Eerste verdieping

Mesoniveau

Op mesoniveau is de structuur van vleugel B hoofdzakelijk zeer waardevol. De structuur van vleugel A is daarentegen storend. In vleugel B werd de oorspronkelijke ruimte-indeling van Careels nagenoeg overal bewaard. Enkel voor de kamers 106 tot 109 werd een extra gang toegevoegd. Deze gang is structureel zeer storend. De kamers werden groen ingekleurd omdat de oorspronkelijk ruimte-indeling nog gemakkelijk te herstellen is en nog af te lezen is van de plafondafwerking.

De muur, aanleunend bij de jezuïetenkerk, is eveneens groen gekleurd. Oorspronkelijk waren in deze muur immers meerdere raam- en deuropeningen aanwezig. De huidige gesloten muur geeft een volledig ander beeld van de ruimte.

De kamers in vleugel A zijn structureel storend aangeduid. Oorspronkelijk, in het retraitshuis van 1899, was immers een centrale gang aanwezig met chambrettes aan weerszijden. In de huidige structuur is dit niet meer te zien.

Microniveau

De waardstelling op microniveau is gelijklopend met de waardstelling op mesoniveau. Er zijn echter kleine nuanceverschillen.

Algemeen zijn ook de materialen in vleugel B veel beter bewaard dan de materialen in vleugel A. De huidige afwerking in vleugel A is storend. De houten deuren werden neutraal aangeduid. Ze zijn niet oorspronkelijk, maar zijn ook niet storend voor het geheel.

In vleugel B werd de gang B' groen aangeduid. Structureel was deze gang storend, maar in de plafondafwerking is de originele ruimte-indeling nog bewaard. Mogelijks zijn ook de oude materialen nog onder het huidige tapijt bewaard. Op microniveau is deze gang dus ondersteunen. De muur die deze gang vormt is echter storend.

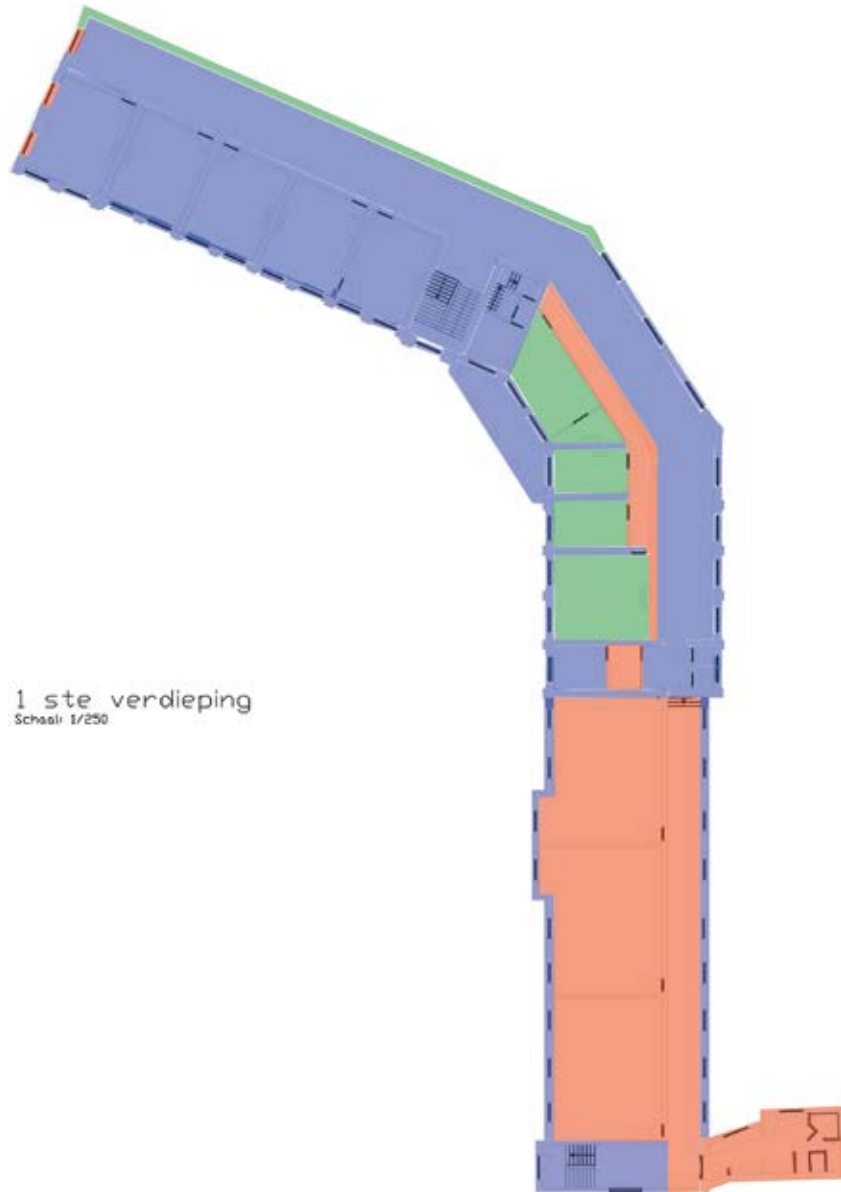
Ten slotte is ook de badkamer storend aangeduid.

Mesoniveau

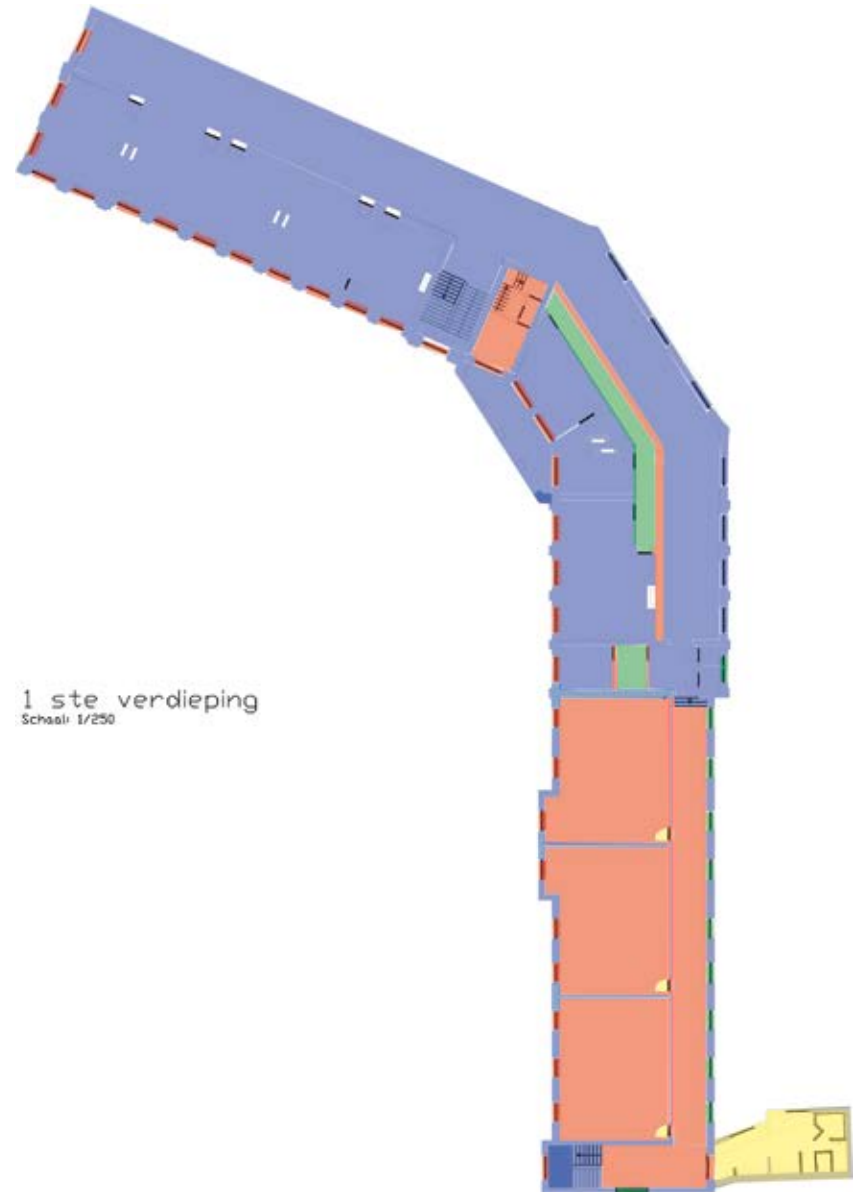
Microniveau

- Zeer waardevol
- Waardevol
- Neutraal
- Storend

1 ste verdieping
Schaal: 1/250

1 ste verdieping
Schaal: 1/250

Tweede verdieping

Mesoniveau

De structuur van de tweede verdieping is sterk aangepast en dus grotendeels storend aangeduid. In vleugel B is de grote zolderruimte als zeer waardevol aangeduid. Hier is de grote ruimte onder het dakspant nog voelbaar. De kamers werden in deze vleugel vermoedelijk later ingebouwd en zijn storend in de structuur. Ook de ingevoegde kamer als archief is structureel storend.

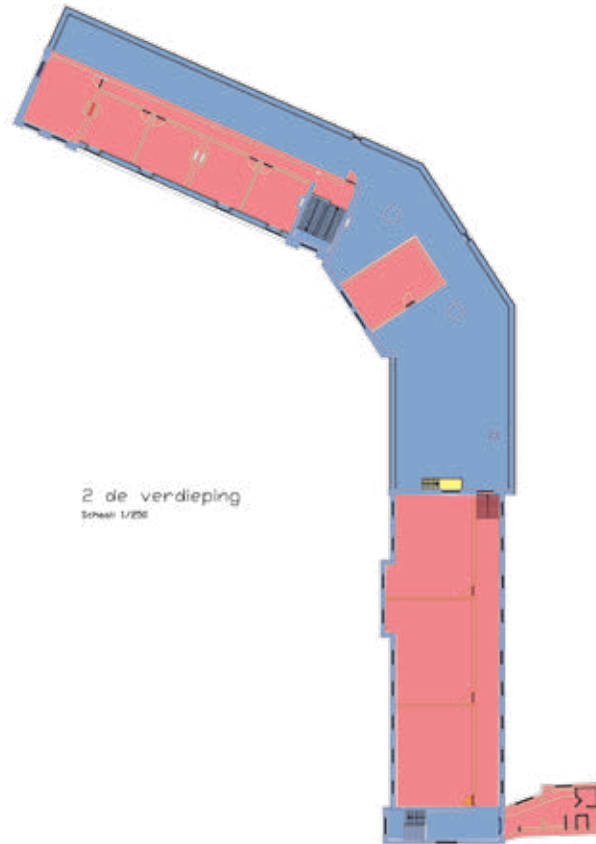
De kamers in vleugel A zijn structureel storend aangeduid. Oorspronkelijk, in het retraitehuis van 1899, was immers een centrale gang aanwezig met chambrettes aan weerszijden. In de huidige structuur is dit niet meer te zien.

Microniveau

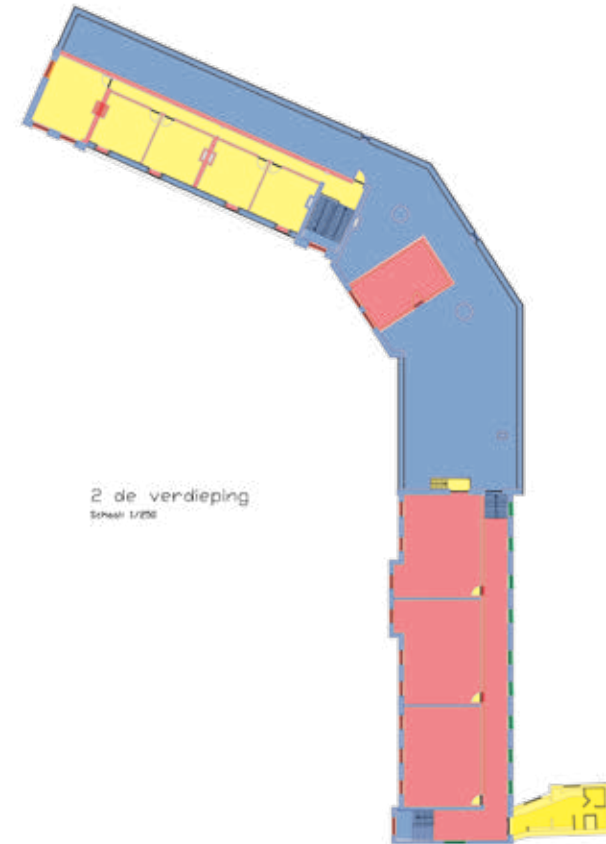
De waardstelling op microniveau is gelijklopend met de waardstelling op mesoniveau. Algemeen zijn ook de materialen in vleugel B minder storend dan de materialen in vleugel A. De huidige afwerking in vleugel A is storend. De houten deuren werden neutraal aangeduid. Ze zijn niet oorspronkelijk, maar zijn ook niet storend voor het geheel.

Mesoniveau

- Zeer waardevol
- Waardevol
- Neutraal
- Storend

Microniveau

Derde verdieping

Mesoniveau

Op mesoniveau is de zolderverdieping van vleugel A zeer waardevol. De structuur en open ruimte is hier goed bewaard. Het dakgebinte werd volledig aangepast, maar is in zijn huidige vormgeving vermoedelijk correlerend aan de oorspronkelijke vorm. De dakkapellen werden niet teruggeplaatst waardoor de lichtinval wel sterk verschilt van de oorspronkelijke situatie.

Microniveau

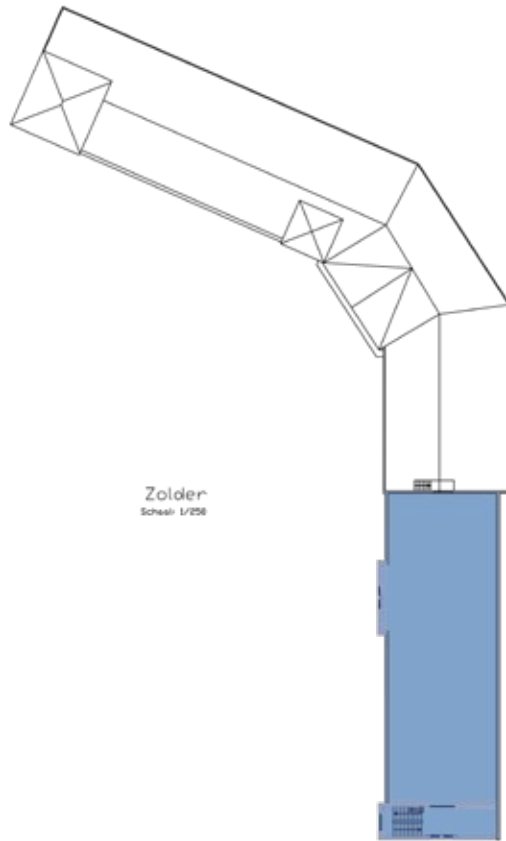
Op microniveau is de zolderverdieping neturaal aangeduid. De huidige spanten zijn nieuw, maar zijn in hun materialiteit niet storend. Momenteel ligt een platen vloer in de kamer. Mogelijks ligt de oorspronkelijk vloer nog onder deze afwerking.

De trap is waardevol aangeduid. De leunen werd gedeeltelijk vernieuwd, maar is met respect gerestaureerd. Ook het oorspronkelijk schrijnwerk, glas en sluitingen van het raam in de zijgevel is zeer waardevol aangeduid. Enkel de kleurstelling van het schrijnwerk is vermoedelijk niet oorspronkelijk.

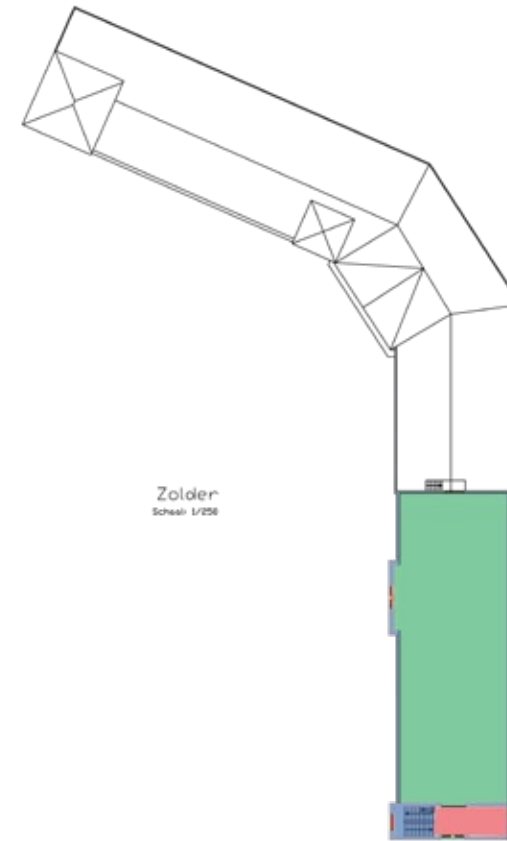
De trapruimte is storend aangeduid. De vloer is ook hier met platen bedekt. De muren zijn afwerkt in een storende, felle kleurstelling.

Mesoniveau

- Zeer waardevol
- Waardevol
- Neutraal
- Storend

Microniveau

5. VISIE OP HET TOEKOMSTIG BEHEER

In dit hoofdstuk wordt de visie op het toekomstig beheer van de site van het voormalige jezuïetenklooster voor de komende 24 jaar beschreven.

Voorafgaand aan de visie wordt een SWOT-analyse gegeven van de huidige site, die de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen van de site beschrijft. Het vormt een samenvatting van bovenstaande analytische hoofdstukken. Naast de analyse van de site werden ook de enquêtes, die uitgestuurd werden naar de gebruikers van de site, geanalyseerd.⁶³ Zoals vermeld in de doelstelling van het beheersplan (p.8) wil het voorliggend document immers een langetermijnvisie bieden gebaseerd op participatief onderzoek. Het participatietraject werd op twee niveaus uitgevoerd. Enerzijds werden de gebruikers van de kloostertuin ondervraagd. Deze tuin is publiek toegankelijk. Anderzijds werden de gebruikers van het kloostergebouw ondervraagd, namelijk het personeel van de Podiumacademie Lier.

De geldende coronamaatregelen bepaalden gedeeltelijk de methode van het participatietraject. Fysiek contact was immers uitgesloten. Het participatietraject werd daarom uitgevoerd aan de hand van online enquêtes, één voor de gebruikers van de kloostertuin (extern) en één voor de gebruikers van de gebouwen (intern). De link naar de enquête werd intern via mail naar het personeel van de podiumacademie verstuurd. De link naar de externe enquête was toegankelijk via de website van de stad Lier en werd op verschillende manieren verspreid: informatiebord in de tuin, de Peperbus, sociale media.

De enquêtes waren gedurende de periode december 2020 - februari 2021 opengesteld. Er werden ruim 200 antwoorden verzameld voor de externe enquête en bijna 100 antwoorden voor de interne enquête. De resultaten van de enquêtes worden beknopt in bijlage toegevoegd aan het beheersplan en worden verwerkt in het beheersplan. Het beheersplan wordt, na afronding, digitaal geplaatst op de website van de stad Lier zodat de resultaten ook openbaar zijn.

Uit de SWOT-analyse zullen enkele actiepunten naar boven komen, die in het verloop van de komende 24 jaar op korte, middellange of lange termijn ingepland kunnen worden. De actiepunten worden beschreven in beheersdoelstellingen. Uit de beheersdoelstellingen zullen vervolgens in hoofdstuk 6 een aantal maatregelen herleid worden, opgesomd in een lijst van werken.

⁶³ De enquêtes zijn in bijlage toegevoegd.

5.1. SWOT

Onderstaand worden de elementen van de SWOT-analyse steeds uitgevoerd voor de gebouwen op de site van het voormalige jezuïetenklooster, voor de tuin, voor de binnentuin en voor de relatie met de omgeving.

5.1.1. STERKTES

Gebouwen

- Het jezuïetenklooster is ruimtelijk verbonden met de jezuïetenkerk. Aangezien de kerk reeds herbestemd werd als concertruimte vormt dit ook functioneel een sterkte voor de invulling van het jezuïetenklooster als Podiumacademie Lier.
- De gebouwen zijn bouwfysisch in goede staat. De huidige gebreken beperken zich hoofdzakelijk tot gevolgen van vochtinfiltratie.
- De structuur van de gebouwen bleef over het algemeen goed bewaard. Enkel de wintertuin die oorspronkelijk ten oosten van vleugel A lag, werd vervangen door een storende eenlagige uitbouw (huidige balletzaal).
- In het interieur bleven nog veel erfgoedelementen (zoals vloeren, plafondversiering en wanddecoratie) bewaard.
- Het gebouw wordt door de huidige gebruikers als een sfeervolle en inspirerende plaats beschouwd. Daarnaast vinden de meeste gebruikers ook dat het gebouw gezelligheid uitstraalt.
- De multifunctionele invulling (muziek, woord, drama) op de site wordt door de huidige gebruikers als een sterke meerwaarde beschouwd.

Tuin

- De historische ommuring van de tuin is aangepast (verlaagd en op sommige plaatsen verplaatst), doch bewaard en zorgt ervoor dat de site nog steeds leesbaar is als geheel.
- De grote open ruimte is zeer waardevol voor de Lierse binnenstad.
- De padenstructuur doorheen de tuin wordt door zeer veel Lierenaars en bezoekers gebruikt, waardoor de tuin een belangrijk element is in het stedelijk weefsel.
- De nutsvoorzieningen buiten beschouwing gelaten, bezit de tuin geen storende visuele elementen voor de erfgoedwaarde van de site.

Binnentuin

- De aanwezigheid van de binnentuin vormt een sterkte voor de site. De tuin wordt bij mooi weer sporadisch gebruikt voor buitenlessen, vergaderingen en pauzemomenten.

Omgeving

- De site is gemakkelijk bereikbaar, zowel met de auto, te voet als met de fiets. De Gasthuisvest biedt ruime parkeergelegenheid.
- De site is ruimtelijk verbonden met het Kardinaal Mercierplein aan de Sint-Gummaruskerk door het Sint-Gummarusstraatje. Langs de Rechtestraat, ten noordwesten van het Kardinaal Mercierplein, is vervolgens ook de Grote Markt van Lier zeer dichtbij.
- Van op de site zijn belangrijke zichtassen naar de Sint-Gummaruskerk en achterzijde van de jezuïetenkerk. De zichtas naar de Sint-Gummaruskerk verbindt de site visueel met het religieuze centrum van de stad. De zichtas naar de achterzijde van de jezuïetenkerk vervolledigt de historische waarde van de site. Beide assen zijn dus zeer waardevol en versterkend voor de erfgoedwaarde van het stadsgezicht.
- De site van het voormalige jezuïetenklooster bevindt zich naast de site van het voormalige zwartzusterklooster. Beide sites zijn fysiek met elkaar verbonden langs een poort (anno 2021 poort van Van Boeckel) in de westelijke tuinmuur van de jezuïetentuin. De fysieke verbinding doet geen afbreuk aan de individuele identiteit van beide kloostersites. Het zwartzusterklooster wordt reeds gedeeltelijke gebruikt door de Podiumacademie Lier, waardoor ook een functionele link tussen beide sites aanwezig is.
- De aanwezigheid van Bar Muza op de site verruimt het publiek dat deze site bezoekt. De toevoeging van deze horecazaak heeft er, samen met de aanleg van het Sint-Gummarusstraatje, voor gezorgd dat de site een ware ontmoetingsplek werd.

5.1.2. ZWAKTES

Gebouwen

- De dakstructuur van vleugel A werd reeds meerdere keren aangepast. De huidige dakbedekking met natuurleien is historisch niet correct, aangezien deze vleugel oorspronkelijk met pannen bedekt was. Ook het aantal dakkapellen is anno 2021 lager dan het oorspronkelijke aantal.
- De wintertuin die oorspronkelijk aanwezig was ten oosten van vleugel A werd vervangen door een storende eenlagige uitbouw (huidige balletzaal). Deze uitbouw verstoort niet enkel het zicht op de achtergevel van het klooster, maar veranderde ook de context van de binnentuin.
- Het schrijnwerk werd in de voorgevel overal vervangen door aluminium ramen en deuren. In vleugel A werd ook de oorspronkelijke donkere kleurstelling vervangen door wit. In vleugel B werd de oorspronkelijke kleine roedeverdeling aangepast. Deze veranderingen zijn historisch niet passend. Ook op de gelijkvloerse verdieping van vleugel A werd het schrijnwerk niet-historisch aangepast.
- De dodekopschildering van vleugel A is sterk verweerd.
- De garages aan de Gasthuisvest en de berging in de binnentuin zijn storend elementen op de site.
- De isolatie van warmte en geluid wordt door de huidige gebruikers eerder slecht bevonden.
 - Vooral de verticale geluidsisolatie tussen verdiepingen is zeer slecht.
 - De lokalen op de eerste verdieping werden van geluidsisolerend materiaal voorzien. Dit verhindert echter een goede akoestiek.
 - De ramen isoleren het geluid maar matig.
 - Over het algemeen is voor de lokalen op de bovenverdiepingen een slechte ventilatie voorzien.
- De sanitaire voorzieningen van het historische gebouw worden zeer slecht beoordeeld door de huidige gebruikers. De bestaande toiletten zijn oud en versleten. Sommige sanitaire lokalen hebben geen verwarming.
- De klassen zijn verlicht met neonlicht. Dit is geen warm licht. 's Avonds zorgt deze verlichting voor vermoeidheid.
- Grootte en aantal van de voorziene klassen
 - De klassen op de tweede verdieping zijn te klein en te donker. Er komt te weinig daglicht binnen via de ramen. Ook de lokalen op de eerste verdieping worden door sommige gebruikers als te klein ervaren.
 - Er zijn te weinig grote klaslokalen aanwezig.

- De toegankelijkheid van de gebouwen wordt door de huidige gebruikers slechts matig beoordeeld.
 - De aanwezige lift gaat niet tot de tweede verdieping. Daarnaast moet voor sommige lokalen op lagere verdiepingen ook nog steeds een trap genomen worden.
 - De wayfinding in en rond het gebouw is niet optimaal.
- De veiligheid in en rond het gebouw wordt matig beoordeeld door de huidige gebruikers.
 - De brandveiligheid kan beter.
 - Er is beperkte diefstalpreventie.
 - Er is nood aan meer buitenverlichting.

Tuin

- Er is geen padenstructuur aanwezig die de tuin doorkruist.
- De vijver is niet goed afgeschermd en door oeverplanten soms niet goed zichtbaar, waardoor de vijver een gevaar vormt (voor kinderen).
- De nutsvoorzieningen in de tuin (fietsenstallingen, afvalcontainers, etc.) zijn momenteel storende elementen (of bevinden zich op storende plaatsen) in de tuin voor de erfgoedwaarde.
- In de zomer wordt tijdelijk een podium opgesteld in de tuin, tegenover het centrale deel van het jezuïetenklooster. Deze structuur is storend voor de beleving van de tuin.

Binnentuin

- De structuur van de binnentuin is gedeeltelijk verloren gegaan door achterstallig beheer.

Omgeving

- De huidige connectie met omliggende culturele sites is slechts beperkt. Ook de wayfinding naar deze culturele sites is slecht te beoordelen.
- Aan de zuidzijde van de site bevindt zich de grote verharde vlakte – volledig ingenomen door auto's - op de Gasthuisvest. Deze parking is storend voor de erfgoedcontext.

5.1.3. KANSEN

Gebouwen

- De ruime kelder- en zolderverdieping van het voormalige jezuïetenklooster zijn nog niet in gebruik, maar bieden de mogelijkheid tot ruimtelijke uitbreidingen.
- Op de eerste en tweede verdieping van vleugel A werden de historische chambrettes samengevoegd tot drie grote kamers. Indien er een noodzaak is voor meer kleine repetitie- en lesruimtes, is een reconstructie van deze chambrettes mogelijk.

Tuin

- Historisch gezien was de tuin omgeven door water, namelijk de Kerkhofmolenloop en de Gasthuisvest. Deze wateren vormden de natuurlijke grenzen van het perceel. De mogelijkheid voor het openleggen van deze waterlopen kan onderzocht worden.

Binnentuin

- De huidige gebruikers van de gebouwen zien grote mogelijkheden voor het gebruik van de binnentuin in functie van de Podiumacademie Lier. Zo kan de tuin bijvoorbeeld ingezet worden voor lessen poëzie of als openluchtpodium.

Omgeving

- De site ligt in de buurt van verschillende andere culturele sites in Lier. De verschillende sites kunnen mogelijk met elkaar verbonden worden.

5.1.4. BEDREIGINGEN

Gebouwen

- Het aantal regenwaterafvoeren is niet toereikend. Hierdoor overstroomt de huidige regenwaterafvoeren bij hevige regenval en wordt schade berokkend aan de onderliggende structuren en gevels.
- Anno 2021 is er een tekort aan ruimtes voor de Podiumacademie Lier in het voormalige jezuïetenklooster. Indien er geen ruimtelijke aanpassingen of herstructureringen worden gedaan, kan dit bedreigend zijn voor het behoud van deze herbestemming.
- De toegangsdeuren van vleugel A en vleugel B zijn te klein gedimensioneerd voor het binnen- en buitendragen van grote materialen. Dit geldt ook voor de deur naar het podium van de auditiezaal en de artiesteningang van de jezuïetenkerk. Door de te kleine doorgangen kunnen de deurlijsten of de vervoerde materialen beschadigd worden.
- De herbestemming van het jezuïetenklooster als Podiumacademie Lier heeft een relatief zwaar programma van eisen ten opzichte van de historische gebouwen. Dit kan leiden tot aantasting van de erfgoedwaarden.

Tuin

- Indien de tuin van het jezuïetenklooster meer publiek toegankelijk gemaakt zal worden of beter verbonden wordt met andere culturele sites, komt mogelijk de idee van omsloten tuin in gevaar.

5.2. VISIE

Afbeelding 420.
Afbakening van de actieve en
passieve perimeter van het
beheersplan (onderlaag: GRB
geopunt)

De visie op de site van het jezuïetenklooster wordt hieronder opgesplitst in twee delen. Ten eerste wordt de visie besproken voor de effectieve onderdelen van de site, namelijk het voormalige jezuïetenklooster, de tuin en de binnentuin. Ten tweede wordt een visie beschreven voor de site binnen de stedenbouwkundige context. Hierin worden de passieve perimeter van het beheersplan en andere stakeholders geïncorporeerd.

Legende

- Afbakening
actieve perimeter
- Afbakening
passieve
perimeter

5.2.1. VISIE OP DE SITE

5.2.1.1. DE SITE ALS BESCHERMD STADSGEZICHT

De site van het voormalige jezuïetenklooster is beschermd omwille van het algemeen belang gevormd door haar artistieke en historische waarden. De algemene basis van alle visiepunten wordt steeds gevormd door het **behoud en herstel van de erfgoedwaarden**. De site moet bestendig blijven in haar materiële componenten, maar ook de immateriële componenten moeten zo veel mogelijk in rekening gebracht worden.

De materiële componenten zijn de erfgoedelementen en -kenmerken. De erfgoedelementen zijn de structurele (gevels, daken, kelders, verdiepingen, traveeën, raam- en deuropeningen) en visuele componenten (soort schrijnwerk, dakbedekking, gevelafwerking ...) die de eigenheid van het onroerend erfgoed bepalen en de basis vormen van de motivering van de erfgoedwaarden. Erfgoedkenmerken zijn de typologie van de site, de stijl, de datering, het materiaal (baksteen, natuursteen, glas ...), etc.

De instandhouding van de decoratieve en constructieve erfgoedelementen moet gegarandeerd worden door middel van vakkundig onderhoud en conserverende ingrepen. Dit geldt, ondanks dat de bescherming enkel voor het exterieur geldt, ook voor de erfgoedelementen in het interieur. De ingrepen moeten de beschermde erfgoedelementen en -kenmerken respecteren en ondersteunen. Eventuele aanpassingen of toevoegingen moeten steeds een meerwaarde vormen voor de erfgoedwaarden van de site. Het behoud van de volledige site, met al haar specifieke elementen en waarden die het monument bepalen, staat steeds centraal.

Naast de materiële componenten van het exterieur en interieur, moeten ook de immateriële elementen en de erfgoedwaarden van de ruimere context in stand gehouden worden. Zo is het bijvoorbeeld van belang de beslotenheid van de site en samenhang van tuin en gebouw zichtbaar te houden. Daarnaast zijn er andere immateriële elementen zoals zichtassen en stedelijke connecties die bepalend zijn voor de erfgoedwaarden. Aangezien deze elementen de passieve perimeter van het beheersplan beïnvloeden, worden ze opgenomen onder 5.2.2.1.

5.2.1.2. BEHOUD VAN DE FUNCTIES OP DE SITE

Het voormalige jezuïetenklooster vormt de ideale locatie voor de Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Drama (podiumacademie). De Podiumacademie Lier bevindt zich hier in het hart van een culturele zone van de stad en is gemakkelijk bereikbaar via de Gasthuisvest. Daarnaast biedt de groene omgeving (tuin en binnentuin) en erfgoedomgeving een inspirerende context voor de creatieve gebruikers van het gebouw.

Omgekeerd is de Podiumacademie Lier ook een goede herbestemming voor het jezuïetenklooster aangezien de jezuïeten gekend zijn om hun onderwijzende taken. Deze functie-invulling dient dus behouden te blijven.

Om de toekomst van de Podiumacademie Lier op deze plaats te garanderen is het noodzakelijk om het ruimtegebruik van het voormalige jezuïetenklooster te optimaliseren in functie van de huidige en toekomstige noodzaken en wensen van de Podiumacademie Lier (en eventuele andere culturele instellingen van de stad Lier).

De toegevoegde functie van Bar Muza biedt eveneens een meerwaarde aan de site en wordt best behouden. Deze horecagelegenheid biedt een goede aanvulling aan de omliggende culturele instellingen en draagt bij tot de wayfinding van de site.

5.2.1.3. HET VOORMALIGE JEZUÏETENKLOOSTER ALS ACADEMIE MET VOORBEELDFUNCTIE

De Podiumacademie Lier draagt een soort voorbeeldfunctie binnen academies in Vlaanderen en wil blijven inzetten op de toekomstgerichtheid die het nu heeft. Concreet voor de gebouwen wil dat zeggen dat naast klassieke vakken ook de groei van modernere muziekvakken in acht moet genomen worden (bv. muziekproductie). Deze vakken, gericht op een modernere manier van muziekproductie, hebben andere eisen qua ruimtegebruik (denk aan muziekstudio's met opnamekamer) dan de klassieke academievakken. Daarnaast blijft de huidige connectie met de jezuïetenkerk als concert- en evenementruimte behouden.

Stad Lier en de Podiumacademie Lier willen deze wensen voor modernisering uitvoeren met respect voor de erfgoedwaarden van het gebouw. Modernisering en conservering gaan hand in hand.

5.2.1.4. BEHOUD VAN DE KWALITATIEVE GROENE RUIMTE

Vanuit historisch perspectief zijn functionaliteit, geborgenheid en sereniteit belangrijke kenmerken van de openbare tuin. Heden te dage kent de tuin een multifunctioneel gebruik waar leefbaarheid en beleefbaarheid een belangrijke rol spelen. De tuin moet, met respect voor de erfgoedwaarden, ingericht worden zodat een multifunctionele invulling in tijd en ruimte mogelijk is. Daarnaast wordt steeds rekening gehouden met de relatie van de tuin met het jezuïetenklooster en zijn invulling als Podiumacademie Lier. Er dient hierbij steeds de afweging gemaakt te worden tussen de geborgenheid van de historisch omsloten tuin enerzijds en het versterken van de visuele groene zichtassen op de historische omgeving anderzijds (zie visie stedenbouwkundige context).

Deze open ruimte van de tuin aan de Gasthuisvest vormt een sterke troef in de binnenstad. De stad Lier wenst deze kwalitatieve groene ruimte te behouden om ontmoetingen en evenementen mogelijk te maken, alsook om verbinding te creëren naar de stad.

5.2.2. VISIE OP DE STEDENBOUWKUNDIGE CONTEXT

5.2.2.1. DE SITE ALS BESCHERMD STADSGEZICHT

De site van het voormalige jezuïetenklooster is beschermd omwille van het algemeen belang gevormd door haar artistieke en historische waarden. De algemene basis van alle visiepunten wordt steeds gevormd door het **behoud en herstel van de erfgoedwaarden**. In de beschrijving van de erfgoedwaarden wordt onder andere ook het uitzicht van de tuin op de Sint-Gummaruskerk opgenomen. Het is dus van belang dat dit zicht niet belemmerd wordt. Ophoging van de bebouwing aan het Kardinaal Mercierplein is dus uitgesloten.

5.2.2.2. DE SITE ALS SCHAKEL BINNEN EEN CULTURELE STADSZONE

De aanwezigheid van verschillende culturele sites ten oosten van de Nete-arm in Lier biedt de mogelijkheid tot het creëren van een grote culturele stadszone. Binnen deze stadszone kunnen volgende bestaande sites met elkaar gelinkt worden:

- Site van het jezuïetenklooster (Podiumacademie Lier en BarMuza)
- Site van het zwartzusterklooster (Cultuurhostel en Podiumacademie Lier)
- Site van het alexianenconvent met kapel (Stedelijke Bibliotheek en CC Colibrant, Colibrantkapel)
- De jezuïetenkerk (concertzaal)
- De kluizekerk (leegstaand)
- Site van het klooster van Sion (Beeldacademie Lier)

De stad Lier wenst deze sites ruimtelijk en abstract te verbinden. Door de sites onder één noemer te plaatsen moet een grotere bewustwording voor cultuur gecreëerd worden. Afzonderlijk moeten de verschillende sites gemakkelijk bereikbaar en vindbaar zijn. Het is dus van belang dat de leesbaarheid van de verschillende sites verhoogd wordt.

De ruimtelijke connectie van de verschillende sites biedt daarnaast ook de kans voor stedenbouwkundige vernieuwingen. De stad Lier wenst binnen deze ontwikkeling de mogelijkheden voor betere circulatie en een duurzaam mobiliteitsplan te bekijken. Daarin is het optimaliseren van trage wegen zeer belangrijk. Ook kan hierbij worden nagedacht over nieuwe wegen en vergroeningen. Onder andere de Pallieterdriehoek en de site van Amate vzw aan de overkant van de Gasthuisvest kunnen hiertoe een belangrijke bijdrage vormen.

Om de sites rond het jezuïetenklooster en de sites aan de kluizekerk volledig met elkaar te verbinden, wenst de stad ook de Normaalschoolsite te integreren in het ruimtelijk plan. Bij de omvorming van deze site tot multifunctioneel stedelijk project zijn immers verschillende doorsteken naar omliggende straten voorzien die zullen zorgen voor een aangename en doorwaadbare plek. Het is dus aangewezen om eventuele projecten voor de ontwikkeling van de culturele zone gelijk te stemmen met dit project.

5.2.2.3. DE SITE ALS PORTAAL VAN DE STAD

De stad Lier wil de site van het jezuïetenklooster aan de Gasthuisvest ontwikkelen als aantrekkingspunt en portaal naar de stad. De site heeft de mogelijkheid om bezoekers aan te trekken tot de culturele zone van Lier. Via de tuin aan het klooster kan (van de Gasthuisvest) een zeer aangename toegang tot het stadscentrum gecreëerd worden langsheen verschillende culturele sites.

De ontwikkeling van de tuin aan het jezuïetenklooster biedt daarbij ook de mogelijkheid om na te denken over de ontwikkeling van de Gasthuisvest. Het is de visie van de stad Lier om (een referentie naar) water terug te brengen aan de Gasthuisvest en het parkeren ondergronds (of elders onder) te brengen. Op die manier wordt de historische situatie van de vesten verduidelijkt. Dit zal daarenboven ook ten goede komen aan de articulatie en leesbaarheid van het relict van het Donderhuys aan de Volmolenstraat. Daarnaast zou een nieuwe interpretatie van de historische omgrachting ook bijdragen aan de historische waarde van de jezuïetentuin als besloten kloostertuin.

Hierbij dient doordacht te worden omgegaan met de relatie tussen de huidige en de gewenste situatie. De tuin van het klooster is historisch gezien een omsloten en afgesloten geheel. Het opentrekken en versterken van de zichtassen van en naar de historische omgeving wordt als wenselijk gezien om de leesbaarheid en (be)leefbaarheid te verhogen. Zolang de Gasthuisvest echter een doodse versteende oppervlakte blijft, is het niet wenselijk de gehele zichtas naar de kloostertuin te openen.

Als portaal van de stad moet de site ten slotte ook verbonden worden met andere stedelijke knooppunten, zoals het station en de Grote Markt. Vandaag heeft de stad geen duidelijke looplijn naar de handels-as toe. Bezoekers van de stad die met de wagen komen, worden immers het liefst verzameld op randparking 'De Mol'. Dit is een zeer grote parking op wandelafstand van het centrum. Mensen baseren zich van op de parking bewust of onbewust op een kerktoren om zich te oriënteren. Lier heeft echter geen rechtstreekse wandelroute naar de grote kerk. Bijgevolg ligt de grote kerk ook wat buiten de drukste activiteitenzone van de stad en de handelszaken in de omgeving van de kerk mislopen heel wat broodnodige passage.

De verbondenheid naar de buitenzijde van de vesten kan vergroot worden door een samenwerking met de site van Amate vzw enerzijds en door incorporatie van de Pallieterdriehoek in een ruimtelijke visie anderzijds. De omgeving van de Gasthuisvest is een stadsdeel met nog heel wat potentieel en kan een sluitstuk zijn om bezoekers via een nieuwe maar logischere route naar het centrum te geleiden en aansluiting te geven op de reeds bestaande handels-as. Op die manier kan een duidelijke diagonaal ontstaan tussen randparking en station die quasi het volledige horeca- en handelsapparaat passeert. Een economische levensader voor de stad als het ware. Hoe aantrekkelijker deze route, hoe gunstiger voor de beleving van het winkelen en de stad in het algemeen.

Dergelijke strategische routing heet 'toeristificatie' (zie doelstellingen) en wordt in vele toeristische steden toegepast. Het brengt en houdt alle bezoekers op de gewenste wandelroute waardoor iedereen er beter van wordt.

5.3. ZEN-ERFGOED

ZEN-erfgoed staat voor erfgoed Zonder Economisch Nut. Dit wil zeggen dat de eigenaar of beheerder geen doorslaggevende economische opbrengst of nut heeft bij het gebruik en beheer ervan.

Volgende beeldbepalende elementen van de site van het jezuïetenklooster te Lier worden voorgesteld als ZEN-erfgoed:

- Ijskelder met kiosk

De ijskelder bevindt zich in de zuidwestelijke hoek van de tuin, aan de Gasthuisvest. Op de ijskelder bevindt zich een kiosk, die recent nog vernieuwd werd. Oorspronkelijk waren de ijskelder en kiosk omgeven door enkele hoge bomen. Het is onduidelijk uit welke periode de ijskelder dateert. Vermoedelijk werd deze pas in de 19de eeuw geplaatst. Nadat ijskelders in de 20e eeuw door moderne technieken in onbruik geraakten, werden ijskelders overbodig en kwamen ze vaak in verval. De ijskelder is hier echter een representatief voorbeeld en ze behoort integraal tot de site. Haar locatie, nabij de slotgracht was vermoedelijk bepaald zodat ijs gemakkelijk uitgekapt kon worden en opgeslagen in de kelder.

Vandaag heeft de ijskelder en het onderhoud ervan geen doorslaggevend economisch nut meer en mogelijks hebben vleermuizen hier hun intrek ingenomen. De instandhouding van het gebouw is bijgevolg zowel voor de historische waarde van de site belangrijk als ook voor de vleermuizenpopulatie.

5.4. BEHEERSDOELSTELLINGEN

De algemene visie, die steeds van kracht zal zijn, kan gespecificeerd worden in reeds enkele beheersdoelstellingen. De beheersdoelstellingen worden gebundeld naar typologie van het erfgoed (archeologisch, bouwkundig en landschappelijk erfgoed). De beheersdoelstellingen die ruimer zijn dan de betrokken site, worden samengevat onder 'beheersdoelstellingen voor de passieve perimeter'.

Afbeelding 421.
Plan met aanduiding van de plaatsen waar vermoedelijk archeologie te vinden is

5.4.1. ARCHEOLOGISCH ERFGOED

Doelstelling 1. Behoud van het archeologisch bodemarchief

De volledige stadskern van Lier is aangeduid als archeologische zone. De bouwgeschiedenis van het jezuïetenklooster wees daarnaast uit dat op de huidige site mogelijks oudere gebouwen hebben gestaan. Daarenboven werd het jezuïetenklooster ook lang in andere gebouwen aan de Berlaarsestraat ingericht. Het is dus mogelijk dat de bodem sporen bevat van oudere structuren, gaande van padenstructuren, waterlopen, muren, afgebroken huizen, tuinconfiguraties, etc.

Handelingen die gepaard gaan met ingrepen in de bodem kunnen schade veroorzaken aan de mogelijke archeologische resten. Het is dan ook van belang dat voorafgaand aan dergelijke werkzaamheden een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd wordt.

5.4.2. BOUWKUNDIG ERFGOED

Doelstelling 2. Bijkomend historisch onderzoek

Binnen de tijdspanne van de opmaak van dit beheersplan was het niet mogelijk om uitgebreid historisch onderzoek uit te voeren naar de ontwerpers van de jezuïetenkerk in de Berlaarsestraat. Bovendien werd dit gebouw niet opgenomen in de actieve perimeter van dit beheersplan. Het beperkte historisch onderzoek naar de namen van de jezuïetenbroeders Albert de Planche en Frans Schoonvliedt leverde geen resultaat op. Mogelijks is er meer informatie te vinden in de archiefinstellingen van de jezuïeten. Bijkomend historisch onderzoek kan bijgevolg later worden uitgevoerd om de bestaande historische informatie te vervolledigen.

Doelstelling 3. Conservatie en restauratie van het jezuïetenklooster

Het jezuïetenklooster is bouwfysisch in relatief goede staat. Er zijn geen noemenswaardige stabiliteitsproblemen. Het is van belang dat de instandhouding van de gebouwen en de aanwezige erfgoedelementen ook op lange termijn gegarandeerd worden. Voor de toekomstige werken aan het klooster moet steeds de filosofie van de restauratieladder als uitgangspunt genomen worden. Ingrepen moeten zoveel als noodzakelijk en zo beperkt als mogelijk zijn. Meer concreet betekent dit dat voorrang gegeven wordt aan onderhouden en conserveren. Indien dat niet mogelijk is, wordt overgegaan tot repareren. Pas indien de bouwfysische toestand dermate slecht is, wordt overgegaan tot vernieuwen. Daarbij kan gekozen worden voor kopiëren, imiteren of verbeteren. Uiteraard is dit een voorkeurshierarchie, de praktijk en de contextuele eigentijdse herbestemming van het erfgoed kunnen het nodig maken om andere keuzes te maken. Ook ingrepen voor een verhoging van de duurzaamheid, het comfort of energetische en technische optimalisaties moeten de aanwezige erfgoedelementen en -kenmerken respecteren.

Aanpassingen en toevoegingen die niet als waardevol benoemd werden in de inventaris en de beleving van de locatie storen, worden idealiter verwijderd.

Voor restauratie van de gebouwen wordt de fase van Careels als uitgangspunt genomen. De dakbedekking, het buitenschrijnwerk en het baksteenmetselwerk met voegwerk zullen hersteld worden zoals opgeleverd na de restauratie van Careels.

Daarnaast is het van belang dat de gebouwen en tuin op regelmatige basis onderhouden zullen worden. De lijst met wederkerende werkzaamheden, opgenomen onder beheersmaatregelen in dit beheersplan, biedt een leidraad voor het regelmatig onderhoud.

Hieronder worden reeds enkele doelstellingen voor het exterieur en interieur gespecificeerd.

422

423

Afbeelding 422.
Referentiefoto pannen dak,
dakappellen van vleugel A,
1913 (Kempens erfgoed)

Afbeelding 423.
Referentiefoto schrijnwerk
vleugel B, 1925 (Kempens
erfgoed)

Exterieur

- De aanwezige regenwaterafvoeren zijn onvoldoende voor de afwatering. Er moeten dus nieuwe/meer regenwaterafvoeren geplaatst worden. De lokalisatie van deze afvoeren wordt bepaald in functie van de erfgoedwaarden van het beschermde stadsgezicht.
- Het voegwerk van vleugel A en de kapel werden uitgevoerd met een gesneden voeg met dodekopschildering in kalkmortel. Vleugel B werd gevoegd met een knipvoeg in een kalkcementmortel. De types voegwerk worden op deze manier gerestaureerd.
- Het schrijnwerk van vleugel B werd vervangen door materialen (aluminium) en een vormgeving die niet in overeenstemming zijn met historisch passende materialen. Het schrijnwerk zal vervangen worden naar oorspronkelijke materialen (hout), roedeverdeling en kleurstelling, maar houdt eveneens rekening met de valbeveiliging die nodig is. De ramen (glaswerk) mogen een moderne (denk aan dubbel glas) variant zijn van de oorspronkelijke ramen.
- Het schrijnwerk van vleugel A wordt vervangen door houten schrijnwerk, maar behoudt zijn witte kleurstelling en roedeverdeling. De ramen (glaswerk) mogen een moderne (denk aan dubbel glas) variant zijn van de oorspronkelijke ramen.
- De dakbedekking van vleugel A wordt aangepast naar rode pannen, naar historisch model. De andere vleugel en de kapel blijven een natuurleien dakbedekking behouden. Op deze manier zal naast de historische leesbaarheid ook de ruimtelijke leesbaarheid van het gebouw vergroten.
- De glas-in-loodramen van de kapel worden vervangen door nieuwe, blanke ramen. De glas-in-loodramen werden reeds in de jaren 1970 sterk aangepast, waardoor slechts een zeer beperkt deel van de oorspronkelijke ramen bewaard bleven.
- De garage aan de Gasthuisvest wordt afgebroken. De ruimte voor containers blijft behouden. Aan de Gasthuisvest heeft deze ruimte immers een historische poortomlijsting. Het huidige platte dak van deze ruimte wordt echter vervangen door een lessenaarsdak tegen de kapelmuur.

424
425

Afbeelding 424.
Detailfoto van huidige vloer in
A0

Afbeelding 425.
Foto van de gang A0

Interieur

- In het interieur worden de erfgoedelementen, zoals benoemd in de inventaris, bewaard en geconserveerd. Waar nodig worden (delen van) elementen gerestaureerd.
- De tegelvloer in gang B0 (Céramique Nationale de Welckenraedt) wordt vernieuwd. Deze gemerkt met CNW behoren tot de eerste productieperiode (1904-ca.1925). Deze met enkel een W stammen uit het interbellum tot een stuk na WOII. Careels werkte zeer veel met materiaal van dit bedrijf, net als vele andere architecten. Het was  en van de grootste in België en uitsluitend gespecialiseerd in vloertegels. De effen gekleurde tegels zijn nog op de hedendaagse markt te vinden, al moeten ze meestal wel verzaagd worden omdat de hedendaagse productie andere maten heeft en niet scherpkantig is. De gespikkelde tegels of "porphyr s" kunnen niet nieuw geproduceerd worden omdat de strooimachines die zorgden voor het spikkelpatroon niet meer beschikbaar zijn. Dergelijke tegels kunnen dus enkel op de recuperatiemarkt gevonden worden of weggenomen uit minder zichtbare ruimtes elders in het gebouw om de meest prominente vloerpartijen zo homogeen mogelijk aan te vullen.

Lokaal herstel van de vloer - verlijmen van gebroken tegels en bijwerken met epoxy voor randschade - is overigens meest aangewezen omdat het legpatroon van 8hoektegels het schadevrij uitzagen van grote zones duur maakt. Dit is geen werk voor een aannemer, maar voor een keramiekrestaurator met ervaring op het gebied van tegelrestauratie.

Wanneer gebarsten of gebroken tegels niet meer kunnen vervangen worden door identieke exemplaren (bv. door een faillissement van de fabriek), wordt gekozen voor een (moderne variant van de) tegel met gelijkwaardige kwaliteiten, zodat de nieuwe tegels de erfgoedwaarden van het gebouw blijven ondersteunen. De nieuwe tegels moeten voldoen aan volgende voorwaarden:

- Repetitief karakter: de oorspronkelijke vloer wordt gekenmerkt door een sterk repetitief karakter dat bepaald wordt door het kleine formaat van de tegels, het voegwerk en de ligging van de tegels. Dit repetitief karakter met regelmatig voegwerk moet herhaald worden. Tegels van 15 op 15 centimeter vormen de referentie. Daarenboven is het aan te raden de 'hoofdtgels' parallel met de muur te plaatsen en de accenten, zoals in de oorspronkelijke tegels haaks hierop te plaatsen zodat deze een verlengend effect geven aan de gang.
- Kleur en bleke achtergrond: de oorspronkelijke vloer speelt met groene accenten en refereert zo aan de kleurstelling van de plinten en het stucwerk. Het is van belang dat de nieuwe tegels opnieuw kleurrijke accenten in zich dragen en dat de hoofdkleur van de vloer sober en lichtkleurig is. Aangezien het stucwerk later aangepast werd aan de vloer is het niet noodzakelijk opnieuw een groene kleur te kiezen.
- Eenvoudige vormgeving: de oorspronkelijke vloer speelt met het idee van een witte achtergrond met groene vierkantjes als accenten. Er worden geen complexe vormen gebruikt. De nieuwe vloer moet dus eveneens een eenvoudige vormgeving hebben.
- Afboording: de oorspronkelijke tegelvloer werd afgeboord langsheen de muren. Daarnaast werd ook ter hoogte van lokaal 09 (knik in de gang) de vloer afgeboord. Deze ruimteverdeling moet behouden blijven in de nieuwe vloer.

Doelstelling 4. Verbeteren interne circulatie en ruimtegebruik

Om de gebouwen aan te passen aan de huidige en toekomstige noodzaken van de Podiumacademie Lier wordt de interne circulatie en het ruimtegebruik best geoptimaliseerd.

Uit de analyse van de enquêtes bij leerkrachten en leerlingen zijn een aantal belangrijke resultaten naar voren gekomen. De meest relevante opmerkingen op gebouwschaal gingen over de onderwerpen toegankelijkheid en algemene leesbaarheid van het gebouw. Maar ook op het vlak van akoestiek en thermische isolatie werd er melding gemaakt van een aantal belangrijke knelpunten. Uit de analyse blijkt ook dat er meer nood is aan kleine lokalen voor één-op-éénlessen en dat niet te veel aan grote lokalen moet worden ingeboet. Het aantal lokalen wordt in eerste instantie als voldoende ingeschat door de gebruikers, maar uit de opmerkingen blijkt dat er dus vooral nood is aan een meer flexibel gebruik van de lokalen.

Ook voor wat betreft het programma kwamen een aantal opmerkingen naar voren, zo is er een vraag naar meer sanitaire voorzieningen die voldoen aan de hedendaagse wensen. Maar net zo goed wordt gevraagd voor meer diefstalveilige bergruimte.

Rekening houdend met de noden en wensen van de gebruikers van het gebouw en met de erfgoedwaarden, moeten dus de interne circulatie en het ruimtegebruik van het voormalige jezuïetenklooster aangepast worden.

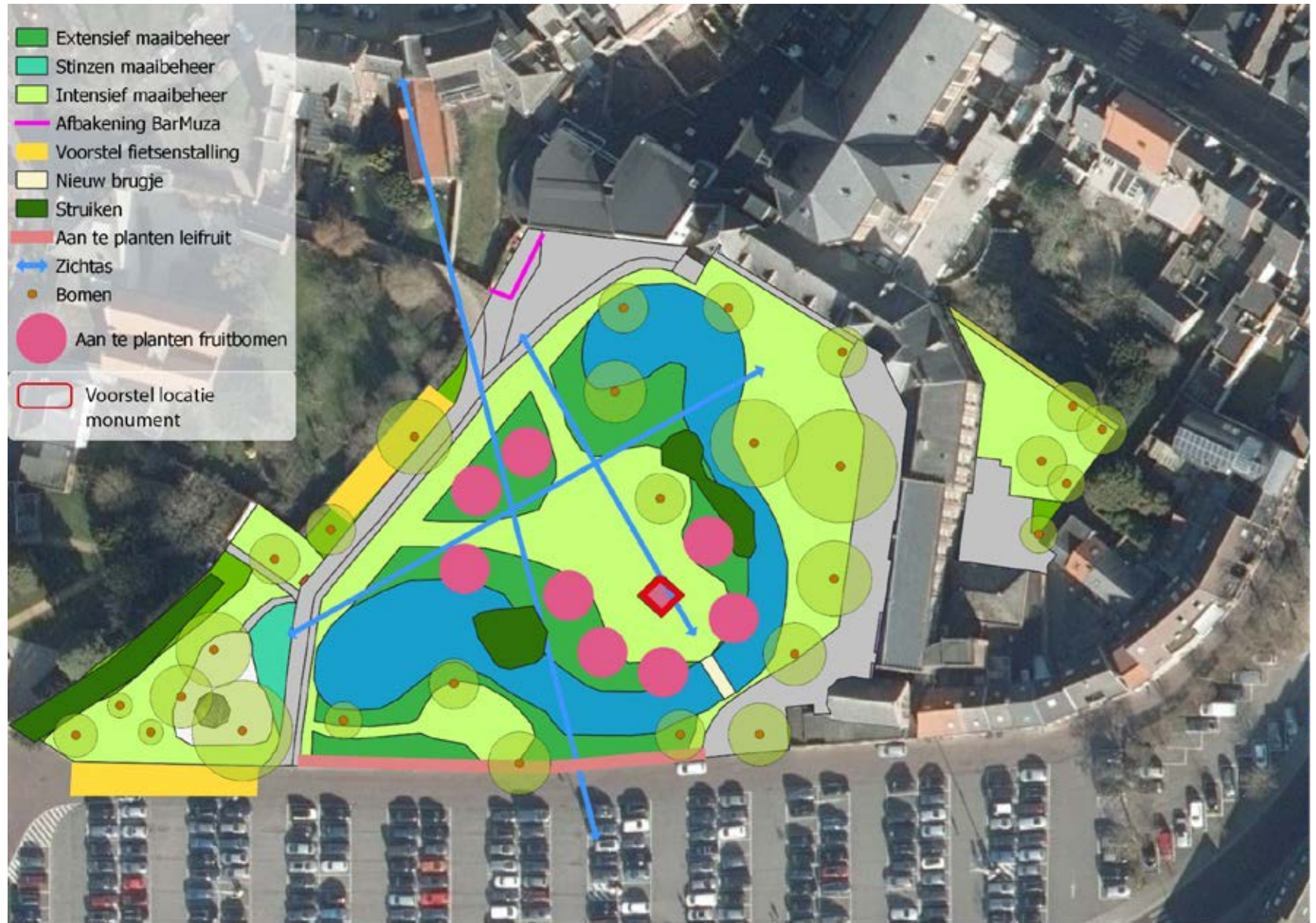
5.4.3. LANDSCHAPPELIJK ERFGOED

Doelstelling 5. Ontwikkelen van de tuin van het jezuïetenklooster met respect voor de erfgoedwaarden

Zoals reeds gesteld in de visie is leefbaarheid, beleefbaarheid en de relatie tussen de historische en huidige functie van de tuin bepalend. De toegenomen functionaliteit van de tuin heeft voor een verhoogd gebruik gezorgd. Dit zowel in de vorm van passage als van eigenlijke ingebruikname van de tuin. Deze verhoogde druk heeft een impact op het beeld van het park. Zo zijn allerhande gebruikssporen terug te vinden van niet aangepast gebruik van de tuin. Het 'wildparkeren' van fietsen, een niet doordachte schikking van de activiteiten van BarMuza, etc. Om ervoor te zorgen dat de verschillende functies op een duurzame manier te vereenzelvigen zijn met de draagkracht van de tuin en de visie, worden volgende maatregelen vooropgesteld:

- Gebruiksvisie
- Plaatsing extra fietsvoorzieningen
- Zone BarMuza opwaarderen
- Versterking circulatie
- Behoud en versterken zichtassen
- Herinrichting aanwezig meubilair
- Regulier beheer van landschapselementen

Afbeelding 426.
Voorstel van de ontwikkeling
van de jezuïetentuin te Lier
(Landmax)

Gebruiksvisie

De parktuin wordt ontwikkeld als een ontspannings- en ontmoetingsruimte, waar mensen kunnen samenkomen of individueel ontspannen. Er moet voldoende plaats voorzien zijn om te gebruiken als ligweide. Voor deze functie moet ook nagedacht worden over voldoende schaduwwerking. Nieuwe bomen kunnen hiervoor geplaatst worden, maar deze aanplanting mag nooit de huidige zichtassen doorbreken.

In de parktuin wordt geen podium voorzien, zoals anno 2020 soms gebeurde. Zowel naar bomenbestand als naar beleving is een dergelijk podium niet wenselijk. Het park biedt potentieel genoeg om gebruik te maken van de open ruimte voor een eenmalige, kortstondige periode in het kader van een viering of optreden. Het voorzien van een podium dient in de binnentuin te gebeuren.

De huidige zone van het beiaardmonument wordt momenteel als de beste zone beschouwd voor het plaatsen van een beeld of monument, aangezien deze locatie de zichtassen niet verstoort. Andere locaties zijn mogelijk wanneer deze de zichtassen niet verstoren en voldoende open ruimte laten.

Op het plan (vorige pagina) wordt eveneens voorgesteld het brugje, dat te zien is op oude foto's, te herstellen. De voorgestelde locatie van de brug, gebaseerd op de locatie van de oorspronkelijke brug, is versterkend voor één van de zichtassen richting Sint-Gummaruskerk.

Plaatsing extra fietsvoorzieningen

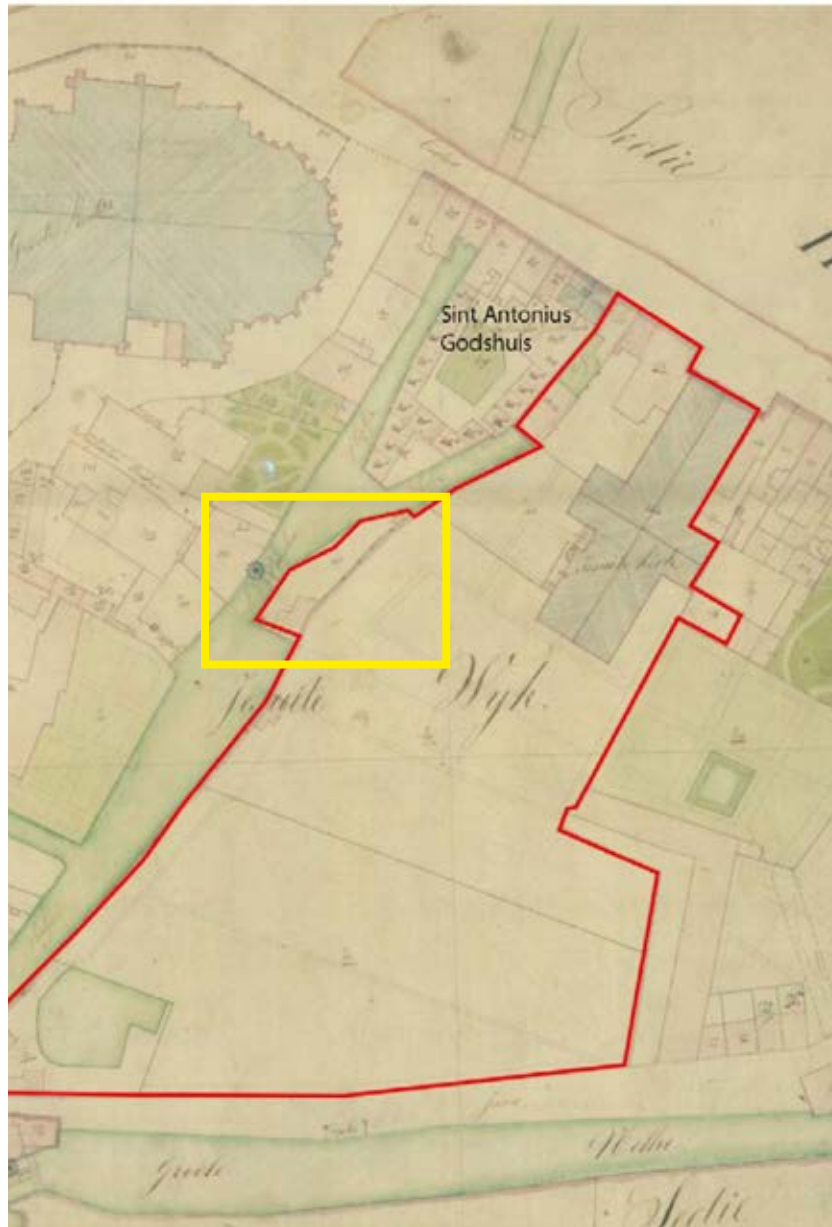
De openbare tuin of park wordt frequent gebruikt, zowel voor passage als voor eigenlijk gebruik. Omwille van die reden zijn vandaag op de site verschillende fietsenstallingen voorzien. Echter staan enkele van deze fietsenstallingen op storende plaatsen, waardoor ze het totaalbeeld van de tuin vervuilen. Het voorzien van fietsenstallingen is wel wenselijk, om de beleefbaarheid van de tuin te versterken, maar deze dienen op te gaan in het totaalbeeld.

Na analyse van de tuin, haar visuele en historische waarde, worden hieronder twee mogelijkheden voor het voorzien van fietsenstallingen geopperd.

- Fietsenstallingen ter hoogte van de parking gasthuisvest ter hoogte van de kiosk. Deze fietsenstalling is momenteel niet wenselijk, aangezien wildparkeren in de hand kan werken. Na een herontwikkeling van de Gasthuisvest is deze locatie misschien wel mogelijk.
- Fietsenstallingen naast muur tussen pad kiosk – BarMuza
- Fietsenstallingen ter hoogte van af te breken garages ten westen van de kapel.

De locatie van fietsenstallingen moet, indien nodig, verder onderzocht worden, onder andere door de verantwoordelijken van mobiliteit van de stad Lier. De stad wil wildparkeren van fietsen vermijden. Mogelijks is een extra fietsenstalling nabij de Podiumacademie dus toch nodig.

Afbeelding 427.
Aanduiding van de
perceelsuitsprong aan de
kerkhofmolen

Zone Bar Muza opwaarderen

De toegevoegde waarde van Bar Muza heeft de beleefbaarheid en gebruik van de tuin intens verhoogd. De beleefbaarheid is hierdoor ook positief geëvolueerd door de gezellige schikking en locatie van het terras. Echter is naast het terras een omsloten zone gefabriceerd uit houten panelen. Deze zone schermt de afvalcontainers en ander meubilair van BarMuza af van het terras. Het is duidelijk dat deze omsloten zone enerzijds niet voldoende groot is en anderzijds een negatieve impact heeft op het zicht en het totaalbeeld van de tuin. Zeker wanneer men plaatsneemt op het terras verstoort dit het zicht op de achterliggende Sint-Gummaruskerk.

Het herinrichten van deze afbakening zou tot een functionele en esthetische meerwaarde kunnen leiden. Door de afsluiting te vergroten in de lengte en beperkt te verkleinen in de breedte, zou voldoende plaats voorhanden moeten zijn om het nodige materiaal op te bergen. Daarnaast kan voor de afsluiting gewerkt worden met een aanplant, mogelijks in klimop (zoals ook de achterliggende muren en gebouwen in klimop zijn overgroeid), om het zicht te verzachten en te laten opgaan in de omgeving. Mogelijks kan de afbakening ook opnieuw ingericht worden met een referentie naar de historische context. Aan de Kerkhofmolenloop was op deze locatie immers een kleine uitsprong van het perceel. Deze oever was bereikbaar via een deur in de muur van het jezuïetenklooster. Aan de andere kant van de Kerkhofmolenloop bevond zich hier ook de kerkhofmolen.

Versterken circulatie

De gebruiksfunctie van de tuin heeft een groot deel van haar karakter verloren. Dit verlies is deels te wijten aan het voorzien van een pad met als hoofdzakelijk doel het verbinden van het Sint-Gummaruskerk met de Gasthuisvest (pad naast kiosk). Daarnaast zorgt het pad naast het klooster voor de ontsluiting van de Podiumacademie Lier. De interne mobiliteit beslaat voornamelijk functionele mobiliteit met het oog op de bereikbaarheid van de verschillende functies binnen de site alsook buiten de site. Hierbij is de interne mobiliteit met het oog op het beleven van de site verdwenen.

Om het groene karakter van de site te bewaren en tegemoet te komen aan het verhogen van de interen mobiliteit, met het oog op het verhogen van de beleefbaarheid van de tuin, worden zogenaamde maaipaden voorzien. Deze maaipaden verhogen daarbij ook de ecologische waarde van het grasland, dat vandaag volledig als gazon beheerd wordt.

Behoud en versterken zichtassen

De site van het jezuïetenklooster kent zowel verschillende interne als externe zichtassen. De interne zichtassen zijn van groot belang voor de interne beleving van de site. Hierbij is het gevoel van omslotenheid een relevant gegeven. Daarnaast zijn er verschillende zichtassen die de aandacht vestigen op waardevolle elementen. Eén van die zichtassen, is de zichtas op de kiosk. Om deze zichtas te verfraaien, kunnen stinzenplanten worden aangeplant op de heuvel onderaan de kiosk. Een andere belangrijke zichtas, is de zichtas op het centrale gedeelte van de tuin, wat een open, groene oase vormt, omsloten door hogere struiken. Het behoud van deze struiken zal dit 'oasegevoel' behouden.

Als externe zichtas is voornamelijk de zichtas op de Sint-Gummaruskerk van belang, zowel intern, als extern. De externe zichtas op de kerk wordt van op de Gasthuisvest vandaag verminderd door de aanwezigheid van het grote spandoek en de oeverbegroeiing van struiken. Het is dus wenselijk om deze zichtas te herstellen of te versterken door het verwijderen van dit spandoek en de begroeiing. Het verwijderen van de begroeiing zal echter resulteren in het verlies van het interne omsloten 'oasegevoel'. Dit verlies wordt daarbij versterkt door het zicht op de parking van Gasthuisvest. Het verwijderen van deze begroeiing kan pas overwogen worden, wanneer de Gasthuisvest een groene invulling krijgt. Het selectief uitdunnen of aftoppen van deze begroeiing is echter wel beperkt mogelijk.

Aandacht voor de tuinmuur, zowel aan de kant van het zwartzusterklooster en de voormalige kerkhofmolenloop als aan de kant van de Gasthuisvest.

Herinrichting aanwezig meubilair

In de tuin komen vandaag de dag verschillende soorten meubilair voor. Zo komen er twee verschillende banktypes voor, staan verschillende banken suboptimaal geplaatst, etc. Het verplaatsen en vervangen van de verschillende banken zouden de verschillende zichtassen verder kunnen versterken. Hierbij kan zo de aanwezige fotohoek geoptimaliseerd worden.

Gegeven de site toegang biedt tot verschillende relevante en interessante locaties, is het voorzien van bewegwijzering interessant. Deze wordt het best voorzien op kruispunten van paden vanwaar verschillende van deze locaties te bereiken zijn.

Het originele brugje in de tuin wordt gereconstrueerd. De oorspronkelijke locatie wordt echter niet behouden. Het brugje kan het huidige brugje vervangen of één van de zichtassen verlengen, zoals voorgesteld op het plan (supra).

Doelstelling 6. Ontwikkelen van de binnentuin in functie van de Podiumacademie Lier en met respect voor de erfgoedwaarden

De binnentuin volledig herinrichten. De binnentuin wordt best behouden voor de Podiumacademie Lier. Het contact via de steeg moet bekeken worden. Mogelijks kan een referentie gemaakt worden naar de historische structuur van wintertuin die hier aanwezig was.

5.4.4. PASSIEVE PERIMETER

Doelstelling 7. Ontwikkelen van een gemeenschappelijke noemer en ruimtelijke connectie voor de culturele stadszone van Lier

Om de link tussen de verschillende culturele sites te versterken, wenst de stad Lier deze sites onder één noemer te benoemen. Op die manier moet, op abstract niveau, een culturele stadszone ontstaan.

Deze culturele stadszone moet vervolgens ook ruimtelijk leesbaar zijn. Het is dus gewenst om de verschillende culturele sites, zoals benoemd in de visie, ruimtelijk met elkaar te verbinden. Om dit te verwezenlijken moeten enkele gebieden onderzocht worden.

Binnen de verschillende onderzoekszones moet nagegaan worden op welke manier de straten en pleinen opgewaardeerd kunnen worden in functie van de ontwikkeling van de culturele stadszone. Voor de verschillende onderzoekszones worden hieronder enerzijds reeds enkele onderzoeksvoorstellen/doelstellingen uitgeschreven. Deze voorstellen bouwen onder andere ook verder op de stedenbouwkundige visie van de Bouwmeesterscan. Anderzijds worden ook enkele voorwaarden vastgelegd voor eventuele ontwikkelingen.

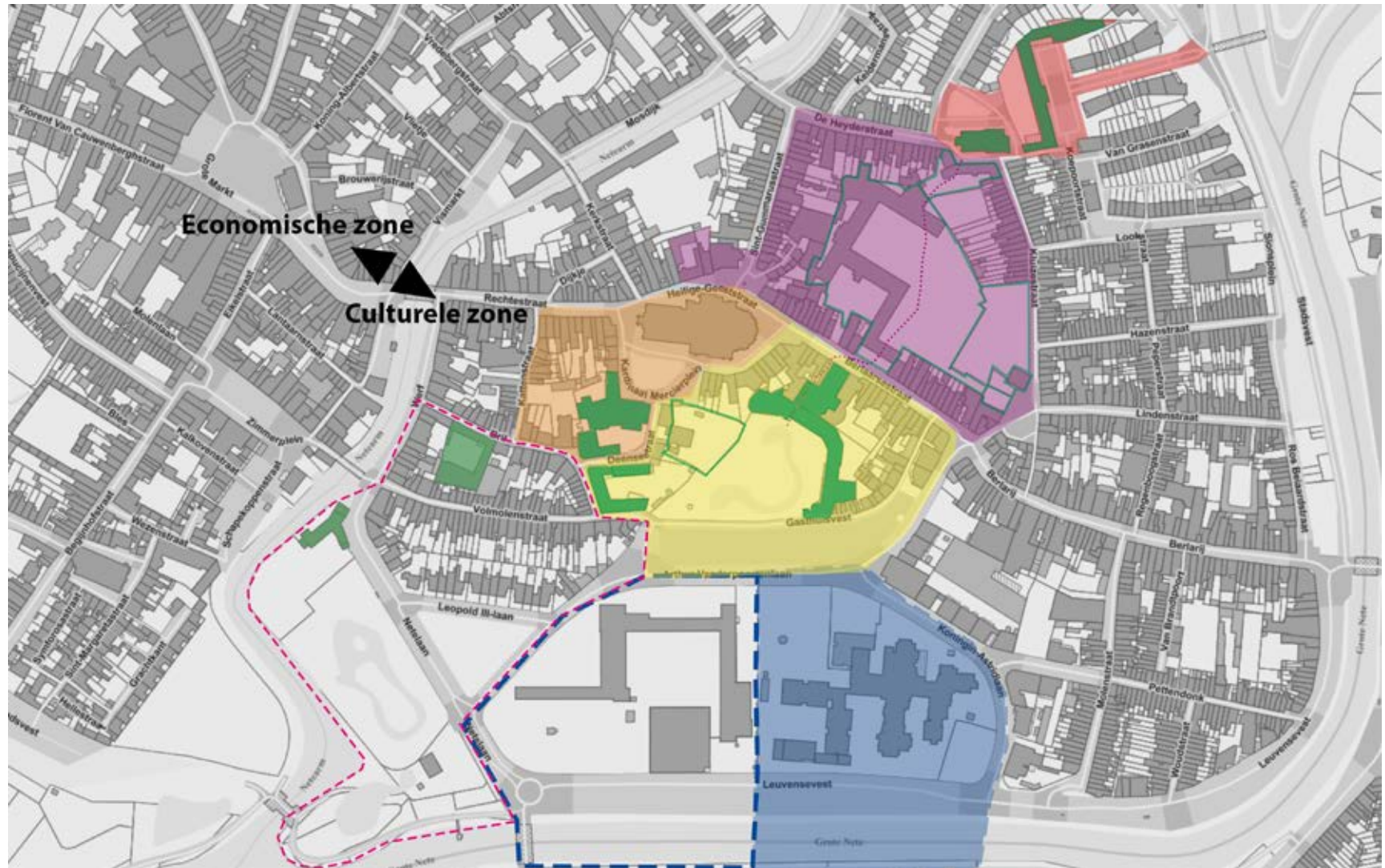
Daarnaast kan samen met de verschillende stakeholders (culturele spelers) bekeken worden welke gezamenlijke noden, wensen, functies er zijn en waar deze optimaal ingepland kunnen worden (denk aan tentoonstellings-, concert- en voorstellingsruimte).

Om dergelijke grote stedenbouwkundige en ruimtelijke ontwikkelingsplannen in goede banen te leiden wordt een projectleider aangesteld binnen de stad Lier. Deze persoon kan de visies van de verschillende stakeholders met elkaar afstemmen, ideeën bundelen, individuele plannen aan elkaar linken en het overzicht bewaren.

Afbeelding 428. Voorstel voor afbakening van de onderzoekszones voor de ontwikkeling van de culturele stadszone

Legende

- Gebouwen in gebruik voor een culturele functie
- Interessante gebouwen voor de culturele stadszone
- Zone A
- Zone B
- Zone C
- Zone D
- Zone E
- Uitbreiding zone E
- Uitbreidingszone

Onderzoekzone A

De eerste zone wordt gevormd door de site rond het voormalige klooster van Sion, de huidige locatie van de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten en de Kluizekerk.

Onderzoeksvoorstellen

- Herbestemmingsonderzoek Kluizekerk.

Een herbestemmingsonderzoek van de momenteel leegstaande Kluizekerk kan aan het licht brengen op welke manier deze ruimte kan bijdragen tot de culturele stadszone. Mogelijks biedt deze kerk een tentoonstellingsruimte aan de Beeldacademie, zoals ook de jezuïetenkerk een voorstellingsruimte biedt aan de Podiumacademie.

- Ontwerpend onderzoek naar optimalisatie van het ruimtegebruik van het voormalige klooster van Sion.

De huidige invulling van het klooster van Sion als Stedelijke Academie van Schone Kunsten kan onderzocht worden in functie van de mogelijkheid tot gedeelde ruimtes in de culturele stadszone.

- Onderzoek groene invulling van het Gebroeders Doxplein.

Vandaag is het Gebroeders Doxplein een groene, doch weinig ingevulde zone. Samen met het herbestemmingsonderzoek naar de Kluizekerk kan nagegaan worden op welke manier deze groene zone kan bijdragen in het stedelijk weefsel.

Ontwikkelingsvoorwaarden

- Behoud van de aanwezige erfgoedwaarden, zoals onder andere
 - Architecturale en historische waarde van de Kluizekerk en het klooster van Sion
 - Relatie tussen Kluizekerk en klooster aan de overzijde van de De Heyderstraat

Onderzoekzone B

De tweede zone wordt hoofdzakelijk bepaald door het reeds gestarte project van de Normaalschoolsite. Dit omvat eveneens de pastorie van de Kluizekerk en het voormalige klooster van de Predikheren. De site wordt, met respect voor de historische gebouwen, herbestemd tot een gemengd stedelijk project.

Onderzoeksvoorstellen

- Mogelijkheid voor culturele invullingen binnen het stedelijk project.
- Onderzoek naar de circulatie doorheen de site in functie van de culturele stadszone.

De site van de Normaalschool vormt een belangrijke schakel tussen de bestaande culturele organisaties aan de Koepoortstraat en de culturele organisaties in de buurt van het jezuïetenklooster. Door op deze site een publieke doorgang te voorzien worden beide bestaande culturele stadsgebieden met elkaar verbonden. Idealiter wordt ook de invulling van het stedelijk project dus gedeeltelijk cultureel verrijkt.

Ontwikkelingsvoorwaarden

- Behoud van de aanwezige erfgoedwaarden, zoals onder andere:
 - Historische en architecturale waarde van de straatgevels in de De Heyderstraat: Het betreft de gebouwen in de Kluizestraat van het tweede predikherenklooster gebouwd naar ontwerp van J. Van Ockeley (1865). Samen met de eind 19de-eeuwse eenheidsbebouwing, de heden gedecapeerde huizen in de De Heyderstraat 34-42 en de pastorie en de homogene bebouwing van bepleisterde en beschilderde lijstgevels van de huizen De Heyderstraat 16-32 vormt dit nog een vrij gaaf en waardevol straatbeeld rond de historisch veel oudere Kluizekerk.⁶⁴
 - Historische en architecturale waarde van het klooster der Predikheren De Kluis: L-vormig hoekcomplex met bakstenen lijstgevels van twee en één en zeven traveeën en twee bouwlagen onder gecombineerde zadeldaken, waarvoor bouwvraag van 1865 naar ontwerp van J. Van Ockely.⁶⁵
 - Historische en architecturale waarde van Het hof van Gistel: Patriciërswoning, vermoedelijk gebouwd tussen 1544 en 1547 en eigendom van een familie van rijke kooplieden. In 1854 aangekocht door de stad en verbouwd als Rijksnormaalschool.

64 zie beheersplan De Heyderstraat

65 zie beheersplan De Heyderstraat

- Historische en architecturale waarde van de straatgevels in de Sint-Gummarusstraat.⁶⁶
- Historische en artistieke waarde van de stadspomp Heilige Geest.⁶⁷
- Historische, archeologische en architecturale waarde van de Sint-Pieterskapel;
- Artistieke en historische waarde van het godshuis Heilige Geesthuis.⁶⁸
- Historische en architecturale waarde van de huizen, vastgesteld als onroerend erfgoed.

66 Zie beheersplan Sint-Gummarusstraat

67 Zie beheersplan Stadspomp Heilige Geest

68 Zie beheersplan Heilige Geesthuis

Onderzoekzone C

De derde zone wordt bepaald door het Kardinaal Mercierplein en de omliggende bebouwing, namelijk de Sint-Gummaruskerk en de bibliotheek. Ook CC de Colibrant en het leescafé worden in deze zone opgenomen door de bestaande functionele verbondenheid met de bibliotheek.

Onderzoeksvoorstellen

- Opwaarderen van de Heilige Geeststraat.

De openbare ruimte tussen het Heilige Geestgebouw, de Sint-Jacobskapel en de Sint-Gummaruskerk moet laagdrempeliger worden en een eenheid vormen met de Rechtestraat en het Kardinaal Mercierplein. Deze gebouwen maken deel uit van de Sint-Gummarussite die tegen 2029 zijn gerestaureerd en/of herbestedmd.

- Opwaarderen van de Rechtestraat.

Deze straat maakt de link/ verbinding met het hart van Lier, de Grote Markt en bij uitbreiding naar het station. De bestrating van de Rechtestraat moet aansluiten op deze van de Grote Markt zodat ze een harmonieus geheel vormen.

- Opwaarderen van het Kardinaal Mercierplein.

Het Kardinaal Mercierplein biedt, als plein rondom de Sint-Gummaruskerk, grote kansen als park of groene ruimte in de stad. De heraanleg van het Kardinaal Mercierplein werd reeds in de Bouwmeesterscan (2019) naar voren geschoven.⁶⁹ Parkeren is in alle ruimtelijke projecten een heet hangijzer. In een kern met voorzieningen moet er voldoende mogelijkheden zijn, maar dat hoeft niet op alle verblijfsplekken van de stad. De ruimte rondom de Sint-Gummaruskerk heeft veel potentie om de binnenstad een kwaliteitsslag te geven. Veel retail vierkante meters zullen de komende jaren veranderen van programma (naar horeca) of zelfs van bestemming (naar wonen). Het winkelen maakt een transitie door, waardoor er minder ruimte nodig is voor winkels. Daarom is het van groot belang dat de openbare ruimte de kapstok van kwaliteit kan zijn voor de binnenstad.⁷⁰

- Opwaarderen en betere integratie van de groene restruimte in de bocht van de Deensestraat.

Vandaag wordt de groene restruimte in de Deensestraat nagenoeg niet gebruikt. Deze ruimte biedt mogelijks kansen voor een betere of andere connectie tussen de Volmolenstraat en het Kardinaal Mercierplein.

⁶⁹ https://www.vlaamsbouwmeester.be/sites/default/files/uploads/191009_rapport_Lier_web.pdf

⁷⁰ https://www.vlaamsbouwmeester.be/sites/default/files/uploads/191009_rapport_Lier_web.pdf; p. 96.

Ontwikkelingsvoorwaarden

- Behoud van de aanwezige erfgoedwaarden zoals onder andere:
 - Historische waarde van de jezuïetenkerk als voorbeeld van een laatbarokke kerk, opgericht tussen 1749 en 1753.
 - Historische en architecturale waarde van het jezuïetenklooster (zie waardebeoordeling supra).
 - Historische en artistieke waarde van het Hof van Denemarken.
 - Historische en artistieke waarde van de aansluitende gevels en bedaking rond het zwartzusterklooster: het stadsgezicht sluit enerzijds aan op het als monument beschermde Kannunikenhuis en anderzijds op de als monument voorgestelde huizen Volmolenstraat 64, 66 en 68. Het straatbeeld wordt bovendien bepaald door twee kloosterkapellen, enerzijds de kapel van het gesloopte cellenbroedersklooster en anderzijds door de kloostergebouwen van de zwartzusters.⁷¹
- Behoud open ruimte van het Kardinaal Mercierplein.
- Geen ophoging van de gebouwen om het zicht op de Sint-Gummaruskerk te bewaren van op de Gasthuisvest.
- Behoud van de connectie tussen jezuïetenkerk en jezuïetenklooster

⁷¹ zie beheersplan zwartzusterklooster en omgeving

429
430

Afbeelding 429.
Voorstelling van de (te onderzoeken) groene zones
Afbeelding 430.
Schetsmatige aanduiding van de ligging van het vroegere Tuinstraatje, vertrekkende naast de vroegere kerkhofmolenloop richting Kardinaal Mercierplein

Legende

- Bestaande publieke groene zones
- Bestaande semi-publieke groene zones
- Potentiële groene zones
- Potentiële semi-publieke groene zones

Onderzoekzone D

De vierde zone wordt gevormd door het bouwblok tussen Berlaarsestraat, Gasthuisvest, Deensestraat en Kardinaal Mercierplein. Het bouwblok omvat het zwartzusterklooster, het hof van Denemarken, het jezuïetenklooster en de jezuïetenkerk.

Onderzoeksvoorstellen

- Onderzoek naar de rechtstreekse verbinding tussen Volmolenstraat en Kardinaal Mercierplein. De oude verbinding tussen Volmolenstraat en Kardinaal Mercierplein kan worden hersteld in functie van de ontwikkeling van een culturele stadszone. Deze verbinding zou de doorwaardbaarheid voor traag verkeer in de omgeving bevorderen. Het is van belang dat de weg wordt aangelegd met respect voor de beslotenheid van de tuin van het zwartzusterklooster. Mogelijks is het wenselijker om de historische weg niet volledig te reconstrueren. Verder moeten ook de openingen in de tuinmuren weldoordacht gemaakt worden.
 - Indien gewenst kan onderzocht worden op welke manier het voormalige Tuinstraatje terug gebracht kan worden. Een volledige reconstructie van het straatje is niet wenselijk. De oorspronkelijke straat sneed immers door de huidige kloostertuin van de zwartzusters. Een reconstructie van de oorspronkelijke situatie zou de beslotenheid van de kloostertuin sterk aantasten. Mogelijks kan het straatje geherinterpreteerd worden. Zo is een straatje zijdelings langs het klooster bijvoorbeeld wel te overwegen.
 - Mogelijke circulatie tussen Gasthuisvest en Kardinaal Mercierplein langs poort van Van Boeckel, via zwartzusterklooster en Deensestraat.

431

432

Afbeelding 431.
Primitief kadasterplan met
aanduiding van de groene zone
aan het Kardinaal Mercierplein

Afbeelding 432.
Visiebeeld van de ontharde
Gasthuisvest uit de
Bouwmeesterscan

- In deze zone bestaan ook andere zones die potentieel kunnen omgevormd worden tot groene (publieke) zones. De Gasthuisvest en de zone achter BarMuza waren historisch gezien groene zones/tuinen. Daarnaast biedt ook de tuin van de pastorie veel mogelijkheden als publieke groene zone (zie doelstelling 9).

Ontwikkelingsvoorwaarden

- Behoud van de aanwezige erfgoedwaarden zoals onder andere:
 - Historische en artistieke waarde van de aansluitende gevels en bedaking rond het zwartzusterklooster: het stadsgesicht sluit enerzijds aan op het als monument beschermde Kannunikenhuis en anderzijds op de als monument voorgestelde huizen Volmolenstraat 64, 66 en 68. Het straatbeeld wordt bovendien bepaald door twee kloosterkapellen, enerzijds de kapel van het gesloopte cellenbroedersklooster en anderzijds door de kloostergebouwen van de zwartzusters.⁷²
 - Archeologische, artistieke en historische waarde van de Sint-Gummaruskerk.⁷³
- Behoud van de beslotenheid van de tuin van het zwartzusterklooster.
- Behoud van de beslotenheid en het privaat karakter van de pastorietaan.

⁷² zie beheersplan zwartzusterklooster en omgeving

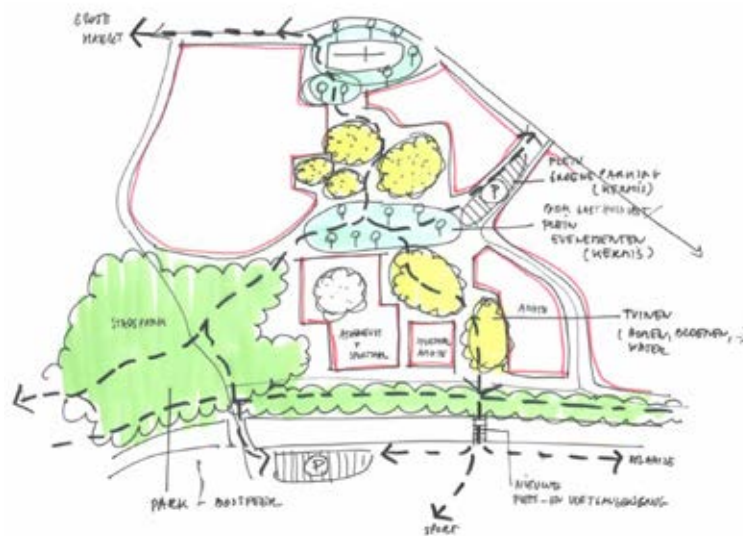
⁷³ zie beheersplan Sint-Gummaruskerk

433

434

Afbeelding 433.
Schetsmatige voorstelling van de vergroening van de Gasthuisvest (ASSAR architecten)

Afbeelding 434.
Schetsmatige voorstelling van de mogelijke connecties voor zwakke weggebruikers (Stramien)

Onderzoekzone E

De vijfde onderzoekzone wordt gevormd door de site ten zuiden van de Gasthuisvest, ingenomen door Amate vzw aan de oostzijde en het Koninklijk Atheneum aan de westzijde. Ten zuiden van deze bouwblok loopt de Leuvensevest.

Onderzoeksvoorstellen

- Onderzoek naar een verbindende groene omgeving tussen de site van Amate vzw en de tuin van het jezuïetenklooster. Het woonzorgcentrum Amate vzw plant verschillende verbouwings- en herontwikkelingswerken in de komende jaren. Door de visie van deze herontwikkeling te koppelen met de visie van voorliggend beheersplan, kan mogelijks een gedragen visie ontstaan voor de bouwblokken rond de Gasthuisvest. De Gasthuisvest wordt momenteel langs beide kanten omringd door een groene zone, namelijk die van het jezuïetenklooster en die van het woonzorgcentrum. Beide groene zones zouden aan elkaar verbonden kunnen worden door de vergroening van de Gasthuisvest. Dit zorgt voor een grote groene stadszone en verbetert de situatie voor de zwakke weggebruiker. Het is echter van belang dat zowel de tuin van het jezuïetenklooster als die van Amate vzw nog steeds een eigen tuinkamer vormen.
- Onderzoek naar een nieuwe ingang tot de stad voor zwakke weggebruikers. Langs de site van Amate vzw is het mogelijk een nieuwe verbinding te maken van parking de Mol buiten de vesten naar de binnenstad. Een nieuwe voetgangersbrug over de stadsgracht zou deze verbinding vervolledigen.

Onderzoeksvoorwaarden

- Behoud van de aanwezige erfgoedwaarden zoals onder andere:
 - Historische waarde van de Gasthuisvest
 - Historische waarde van de Leuvensevest en Grote Nete
- Behoud van de individualiteit van de site van Amate vzw

Onderzoek uitbreidingszones

Bij uitbreiding kan ook de verbinding met het stadspark onderzocht worden. De uitbreidingszone wordt dus bepaald door het stadspark en het driehoekig plein aan de Leopold III-laan, Arthur Vanderpoortenlaan en Netelaan. Daarnaast kan ook de site van het Atheneum een uitbreiding vormen voor een ruimtelijke ontwikkeling.

In de meest westelijke onderzoekszone zijn reeds twee gebouwen in gebruik voor cultuur, namelijk CC Den Bril en het Hof van Geertruyen.

Onderzoeksvoorstellen

- Onderzoek van de mogelijkheden van het driehoekig plein aan de Leopold III-laan, Arthur Vanderpoortenlaan en Netelaan.
- Onderzoek naar de mogelijkheden voor incorporatie van de site van het Atheneum in de ruimtelijke ontwikkelingsvisie.

Ontwikkelingsvoorwaarden

- Behoud van de aanwezige erfgoedwaarden, zoals onder andere:
 - historische en artistieke waarde van De Groote Hofstadt of Hof van Geertruyen,
 - historische en artistieke waarde van het herenhuis Den Blaesbalck: als gaaf bewaard voorbeeld van een monumentaal neoclassicistisch pand, passend in het historische en architecturale kader van de Lierse binnenstad
 - historische en artistieke waarde van het voormalig weeshuis 'Schole van dheer Muys', in 1857 ingenomen door het Sint-Jacobsgodshuis.⁷⁴
 - historische en artistieke waarde van enkele straatgevels in de Volmolenstraat (nrs. 9-21) als voorbeeld van eenvoudige groepsbebouwing, in kern opklimmend tot de 17de eeuw.

Doelstelling 8. Leesbaarheid van de afzonderlijke culturele sites behouden/vergroten

Belangrijk voor een geïntegreerde visie van de verschillende erfgoedelementen is het versterken van de relatie tussen de verschillende erfgoedsites. Echter dient de eigenlijke intrinsieke erfgoedwaarde van elke erfgoedelement bewaakt en bewaard blijven. Het lukraak verbinden van deze erfgoedsites creëert dan enkel een oase met oude gebouwen i.p.v. een leefbare, maar vooral beleefbare stadsoase.

De afzonderlijke sites binnen de culturele stadszone mogen hun individualiteit niet verliezen binnen het geheel. De verschillende sites moeten dus leesbaar blijven. De verschillende groensites worden bijvoorbeeld ook opgevat als individuele tuinkamers, die op een subtiele manier met elkaar verbonden kunnen worden. Het is ongewenst om bestaande tuinmuren af te breken en grote groenzones te linken. Op die manier is de historische situatie immers niet meer leesbaar.

Het benadrukken van de geschiedenis van de Podiumacademie Lier op de site van het voormalige jezuïetenklooster kan hiertoe bijdragen. Voor het 100-jarig bestaan (schooljaar 2022-2023) van de academie zal een monument ontworpen worden. Mogelijks kan dit het monument met klokken (75-jarig bestaan) vervangen. Dit monument is immers reeds beschadigd door het weghalen van de oorspronkelijke klokken (van de beiaard), waardoor een belangrijke link is verdwenen.

74 zie beheersplan Weeshuis Schole van dheer Muys

Afbeelding 435.
Schetsmatige visualisatie van
de historische waterlopen

Doelstelling 9. Onderzoek naar het opnieuw openleggen van historische waterlopen

Rondom de site van het voormalige jezuïetenklooster waren twee historische waterlopen aanwezig, namelijk de Kerkhofmolenloop en de Gasthuisvest. Beide waterlopen werden in 1912 gedicht. De mogelijkheden voor het (gedeeltelijk) openleggen van deze historische waterlopen kunnen onderzocht worden. Door deze waterlopen opnieuw zichtbaar te maken, kan de leesbaarheid van de historische site verhoogd worden. Daarnaast heeft het terugbrengen van water op de site ook ecologische voordelen. Ten slotte waren deze waterlopen ook voor de stad Lier belangrijke ruimtelijk-structurende assen. Een reconstructie of referentie zou dus ook de leesbaarheid van de geschiedenis van de stad verhogen.

De Stad Lier en de verschillende erfgoedsites zijn aan elkaar gelinkt door de rode draad water. De geschiedenis van de stad en de ontwikkeling van de sites is sterk gelinkt aan de verschillende waterlopen en vlieten die de stad omringende en doorkruisten. Na fietsen door de bomen en fietsen door het water kan de erfgoedcluster van Lier uitgroeien tot Erfgoed langs het water.

Mogelijkheden voor het openleggen van de Kerkhofmolenloop

De Kerkhofmolenloop vloeide tussen de Gasthuisvest en de Berlaarsestraat. In het zuidelijke deel, aan de kant van de Gasthuisvest, was de rivier vermoedelijk gelegen aan de oostzijde van de huidige tuinmuur. Deze tuinmuur werd dus vermoedelijk verplaatst. Meer naar het noorden liep de rivier door de huidige tuin van de pastorie (hof van Denemarken). Ter hoogte van BarMuza bevond zich de kerkhofmolen. Het terugbrengen van de Kerkhofmolenloop kan de natuurlijke grens van het jezuïetendomein opnieuw verduidelijken en ondersteunt dus de functie van de nog bestaande tuinmuur.

De Kerkhofmolenloop had eveneens een zijarm die ten zuiden van het perceel van het hof van Denemarken stroomde, langs de kromming in de huidige Deensestraat en verder ten westen van het Kardinaal Mercierplein. Het (gedeeltelijk) openleggen van deze arm kan bijdragen tot de herontwikkeling van de groene restruimte in de Deensestraat.

Mogelijkheden voor het openleggen van de Gasthuisvest

Aangezien de Gasthuisvest anno 2021 een belangrijke en veelgebruikte parkeerplaats vormt voor de stad Lier, zal eveneens de parkeermogelijkheid in de omgeving onderzocht moeten worden. Vergroening van deze open ruimte werd reeds voorgesteld in de Bouwmeesterscan, die in september 2019 werd gepubliceerd.⁷⁵ In de Bouwmeesterscan wordt vermeld dat de Gasthuisvest enorme kansen biedt als park of als groene ruimte in de stad. Door op een slimme manier gemengd stedelijk gebied te ontwikkelen moet er op een andere manier nagedacht worden over de ruimte die wordt geboden aan de stilstaande auto. De parking bij de Mol zou meer geïntensiveerd kunnen worden. Deze ligt op een paar honderd meter afstand, waardoor er ook minder auto's de binnenstad in hoeven te rijden. Ondergronds parkeren op de Gasthuisvest kan eveneens onderzocht worden.

De vergroening van de Gasthuisvest zal eveneens tot gevolg hebben dat de lage tuinmuur van het jezuïetenklooster sterker zal contrasteren met de omgeving, waardoor de (historische) beslotenheid van de tuin meer naar voren komt.

⁷⁵ https://www.vlaamsbouwmeester.be/sites/default/files/uploads/191009_rapport_Lier_web.pdf

436

Afbeelding 436.
Schetsmatige visualisatie van
de historische waterlopen

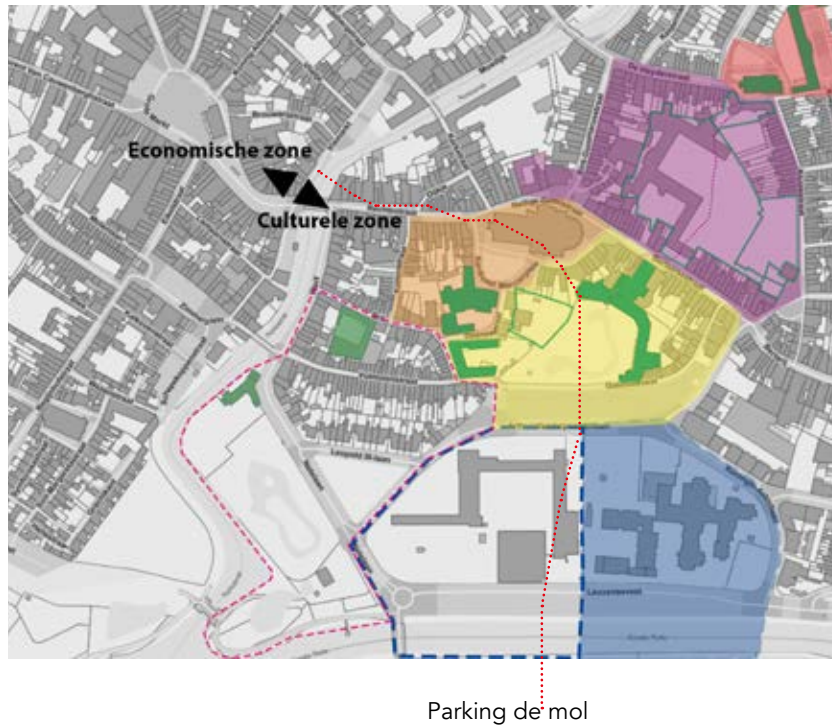
Afbeelding 437.
Schilderij van de kerkhofmolen
en kerkhofmolenloop met aan
de linkerkant de muur van het
jezuïetendomein, Isidoor
Opsomer, 1893 (Bron:
Facebook, Lier vroeger)

Doelstelling 10. Betrekken van pastorie en pastorietauin in culturele zone

De kerkfabriek is een belangrijke stakeholder in de ontwikkeling van de culturele zone van de stad Lier. Als eigenaar van de pastorie met pastorietauin aan het Kardinaal Mercierplein, gelegen tussen het zwartzusterklooster, de bibliotheek, de Podiumacademie Lier en de Sint-Gummaruskerk, zijn zij onmiddellijk betrokken. Via ontwerpend onderzoek kan bekeken worden of de pastorie en pastorietauin ruimtelijk kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van deze stadszone. Mogelijks kan langs de pastorietauin, al dan niet via de Deense poort aan het Kardinaal Mercierplein, een circulatie gecreëerd worden ter vervanging van of bijdragend aan het Sint-Gummarusstraatje. Voor 1912 liep de kerkhofmolenloop nog door de pastorietauin. Deze waterloop kan een mogelijk aanknopingspunt zijn voor het aanleggen van nieuwe paden.

Afbeelding 438.
Voorstel voor afbakening van de onderzoekszones voor de ontwikkeling van de culturele stadszone met ruwe aanduiding van de toeristificatie (rode stippellijn)

Doelstelling 11. Toeristificatie

De site van het jezuïetenklooster is een belangrijke bouwsteen voor een waardevolle potentiële looplijn van de randparking De Mol naar het culturele en economische stadscentrum. De culturele zone en economische zone kunnen elkaar versterken door een zogenaamde toeristificatie.

De stad Lier heeft als doel deze mogelijkheid tot toeristificatie verder te onderzoeken. Het beheersplan erkent reeds de potentie van de jezuïetensite in dit verhaal en geeft de poortfunctie en de connectie met de andere stadsdelen aan als bijkomende kansen voor de site. Het wordt benoemt als culturele stadszone. Culturele stadszone en de hierboven beschreven economische levensader kunnen elkaar enorm versterken en aanvullen. Maximale verbondenheid en een zeer fijnmazig net voor trage weggebruikers zijn cruciaal in deze.

Bij de zoekzones worden enkele zeer interessante denkpijsten uitgediept. Het is zinvol om deze mee te nemen in verder onderzoek want ze sluiten allemaal naadloos aan bij de ruimere denkoefening. Het heropenen van de historische waterlopen gaat de beleving van de omgeving en de as sterk bevorderen en extra passage aantrekken.

6. OPSOMMING EN VERANTWOORDING BEHEERSMAATREGELLEN

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de maatregelen die noodzakelijk zijn voor een goed beheer en behoud van het erfgoed. De beheersmaatregelen gaan niet in op eventuele werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor een herorganisatie en volgen dus niet op de resultaten van het ontwerpend onderzoek.

Voorafgaand aan de specifieke beschrijving van de werkzaamheden worden mogelijk, al dan niet verplichte of aangeraden, vooronderzoeken opgenomen.

Vervolgens worden de **eenmalige werkzaamheden (6.2.)** opgelijst. Dit zijn eenmalige restauraties die noodzakelijk zijn voor de instandhouding van de gebouwen/ de tuin en hun erfgoedwaarden. De beheermaatregelen voor de landschappelijke onderdelen zijn opgesplitst in werken aan erfgoedelementen en werken aan natuurelementen. De werken aan erfgoedelementen betreffen werken die invloed hebben op de waardevolle elementen van het stadsgezicht.

Om het beheersplan later als een echt gebruiksvriendelijk 'onderhoudsboek' te kunnen gebruiken, word een globale fasering van de werkzaamheden opgenomen. In een bijgevoegde excel kan de voortgang van de werkzaamheden bijgehouden worden. In deze tabel is eveneens aangeduid welke werken toelatingsplichtig zijn en voor welke werken mogelijks een premie aangevraagd kan worden.

In **6.3.** worden **de wederkerende werkzaamheden** opgelijst. Deze werkzaamheden zijn onderhoudende maatregelen die herhalend uitgevoerd moeten worden. De wederkerende werkzaamheden zijn opgelijst in een excel die ook dienst kan doen als onderhoudslogboek om later eventueel beroep te doen op bijkomende premies. In de excel is opnieuw aangeduid welke werken toelatingsplichtig zijn en voor welke werken mogelijks een premie aangevraagd kan worden.

6.1. VOORONDERZOEKEN EN ADMINISTRATIEVE WERKEN

6.1.1. VERPLICHT

6.1.1.1. ASBESTINVENTARIS

Een asbestinventaris is sinds 1995 verplicht vanuit de federale arbeidswetgeving voor alle locaties waar werknemers tewerkgesteld worden, bv. scholen, werkplaatsen, bouwwerven enz.

De vezelcementleien op het dak van de balletzaal zijn asbesthoudend.⁷⁶ Enkele van deze leien zijn eveneens al gebroken. Dit moet door een expert verwijderd worden, voorafgaand aan eventuele werken. Daarnaast zijn ook enkele isolatiematerialen van leidingen in de kelder mogelijk asbesthoudend.

Correct omgaan met asbesttoepassingen houdt o.a. in:

- risicovolle asbesttoepassingen, op basis van de asbestinventaris, laten verwijderen;
- in afwachting verdere beschadiging voorkomen en
- eventueel waarschuwende zelfklevers aanbrengen.

6.1.2. AANGERADEN

6.1.2.1. PLAATSING SCHEURMETERS EN EVENTUEEL BIJKOMEND STABILITEITSONDERZOEK

In vleugel B zijn enkele scheuren in het metselwerk opgemerkt die opgevolgd dienen te worden. Hier worden best onmiddellijk scheurmeters geplaatst om eventuele veranderingen op te volgen. Bij het aflezen op regelmatige tijdstippen kan men een eventuele verwijding vaststellen. De frequentie hangt af van de aard en de locatie van de scheuren. Indien nodig kan een stabiliteitsonderzoek uitgevoerd worden.

6.1.2.2. ONDERZOEK WATERREGELING VIJVER

De vijver staat regelmatig droog. Er is momenteel geen duidelijkheid over hoe de waterstand van de vijver geregeld wordt. Onderzoek naar de waterhuishouding van deze vijver is nodig. Met kennis van de huidige toestand kunnen vervolgens aanpassingen gedaan worden om de droogstand van de vijver tegen te gaan in de toekomst.

⁷⁶ In mei 2021 werd een asbestinventaris opgesteld.

Afbeelding 439.
Verwachten archeologisch
erfgoed op basis van het
bouwhistorisch onderzoek

6.1.3. INDIEN VAN TOEPASSING

6.1.3.1. ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK

Het studiegebied valt binnen de vastgestelde archeologische zone 'historische stadskern van Lier'. Reeds aan het einde van de 12e eeuw was de domeinkern rond Sint-Gummarus vermoedelijk omringd door grachten, vlieten en de oude arm van de Grote Nete (anno 2020 Gasthuisvest). Het huidige Dijkje, de Kattenstraat, de Kleine Bril en de huidige Gasthuisvest zijn vermoedelijk het tracé van een primitieve aarden en houten omwalling.⁷⁷ Dit wil zeggen dat het studiegebied van het jezuïetenklooster deel uitmaakte van de oudste vroegstedelijke nederzetting van Lier.

Uit de historische nota is gebleken dat het klooster verschillende keren herbouwd is geweest op verschillende plaatsen. Binnen het bouwblok tussen Gasthuisvest en Berlaarsestraat is dus archeologisch erfgoed te verwachten. Bovendien is een plan van een voormalig klooster uit de 18de eeuw gekend, waaruit blijkt dat de toenmalige bebouwing dicht bij de huidige Gasthuisvest gelegen was.

Op bijgevoegd plan wordt aangeduid binnen welke grenzen dit archeologisch erfgoed te verwachten is en waar dus rekening mee moet gehouden worden bij het uitvoeren van graaf- en funderingswerken.

Archeologische resten kunnen in theorie vanaf het maaiveld aanwezig zijn. Wanneer voor algemene onderhoudswerken in of rond de gebouwen kleinschalige of oppervlakkige graafwerken nodig zijn (bv. voor de aanleg van kabels en leidingen, versteviging/nazicht van funderingen, herstel van vloeren en verharding), is een archeologisch vooronderzoek aan te raden.

Archeologisch vooronderzoek dient de aard van de site, de diepte van de sporen, de bewaringstoestand en de graad van versterking door de huidige inrichting van het terrein te bepalen.

⁷⁷ Aerts en Van der Wee (2019). De geschiedenis van Lier, 59-60.

6.1.3.2. UITVOEREN VAN EEN ENERGIE-AUDIT

Als men het gebouw bijkomend wil isoleren wordt aangeraden een energie-audit te laten uitvoeren. In dergelijk onderzoek wordt onderzocht wat de impact van energiebesparende maatregelen is op de erfgoedwaarde van het gebouw.

6.1.3.3. VOCHTMETINGEN EN ANALYSE VAN ZOUTUITBLOEIINGEN

Indien besloten wordt de kelderverdieping in gebruik te nemen, worden op voorhand best enkele vochtmetingen gedaan en wordt best een analyse gemaakt van de zoutuitbloeiingen op de vloeren in de kelder. Op die manier kan een eventueel vochtprobleem op voorhand verholpen worden.

6.1.3.4. OVERLEG IN FUNCTIE VAN HERINRICHTING PODIUMACADEMIE

Wanneer een ontwerp op tafel ligt voor de herinrichting van het jezuïetenklooster en/of de aanbouw van een 'wintertuin' (zie visie en doelstellingen) zullen alle nodige instanties (brandweer, stedenbouw, mobiliteit, ...) bevestigd moeten worden. Sommige instanties gaven reeds een positief advies op de maatregelen in dit beheersplan. De brandweer werd nog niet bevestigd. Hiervoor is een concreet ontwerp noodzakelijk.

Afbeelding 440.
Afbakening van de perimeter van het huidige stadsgezicht en voorstel tot uitbreiding (stippellijn) (onderlaag: GRB geopunt)

Legende

- Voorstel
 uitbreiding
 stadsgezicht
 Afbakening
 stadsgezicht

6.1.4. OPTIONEEL

6.1.4.1. MATERIAALTECHNISCH EN KLEURONDERZOEK

Indien ervoor gekozen wordt het buitenschrijnwerk/wanden/plafonddecoratie te herstellen naar oorspronkelijk uiterlijk kan een materiaaltechnisch onderzoek en kleuronderzoek ondersteunend zijn. Een materiaaltechnisch vooronderzoek kan uitgevoerd worden om materiaalsamenstellingen en/of kleurstellingen te bepalen. Hierop kunnen restauratiekeuzes gebaseerd worden. Het terugbrengen van de oorspronkelijke kleur van erfgoedelementen draagt bij aan de erfgoedwaarde van het geheel.

6.1.4.2. ADMINISTRATIEF: UITBREIDING BESCHERMING STADSGEZICHT

Er wordt een aanvraag ingediend bij het Agentschap Onroerend Erfgoed voor de uitbreiding van het beschermde stadsgezicht, zoals voorgesteld in dit beheersplan (hoofdstuk 1.2.).

Op bijgevoegd plan wordt een voorstel gedaan van de nieuwe afbakening van het stadsgezicht 'jezuïetenklooster' te Lier. In bijlage wordt het voorstel eveneens toegevoegd als apart document, zodat het een aanzet kan vormen voor de aanvraag.

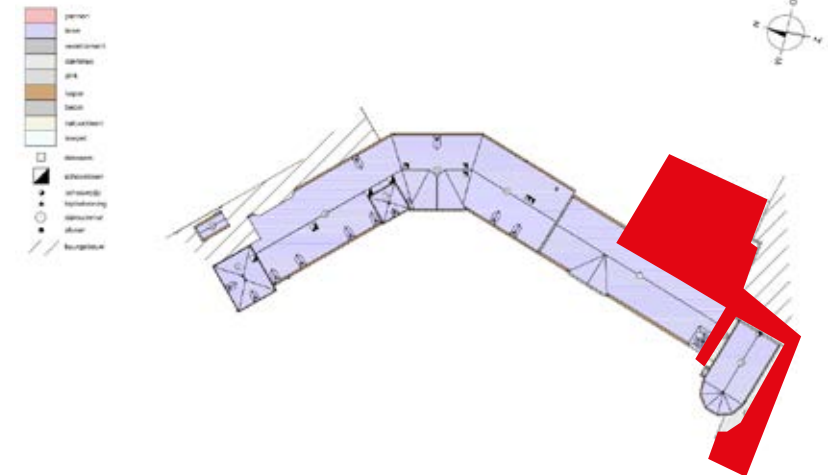
Afbeelding 441.
Aanduiding van de storende
aanbouwen in het rood

6.2. EENMALIGE WERKZAAMHEDEN

De eenmalige maatregelen zijn werkzaamheden die noodzakelijk of wenselijk zijn voor de restauratie van de gebouwen of aanpassingen voor toekomst gebruik. Deze werken zullen in de looptijd van het beheersplan - 24 jaar - slechts éénmaal uitgevoerd moeten worden. De geformuleerde beheersmaatregelen zijn een rechtstreeks antwoord op de problemen die vastgesteld werden in de diagnosenota en knelpuntenanalyse. Ze worden voorgesteld in logische fases, die rekening houden met reeds ingeplande budgetten.

Bij de restauratie van bouwelementen en -materialen wordt steeds het principe van de restauratieladder gehanteerd. Hierbij wordt er eerst uitgegaan van conservatie. Indien de erfgoedwaarden beschadigd worden of de leesbaarheid van de erfgoedelementen in het gedrang komt, wordt er overgegaan op de restauratie van het bouwelement. Als een element volledig verdwenen of te hard beschadigd is, kan er geopteerd worden voor het volledig vervangen van het element. Bij het plaatsen van een nieuw element kan men kiezen voor een volledige kopie, een imitatie waarbij het materiaalgebruik of een verbindingstechniek licht afwijkt van het oorspronkelijk of een verbeterde versie waarbij de detaillering ook kan afwijken indien dit een betere optie is.

Ook voor de storende aanbouwen (balletzaal, garages) worden eenmalige werkzaamheden uitgeschreven. Indien ervoor gekozen wordt om deze aanbouwen volledig af te breken of volledig te vernieuwen, kunnen de werkzaamheden vanzelfsprekend genegeerd worden. Om die reden worden de werken aan deze aanbouwen zo veel mogelijk geïsoleerd beschreven.

Samenvatting van de fasering

In onderstaande tabel wordt de fasering van de werkzaamheden samengevat. Voor elke fase worden de uit te voeren werkzaamheden en deelwerkzaamheden opgelijst. In de vierde kolom worden werken beschreven die in een ideale situatie (indien financieel en praktisch mogelijk) gelijktijdig worden uitgevoerd. In de vijfde kolom worden ten slotte werken opgesomd in functie van de interne reorganisatie van het gebouw, die eveneens mogelijks gelijktijdig zouden uitgevoerd kunnen worden. Deze werken zijn gebaseerd op het voorstel dat werd gedaan in het ontwerpend onderzoek (bijlage 5) en zijn dus enkel exemplarisch.

Fase	<i>Uit te voeren werkzaamheden</i>	<i>Deelwerkzaamheden</i>	<i>Optioneel gelijktijdig uit te voeren</i>	<i>Optioneel uit te voeren werken in functie van reorganisatie</i>
Fase 1	Dakwerken vleugel B		<ul style="list-style-type: none"> – Vernieuwen regenwaterafvoersysteem – Toegankelijkheids- en veiligheidswerken 	<ul style="list-style-type: none"> – Inrichting zolderverdieping vleugel B
	Vernieuwen vloer gang B0			<ul style="list-style-type: none"> – Verplaatsen sanitair gelijkvloerse verdieping
Fase 2	Dakwerken kapel		<ul style="list-style-type: none"> – Toegankelijkheids- en veiligheidswerken 	<ul style="list-style-type: none"> – Inrichting kelderderdieping
Fase 3	Gevelwerken	<ul style="list-style-type: none"> – Herstel en vernieuwing buitenschrijnwerk – Ontroesten metalen elementen – Heropvoegen gevel 		<ul style="list-style-type: none"> – Afbraak balletzaal – Inrichting kapel als klaslokaal – Nieuw liftvolume
Fase 4	Interieur			
Fase 5	Decoratief herstel exterieur en andere gevelwerken			
Fase 6	Dakwerken vleugel A			<ul style="list-style-type: none"> – Inrichting zolderverdieping vleugel A

6.2.1. FASE 1. DAKWERKEN VLEUGEL B EN VLOER GANG A0

In de huidige legislatuur werden reeds dakwerken aan vleugel B en het herstel van de vloer van gang A0 gebudgetteerd. Deze werken zullen dus in een eerste fase uitgevoerd worden. Indien financieel mogelijk is het aangeraden de dakwerken van vleugel B te combineren met de vernieuwing van het regenwaterafvoersysteem en toegankelijkheidswerken van het dak van vleugel B. Indien financieel niet mogelijk wordt het regenwaterafvoersysteem best in een eerstvolgende fase vernieuwd om eventuele waterschade aan de gevels en dakstructuur te vermijden. De toegankelijkheidswerken kunnen indien gewenst later uitgevoerd worden.

6.2.1.1. FASE 1.A. DAKWERKEN VLEUGEL B

6.2.1.1.1. Dakbedekking

- De beschadigde, verweerde of weggevallen leien worden duurzaam vervangen door natuurleien.
- De aansluitingen met het opgaand muurwerk worden nagekeken en waar nodig opnieuw aangewerkt of vervangen. Waar de aanwerkingen weinig duurzaam hersteld werden met kit, moet deze opnieuw bevestigd worden met roestvrijstalen krammen en aangevoegd worden door passende aanwerkmortel.

6.2.1.1.2. Dakdoorbrekingen

- Het voegwerk van de schoorstenen wordt hersteld met kalkcementmortel. De bovenste geledingen werden reeds opnieuw opgemetst met cementmortel. Deze mortel kan bij de werkzaamheden aan de onderste geledingen eveneens best vervangen worden door een kalkcementmortel.
- Waar het metselwerk van de schoorstenen reeds verzakt is, wordt dit opnieuw opgemetst.

6.2.1.1.3. Dakornamenten

- De beschadigde en verweerde zinken pironen worden vervangen naar identiek model (qua vorm en materiaal).

–

6.2.1.1.4. Werken kapconstructie

- De dakstructuur is op enkele plaatsen verzwakt door inrotting ten gevolge van het lekkende dak. De ingerotte delen van de kapconstructie worden hersteld wanneer de dakbedekking vernieuwd wordt.

6.2.1.1.5. Dakschrijnwerk

- Verschillende kroonlijsten en windveren zijn sterk verweerd of ingerot. Het ingerot houtwerk wordt hersteld en voorzien van een verflaag met dampopenverfsysteem in historisch verantwoorde kleurstelling (zie bijlage 7).
- De ingerotte delen van de dakkapellen worden hersteld of indien nodig vervangen naar identiek model.

Bijkomende werken in functie van de interne reorganisatie

Wanneer de dakwerken van vleugel B uitgevoerd worden, wordt best reeds rekening gehouden met de reorganisatie van het gebouw. Indien, zoals voorgesteld in de resultaten van het ontwerpend onderzoek (bijlage 5), de zolderverdieping in gebruik zal genomen worden als klaslokalen, kunnen onder volgende bijkomende werken in overweging genomen worden:

- vernieuwen of wegnemen van het bestaande liftvolume. De keuze wordt gemaakt in functie van een effectief ontwerp van de reorganisatie.
- vergroten van de aanwezige klaslokalen en inrichting van de zolderverdieping als circulatie naar de klaslokalen.
- Inrichting van één of twee klaslokalen in het centrale deel van de zolderverdieping.
- voorzien van voldoende verlichting voor de klaslokalen. Verder onderzoek moet bepalen op welke manier voldoende daglicht in de klaslokalen getrokken kan worden zonder de erfgoedwaarde van de site te verstoren.

6.2.1.2. INDIEN MOGELIJK: VERNIEUWING

REGENWATERAFVOERSYSTEEM

Vernieuwing

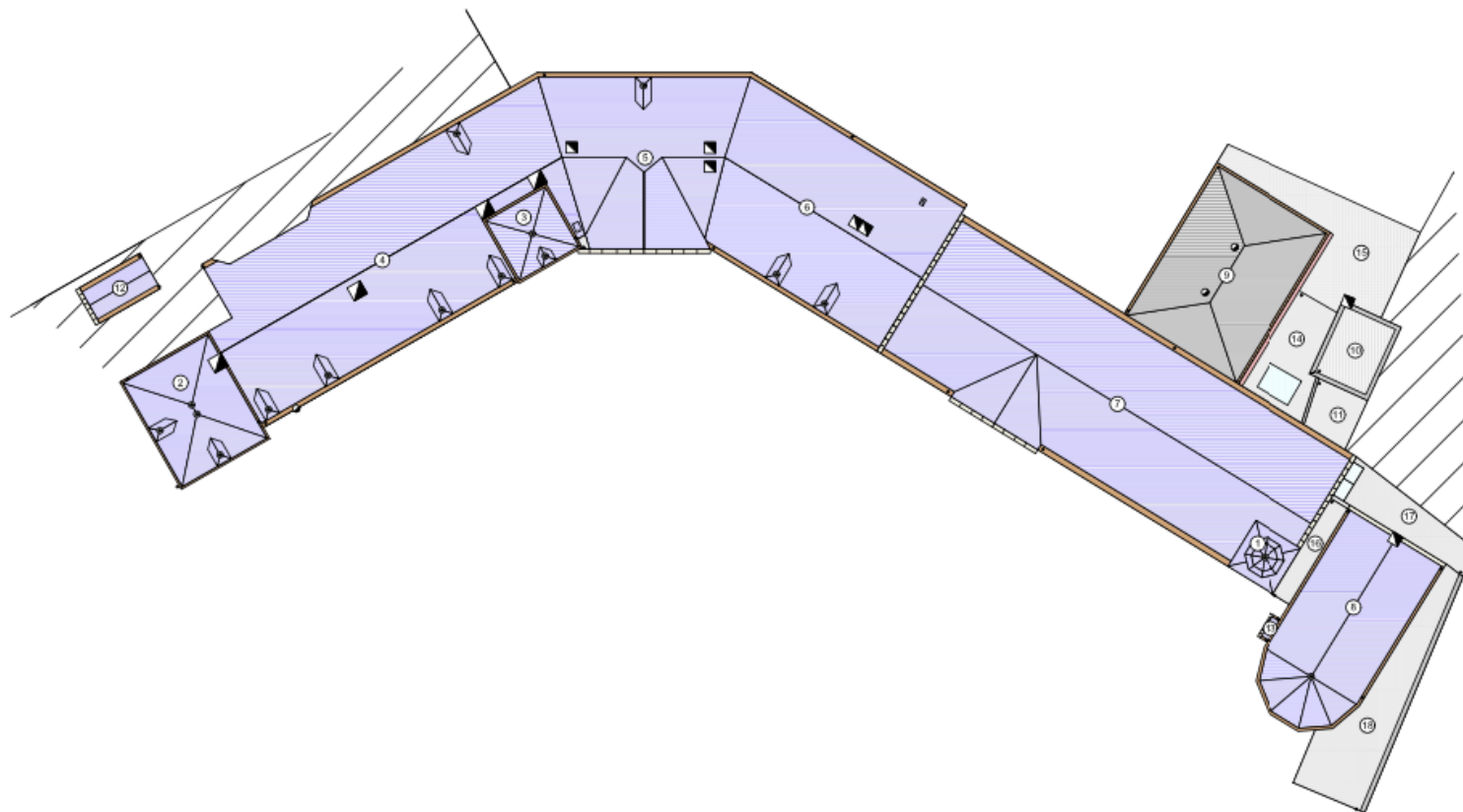
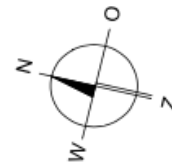
- Het aantal regenwaterafvoeren wordt verhoogd zodat het regenwater verspreid kan afgevoerd worden. De plaatsing van de regenwaterafvoeren gebeurt op plaatsen die niet storend zijn voor de erfgoedwaarde van het stadsgezicht (Afbeelding 443). De nieuwe regenwaterafvoeren worden eveneens passend uitgevoerd in koper met ijzeren standpijpen, gelijkaardig aan de bestaande regenwaterafvoeren. Op pagina 299 wordt, na berekening van de dakoppervlakte, een voorstel gedaan van het aantal regenwaterafvoeren (diamter 11cm) en hun locatie.
- De hanggoot aan dak 2 (toren vleugel B) wordt vervangen door een beloopbare goot om de toegankelijkheid van de daken te verbeteren. De nieuwe goot wordt gelijkaardig aan de bestaande goten uitgevoerd, qua vorm, materiaal en kleurstelling.

Herstel

- Plaatselijk worden ingescheurde soldeer(naden) van de goten hersteld door uitzetstukken. Waar de naden minder duurzaam hersteld werden met rubber of aluminiumtape, wordt de herstelling opnieuw uitgevoerd op een duurzame manier.
- De ingescheurde tapgaten worden hersteld en indien nodig vervangen. Indien nodig wordt hier de gootconstructie aangepast, aangezien op deze plaatsen het houtwerk vermoedelijk te dicht tegen het koper zit.
- De losgekomen beugels van de regenwaterafvoeren van vleugel B worden opnieuw bevestigd en indien nodig vervangen. Hierbij wordt steeds rekening gehouden met de elektrolyse die tussen metalen kan optreden (geen koper boven zink plaatsen).
- De gescheurde of lekke afvoeren worden vervangen door koperen afvoeren met ijzeren standpijpen. Hierbij wordt steeds rekening gehouden met de elektrolyse die tussen metalen kan optreden (geen koper boven zink plaatsen).
- De regenwaterafvoer van vleugel B aan de tuinzijde wordt aangesloten op de riolering.
- De verroeste standpijpen worden ontroest, voorbehandeld en voorzien van roestwerende verf in zwarte kleurstelling.

442

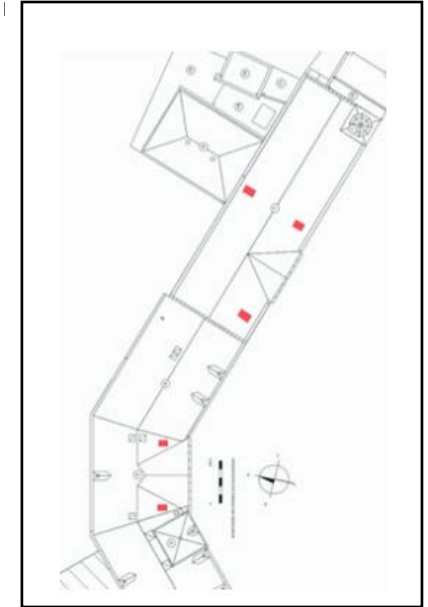
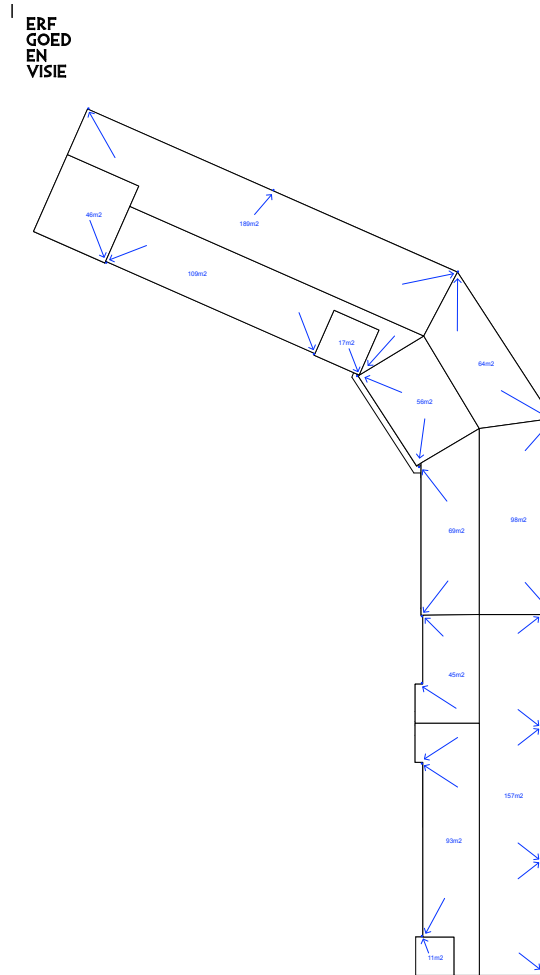
Afbeelding 442.
Plan met benummering van de
daken (Verslag
monumentenwacht
12699/2019/B)

443	444
-----	-----

Afbeelding 443.
Plan met aanduiding van de
noodzakelijke
regenwaterafvoeren

Afbeelding 444.
Voorstel plaatsing extra
dakramen op dak 7 en dak 5
(Verslag monumentenwacht
12699/2019/B)

6.2.1.3. INDIEN MOGELIJK: TOEGANKELIJKHEIDS- EN VEILIGHEIDSWERKEN DAK VLEUGEL B

6.2.1.3.1. Toegankelijkheid

- De hellende daken worden allemaal voorzien van genormeerde klim- en ladderhaken (EN517). Verdere informatie is te vinden in de informatiebrochure van Monumentenwacht 'Toegankelijkheid van zolders, kapruimtes, daken en goten'.
- In alle torenzolders worden basisverlichting en loopbruggen voorzien.
- Dake 5(west) (vleugel B) wordt voorzien van een dakraam zodat de daken bereikbaar zijn voor controle (Afbeelding 444). Op voorhand moet onderzocht worden op welke manier het dakraam het minst storend is voor de erfgoedwaarde van de site en op welke manier het dakraam mogelijks ook bijdraagt aan een toekomstige invulling van de zolderverdieping.

6.2.1.3.2. Bliksembeveiliging

- Waar nog geen bliksembeveiliging voorzien is, wordt deze aangebracht.

6.2.1.4. FASE 1B. HERSTEL VLOER GANG B0

- De tegelvloer in gang B0 (Céramique Nationale de Welckenraedt) wordt vernieuwd, aangezien de huidige tegels niet meer op de markt verkrijgbaar zijn. Er wordt gekozen voor een (moderne variant van de) tegel met gelijkwaardige kwaliteiten, zodat de nieuwe tegels de erfgoedwaarden van het gebouw blijven ondersteunen. De nieuwe tegels moeten voldoen aan volgende voorwaarden:
 - Repetitief karakter: de oorspronkelijke vloer wordt gekenmerkt door een sterk repetitief karakter dat bepaald wordt door het kleine formaat van de tegels, het voegwerk en de ligging van de tegels. Dit repetitief karakter met regelmatig voegwerk moet herhaald worden. Tegels van 15 op 15 centimeter vormen de referentie. Daarenboven is het aan te raden de ‘hoofdtégels’ parallel met de muur te plaatsen en de accenten, zoals in de oorspronkelijke tegels haaks hierop te plaatsen zodat deze een verlengend effect geven aan de gang.
 - Kleur en bleke achtergrond: de oorspronkelijke vloer speelt met groene accenten en refereert zo aan de kleurstelling van de plinten en het stucwerk. Het is van belang dat de nieuwe tegels opnieuw kleurrijke accenten in zich dragen en dat de hoofdkleur van de vloer sober en lichtkleurig is. Aangezien het stucwerk later aangepast werd aan de vloer is het niet noodzakelijk opnieuw een groene kleur te kiezen.
 - Eenvoudige vormgeving: de oorspronkelijke vloer speelt met het idee van een witte achtergrond met groene vierkantjes als accenten. Er worden geen complexe vormen gebruikt. De nieuwe vloer moet dus eveneens een eenvoudige vormgeving hebben.
 - Afboording: de oorspronkelijke tegelvloer werd afgeboord langsheen de muren. Daarnaast werd ook ter hoogte van lokaal 09 (knik in de gang) de vloer afgeboord. Deze ruimteverdeling moet behouden blijven in de nieuwe vloer.

Bijkomende werken in functie van de interne reorganisatie

Wanneer de vloer van gang B0 vernieuwd wordt, wordt best reeds rekening gehouden met de reorganisatie van het gebouw. Indien, zoals voorgesteld in de resultaten van het ontwerpend onderzoek (bijlage 5), het sanitair verplaatst zal worden, kunnen volgende bijkomende werken in overweging genomen worden:

- Afbraak van het bestaande sanitair op de gelijkvloerse verdieping in gang B0. Op deze vrijgekomen plaats, worden dezelfde tegels geplaatst als in gang B0.
- Er wordt nieuw sanitair ingericht in kamer 0.06.

6.2.2. FASE 2. DAKWERKEN KAPEL

6.2.2.1. DAKBEDEKKING

- De beschadigde, verweerde of weggevalen leien worden duurzaam vervangen door natuurleien.
- De aansluitingen met het opgaand muurwerk worden nagekeken en waar nodig opnieuw aangewerkt of vervangen. Waar de aanwerkingen weinig duurzaam hersteld werden met kit, moet deze opnieuw bevestigd worden met roestvrijstalen krammen en aangevoegd worden door passende aanwerkmortel.

6.2.2.2. DAKDOORBREKINGEN

- Het voegwerk van de schoorstenen wordt hersteld met kalkmortel. De bovenste geledingen werden reeds opnieuw opgemetst met cementmortel. Deze mortel kan bij de werkzaamheden aan de onderste geledingen eveneens best vervangen worden door een kalkmortel (kapel)
- Waar het metselwerk van de schoorstenen reeds verzakt is, wordt dit opnieuw opgemetst.
- De deksteen van de schoorsteen van de kapel wordt hersteld.

6.2.2.3. DAKORNAMENTEN

- Het kruis van de kapel wordt ontroest, voorbehandeld en voorzien van een roestwerende verf in zwarte kleurstelling. Indien er delen ontbreken van het kruis worden die hersteld. Indien herstel niet meer mogelijk is, wordt het kruis vervangen naar identiek model en materiaal.

6.2.2.4. WERKEN KAPCONSTRUCTIE

- De dakstructuur is op enkele plaatsen verzwakt door inrotting ten gevolge van het lekkende dak. De ingerotte delen van de kapconstructie worden hersteld wanneer de dakbedekking vernieuwd wordt.

6.2.2.5. TOEGANKELIJKHEID

- De hellende daken worden allemaal voorzien van genormeerde klim- en ladderhaken (EN517). Verdere informatie is te vinden in de informatiebrochure van Monumentenwacht 'Toegankelijkheid van zolders, kapruimtes, daken en goten'.

6.2.2.6. BLIKSEMBEVEILIGING

- Waar nog geen bliksembeveiliging voorzien is, wordt deze aangebracht.

6.2.3. FASE 3. GEVELWERKEN

In eerste instantie wordt het schrijnwerk best vernieuwd. Het schrijnwerk van de achtergevel werd in de diagnose immers reeds beschreven als in slechte staat. Deze werken worden, indien mogelijk, gecombineerd met het ontroesten van de metalen elementen in de gevel en het herstel van het voegwerk.

6.2.3.1. HERSTEL VAN HET BUITENSCHRIJNWERK

6.2.3.1.1. Dakschrijnwerk

Indien mogelijk kunnen deze werken gelijktijdig uitgevoerd worden met de andere dakwerken.

- Verschillende kroonlijsten en windveren zijn sterk verweerd of ingerot. Het ingerot houtwerk wordt hersteld en voorzien van een verflaag met dampopenverfsysteem in historisch verantwoorde kleurstelling.
- De ingerotte delen van de dakkapellen worden hersteld of indien nodig vervangen naar identiek model.

6.2.3.1.2. Volledige restauratie naar oorspronkelijk model

- De aluminium raam en deur-omlijstingen worden vervangen door houten schrijnwerk naar oorspronkelijk model. De ramen van vleugel A hadden oorspronkelijk een grote roedeverdeling met op de gelijkvloerse verdieping 3 raamdelen onderaan en een bovenlicht en op de bovenverdiepingen 2 raamdelen onderaan en een bovenlicht. De ramen van vleugel B hadden oorspronkelijk een kleine roedeverdeling met 8 raamdelen onderaan en 6 raamdelen boven de ligger.

6.2.3.1.3. Houtherstelwerk

- De ingerotte raam- en deuroplijstingen worden hersteld naar identiek model.
- De losgekomen waterlijsten en dorpels worden opnieuw bevestigd of vervangen naar identiek model.

6.2.3.1.4. Afwerkklagen

- De dakkapellen worden opnieuw geschilderd met een dampopen verfsysteem in witte kleurstelling. (zie bijlage 7)
- De kroonlijsten worden opnieuw geschilderd met een dampopen verfsysteem in witte kleurstelling. (zie bijlage 7)

6.2.3.1.5. Hang- en sluitwerk

- Het verroeste hang- en sluitwerk wordt ontroest, voorbehandeld en geleverd met een roestwerende verf in historisch passende kleurstelling. Vleugel A was voorzien van een donkere kleurstelling. Vleugel B was oorspronkelijk steeds voorzien in een witte kleurstelling. De deuren van vleugel B waren daarentegen ook donker. (zie bijlage 7)

6.2.3.1.6. Beglazing

- De stopverf wordt waar nodig hersteld.
- Gebroken beglazing wordt vervangen naar identiek model of, indien nodig voor de verbetering van het energetisch comfort, vervangen door dubbele beglazing.

Glas-in-loodramen

- De glas-in-loodramen van de kapel worden volledig vervangen door nieuwe ramen.

445

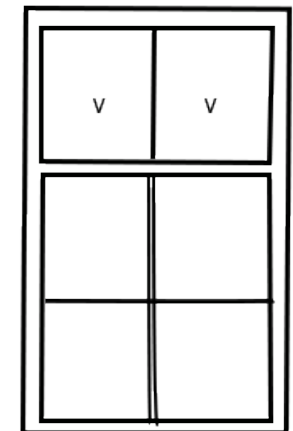
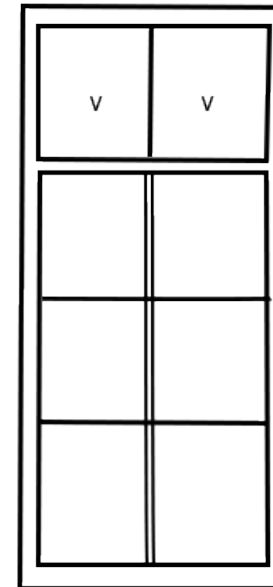
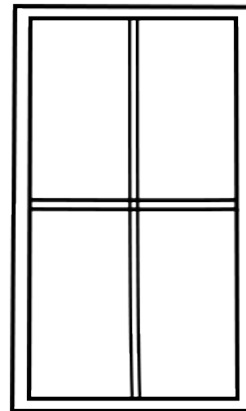
Afbeelding 445.
Foto van vleugel A, 1913 ter
voorbeeld van het historisch
schrijnwerk (Kempens Erfgoed,
SLI001035368)

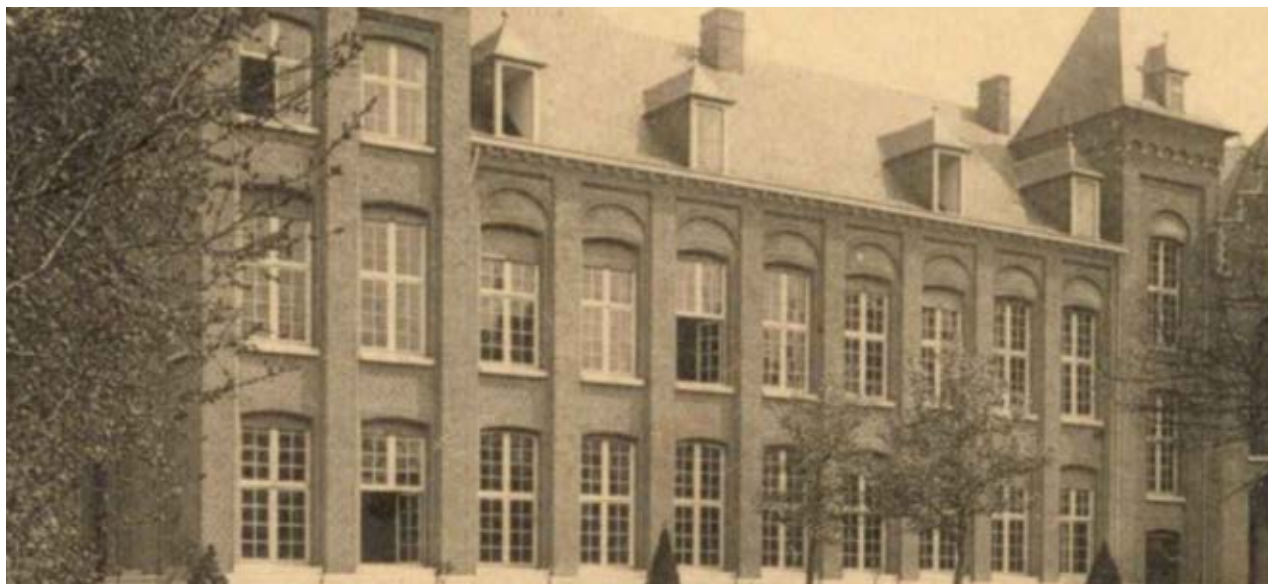
Schets schrijnwerk vleugel A gelijkvloers

Schets schrijnwerk vleugel A verdieping
1 en 2

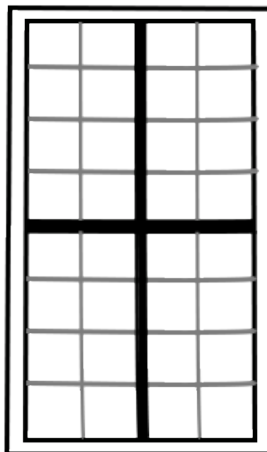
Schets schrijnwerk vleugel A/B verdieping
2/dakkapellen

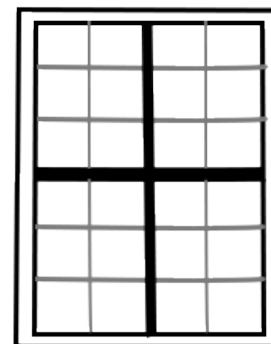
Afbeelding 446.
Foto van vleugel B, 1926 ter
voorbeeld van het historisch
schrijnwerk (Kempens Erfgoed,
SLI001035376)

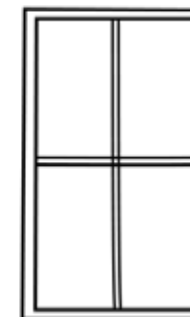
Schets schrijnwerk vleugel B gelijkvloers
en verdieping 1

Schets schrijnwerk vleugel B verdieping 2

Schets schrijnwerk vleugel A/B verdieping
2/dakkapellen

Bijkomende werken in functie van de interne reorganisatie

Wanneer de gevelwerken worden uitgevoerd, wordt best reeds rekening gehouden met de reorganisatie van het gebouw. Indien, zoals voorgesteld in de resultaten van het ontwerpend onderzoek (bijlage 5), de huidige balletzaal zal afgebroken worden en een nieuw liftvolume geplaatst wordt aan de zuidzijde van vleugel A, kunnen volgende bijkomende werken in overweging genomen worden:

- Inrichting kapel als klaslokaal
- Afbraak bestaande balletzaal en bouw nieuw volume in de binnentuin.
 - De balletzaal wordt best afgebroken voor er gestart wordt met de werkzaamheden voor het heropvoegen van het metselwerk.
 - Op het moment van de afbraak van de balletzaal zijn bij voorkeur reeds extra lokalen in gebruik (bijvoorbeeld zolderverdieping vleugel B of kapel)
 - Op het moment van de afbraak van de balletzaal is bij voorkeur nieuw sanitair voorzien op andere plaatsen (bv. kelderverdieping).
 - Het nieuwe volume kan nooit breder zijn dan de achtergevel van vleugel A. Het nieuwe volume refereert bij voorkeur naar de historische wintertuin. Visueel en ruimtelijk contact met de groene zone van de binnentuin is verplicht. In hoogte wordt het nieuwe volume dus ook beperkt tot één bouwlaag.
- Plaatsen nieuw liftvolume aan de zuidzijde van vleugel A.

6.2.3.2. ONTROESTEN METALEN

- De verroeste muurankers worden ontroest, voorbehandeld en voorzien van een roestwerend verfsysteem in zwarte kleurstelling.
- De verroeste diefijzers worden ontroest, voorbehandeld en voorzien van een roestwerend verfsysteem in passende kleurstelling.
- De verroeste roosters worden ontroest, voorbehandeld en voorzien van een roestwerend verfsysteem in zwarte kleurstelling.
- Het verroeste ijzeren element op het balkon wordt ontroest, voorbehandeld en voorzien van een roestwerend verfsysteem in passende kleurstelling.
- De metalen latei boven de deur van de opslagplaats in de binnentuin wordt ontroest, voorbehandeld en voorzien van een roestwerend verfsysteem in passende kleurstelling.

6.2.3.3. HEROPVOEGEN EN HERSTEL METSELWERK

- Waar het voegwerk is weggespoeld wordt het terug aangevuld op een historisch correcte manier. Het voegwerk van vleugel B wordt uitgewerkt met een knipvoeg en kalkcementmortel. Vleugel A en de kapel worden gevoegd met een gesneden voeg met dodekopschildering in de voorgevel. De gelijkvloerse verdieping van de achtergevel wordt op een gelijkaardige manier uitgewerkt. De bovenliggende verdiepingen van de achtergevel mogen uitgewerkt worden met halfvolle voegen. De voegen van vleugel A en de kapel worden uitgewerkt in een kalkmortel. Op sommige plaatsen is het metselwerk uitgeduwd door een roestig anker. Hier is het van belang dat de ankers eerst ontroest worden, zoals beschreven bij de metaalwerken.
- Waar reeds verzanding van de legmortel te zien is, wordt deze eerst hersteld. Dit is onder andere het geval in de oostelijke gevel van de kapel.
- Waar bakstenen uit voorzorg verwijderd werden door weggespoeld voegwerk en/of verzanding van de legmortel, wordt het metselwerk hersteld met passende bakstenen qua vorm en kleur.
- De afgebroken bakstenen in de zuidwestelijke hoek van de zuidelijke aanbouw worden vervangen door passende bakstenen qua vorm en kleur.
- In de oostelijke gevel van de kapel wordt de aansluiting met de dekstenen opnieuw aangewerkt. Dit gebeurt met een kalkmortel die compatibel is met de bestaande leg- en voegmortel.

6.2.4. FASE 4. INTERIEUR

In deze fase kunnen de herstelwerken aan het interieur uitgevoerd worden. De werken kunnen hand in hand gaan met eventuele werken voor de reorganisatie van het gebouw.

6.2.4.1. VLOEREN

- De lijmrresten worden van de parketvloeren verwijderd.
- De parketvloeren worden van een nieuwe vernislaag voorzien.
- De gebroken tegels van het balkon worden vervangen naar identiek model.
- De gebroken tegels of tegels die vervangen werden door recentere, niet passende tegels worden vervangen door historische passende tegels.
- De zoutopbloeiing op de stenen vloeren van de kelderderdieping wordt verwijderd na behandeling van opstijgend vocht en verhelpen van het binnensijpelend water.

6.2.4.2. WANDEN

- De opbollende of losgekomen pleisterlagen worden hersteld.
- De afgebroken tegels van de tegelwanden worden hersteld of indien nodig vervangen naar identiek model.
- Beschadigde plinten worden hersteld of indien nodig vervangen naar identiek model.
- De afbladderende verflagen worden hersteld na herstel van de oorzaak van insijpelend vocht. De herstelling van de verflagen gebeurt met een dampopen verfsysteem in historische passende kleurstelling.
- De verflagen van de plinten worden hersteld met een dampopen verfsysteem in historisch passende kleurstelling.

6.2.4.3. PLAFONDS

- De blaasvorming en het losgekomen pleisterwerk van de plafonds wordt hersteld na aanpak van de oorzaak van vochtinfiltratie.
- De afschilferende verflagen worden hersteld met een dampopen verfsysteem.

6.2.4.4. BINNENSCHRIJNWERK

- Het ingerot houtwerk van de kelderdeur wordt hersteld naar identiek model.
- Het hangwerk van de deuren wordt algemeen opnieuw afsteld zodat deuren niet meer slepen.
- Rondom de deurklinken wordt opnieuw een vernislaag aangebracht.
- De beglazing van de deur naar de balletzaal wordt vervangen naar identiek model.
- De verwijderde beglazing in A0 wordt vervangen naar identiek model.
- De weggevalen of gebroken beglazing in B0 wordt vervangen naar identiek model.
- De afgebroken klink van een venster in de traphal A2 wordt vervangen naar identiek model.

6.2.4.5. TRAPPEN

- Het topstuk van de trappaal in A0 wordt hersteld of teruggeplaatst.
- De leuning van de trappen worden opnieuw voorzien van een vernislaag.

6.2.4.6. SCHILDERWERK

- Niet-oorspronkelijke afwerkklagen van het binnenschrijnwerk worden verwijderd en vervangen door een houtimitatie schilderlaag.
- De schilderlagen van de trap tussen vleugel A en vleugel B worden hersteld naar historische kleurstelling.
- de muurschilderingen op wanden en plafond van de kapel worden hersteld naar historische kleurstelling.

6.2.4.7. METALEN

- De metalen liggers van de troggewelven in de kelderverdieping worden ontroest, voorbehandeld en voorzien van een roestwerend verfsysteem in zwarte kleurstelling.
- De ijzeren latei boven de deuropening in de kelderverdieping wordt ontroest, voorbehandeld en voorzien van een roestwerend verfsysteem in zwarte kleurstelling.
- Het hang- en sluitwerk van het binnenschrijnwerk worden ontroest, voorbehandeld en voorzien van een roestwerend verfsysteem in zwarte kleurstelling.

6.2.4.8. HAARDEN EN SCHOUWEN

- De barsten en scheuren in de schouwmantels worden hersteld met restauratiemortel.
- De weggevallen stukken steen in de schouwmantel worden hersteld met inzetstukken.

6.2.5. FASE 5. DECORATIEF HERSTEL EXTERIEUR EN ANDERE GEVELWERKEN

6.2.5.1. HERSTEL NATUURSTENEN ELEMENTEN

- De verweerde decoratieve elementen in witte steen aan de zuidelijke aanbouw worden hersteld met restauratiemortel. Indien nodig worden inzetstukken gebruikt.
- De scheurtjes en afbrokkelende delen van de arduinen plint worden hersteld. Waar de plint openstaat wordt deze opnieuw aangewerkt tegen het opgaand muurwerk.
- De scheuren in de natuurstenen dorpels en raamomlijstingen van de kapel worden hersteld met restauratiemortel.
- De verweerde dekstenen worden hersteld. Indien herstel niet meer mogelijk is of de deksteen volledig verdwenen is, wordt deze vervangen naar identiek model.
- De gebroken natuurstenen trede aan het paviljoen wordt hersteld.

6.2.5.2. AFWERKLAGEN EN GEVELBEKLEDING

- De gecementeerde plint van de achtergevel van vleugel B en van de aanbouwen wordt hersteld.
- De dodekopschildering van het metselwerk van vleugel A wordt hersteld.
- De metalen onderdelen in de gevel die met cementmortel werden aangesmeerd worden verwijderd.

6.2.5.3. BUITENTRAPPEN

- De gebroken natuurstenen trede aan het paviljoen wordt hersteld met restauratiemortel of indien nodig vervangen naar identiek model.

6.2.6. OPTIONEEL: DAKWERKEN VLEUGEL A

Aangezien het dak van vleugel A recent vernieuwd werd, worden de eenmalige werkzaamheden aan deze vleugel als optioneel opgenomen.

6.2.6.1. DAKBEDEKKING

- Het leien dak van vleugel A wordt vervangen door een rood pannen dak. Dit vormt een historisch correcter beeld.
- De oorspronkelijk aanwezige dakkapellen in het dak van vleugel A worden gereconstrueerd om meer licht te brengen op de zolderverdieping.
- Het noklood van vleugel A wordt opnieuw bevestigd. Indien het noklood beschadigd is of verdwenen, wordt dit vervangen.

6.2.6.2. DAKDOORBREKINGEN

- Het voegwerk van de schoorstenen wordt hersteld met kalkmortel. De bovenste geledingen werden reeds opnieuw opgemetst met cementmortel. Deze mortel kan bij de werkzaamheden aan de onderste geledingen eveneens best vervangen worden door een kalkmortel (vleugel A).
- Waar het metselwerk van de schoorstenen reeds verzakt is, wordt dit opnieuw opgemetst.

6.2.6.3. DAKORNAMENTEN

- Het kruis van de toren van vleugel A wordt ontroest, voorbehandeld en voorzien van een roestwerende verf in zwarte kleurstelling.
- De beschadigde en verweerde zinken pironen worden vervangen naar identiek model (qua vorm en materiaal).

6.2.6.4. VOGELWERING

- De vogelwering van de toren in vleugel A wordt hersteld zodat vogels geen toegang meer hebben tot de torenkamer. Verdere vogelwering vereist een globale aanpak die verder reikt dan de site zelf. Hiervoor wordt verwezen naar de onderhoudsfiche van Monumentenwacht 'Duiven weren'.

6.2.6.5. TOEGANKELIJKHEIDSWERKEN

- De hellende daken worden allemaal voorzien van genormeerde klim- en ladderhaken (EN517). Verdere informatie is te vinden in de informatiebrochure van Monumentenwacht 'Toegankelijkheid van zolders, kapruimtes, daken en goten'.
- De toren van vleugel A wordt voorzien van een toegangsluik naar de dakruiter. Het toegangsluik moet een vlotte toegang tot de toren mogelijk maken.
- In alle torenzolders worden basisverlichting en loopbruggen voorzien.
- Daken 7 (vleugel A) wordt voorzien van een dakraam zodat de daken bereikbaar zijn voor controle (Afbeelding 444). Op voorhand moet onderzocht worden op welke manier het dakraam het minst storend is voor de erfgoedwaarde van de site en op welke manier het dakraam mogelijk ook bijdraagt aan een toekomstige invulling van de zolderverdieping.

6.2.6.6. BLIKSEMBEVEILIGING

- Waar nog geen bliksembeveiliging voorzien is, wordt deze aangebracht.

Bijkomende werken in functie van de interne reorganisatie

Wanneer de dakwerken aan vleugel A worden uitgevoerd, wordt best reeds rekening gehouden met de reorganisatie van het gebouw. Indien, zoals voorgesteld in de resultaten van het ontwerpend onderzoek (bijlage 5), de zolder in gebruik zal genomen worden als klaslokaal, kunnen volgende bijkomende werken in overweging genomen worden:

- Inrichting zolderverdieping als klaslokaal

6.2.7. LANDSCHAPSELEMENTEN

Het beheer van het landschap wordt op een parallelle wijze benaderd als het beheer van de bouwkundige elementen. Voor elk opzichzelfstaand geheel worden de nodige maatregelen voorgesteld om de erfgoedwaarden te beschermen en waar mogelijk te versterken.

Landschappen zoals dit park zijn levende gehelen. Het eeuwige behoud van de bestaande planten is bijgevolg onmogelijk. We streven daarom naar een behoud van de landschappelijke structuur van het geheel, met het referentiebeeld van ca. 1925 (oplevering restauratie Careels) als basis. Door gebruik te maken van dezelfde soort of soorten met gelijkaardige (esthetische) kwaliteiten kan bij vervanging van beplanting het globale beeld duurzaam bewaard blijven, zelfs met een veranderend klimaat en milieukwaliteit.

Bij het uitvoeren van bijzondere werkzaamheden moet de uitvoerder steeds gekwalificeerd zijn. In het bijzonder voor de snoei en verzorging van bomen dient een boomverzorger met ETW-certificaat ingezet te worden.

6.2.7.1. BOMEN

Erfgoedelementen

- Veteraansnoei rode beuk: Een van de waardevolle bomen is de rode beuk ter hoogte van de ijskelder en kiosk. Deze veteraanboom bevat een lage vitaliteit en hoog veiligheidsrisico. Daarom dient veteraansnoei toegepast te worden zodoende de boom als waardevol element behouden kan worden. Het uitvoeren van veteraansnoei bij veteraanbomen is een vorm van goed boombeheer, is echter geen courant beheer. Dit dient dus met het agentschap Onroerend erfgoed besproken worden.

Naturelementen

- Veiligheidssnoei: Boom 13 dient met behulp van veiligheidssnoei terug in goede en veilige staat gebracht worden. Het uitvoeren van veiligheidssnoei aan niet-waardevolle bomen wordt gezien als het uitvoeren van goed boombeheer. Het uitvoeren van veiligheidssnoei dient dus niet nogmaals afgecheckt te worden bij agentschap Onroerend erfgoed.
- Losse verankering: Boom 18 dient voorzien te worden van losse verankering. Het voorzien van losse verankering kadert in een goed beheer van potentieel gevaarlijk bomen (of toekomstig gevaarlijk bomen). Het voorzien van een losse verankering dient dus niet nogmaals afgecheckt te worden bij agentschap Onroerend erfgoed.
- Er is geen intentie om bomen te rooien. Indien (door eventuele verslechtering van de toestand of andere dwingende redenen) bomen wel gerooid moeten worden, moet steeds toelating gevraagd worden bij het agentschap Onroerend Erfgoed.

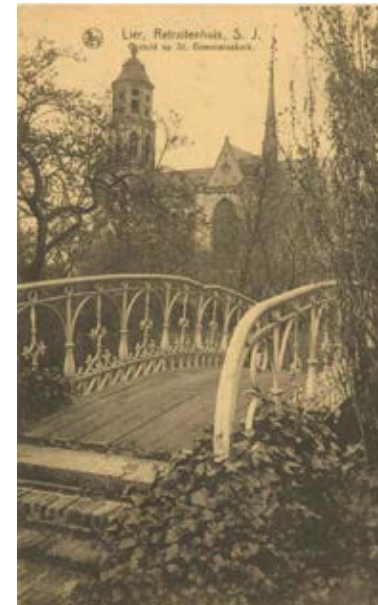
Afbeelding 447.
Voormalige burg.
(Bron: Stadsarchief Lier,
SLI001006523

6.2.7.2. WATERPARTIJ

Erfgoedelementen

- Studie en verwijderen van steenpuin: In de vijver, welk een waardevol element is, werd steenpuin waargenomen bij lage waterstand. Het steenpuin bevindt zich aan de fundering van het voormalige brugje. Mogelijkheid bestaat dus dat dit steenpuin afkomstig is van het oude brugje over de vijver. Dit steenpuin dient verwijderd te worden uit de vijver. Het steenpuin kan mogelijks een erfgoedwaarde hebben. Het onderzoeken en verwijderen van het steenpuin dient in samenspraak met het agentschap Onroerend erfgoed onderzocht worden.
- Kwaliteitscontrole en afvoer slib: De vijver bevat een rijke sliblaag welke dient verwijderd te worden. De mogelijkheid bestaat dat dit slib sterk vervuild is. Er dient dus voorgaand onderzoek uitgevoerd te worden naar de kwaliteit van het slib. Vervolgens dient het slib verwijderd te worden. Dit alles zal een goede werking van het vijversysteem ten goede komen. Het slibonderzoek dient te worden uitgevoerd met het oog op de correcte hoeveelheid en vervuilingsgraad van het slib. Het ruimen van slib is een vorm van goed vijverbeheer en dient dus niet nogmaals afgecheckt te worden bij het agentschap Onroerend erfgoed. Het slib dient verwijderd te worden met de nodige voorzichtigheid om de vermoedelijke kleilaag niet te beschadigen. Het slib dient te worden afgevoerd naar een erkend verwerker.
- Studie en controle bewaterings- en afwateringssysteem vijver: Het slecht functioneren van de vijver in de laatste jaren is mogelijks gelinkt aan het bewaterings- en afwateringssysteem in de vijver. Onderzoek is nodig om na te gaan op welke manier dit hersteld kan worden. Gegeven het mogelijk verband met de oude vlieten, dient hiervoor in nauwe samenwerking met de agentschap Onroerend erfgoed gewerkt te worden. Er kan ook onderzocht worden of het regenwaterafvoersysteem van het gebouw afgeleid kan worden naar de vijver.
- Herstel oeverbeschoeiing: Op sommige plaatsen in de oeverbeschoeiing in slechte staat. Deze oeverbeschoeiing dient dan ook vervangen te worden. Gegeven slibruiming wenselijk is, kan de vervanging van de oeverbeschoeiing direct volgen op de slibruiming. De nieuwe beschoeiing wordt gemonteerd door houten palen op een afstand van 40 cm van elkaar in de bodem te slaan of te trillen met behulp van een trilmaschine. Tegen deze palen worden robinia beschoeiingspanelen geplaatst. Het vervangen van beschadigde oeverbeschoeiing is een vorm van goed vijverbeheer en dient dus niet nogmaals afgecheckt te worden bij het agentschap Onroerend erfgoed.

- Vervangen brugje: Sterk gelinkt aan de waardevolle vijver is het brugje. Het is wenselijk dat het oude brugje in ere hersteld wordt. Deze zal tevens de zichtas naar de Sint-Gummaruskerk in de verf zetten. De exacte locatie en ontwerp van het brugje dient in nauw overleg met het agentschap Onroerend erfgoed besproken worden.

6.2.7.3. VERHARDING

Naturelementen

- Herstelling verweerde verharding: Daar waar verharding kan zorgen voor struikelgevaar dient deze te worden vervangen. Het vervangen van verweerde verharding is een vorm van goed beheer en dient dus niet nogmaals afgecheckt te worden bij het agentschap Onroerend erfgoed.
- Aanleg drainagepunten: Daar waar water stagneert dient gekeken te worden naar drainage van het water zodoende dit niet blijft staan. Dit dient niet nogmaals afgecheckt te worden bij het agentschap Onroerend erfgoed, tenzij ingrijpende maatregelen nodig zijn.
- Vervangen verharding: Op de site komen verschillende vormen van verharding voor. Idealiter worden deze vervangen door één 'huisstijl' type verharding. Gegeven het grootste deel van de verharding bestaat uit betonklinkers van 10 op 30cm, kan deze als standaard gebruikt worden. Dit dient niet verder afgecheckt te worden met het agentschap Onroerend erfgoed.

448
449

Afbeelding 448.
Referentiebeeld voor
laagstammig fruit ter behoud
van de intimiteit van de site
(Landmax)

Afbeelding 449.
Foto van de kloostertuin, 1924
(Kempens erfgoed,
SLI001006521)

6.2.7.4. GAZON

Naturelementen

- Inzaaien bloemenmengsel: Om een extensiever graslandbeheer in gang te zetten, dient in de extensieve zones ingezaaid te worden met een bloemenmengsel. Op basis van de gewenste beeldkwaliteit en het bodemtype, wordt een gepast zaadmengsel gekozen. Het inzaaien van het bloemenmengsel dient herhaald te worden in functie van de gewenste beeldkwaliteit (variatie van soorten neemt af met de tijd). Dit dient niet verder afgecheckt te worden met het agentschap Onroerend erfgoed.
- Aanplanten stinzenplanten: Op de helling aan het prieeltje worden stinzenplanten ingeplant. Soorten als sneeuwkllokje en lenteklokje kunnen hier voorzien worden. Dit dient niet verder afgecheckt te worden met het agentschap Onroerend erfgoed.
- Verwijderen struikzone: Om het karakter van de vijver te versterken, wordt een struikzone langsheen de vijver verwijderd.
- Aanplant laagstammig leifruit: Langsheen het muurtje ter hoogte van Gasthuisvest wordt laagstammig leifruit voorzien.
- Aanplant nieuwe inheemse bomen: Nieuwe inheemse bomen worden aangeplant in het centrale grasland zonder de zichtassen te verstoren. Het bijgevoegde plan is een suggestief beeld van de mogelijke inplanting van inheemse bomen.
- De Podiumacademie zal een nieuw beeld in de tuin plaatsen voor het 100-jarig bestaan van de academie. Bij de plaatsing van dit beeld kan nagegaan worden of het noodzakelijk is om het vorige huldigingsbeeld (de klokken) te behouden. Deze zijn immers niet meer in oorspronkelijke staat. Het nieuwe beeld zou de plaats van de klokken kunnen innemen. Dit is echter afhankelijk van de vormgeving van het beeld. Het huidige monument bevindt zich immers in de zichtas richting Sint-Gummaruskerk. Door de transparantie doorheen het monument, de beperkte hoogte en de iconologische link met de kerk vormt dit echter geen verstoring van de zichtas. Bij eventuele vervanging moet nagegaan worden of de zichtas niet verstoord wordt. Indien beide beelden behouden blijven, moet gezocht worden naar de ideale positie voor het nieuwe beeld.

450

Afbeelding 450.
 eenmalige maatregelen. Merk
 op dat hierbij de fietsenstalling
 en fruitbomen niet zijn
 voorzien. Deze zijn indicatief en
 een voorstel binnen de visie.
 Hiervoor wordt verwezen naar
 de inplanting van een
 mogelijke ontwikkeling van de
 site.(Landmax)

6.3. WEDERKERENDE WERKEN

Na de eenmalige werkzaamheden is een wederkerend nazicht en onderhoud noodzakelijk om de gebouwen te bewaren voor de toekomst. De onderhoudsplicht van het onroerendergoeddecreet "art. 6.4.1. actief behoudsbeginsel" is hierop van toepassing. Voor de wederkerende maatregelen wordt eveneens verwezen naar de brochures van Monumentenwacht, die als leidraad kunnen dienen bij de onderhoudswerkzaamheden. De basisprincipes uit deze brochures werden bij de verschillende onderdelen reeds opgenomen. De timing van deze maatregelen werd gebaseerd op de principes die voorgesteld zijn in de onderhoudsgids van het WTCB.

In het algemeen is het belangrijk dat om de 2 à 3 jaar een nieuw inspectierapport wordt opgemaakt door Monumentenwacht (dit kan beperkt variëren naargelang de bereikbaarheid van Monumentenwacht). Hierdoor kunnen gebreken tijdig ontdekt en behandeld worden. De verslagen van Monumentenwacht vzw dienen steeds als aanknopingspunt om schade te lokaliseren.

6.3.1. STRUCTUUR

6.3.1.1. DAKSTRUCTUUR

- De houten dakstructuur wordt om de twee à drie jaar geïnspecteerd door Monumentenwacht vzw.
- De houten dakstructuur wordt indien nodig hersteld of vervangen.
- De toestand en bevestiging met smeedijzeren ankers, trekkers en verbindingselementen worden jaarlijks nagekeken.
- Indien nodig worden de smeedijzeren bevestigingen van de dakstructuur ontroest, voorbehandeld en opnieuw voorzien van een roestwerende verflaag.
- Indien nodig worden de smeedijzeren bevestigingen en verbindingselementen van de dakstructuur vervangen.
- De delen die aangetast zijn door houtborende insecten worden regelmatig gecontroleerd op activiteit. In de lente of zomer vliegen de insecten uit waardoor ze boormeel uit het boorgat duwen. Wegnemen van het oude boormeel en later controleren op vers boormeel kan een indicatie over de activiteit geven.
- Indien noodzakelijk wordt een behandeling tegen houtborende insecten of schimmels uitgevoerd. Na dergelijke behandeling wordt steeds een indicatieplaatje voorzien met vermelding van datum/uitvoerder/ behandelde delen en behandelingswijze.

6.3.1.2. VLOERLAGEN

- Om de 2 à 3 jaar worden de vloerlagen nagekeken door monumentenwacht.
- De ijzeren liggers van de troggewelven in de kelder worden regelmatig nagekeken op roestvorming. Indien nodig worden ze ontroest, voorbehandeld en voorzien van een roestwerend verfsysteem.

6.3.2. EXTERIEUR

6.3.2.1. BEDAKING

Dakbedekking

- De daken, goten en afvoeren worden regelmatig gecontroleerd en periodiek onderhouden. Om de 2 à 3 jaar worden de daken gecontroleerd door Monumentenwacht.
- Indien nodig worden weggevallen of beschadigde leien vervangen door natuurleien.
- Indien nodig worden weggevallen of beschadigde pannen vervangen door nieuwe gelijkaardige pannen.
- Alle dakaansluitingen worden om de 2 à 3 jaar geïnspecteerd door Monumentenwacht vzw en indien nodig vervangen met lood of plaatselijk hersteld.

Daktimmer

- De daktimmer wordt om de 2à3 jaar geïnspecteerd door Monumentenwacht.
- Indien nodig wordt de daktimmer plaatselijk hersteld.

Regenwaterafvoeren

- De regenwaterafvoeren worden om de 2 à 3 jaar geïnspecteerd door Monumentenwacht.
- Platte daken, goten en afvoeren worden minstens tweemaal per jaar gekuist. Hierdoor worden verstoppingen door bladafval vermeden. Bij het uitkuisen van de goten wordt ook steeds nagekeken of de bekleding van de goten nog in goede staat is.
- De koperen bekleding (van de kilgoten) wordt indien nodig plaatselijk hersteld.
- De koperen afvoeren worden indien nodig ad hoc hersteld.

Dakornamenten

- De dakornamenten worden om de 2 à 3 jaar geïnspecteerd door Monumentenwacht.
- De ijzeren dakornamenten (kruisen) worden regelmatig gecontroleerd op roestvorming. Indien nodig worden de elementen ontroest, voorbehandeld en voorzien van een roestwerende verflaag in passende kleurstelling.
- De zinken pironnen worden regelmatig gecontroleerd op verwerking. Indien nodig worden de elementen vervangen naar identiek model.

Dakdoorbrekingen

- De dakdoorbrekingen worden om de 2 à 3 jaar geïnspecteerd door Monumentenwacht.
- Indien nodig worden de aansluitingen van de dakkapellen hersteld.
- Indien nodig wordt de dakruiter hersteld.
- Indien nodig worden het metselwerk en voegwerk van de schoorstenen hersteld.
- Indien nodig worden de schoorstenen verankerd.

Overige

- De bliksembeveiliging wordt periodiek gecontroleerd door een erkend controleorganisme en na elke blikseminslag.
- De vogelwering wordt regelmatig gecontroleerd en indien nodig hersteld.
- De ladderhaken en ankerpunten worden om de 2 à 3 jaar geïnspecteerd door Monumentenwacht.

6.3.2.2. GEVELS

Baksteenmetselwerk en voegwerk

- De gevels worden geïnspecteerd en periodiek onderhouden.
- Het voegwerk wordt jaarlijks nagekeken op scheurvorming. Indien nodig wordt het voegwerk plaatselijk hersteld met een aangepaste kalkmortel in gesneden voeg met dodekopschildering (vleugel A en kapel) of met kalkcementmortel in geknipte voeg (vleugel B).
- Indien nodig wordt de baksteenschade plaatselijk hersteld door vervanging. Bakstenen kunnen vervangen worden door een model met dezelfde kleur en grootte.
- Indien nodig kan het parement zacht gereinigd worden, bijvoorbeeld met verzadigde stoom of biologische producten. Mosgroei en vochtaftekeningen worden verwijderd.

Natuursteen en voegwerk

- De gevels worden geïnspecteerd en periodiek onderhouden.
- Indien nodig wordt de natuursteen plaatselijk hersteld met restauratiemortel. Indien de schade te groot is, wordt er gebruik gemaakt van inzetstukken.
- Het voegwerk wordt jaarlijks nagekeken op scheurvorming. Indien nodig wordt het voegwerk plaatselijk hersteld met een aangepaste kalkmortel.
- Indien nodig kan het parement zacht gereinigd worden, bijvoorbeeld met verzadigde stoom of biologische producten. Mosgroei en vochtaftekeningen worden verwijderd.

Smeedwerk

- De ijzeren delen worden regelmatig ontroest en geschilderd. Dit geldt zowel voor diefijzers, roosters, ankels als voor gietijzeren standpijpen van de regenwaterafvoeren.

Afwerkklagen

- De afwerkklagen van de gevel worden om de 2 à 3 jaar geïnspecteerd door Monumentenwacht.
- De dodekopschildering van de gesneden voegen wordt wanneer nodig vernieuwd.

6.3.2.3. GEVELEMENTEN

Balkon

- De structuur van het balkon wordt regelmatig gecontroleerd op barsten en/of verzakkingen, inclusief de aansluiting met de gevels en de waterdichting van het balkon. D
- De bevestiging van de balustrade van het balkon wordt regelmatig gecontroleerd.
- De tegelvloer van het balkon en onderliggende toegang worden regelmatig met een weinig water en zeep gereinigd.
- Ontbrekende tegels worden ad hoc vervangen naar identiek model.

Beeldhouwwerken

- De beeldhouwwerken worden om de 2 à 3 jaar geïnspecteerd door Monumentenwacht.
- De bevestigingen van de beeldhouwwerken worden regelmatig gecontroleerd.
- Indien nodig wordt de natuursteen plaatselijk hersteld met restauratiemortel. Indien de schade te groot is, wordt er gebruik gemaakt van inzetstukken.
- De beeldhouwwerken worden regelmatig gereinigd met biologische producten. Mosvorming, algenvorming en gipskorsten worden zacht verwijderd.

6.3.2.4. BUITENSCHRIJNWERK

- De delen die aangetast zijn door houtborende insecten worden regelmatig gecontroleerd op activiteit. In de lente of zomer vliegen de insecten uit waardoor ze boormeel uit het boorgat duwen. Wegnemen van het oude boormeel en later controleren op vers boormeel kan een indicatie over de activiteit geven.
- Indien noodzakelijk wordt een behandeling tegen houtborende insecten of schimmels uitgevoerd. Na dergelijke behandeling wordt steeds een indicatieplaatje voorzien met vermelding van datum/uitvoerder/ behandelde delen en behandelingswijze.
- Alle buitenschrijnwerk wordt regelmatig onderhouden. Hierbij moeten scharnieren gesmeerd worden, condensgaatjes vrijgemaakt en de beschadigde stopverf vernieuwd. Het schilderwerk wordt opgeschuurd en stof- en vetvrij gemaakt en daarna geschilderd met een dampopen verfsysteem in een historisch relevante kleur.
- Het schrijnwerk en de galmgaten worden periodiek geïnspecteerd en onderhouden.
- Het dakschrijnwerk wordt regelmatig nagekeken en indien nodig vervangen naar identiek model.

6.3.2.5. SCHILDERWERK

- Het houten schrijnwerk wordt om de 5 jaar vernist of geschilderd met een dampopen verfsysteem in een historisch verantwoorde kleurstelling.

6.3.2.6. BEGLAZING

- Gebroken glas van glas-in-loodramen wordt vervangen door hetzelfde model.
- Het loodnet van de glas-in-loodramen wordt jaarlijks nagekeken op verzwakking of uitbuiking. Indien nodig wordt het loodnet vervangen met behoud van de glasplaatjes.
- De bindloodjes van de glas-in-loodramen worden jaarlijks terug aangedraaid.
- De glas-in-loodramen worden regelmatig schoongemaakt.

6.3.2.7. BUITENTRAPPEN

- De buitentrappen worden om de 2 à 3 jaar nagekeken door Monumentenwacht.

6.3.3. INTERIEUR

6.3.3.1. VLOEREN

- De loopbruggen en houten vloeren worden periodiek gecontroleerd op houtborende insecten. In de lente of zomer vliegen de insecten uit waardoor ze boormeel uit het boorgat duwen. Wegnemen van het oude boormeel en later controleren op vers boormeel kan een indicatie over de activiteit geven.
- Indien noodzakelijk wordt een behandeling tegen houtborende insecten of schimmels uitgevoerd. Na dergelijke behandeling wordt steeds een indicatieplaatje voorzien met vermelding van datum/uitvoerder/ behandelde delen en behandelingswijze.
- De houten vloeren worden periodiek onderhouden.
- Schade aan de houten vloeren wordt hersteld.
- De houten vloeren worden regelmatig opnieuw vernist.

6.3.3.2. WANDEN

- De wanden worden regelmatig nagekeken op vochtvlekken en schimmelvorming. De hechting van het stucwerk wordt eveneens nagekeken.
- Schade aan de bepleisterde wanden wordt ad hoc plaatselijk hersteld en opnieuw geschilderd met een dampopen verfsysteem.

6.3.3.3. PLAFONDS

- De plafonds worden regelmatig nagekeken op vochtvlekken en schimmelvorming. De hechting van het stucwerk wordt eveneens nagekeken.
- Schade aan de bepleisterde wanden wordt ad hoc plaatselijk hersteld en opnieuw geschilderd met een dampopen verfsysteem.

6.3.3.4. BINNENSCHRIJNWERK

- Het houtwerk wordt om de 10 jaar (of wanneer noodzakelijk) geschilderd. Hierbij is specifiek aandacht voor de onderste delen van de deuren, die schadegevoeliger zijn. Indien nodig worden deze delen sneller herschilderd.

6.3.3.5. TRAPPEN

- De houten trap wordt periodiek gecontroleerd op houtborende insecten. In de lente of zomer vliegen de insecten uit waardoor ze boormeel uit het boorgat duwen. Wegnemen van het oude boormeel en later controleren op vers boormeel kan een indicatie over de activiteit geven.
- Indien noodzakelijk wordt een behandeling tegen houtborende insecten of schimmels uitgevoerd. Na dergelijke behandeling wordt steeds een indicatieplaatje voorzien met vermelding van datum/uitvoerder/ behandelde delen en behandelingswijze.
- De houten trap wordt om de 10 jaar opnieuw vernist.

6.3.4. LANDSCHAPPELIJKE ELEMENTEN

6.3.4.1. BOMEN

Verspreid over de terreintypes komen verschillende bomen voor. Het bomenbestand op de site is zeer divers en telt in totaal 17 soorten. Een groot aandeel van de bomen hebben echter een matige tot zeer slechte conditie (Tabel 5). Er zijn maar drie bomen met een verhoogd risico (VR), waardoor er specifiek nader onderzoek of maatregelen moeten ondernomen worden voor deze bomen (Tabel 6). De maatregelen die genomen moeten worden om het verhoogd risico (GVR) te milderer worden weergegeven in Tabel 2. Een groot aandeel van de bomen is waardevol (7%) tot zeer waardevol (18%) (Tabel 3). Een overzicht van alle bomen wordt weergegeven in bijlage.

Uit het VTA onderzoek en de analyse is gebleken dat er geen noodzaak is tot het kappen van bomen. De maatregelen zouden moeten volstaan om het bomenbestand duurzaam te behouden.

Natuurelementen

- Reguliere snoei: De reguliere snoei van bomen kadert in een goed boombeheer. Snoei bij bomen vindt doorgaans plaats in de winter. Dit dient niet nogmaals afgecheckt te worden met het agentschap Onroerend erfgoed.
- Boomveiligheidscontrole: De opvolging en monitoring van de staat van de bomen is van belang voor het behoud ervan. Dit dient niet nogmaals afgecheckt te worden met het agentschap Onroerend erfgoed.

Tabel 1. Soortenverdeling geïnventariseerde bomen

Soort	Aantal	Percentage
Acer pseudoplatanus	5	17,86%
Tilia platyphyllos	3	10,71%
Sambucus nigra	2	7,14%
Tilia cordata	2	7,14%
Taxus baccata	2	7,14%
Fagus sylvatica 'Atropunicea'	2	7,14%
Chamaecyparis lawsoniana	2	7,14%
Liriodendron tulipifera	1	3,57%
Magnolia grandiflora	1	3,57%
Morus nigra	1	3,57%
Fagus sylvatica	1	3,57%
Taxodium distichum	1	3,57%
Malus baccata	1	3,57%
Liquidambar styracilfua	1	3,57%
Thuja occidentalis	1	3,57%
Acer rubrum	1	3,57%
Catalpa bignonioides	1	3,57%
	28	100%

Tabel 2. Te nemen beheersmaatregelen

Beheersmaatregelen	Aantal	Percentage
Geen actie	25	89,29%
Krooninspectie	1	3,57%
Dode takken verwijderen	2	7,14%
Losse verankering	1	3,57%
	28	100%

Tabel 3. Waarde van geïnventariseerde bomen

Waardebepaling	Aantal	Percentage
Zeer waardevol	5	17,86%
Waardevol	2	7,14%
Niet waardevol	21	75,00%
Storend	0	0%
	28	100%

Tabel 4. Verdeling beheerfase

Beheersmaatregelen	Aantal	Percentage
Jeugd	8	28,57%
Volwassen	20	71,43%
	28	100%

Tabel 5. Conditieverdeling geïnventariseerde bomen

Conditie	Aantal	Percentage
Optimaal	0	0%
Goed	17	60,71%
Matig	8	28,57%
Slecht	1	3,57%
Zeer slecht	2	7,14%
Dood	0	0%
	28	100%

Tabel 6. Risicoklassering

Risicoklassering	Aantal	Percentage
GVR	24	85,71%
GVR opvolgen	1	3,57%
VR, nader onderzoek	1	3,57%
VR, maatregelen nemen	2	7,14%
VR, vellen	9	0%
	28	100%

Kaart 3.2 A
Boomsort en conditie

Legende

Boomsort

- Zwarte moerbeï
- Zomerlinde
- ✱ Winterlinde
- ★ Westerse levensboom
- Tulpenboom
- Trompetboom
- ★ Taxus
- Sierappel
- Rode esdoorn
- Rode beuk
- ★ Moerascypress
- Magnolia grandiflora
- Gewone vlier
- Gewone esdoorn
- ★ Californische cypres
- Beuk
- Amberboom

Conditie

- Goed
- Matig
- Slecht
- Zeer slecht

EBP Jezuitenklooster

Datum opmaak: 22/10/2020
 Bron: Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (AGIV)

0 7 14 21 28 m

<p>Kaart 3.2 B Risicoklassering en urgentie</p>
<p>Legende</p> <p>Risicoklassering</p> <ul style="list-style-type: none"> ● GVR ● GVR opvolgen ● VR, maatregelen nemen ● VR, nader onderzoek <p>Urgentie</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Niet urgent
<p style="text-align: center;">EBP Jezüitenklooster</p>
<p>Datum opmaak: 22/10/2020 Bron: Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (AGIV)</p>
<p>0 7 14 21 28 m</p>
<p style="text-align: center;"></p>

6.3.4.2. WATERPARTIJ

Naturelementen

- Beheer van rietvegetatie: Aangepast beheer van rietkraag in functie van het bedekkingsoppervlak. Beheer van de rietkraag is onderdeel van een goed beheer van de waardevolle vijver. Dit dient niet nogmaals afgecheckt te worden met het agentschap Onroerend erfgoed.
- Verwijderen organisch materiaal vijver: Het jaarlijks verwijderen van drijven materiaal in de vijver is onderdeel van goed beheer van de waardevolle vijver. Dit dient niet nogmaals afgecheckt te worden met het agentschap Onroerend erfgoed.
- Verwijderen slib: Het verwijderen van slib uit de vijver is onderdeel van goed beheer van de waardevolle vijver. Dit dient niet nogmaals afgecheckt te worden met het agentschap Onroerend erfgoed.
- Oeverrandbeheer hakhout: Het gefaseerd terugzetten van het hakhout op de oever van de vijver is onderdeel van goed beheer van de waardevolle vijver. Dit dient niet nogmaals afgecheckt te worden met het agentschap Onroerend erfgoed.
- Oeverrandbeheer Japanse duizendknoop: Het tegengaan van vermeerdering en uitgroei van de Japanse duizendknoop op de oeverrand is onderdeel van goed beheer van de waardevolle vijver. Dit dient niet nogmaals afgecheckt te worden met het agentschap Onroerend erfgoed.
- Oeverrandbeheer bamboe: Het tegengaan van vermeerdering en uitgroei van de bamboe op de oeverrand is onderdeel van goed beheer van de waardevolle vijver. Dit dient niet nogmaals afgecheckt te worden met het agentschap Onroerend erfgoed, tenzij hiervoor afgravingen dienen te gebeuren.

Afbeelding 451.
Referentiefoto maaipaden
(Landmax)

6.3.4.3. GAZON

Natuurelementen

- Maaibeheer: Er worden twee verschillende maaieregimes voorgesteld:
 - Intensief maaibeheer. 12 maal per jaar maaien om een korte grazige vegetatie (gazon) in stand te houden, bij voorkeur met afvoer van het maaisel. Het intensief maaien van het grasland kadert in het vrijwaren van een toegankelijk zone. Dit dient niet nogmaals afgecheckt te worden met het agentschap Onroerend erfgoed.
 - Extensief maaibeheer (hooilandbeheer). Twee maal per jaar maaien met afvoer van het maaisel na maximaal 10 dagen. Eerste beurt begin juli en tweede beurt in september. Het extensief maaien kadert in het verhogen van de ecologische waarde van het grasland waar mogelijk. Dit dient niet nogmaals afgecheckt te worden met agentschap Onroerend erfgoed
- Stinzenplanten. Deze zone wordt beheer als een regulier gazon, met uitzondering van het voorjaar. Wanneer de stinzenplanten in bloei staan, wordt enkel de zone rond de stinzenplanten gemaaid. Pas wanneer het bovengrondse deel van de stinzenplanten is verwelkt, mag dit meegenomen worden in het regulier maaibeheer.

6.3.4.4. STRUIKEN

Natuurelementwerken

- Snoeien: Het snoeien van struiken kadert in een goed beheer van struiken en struikmassieven. Hiervoor is jaarlijks snoei minstens vereist. De Taxusstruikmassieven komen aan bos in het voorjaar (april). Dit dient niet nogmaals afgecheckt worden door agentschap Onroerend erfgoed.

6.3.4.5. VERHARDING

Natuurelementen

- Onkruid verwijderen. Het onkruid tussen de tegels dient tweejaarlijks verwijderd te worden door middel van schrapers. Dit om te voorkomen dat er successie optreedt en er zich houtige planten gaan vestigen tussen de voegen.
 - o Het verwijderen van onkruid kadert in het goed beheer van verharding. Dit dient niet nogmaals afgecheckt te worden door het agentschap Onroerend erfgoed.

452

Afbeelding 452.
wederkerende maatregelen
(Landmax)

6.3.4.6. BEHEERRICHTLIJNEN LANDSCHAP

Regulier bomenbeheer

– Veiligheidscontrole

Om de veiligheid van de bomen te garanderen moeten de bomen regelmatig gecontroleerd worden op gebreken. Een controle, aan de hand van de VTA methodiek, gebeurt vijfjaarlijks en geeft aan welke specifieke maatregelen er verder genomen moeten worden. Bomen die verzwakt of aangetast zijn dienen, zoals voorgeschreven in een voorgaand boomveiligheidsonderzoek, jaarlijks opgevolgd door een erkend boomverzorger.

Specifieke maatregelen die voorgeschreven worden in een VTA rapport dienen in de aangegeven periode uitgevoerd te worden. Deze boomtechnische maatregelen worden verder toegelicht in het addendum.

– Nader onderzoek

Afhankelijk van de boomveiligheidscontrole, vraag van de eigenaar of extreme meteorologische condities (droogte, hoge waterstand, windvlagen, sterke vorst,...) kan nader onderzoek noodzakelijk zijn. Dit zijn onderzoeksmethodes die de gebreken van bomen op een objectieve manier onderzoeken, waardoor de stabiliteit en breukgevoeligheid bepaald kunnen worden. Zo kan de stabiliteit bepaald worden door een trekproef en een proefsleuf, de breukgevoeligheid door een tomografie, elastometrie, resistografie en een krooninspectie. De oorzaken van conditieverlies worden onderzocht door een standplaatsonderzoek. Hierbij worden parameters als bodemverdichting, vochtgehalte, nutriëntenhoeveelheid, organisch koolstofgehalte, het bodemprofiel, het waterprofiel en eventuele vervuilingen bepaald.

– Snoei-beheer

Om de vorming van probleemtakken te voorkomen is een reguliere snoei aangewezen. Deze houdt een driejaarlijkse begeleidingssnoei in bij bomen in de jeugdfase en een vijfjaarlijkse onderhoudssnoei bij volwassen bomen. Op deze manier komt de duurzaamheid van de boom niet in het gedrang.

- Begeleidingssnoei

Het doel van de begeleidingssnoei is het verkrijgen van een takvrije stam. De tijdelijke kruin van bomen in de jeugdfase worden driejaarlijks opgesnoeid, hierbij dient volgende prioriteit in acht genomen te worden:

1. Dode en aangetaste takken

2. Gebroken takken
3. Dubbele toppen
4. Zuigers en elleboogtakken
5. Takparen en takkransen
6. Relatief dikke takken
7. Waterlot
8. Verwijderen van stamschot
9. Verwijderen van uitlopers uit de onderstam

Bij levende takken wordt gesnoeid net buiten de takkraag, de overgangszone tussen tak en stam, gesteltak of wortel. De takkraag en de takschorsrichel mogen niet beschadigd worden, een tak mag dus nooit vlak langs de stam, gesteltak of wortel afgezaagd worden. Doorgaans leidt dit tot een zaagsnede haaks op de lengterichting van de tak. Zware takken worden eerst op stomp gezet om uitscheuren te voorkomen. Na de snoei mogen geen takstompen overblijven. De snoei gebeurt wanneer de bladeren volledig ontplooid zijn en er mag niet meer als 20% van het bladvolume gesnoeid worden per keer.

Bij dode takken wordt de tak zodanig afgezaagd dat de overgroeïende takkraag niet beschadigd of verwijderd wordt. Er mag dus enkel door dood hout gezaagd worden, nooit door levend hout, zelfs als dit inhoudt dat een takstomp behouden blijft. Het eindbeeld en de gewenste takvrije stamlengte zijn op voorhand gespecificeerd door de opdrachtgever.

- Onderhoudssnoei

In de blijvende kruin worden probleemtakken weggesnoeid, met respect voor de natuurlijke groeivorm van de boom. Bij de reguliere controle van de bomen wordt bepaald of er een onderhoudssnoei noodzakelijk is. Volgende onveilige takken worden gesnoeid:

1. Dood hout dikker dan 4 cm wordt volledig weggehaald
2. Zieke en beschadigde takken
3. Breukgevoelige takken worden teruggesnoeid (topzware takken, plakoksels,...)
4. Het vrijhouden van de doorrijhoogte

Als takken van de blijvende kroon teruggesnoeid worden, dan moet dit gebeuren tot op een vitale omhooggerichte zijtak met een diameter van minstens 1/3 van de snoeiwonde. De maximale takdikte die hierbij mag weggesnoeid worden is 8 cm. Er worden geen wondafdekmiddelen gebruikt. Bij onderhoudssnoei mag er niet meer als 20% van het bladvolume weggesnoeid worden, wanneer de bomen hun bladeren volledig ontplooid zijn.

Vellen van bomen

Wanneer bomen een bedreiging vormen voor bezoekers, of wanneer ze zijn afgestorven en het beeld verstoren, dienen ze geveld (en vervangen) te worden. Dit moet gebeuren op een manier waarbij het minst mogelijke schade wordt veroorzaakt aan andere (groen)elementen op de site.

Het vellen gebeurt zo dicht mogelijk tegen het maaiveld (maximaal 5 cm boven het maaiveld). Om veiligheidsredenen mogen geen uitstekende splinters blijven staan op het zaagvlak. De onderbegroeiing van kruidachtige en houtachtige gewassen moet gespaard worden. Eventuele beschadigingen van houtige gewassen moeten bijgesnoeid worden.

Standplaats

– Bodem

Het behoud en optimalisatie van de ondergrondse groeiplaats is noodzakelijk voor het duurzame behoud van de groenelementen. De richtlijn voor een optimale bodem is afhankelijk van de functie en de locatie ervan. Voor het bomenbestand houdt dit een organisch rijke, niet verdichte, bodem in. Bij schralere, soortenrijke, vegetatietypes wordt eerder een voedselarme bodem als doel opgesteld. Zowel maatregelen boven als onder het maaiveld kunnen een effect hebben op de ondergrondse standplaats en dienen zorgvuldig bepaald te worden.

Enkel algemene richtlijnen om de standplaats van groenelementen te beschermen:

- Niets (tijdelijk) stockeren onder de boomspiegel
- Geen grondwerken, bouwwerken, graafwerken in de kroonprojectie
- Betreding beperken
- Geen geïnduceerde grondwaterschommelingen
- Geen veranderingen in de maaiveldhoogte
- Bij geplande werken in de omgeving van bomen een boombeschermingsplan opstellen
- Geen vervuiling van de bodem

– Bovengrondse groeiplaats

Om voldoende bovengrondse groeiplaats voor de bomen te garanderen worden binnen de gehele beschermde zone invasieve soorten, zoals Amerikaanse eik, valse acacia en Amerikaanse vogelkers, jaarlijks mechanisch verwijderd te worden. Ook natuurlijke verjonging van niet invasieve soorten die concurreren met monumentale bomen, moeten indien storend ook verwijderd worden.

Snoeien van struiken

Het regulier snoeien van struiken (in struikmassieven) behelst onder meer het verwijderen van dood hout en wegknippen van storende, uithangende takken. Afhankelijk van de soort dient het juiste tijdstip voor snoei gerespecteerd te worden. Een jaarlijkse snoeibeurt is nodig voor de beste beeldkwaliteit en zorgt voor kleinere snoeiwonden en zo langere levensduur.

6.4. SAMENVATTENDE TABELLEN

Op volgende pagina's worden samenvattende tabellen toegevoegd van zowel de eenmalige als wederkerende maatregelen. De tabel van de wederkerende maatregelen kan gebruikt worden als onderhoudslogboek.

Site van het voormalige jezuïetenklooster te Lier										Eenmalige MAATREGELEN					
Vleugel A	Vleugel B	Kapel	Aanbouwen	Tuin	Binnentuin		Timing	Vrijgesteld van toelating	Opmerkingen	Datum uitvoering	Uitvoerder	Bedrag			
VOORONDERZOEKEN															
VERPLICHT															
VERPLICHT															
						Opmaken asbestinventaris	indien werken aan dak 9 of kelder	nvt	Door een expert						
AANGERADEN															
						Plaatsing van scheurmeters op de scheuren in het metselwerk van vleugel B	korte termijn	nvt	indien nodig bijkomende stabiliteitsonderzoeken						
EXTERIEUR															
BEDAKING															
DAKBEDEKKING															
						Vervangen weggevalen of beschadigde leien door natuurleien	korte termijn								
						Opnieuw aanwerken van de aansluitingen met het opgaand muurwerk en indien nodig de aansluitingen vervangen	korte termijn		Waar de aansluitingen weinig duurzaam hersteld werden met kit, moet deze vervangen worden door passende aanwerkmortel						
						Vervangen van de leien van vleugel A door rode pannen	lange termijn								
						Reconstructie van de dakkapellen van vleugel A naar historisch model	lange termijn								
						Opnieuw bevestigen van het opgewaaid noklood op vleugel A en indien nodig het noklood vervangen	korte termijn								
						Vervangen vezelcementleien van de balletzaal door natuurleien	middellange termijn		Deze vezelcementleien zijn vermoedelijk asbesthoudend en moeten dus met de nodige voorzorgen verwijderd worden.						
						Herstellen van de bevestigingen van de hoekkeperpannen op het dak van de balletzaal	korte termijn								
						Vernieuwen van de dakbedekking van de platte daken van de zuidelijke en oostelijke aanbouw	korte termijn		Vernieuwen en voorzien van duurzame aansluitingen met het opgaand muurwerk						
REGENWATERAFVOEREN															
						Bijplaatsen regenwaterafvoeren	korte termijn		De nieuwe regenwaterafvoeren moeten passend uitgevoerd worden in koper met ijzeren standpijpen en enkel op aangegeven plaatsen op bijgevoegd plan						
						De hanggoot van dak 2 wordt vervangen door een beloopbare goot om de toegankelijkheid van de daken te verbeteren	korte termijn		De beloopbare goot wordt uitgevoerd gelijkaardig aan de bestaande goten, qua vorm en materiaal						
						Plaatselijk herstel van ingescheurde (soldeer)naden van de goten	korte termijn								
						Vervangen van minder duurzaam uitgewerkte herstellingen (met rubber of aluminiumtape) van de naden in de goten	korte termijn								
						Plaatselijk herstel van losgescheurde tapgaten	korte termijn								
						Herstel en indien nodig vervangen van de losgekomen beugels van de afvoeren van vleugel B	korte termijn								
						Vervangen van de gescheurde of lekke afvoeren door koperen afvoeren met ijzeren standpijpen	korte termijn		Steeds rekening houden met elektrolyse van metalen						
						De afvoer van vleugel B aan de tuinzijde aansluiten op de riolering	korte termijn	nvt							
						Ontroesten, voorbehandelen en voorzien van roestwerende verf van de verroeste afvoerbuizen van de balletzaal	korte termijn								
						Herbevestigen van de onderbroken afvoerbuizen aan de balletzaal	korte termijn	nvt							
						Ontroesten, voorbehandelen en voorzien van roestwerende verf van de verroeste standpijpen	korte termijn		in zwarte kleurstelling						

DAKDOORBREKINGEN						
	Herstel van het voegwerk van de schoorstenen	korte termijn		Met kalkmortel (vleugel A, kapel) of cementkalkmortel (vleugel B)		
	Opnieuw opmetsen van verzakt steenwerk van de schoorstenen	korte termijn		Met kalkmortel (vleugel A, kapel) of cementkalkmortel (vleugel B)		
	Herstel van de deksteen van de schoorsteen van de kapel	korte termijn		Naar identiek model, qua materiaal en vormgeving		
	Herstel en versteviging/verankering van het baksteenmetselwerk van de schoorsteen van de balletzaal	middellange termijn				
DAKORNAMENTEN						
	Ontroesten, voorbehandelen en voorzien van een roestwerend verfsysteem van het smeedijzeren kruis van de kapel	lange termijn		In zwarte kleurstelling		
	De weggevalen delen van het kruis van de kapel herstellen of indien nodig het volledige kruis vervangen naar identiek model	lange termijn		naar identiek model		
	Vervangen van de beschadigde en verweerde zinken pironen	lange termijn		naar identiek model en in zink		
DAKTIMMER						
	Vervangen van de ingerotte delen van de kapconstructie	korte termijn				
OVERIGE						
	Plaatsen van genormeerde ladderhaken en ankerpunten	lange termijn		conform wetgeving en aanbeveling monumentenwacht		
	Voorzien van een toegangsluik naar de dakruiter van de toren van vleugel A	lange termijn		Uit te voeren zodat een vlotte toegang tot de toren mogelijk is		
	Plaatsen van een valbeveiliging aan de dakrand van de platte daken	lange termijn		conform wetgeving		
	Voorzien van een dakraam in dak 7 en dak 5	lange termijn		op de minst storende plaats voor de erfgoedwaarde van het stadsgezicht		
	Voorzien van bliksembeveiliging	middellange termijn				
	Herstellen van de vogelwering in de toren van vleugel A	middellange termijn				
	Basisverlichting voorzien in de torens	lange termijn	nvt			
GEVELS						
BAKSTEENMETSSELWERK EN VOEGWERK						
	Herstel van het voegwerk en waar nodig van de legmortel	korte termijn		Vleugel B: kalkcementmortel en geknipte voeg. Vleugel A: kalkmortel en gesneden voeg met dodekopbeschildering		
	Herstel van het uitgeduwd metselwerk rond roestige muurankers	lange termijn		Na ontroesten van de ankers met bakstenen in gelijkaardige kleur en vorm		
	Herstel van de scheuren in de dorpels van de oostgevel van de balletzaal	middellange termijn				
	Herstellen metselwerk waar bakstenen verwijderd werden uit voorzorg	middellange termijn		Met passende bakstenen qua vorm en kleur		
	Aanwerken verweerde aansluiting van de dekstenen van trapgevels	middellange termijn		Vleugel B: kalkcementmortel. Vleugel A, kapel: kalkmortel		
	Storend voegwerk vervangen naar historisch passende uitvoeringstechniek en samenstelling	middellange termijn		Vleugel B: kalkcementmortel en geknipte voeg. Vleugel A: kalkmortel en gesneden voeg met dodekopbeschildering		
	Herstel van de afgebroken bakstenen in de ZW hoek van van de zuidelijke aanbouw	middellange termijn				
NATUURSTEEN						
	Herstel met restauratiemortel van de verweerde decoratieve elementen in witte steen aan de zuidelijke aanbouw. Indien nodig herstellen met inzetstukken	lange termijn				
	Herstel van scheurtjes en afbrokkelende delen van de arduinen plint	lange termijn				
	Aanwerken van de arduinen plint met het opgaand muurwerk	korte termijn				
	Herstel van de scheurvorming in de natuurstenen dorpels en raamomlijstingen van de kapel	lange termijn		Na ontroesten van de diefijzers		
	Herstellen of indien nodig vervangen van de verweerde dekstenen van de trapgevels	lange termijn		naar oorspronkelijk model		

SMEEDWERK						
Ontroesten, voorbehandelen en voorzien van een roestwerend verfsysteem van de muurankers	middellange termijn	x	schilderen in zwarte kleur			
Ontroesten, voorbehandelen schilderen met een roestwerende verf van de smeedijzeren diefijzers	middellange termijn	x	schilderen in zwarte kleur			
Ontroesten, voorbehandelen schilderen met een roestwerende verf van de roosters	middellange termijn	x	schilderen in zwarte kleur			
Ontroesten, voorbehandelen schilderen met een roestwerende verf van het element op het balkon	lange termijn	x	schilderen in passende kleur			
Ontroesten, voorbehandelen schilderen met een roestwerende verf van de latei van de	lange termijn	x	schilderen in passende kleur			
AFWERKLAGEN en GEVELBEKLEDING						
Herstel van de gecementeerde plint van de achtergevel van vleugel B en de aanbouwen	lange termijn					
Herstel van de dodekopschildering van het metselwerk van vleugel A	lange termijn					
Verwijderen van de metalen onderdelen in de gevel met cementmortel aangesmeerd	lange termijn					
GEVELELEMENTEN						
BALKONS en PORTAAL						
Herstel van de barsten en afgebroken delen van de tegelvloer van het balkon en portaal. Indien nodig moeten enkele tegels vervangen worden naar identiek model of door tegels met dezelfde kwaliteiten zoals beschreven in het beheersplan	lange termijn					
BUITENSCHRIJNWERK						
RAMEN, DEUREN en POORTEN						
Vervangen van de aluminium raam- en deur-omlijstingen en deurendoor houten schrijnwerk naar oorspronkelijk model	lange termijn		zoals beschreven in het beheersplan			
Herstel van de ingerotte raamomlijstingen en deuromlistingen	korte termijn		met passende onderdelen			
Herstel van de losgekomen waterlijsten en dorpels	korte termijn					
DAKSCHRIJNWERK						
Vervangen van de kroonlijst van dak 11	korte termijn		naar identiek model			
Herstel ingerotte delen van de kroonlijsten en windveren	korte termijn		Na herstel van de oorzaak van de vochtinfiltratie			
Herstel ingerotte delen van de dakkapellen	korte termijn		naar identiek model			
HANG- EN SLUITWERK						
Ontroesten, voorbehandelen en voorzien van een roestwerend verfsysteem van het hang- en sluitwerk	middellange termijn		In historisch passende kleurstelling			
Vernieuwen afgebroken klink van een venster van de traphal A2	lange termijn		naar historisch passend model			
BEGLAZING						
Herstel van de stopverf	korte termijn	nvt				
Vervangen van gebroken beglazing	korte termijn		naar oorspronkelijk model			
GLAS-IN-LOODRAMEN						
Ontroesten, voorbehandelen en voorzien van een roestwerend verfsysteem van de bindroeden en ijzere profielen	middellange termijn	x	in zwarte kleurstelling			
Vervangen van de gebroken voorzetbeglazing	middellange termijn		naar oorspronkelijk model en na ontroesting van de ijzere profielen			
Vervangen van gebroken glas-in-loodramen	middellange termijn		naar oorspronkelijk model			
Schoonmaken van sterk vervuilde glas-in-loodramen	middellange termijn	nvt				
Aanbrengen condensgaatjes bij de glas-in-loodramen	middellange termijn					
BUITENTRAPPEN						
Herstel van de gebroken natuurstenen trede aan het paviljoen	lange termijn					
SCHILDERWERK						
Herstel schilderwerk van de dakkapellen	middellange termijn		In historisch passende kleurstelling en een dampopen verfsysteem			
Herstel schilderwerk van de kroonlijsten	middellange termijn		In historisch passende kleurstelling en een dampopen verfsysteem			

INTERIEUR				
VLOEREN				
	HOUT			
	Nieuwe vernislaag aanbrengen op de parketvloeren	kort termijn	nvt	
	Verwijderen van de lijmresten op de parketvloeren	kort termijn	nvt	
	KERAMISCH en/of CEMENT			
	Verwijderen van de zoutuitbloeiing van de stenen vloeren	bij ingebruikname kelder	nvt	Na behandeling van het opstijgend vocht en verhelpen van het binnensijpelend water
	Herstel van de barsten en gaten in de tegels. Indien nodig moeten enkele tegels vervangen worden naar oorspronkelijk model	middellange termijn	nvt	Naar oorspronkelijk model of naar een model met dezelfde kwaliteiten zoals beschreven in het beheersplan
	Vervangen van de recentere tegels die niet passen bij de oorspronkelijke tegels	middellange termijn	nvt	Naar historisch model of naar een model met dezelfde kwaliteiten zoals beschreven in het beheersplan
WANDEN				
	PLEISTERWERK			
	Herstel opbollende of losgekomen pleisterlagen	middellange termijn	nvt	Na herstel van de oorzaak van insijpelend vocht
	TEGELS			
	Herstel van de afgebroken tegels in de tegelwanden of indien nodig vervangen	lange termijn	nvt	Naar identiek model
	HOUT (lambriseringen en plinten)			
	Herstellen van de beschadigde plinten of indien nodig vervangen	lange termijn	nvt	Naar oorspronkelijk model
	AFWERKLAGEN			
	Herstel afbladderende verflagen	middellange termijn	nvt	Na herstel van de oorzaak van insijpelend vocht en met dampopen verfsysteem in historisch passende kleurstelling
	Herstel verflagen van de plinten	middellange termijn	nvt	Met dampopen verfsysteem in historisch passende kleurstelling
PLAFONDS				
	PLEISTERWERK			
	Herstellen van blaasvorming en loskomend pleisterwerk	middellange termijn	nvt	Na herstel van de oorzaak van vochtinfiltratie
	AFWERKLAGEN			
	Herstel van de afschilferende afwerklagen	middellange termijn	nvt	met een dampopen verfsysteem
	METALEN			
	Ontroesten, voorbehandelen en voorzien van een roestwerend verfsysteem van de liggers van de troggewelven in de kelder	middellange termijn	nvt	
BINNENSCHRIJNWERK				
	RAMEN, DEUREN en POORTEN			
	Ontroesten, voorbehandelen en voorzien van een roestwerend verfsysteem van de ijzeren latei boven de deuropening in de kelder	middellange termijn	nvt	
	Herstellen ingerot houtwerk van de kelderdeur	middellange termijn	nvt	
	HANG- EN SLUITWERK			
	Opnieuw afstellen hangwerk van de deuren, onder andere in Hal B	middellange termijn	nvt	
	Ontroesten, voorbehandelen en voorzien van een roestwerend verfsysteem van het hang-en sluitwerk	middellange termijn	nvt	In historische kleurstelling
	Opnieuw aanbrengen van de vernislaag rondom de deurklinken	middellange termijn	nvt	

BEGLAZING								
				Herstel van de gebarsten beglazing in de deur van de balletzaal	korte termijn	nvt	Naar identiek model	
				Herstel van de verwijderde beglazing in A0	korte termijn	nvt	Naar identiek model	
				Herstel van de weggevallen of gebroken beglazing in gang B0	korte termijn	nvt	Naar identiek model	
TRAPPEN								
HOUT								
				Herstel of terugplaatsen van het topstuk op de trappaal van trap A0	lange termijn	nvt	Naar historisch model	
				Opnieuw aanbrengen van de vernislaag op de leuning van de trappen	korte termijn	nvt		
SCHILDERWERK								
ALGEMEEN								
				Vervangen van de niet-oorspronkelijke en verweerde afwerkklagen van het binnenschrijnwerk	lange termijn	nvt	Naar historische kleurstelling (houtimitatie)	
				Herstellen van de schilderlagen op de trap tussen vleugel A en vleugel B	lange termijn	nvt	Naar historische kleurstelling	
MUURSCHILDERINGEN								
				Herstel van de muurschilderingen op wanden en plafond in de kapel	lange termijn	nvt	Naar historische kleurstelling	
HAARDEN EN SCHOuwen								
				Herstellen van de barsten en scheuren in de schouwmantels	middellange termijn	nvt		
				Herstellen van de weggevallen stukken steen in de schouwmantel met restauratiemortel	middellange termijn	nvt		
SITE EN OMGEVING								
BOMEN								
				Veteraansnoei rode beuk	korte termijn	x		
				Veiligheidsnoei boom 13	korte termijn	nvt		
				Losse verankering boom 18	korte termijn	nvt		
VIJVER								
				Studie en verwijderen steenpuin	lange termijn			
				Kwaliteitscontrole en afvoer vijverslib	lange termijn	x		
				Studie en controle bewaterings- en afwateringssysteem vijver	lange termijn			
				Herstel oeversbescheoing	lange termijn	x		
				Vervangen brugje	lange termijn			
VERHARDING								
				Herstel van de verweerde verhardingen	lange termijn	nvt		
				Aanleg drainage stukken wateroverlast	lange termijn	nvt		
				Vervanging verharding door 'huisstijl'	lange termijn	nvt		
GAZON								
				Inzaaien bloemenmengsel	korte termijn	nvt		
				Aanplanten stinzenplanten	korte termijn	nvt		
				Verwijderen struikzone	lange termijn			
				Aanplant laagstammig leifruit	lange termijn			
				Aanplant nieuwe inheemse bomen	lange termijn			

Site van het voormalige jezuïetenklooster te Lier				WEDERKERENDE MAATREGELEN			
	Timing	Vrijgesteld van toelating	Opmerkingen	Datum uitvoering	Uitvoerder	Bedrag	
STRUCTUUR							
DAKSTRUCTUUR							
HOUT							
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt					
Nazicht houten kapconstructies	jaarlijks	nvt					
Indien nodig herstel of plaatselijk vervangen delen van de houten kapconstructie	ad hoc						
Nazicht bevestiging en toestand smeedijzeren ankers, trekkers en verbindingselementen	jaarlijks	nvt					
Indien nodig : ontroesten en schilderen smeedijzeren ankers, trekkers en verbindingselementen	ad hoc	x					
Indien nodig : vervangen smeedijzeren ankers, trekkers en verbindingselementen	ad hoc						
Nazicht houten kapconstructies op aantasting door zwammen, insecten, vogels, vleermuizen en/of knaagdieren	jaarlijks	nvt					
Indien nodig : behandeling tegen houtborende insecten of schimmels	ad hoc		Na dergelijke behandeling wordt steeds een indicatieplaatje voorzien met vermelding van datum/uitvoerder/ behandelde delen en behandelingswijze.				
VLOERLAGEN							
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt					
Nazicht ijzeren liggers van de troggewelven op roestvorming	jaarlijks	nvt					
Indien nodig: ontroesten en schilderen ijzeren liggers	ad hoc	x	in zwarte kleurstelling				
EXTERIEUR							
BEDAKING							
DAKBEDEKKING							
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt					
Plaatselijk herstel dakaansluitingen	ad hoc	x					
Indien nodig : vervangen weggevalen of beschadigde pannen	ad hoc	x					
Indien nodig : vervangen weggevalen of beschadigde leien door natuurleien	ad hoc	x					
Indien nodig : vervangen weggevalen of beschadigde bitumen	ad hoc	x					
DAKTIMMER							
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt					
Indien nodig : plaatselijk herstel daktimmer	ad hoc						
REGENWATERAFVOEREN							
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt					
Opkuisen goten en controle goten en afvoeren	2x/jaar	nvt					
Indien nodig : plaatselijk herstel zinken bekleding (kil)goten	ad hoc						
Indien nodig : plaatselijk herstel zinken bekleding tapgoten en/of spuwers	ad hoc						
Indien nodig : herstel koperen afvoeren	ad hoc						
Indien nodig : herstel gietijzeren standpijpen	ad hoc						
DAKDOORBREKINGEN							
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt					
Nazicht en herstel stabiliteit en waterdichting dakkapellen	ad hoc						
Nazicht en herstel stabiliteit en waterdichting dakruiters en/of daklantaarns	ad hoc						
Nazicht en herstel stabiliteit en waterdichting schoorstenen	ad hoc						
Nazicht en herstel metselwerk en/of natuursteen en voegwerk schoorstenen	ad hoc						
Nazicht en herstel verankeringen schoorstenen	ad hoc						
DAKORNAMENTEN							
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt					
Ontroesten dakornamenten indien nodig en opnieuw voorzien van een roestwerend verfsysteem	ad hoc	x	in zwarte kleurstelling				
Verstevigen of vervangen bevestiging dakornamenten	ad hoc						
Indien nodig: de zinken pironnen vernieuwen	ad hoc		naar oorspronkelijk model				
OVERIGE							

Verwijderen van algen, mossen en/of klimplanten	jaarlijks	x	met biologische producten			
Plaatsen en/of vervangen van vogelweringen	ad hoc					
Nazicht van bliksembeveiliging en indien nodig vervangen	Periodiek	nvt	Ook na een blikseminslag			
Nazicht van ladderhaken en indien nodig vervangen	om 2 à 3 jaar					
Nazicht van ladders en borstweringen en indien nodig vervangen	om 2 à 3 jaar					
Nazicht en reiniging schoorstenen	om 2 à 3 jaar	nvt				

GEVELS

BAKSTEENMETSSELWERK EN VOEGWERK						
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt				
Nazicht op barsten en scheuren en indien nodig scheurherstel door plaatsing van verankeringen	ad hoc					
Baksteen- en/ of metselwerkherstel door ontbrekende of beschadigde stenen te vervangen	ad hoc		naar identiek model			
Nazicht voegwerk en indien nodig plaatselijk voegwerkherstel (verpoedering, vorstschade,..)	ad hoc		Kalkmortel voor vleugel A en kapel in gesneden voeg met dodekopschildering. Kalkcementmortel voor vleugel B in geknipte voeg			
Indien nodig het parement reinigen	ad hoc	x	met biologische producten			

NATUURSTEEN						
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt				
Nazicht op barsten en scheuren		nvt				
Plaatselijk natuursteenherstel met een restauratiemortel	ad hoc					
Natuursteenherstel door middel van inzetstukken bij ontbrekende of beschadigde natuurstenen elementen	ad hoc		Naar identiek model			
Nazicht voegwerk en indien nodig plaatselijk voegwerkherstel (verpoedering, vorstschade,..)	jaarlijks		Kalkmortel voor vleugel A en kapel in gesneden voeg met dodekopschildering. Kalkcementmortel voor vleugel B in geknipte voeg			
Indien nodig het parement reinigen		x	met biologische producten			

SMEEDWERK						
Nazicht bevestiging smeedijzeren elementen		nvt				
Ontroesten en schilderen smeedijzeren elementen	om 5 à 7 jaar	x	schilderen in zwarte kleur			
Nazicht smeedijzeren dievenijzers		nvt				
Nazicht bevestiging smeedijzeren dievenijzers aan de gevel (doken,..)		nvt				
Ontroesten en schilderen smeedijzeren dievenijzers	om 5 à 7 jaar	x	schilderen in zwarte kleur			

AFWERKLAGEN en GEVELBEKLEDING						
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt				
Herstellen dodekopschildering van vleugel A en kapel	om 10 jaar					

GEVELELEMENTEN

BALKONS en ERKERS						
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt				
Nazicht structuur (consoles) van balkon op verzakkingen en/of barsten	om 2 à 3 jaar	nvt				
Nazicht bevestiging balustrade of borstwering van balkons		nvt				
Nazicht aansluiting van balkons en/of erkers met gevel		nvt				
Nazicht waterdichting balkons en/of erkers		nvt				
De tegelvloer van het balkon en toegang regelmatig reinigen	jaarlijks	nvt	met weinig water en zeep			
Ontbrekende of beschadigde tegels worden vervangen	ad hoc		naar identiek model of een model met identieke eigenschappen zoals beschreven in het beheersplan			

BEELDHOUWERKEN						
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt				
Nazicht bevestiging aan de gevel (ankers, doken,..)		nvt				
Nazicht op barsten en/of scheuren		nvt				
Indien nodig: plaatselijk herstel met restauratiemortel of inzetstukken	ad hoc		naar identiek model			
Periodiek zacht reinigen	jaarlijks	x	met biologische producten			

BUITENSCHRIJNWERK

RAMEN, DEUREN en POORTEN						
Regelmatig onderhoud van ramen, deuren en poorten	2x/jaar	nvt	o.a. condensgaatjes schoonmaken, scharnieren smeren, ...			
Nazicht houten buitenschrijnwerk op barsten, kwasten of knoesten, houtrot, aantasting,... en indien nodig herstellen of vervangen			naar identiek model			

Nazicht verbindingen (toognagels, spleten,..) tussen vaste en opengaande delen en indien nodig herstellen						
Nazicht goed sluitend vermogen van de opengaande vleugels	jaarlijks	nvt				
Indien nodig vervangen van kierdichtingen	ad hoc	x				
Nazicht stalen buitenschrijnwerk op roestvorming (glas-in-loodramen)	jaarlijks	nvt				
Indien nodig ontroesten van stalen buitenschrijnwerk	ad hoc	x	ontroesten, voorbehandelen en schilderingen met roestwerende verf in zwarte kleur			
ROLLUIKEN en BUITENLUIKEN						
Nazicht bedieningsmechanisme (linten), omkasting, tochtichting en toestand rolluiken	jaarlijks	nvt				
Nazicht (lood)afdichting bovenzijde en toestand buitenluiken	jaarlijks	nvt				
DAKSCHRIJNWERK						
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt				
Nazicht schrijnwerk dakkapellen en indien nodig herstellen of vervangen			naar identiek model			
Nazicht schrijnwerk dakruiters en/of daklantaarns en indien nodig herstellen of vervangen			naar identiek model			
Nazicht schrijnwerk en bevestiging kroonlijsten en indien nodig herstellen of vervangen			naar identiek model			
Nazicht schrijnwerk en bevestiging bakgoten en indien nodig herstellen of vervangen			naar identiek model			
Nazicht schrijnwerk en bevestiging boordplanken en indien nodig herstellen of vervangen			naar identiek model			
Nazicht schrijnwerk en bevestiging windveren en indien nodig herstellen of vervangen			naar identiek model			
HANG- EN SLUITWERK						
Nazicht goed sluitend vermogen hang- en sluitwerk en indien nodig opnieuw afstellen	jaarlijks	nvt				
Nazicht hang- en sluitwerk op oxidatie en/of roestvorming	jaarlijks	nvt				
Schilderen hang- en sluitwerk	om 5 jaar	x	witte kleurstelling			
BEGLAZING						
Plaatselijk herstel schrijnwerk (en glasplaten) naar oorspronkelijk model	ad hoc		Ramen, deuren			
Nazicht (voorzet)beglazing op barsten, beschadigingen, roestige roeden,..	jaarlijks	nvt				
Nazicht dichtingen (mastiek, glaslatten,..)	jaarlijks	nvt				
Nazicht condensgoten op verstoppingen	2x/jaar	nvt				
Nazicht panelen en loodnet glas-in-loodramen op beschadigingen	jaarlijks	nvt				
Vervangen gebroken glas-in-lood naar oorspronkelijk model	ad hoc					
Indien nodig vervangen loodnet (met behoud glas)	ad hoc					
Nazicht bevestiging en mastikering deklatten en raambruggen	jaarlijks	nvt				
Nazicht deklatten en raambruggen op beschadigingen	jaarlijks	nvt				
Nazicht aansluitingen en voegen met omliggende metsel- of pleisterwerk of natuurstenen monelen	jaarlijks	nvt				
OVERIGE						
Nazicht toestand en hechting van tochtstrips	jaarlijks	nvt				
Indien nodig vervangen tochtstrips	ad hoc	nvt				
Indien nodig ontroesten en schilderen roeden	ad hoc	x	witte kleurstelling			
Nazicht (vogel)netten, roosters, ...	jaarlijks	nvt				
BUITENTRAPPEN						
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt				
Nazicht structuur en voegwerk	om 2 à 3 jaar	nvt				
Nazicht aansluiting met de gevel	om 2 à 3 jaar	nvt				
SCHILDERWERK						
Nazicht door Monumentenwacht	om 2 à 3 jaar	nvt				
Nazicht schilderwerk dakkapellen	om 2 à 3 jaar	nvt				
Nazicht schilderwerk dakruiters en/of daklantaarns	om 2 à 3 jaar	nvt				
Nazicht schilderwerk kroonlijsten	om 2 à 3 jaar	nvt				
Nazicht schilderwerk bakgoten	om 2 à 3 jaar	nvt				
Nazicht schilderwerk boordplanken	om 2 à 3 jaar	nvt				
Nazicht schilderwerk windveren	om 2 à 3 jaar	nvt				
Vernissen of schilderen houten schrijnwerk	om 5 jaar	x	witte kleurstelling			
AANTASTING en VERVUILING						
Verwijderen uitstekende takken/wortelgroei van bomen en/of inworteling van struiken of klimplanten	ad hoc	x				
Verwijderen van algen, mossen en/of muurvegetatie	ad hoc	x	met biologische producten			

INTERIEUR						
VLOEREN						
HOUT						
Indien nodig opnieuw aanbrengen van behandeling	om 5 jaar	nvt				
Nazicht op aantasting door zwammen en/of insecten	jaarlijks	nvt				
Indien nodig behandeling tegen houtborende insecten of schimmels	ad hoc	nvt				
Opnieuw bevestigen van losgekomen planken	ad hoc	nvt				
Nazicht op krassen en putten	jaarlijks	nvt				
Nazicht op onnatuurlijke krimp en uitzetting	jaarlijks	nvt				
Nazicht op vochtvlekken en/of verkleuring	jaarlijks	nvt				
Regelmatig reinigen	periodiek	nvt	inclusief zoldervloeren			
KERAMISCH en/of CEMENT						
Indien nodig opnieuw aanbrengen van behandeling	om 5 jaar	nvt				
Nazicht op verzakkingen, schotelen, ..	jaarlijks	nvt				
Nazicht op krassen en putten	jaarlijks	nvt				
Nazicht op uitgespoelde voegen	jaarlijks	nvt				
Nazicht op vochtvlekken en/of verkleuring	jaarlijks	nvt				
Regelmatig reinigen	periodiek	nvt	met een weinig water en zeep			
WANDEN						
STUCWERK						
Nazicht van de hechting met de ondergrond	jaarlijks	nvt				
Nazicht op vochtvlekken (kristallisatie, hygroscopie)	jaarlijks	nvt				
Nazicht op vlekken en/of schimmelvorming	jaarlijks	nvt				
Schade aan het stucwerk wordt hersteld	ad hoc	nvt	naar identiek model			
AFWERKLAGEN						
Nazicht schilderwerk op hechting en afbladdering	jaarlijks	nvt				
Indien nodig wordt schade aan het schilderwerk hersteld	ad hoc	nvt	naar identiek model in kapel. In neutrale kleurstelling in vleugel A en B			
PLAFONDS						
STUCWERK						
Nazicht van de hechting met de ondergrond	jaarlijks	nvt				
Nazicht op vochtvlekken (kristallisatie, hygroscopie)	jaarlijks	nvt				
Nazicht op vlekken en/of schimmelvorming	jaarlijks	nvt				
Schade aan het stucwerk wordt hersteld	ad hoc	nvt	naar identiek model			
BINNENSCHRIJNWERK						
RAMEN, DEUREN en POORTEN						
Nazicht houten binnenschrijnwerk op barsten, kwasten of knoesten, houtrot, aantasting,... en indien nodig herstellen of vervangen	jaarlijks	nvt				
Nazicht verbindingen (toognagels, spleten,...) tussen vaste en opengaande delen en indien nodig herstellen	jaarlijks	nvt				
Nazicht goed sluitend vermogen van de opengaande vleugels	jaarlijks	nvt				
Opnieuw schilderen van het binnenschrijnwerk	om 10 jaar	nvt	houtimitatieschildering voor ramen. Neutrale kleurstelling voor deuren			
HANG- EN SLUITWERK						
Nazicht goed sluitend vermogen hang- en sluitwerk en indien nodig opnieuw afstellen	jaarlijks	nvt				
Nazicht hang- en sluitwerk op oxidatie en/of roestvorming	jaarlijks	nvt				
Schilderen hang- en sluitwerk	om 10 jaar	nvt	in historisch passende kleurstelling			
TRAPPEN						
HOUT						
Nazicht van de stevigheid van leuningen en/of borstweringen	jaarlijks	nvt				
Nazicht van de toestand van de treden en tegentreden	jaarlijks	nvt				
Indien nodig opnieuw aanbrengen van behandeling	om 10 jaar	nvt				
SCHILDERWERK						
ALGEMEEN						

Nazicht van de afwerklagen binnenschrijnwerk (verf, beuts, vernis,..) of behandelingslagen	jaarlijks	nvt			
Nazicht afwerklagen op verpoedering, afbladderden,.. (veroudering)	jaarlijks	nvt			
Nazicht afwerklagen op vlekken,.. (vocht)	jaarlijks	nvt			
Nazicht op schimmels en/of zwammen, zoutuitbloeiingen, kleuralteraties, opstuwing en/of afschilfering verflaag, barsten, vervorming	jaarlijks	nvt			

MUURSCHILDINGEN					
Nazicht op schimmels en/of zwammen, zoutuitbloeiingen, opstuwing en/of afschilfering verflaag, barsten, vervorming	jaarlijks	nvt			
Nazicht op krassen in de verflaag, afschilfering en/of slijtage, barsten en/of verzwakking in de drager	jaarlijks	nvt			
Nazicht op vlekken, spatten, verkleuring en/of kleuralteraties	jaarlijks	nvt			
Nazicht op ontkleuring en/of verkleuring van pigmenten/kleurstoffen door invloed van infrarood (IR), ultraviolet (UV) en/of zichtbaar licht	jaarlijks	nvt			
Nazicht op verwakken, vergelen en/of bros worden van oliehoudende bindmiddelen	jaarlijks	nvt			
Nazicht op vergaan van proteïnerijk bindmiddel, vochtvlekken en/of kleuralteraties, verlies verflaag	jaarlijks	nvt			

HAARDEN EN SCHOUWEN					
----------------------------	--	--	--	--	--

Nazicht op scheuren en barsten in de schouwmantels	jaarlijks	nvt			
Indien nodig: plaatselijk herstel van de schouwen met restauratiemortel of inzetstukken	ad hoc	nvt	naar identiek model		

SITE EN OMGEVING					
LANDSCHAPPELIJKE ELEMENTEN					

BOMEN					
Reguliere snoei	om 3 jaar	nvt	Indien in volwassen fase volstaat snoei om de 10 jaar		
Visuele boomveiligheidscontrole	om 5 jaar	nvt			

WATERPARTIJ					
Beheer rietvegetatie	periodiek	x			
Verwijderen organisch materiaal vijver	jaarlijks	x			
Verwijderen slib	om 15 jaar	x			
Oeverrandbeheer hakhout	om 10 jaar	x			
Oeverrandbeheer Japanse duizendknoop	15x per seizoen	x			
Oeverrandbeheer bamboe	3x per jaar	x			

GAZON					
Intensief maaibeheer waar aangeduid	12x per jaar	nvt			
Extensief maaibeheer waar aangeduid	2x per jaar	nvt			
Herinzaaien bloemmengsel	ad hoc	nvt			

STRIJKEN					
Snoei	jaarlijks	nvt			

VERHARDING					
Onkruid verwijderen	tweejaarlijks	nvt			

7. VOORSTEL VAN OPVOLGING EN EVALUATIE

Het beheersplan heeft een doorlooptijd van 24 jaar. De uitgevoerde werken op de site worden om de 6 jaar bij het Agentschap Onroerend Erfgoed gerapporteerd. Dit gebeurt aan de hand van een onderhoudslogboek. De eigenaar houdt dus een dergelijk logboek bij voor zijn/haar eigendom. De samenvattende tabellen uit hoofdstuk 6. kunnen gebruikt worden als onderhoudslogboek om zo bij te houden wanneer welke werken uitgevoerd werden.

Het is hierbij eveneens noodzakelijk om ook de facturen en betalingsbewijzen bij te houden om zo later aanspraak te kunnen maken op extra onderhoudspremies (aanvullende erfgoedpremie voor goed onderhoud van 10 %). Ook op dit moment is het reeds mogelijk om een aanvullende erfgoedpremie voor goed onderhoud van 10 % aan te vragen. In dit geval moet men wel reeds 6 jaar eigenaar zijn van het goed. De aanvraag voor deze extra premie dient te gebeuren op basis van een recent toestandrapport (bijvoorbeeld een verslag van Monumentenwacht) en een opsomming van de werken die de afgelopen 6 jaar zijn uitgevoerd aan de hand van facturen en foto's.

Monumentenwacht stimuleert het onderhoud van historisch waardevol erfgoed. Door regelmatige controle van het erfgoed en het stimuleren van tijdige ingrepen worden grote herstellingen en restauraties overbodig. Monumentenwacht zal naar mate van hun beschikbaarheid de aangesloten gebouwen inspecteren en een rapport van hun bevindingen opmaken. Deze rapporten kunnen als basis dienen voor de motivering van erfgoedpremie-aanvragen en/of toelatingen. Een bouwkundige inspectie wordt best om de 3 à 4 jaar uitgevoerd door Monumentenwacht om zo mogelijke gebreken tijdig op te merken en ernstige vervolgschade te vermijden. Voor meer informatie zie www.monumentenwacht.be.

Bij de uitvoering van restauratie- en onderhoudswerken worden, conform de geldende wetgeving, de nodige toelatingen gevraagd aan het Agentschap Onroerend Erfgoed. Indien de werken in het beheersplan zijn vrijgesteld van toelating, is dit niet noodzakelijk.

Als er grote restauratiewerken (eventueel met een erfgoedpremie) worden uitgevoerd, wordt er een restauratieverslag opgemaakt en bezorgd aan het Agentschap Onroerend Erfgoed.

8. BIJLAGEN

<i>Bijlagen</i>	<i>Niet van toepassing (en dus niet bijgevoegd)</i>	<i>Bijgevoegd (nummer)</i>
Perimeter van het gebied waarvoor het beheersplan wordt uitgevoerd		Hoofdstuk 1. Identificatie
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating		Hoofdstuk 6.4. Samenvattende tabellen
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart		Hoofdstuk 5.3. ZEN-erfgoed
Lijst van open erfgoed met aanduiding op kaart	X	
Lijst van ontsluitingswerken die in aanmerking komen voor premie met aanduiding op kaart	X	
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is		Hoofdstuk 6.4. Samenvattende tabellen
Lijst van bomen waarvoor een toelating nodig is om ze te rooien	nvt	
Lijst van cultuuroederen die in aanmerking komen voor een premie	X	
Lijst van premiegerechtigde werken aan een orgel dat dateert van na WOI	X	
Voorstel tot uitbreiding van het beschermde stadsgezicht 'jezuïetenklooster'		Bijlage 1
Grondplannen met nummering van de kamers		Bijlage 2
Resultaten van het ontwerpend onderzoek naar het verbeteren van de interne circulatie en ruimtegebruik (doelstelling 4)		Bijlage 3
Resultaten van het VTA-onderzoek		Bijlage 4
Resultaten van het participatietraject		Bijlage 5
Asbestinventaris		Bijlage 6
Gedetailleerde technische beschrijving schilderwerken		Bijlage 7